

04-07-2010	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A
NTK/		11:00
07-04-2010	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A-1
NTK/ SBT/ MMP/		11:00

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती श्री.जयप्रकाश छाजेड)

पृ.शी.: महाराष्ट्रातील विविध तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी सोयी सुविधा अभावी भाविकांची होत असलेली गैरसोय

मु.शी.: महाराष्ट्रातील विविध तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी सोयी सुविधा अभावी भाविकांची होत असलेली गैरसोय या विषयावर सर्वश्री उल्हास पवार, भाई जगताप, संजय दत्त, राजन तेली, श्रीमती अलका देसाई, श्री सुभाष चव्हाण, अॅड. उषाताई दराडे, श्री हेमंत टकले, डॉ.वसंत पवार, श्रीमती मंदा म्हात्रे, श्रीमती वंदना चव्हाण, श्रीमती मधु जैन, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव.

श्री.उल्हास पवार (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने नियम २६० अन्वये पुढील प्रस्ताव मांडतो.

"महाराष्ट्र हे संताची भूमी म्हणून ओळखले जाते या संताच्या भूमीमध्ये अनेक पवित्रस्थळ, तीर्थक्षेत्रे असून देहू, आळंदी, अष्टविनायक, भंडारा डोंगर, माहूरगड, गजानन महाराज शेगांव, अक्कलकोट, जेजूरी, शिर्डी, पंढरपूर, मुंबईतील सिध्दीविनायक मंदिर, तुळजापूर येथील तुळजाभवानी मंदिर, कोल्हापूर येथील महालक्ष्मी मंदिर इत्यादी तीर्थक्षेत्रांच्या व ग्रामदेवतांच्या परिसराकडे भाविकांची गर्दी वाढत असून, वाढणाऱ्या गर्दीमुळे स्थानिक प्रशासनावर त्याचा बोजा येत असणे, तीर्थक्षेत्राकडे जाण्याच्या रस्त्यांची झालेली दुरावस्था, पाण्याची टंचाई, निवासाची कमतरता, मंदिराची पुरातन वास्तू जपण्यासाठी संरक्षणाची असलेली नितांत आवश्यकता, यासाठी निधी अभावी सोयी सुविधा उपलब्ध करून देता येत नसल्याने भाविकांची होत असलेली गैरसोय, यंदाच्या अर्थसंकल्पात तीर्थक्षेत्राच्या विकासासाठी आर्थिक तरतूद केलेली असूनही ही तरतूद कमी पडणार असून राज्याच्या इतर तीर्थक्षेत्रासाठी तरतूद करणे आवश्यक असणे, तसेच याची योजनाबद्ध अंमलबजावणी करणे गरजेचे असणे, सन 2003-2004 च्या अंदाजपत्रकात

NTK/ SBT/ MMP/

श्री.उल्हास पवार.....

अष्टविनायकासाठी तरतूद केली होती, परंतु निधी कमी पडल्याने कामे अपूर्णवस्थेत असणे, तसेच पवित्र नद्यांच्या ठिकाणी घाट बांधणे, पिण्याच्या पाण्यासाठी विहिरी बांधणे, भाविकांसाठी धर्मशाळा बांधणे, तीर्थस्थळांच्या विकासाबरोबरच तेथील परिसरामध्ये सोयी सुविधा उपलब्ध होऊन विकासास चालना देणे, तीर्थस्थळांच्या ठिकाणी भाविकांसाठी चांगल्या प्रकारे व्यवस्था व्हावी, मांढर देवी येथील घडलेली अनुचित घटना त्याची पुनरावृत्ती अन्य ठिकाणी होऊ नये म्हणून एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून तीर्थक्षेत्र व ग्रामदेवतांच्या परिसराचा विकास करण्यासाठी करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना विचारात घेण्यात यावी. "

सभापती महोदय, आपण मला हा प्रस्ताव मांडण्याची अनुमती दिली याबद्दल महाराष्ट्रातील तमाम वारकऱ्यांच्या, भाविकांच्या, भक्तांच्यावतीने मी मनापासून आभार मानतो. हा प्रस्ताव चर्चेला देण्यासाठी काही पार्श्वभूमी आहे. जगद्गुरु संत तुकाराम महाराजांची चतुःजन्मशताब्दी सुरु आहे आणि दिनांक 8.2.2011 रोजी त्याची सांगता होणार आहे. राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांची जन्मशताब्दी सुरु आहे, शेगांवचे गजानन महाराज यांची जन्मशताब्दी सुरु आहे, समर्थ रामदास स्वामी यांचीही चतुःजन्मशताब्दी सुरु आहे. दासबोधांची जन्मशताब्दी सुरु आहे, अशा सर्व पार्श्वभूमीवर महाराष्ट्रातील तीर्थस्थळे ही केवळ अध्यात्मिक केंद्रे नसून त्यांना वैश्विक, अद्वैत तत्वज्ञानाचे एक पीठ म्हटले तरी चालेल, एक केंद्र म्हटले तरी चालेल, की ज्या केंद्रामार्फत केवळ महाराष्ट्रात नव्हे, केवळ देशात नव्हे तर अवघ्या विश्वात अद्वैत तत्वज्ञान आणि वैश्विक मानवतेच्या तत्वज्ञानाची प्रसार करणारी ही सर्व पीठं आहेत असे मी समजतो. या पार्श्वभूमीवर या तीर्थस्थळांची आजची अवस्था नेमकी कशी आहे, त्याठिकाणी काय उपाययोजना केल्या आहेत, त्याठिकाणी कोणत्या विकासाच्या योजना केल्या आहेत ? बौद्धिक विकासाच्या योजना करीत असताना नेमके तेवढ्यापुरते मर्यादित राहून चालणार नाही तर अध्यात्मिक केंद्रांच्या माध्यमातून, या तीर्थक्षेत्रांच्या माध्यमातून आणि भागवत संप्रदायाच्या, सगळ्या संतांच्या आणि देशातील सुफी संतांच्या तत्वज्ञानातून समता, बंधुता आणि मानवता याबाबत आपण सामाजिक मानसिकता तयार करून काय परिणाम साधला आहे ? शैक्षणिक क्षेत्रामध्ये विद्यार्थ्यांवर काय संस्कार करण्याचा प्रयत्न केला, या सगळ्या गोष्टींची सांगोपांग चर्चा करण्यासाठी ही चर्चा उपस्थित केली आहे. या

NTK/ SBT/ MMP/

श्री.उल्हास पवार....

पार्श्वभूमीवर अनेक तीर्थस्थळांच्या ठिकाणी आपण पाहतो, मी सगळ्याच तीर्थक्षेत्रांबाबत 100 टक्के दोष देत नाही, परंतु अनेक ठिकाणी मग उत्तरेकडे पंडे असतील, पंढरपूरचे बडवे किंवा उत्पात असतील, काही ठिकाणी पुजारी असतील किंवा सेवाधारी घराणी असतील, त्यांचा त्याठिकाणचा पगडा, प्रभाव, सगळ्या परंपरा, रुढी, त्यांचा अधिकार या सगळ्या गोष्टींमुळे त्यातील काही मंडळी भक्तांची जी पिळवणूक करतात, जी फसवणूक करतात त्यादृष्टीने या सगळ्या गोष्टींचा सांगोपांग विचार करणे म्हणजेच तीर्थक्षेत्रांचा विकास असे नव्हे. तीर्थक्षेत्रांच्या विकासाच्यादृष्टीने शासनाने काही पावले उचलली असा त्याचा व्यापक अर्थ मी समजतो आणि त्यादृष्टीने ही चर्चा मी याठिकाणी प्रामुख्याने उपस्थित केलेली आहे. सर्व संतांची चतुःशताब्दी आणि जन्मशताब्दी या पार्श्वभूमीवर चर्चा करित असताना मला याठिकाणी सांगितले पाहिजे की, दुर्दैवाने बराच काळ या तार्थक्षेत्रांकडे दुर्लक्ष झाले आहे. पंढरपूर, देहू, आळंदी आणि इतर तीर्थक्षेत्रे ही वारकरी संप्रदायाची आणि भागवत संप्रदायाची तीर्थस्थळे आहेत. हा वारकरी संप्रदाय मुळातच खूप सोशिक आहे.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. उल्हास पवार....

खूप चांगला विचार करणारा आहे, विशाल विचार करणारा आहे. स्वतःच्या हालअपेष्टा अडचणी न मानणारा आहे. किंबहुना त्याकडे दुर्लक्ष करुन केवळ पंढरीमध्ये आला आणि चंद्रभागमध्ये स्नान करुन कळसाचे दर्शन घेतलं आणि तो गेला तरी यात्रा पावली असे समजणारा हा वारकरी सांप्रदाय आहे. म्हणून त्याची कुठलीही तक्रार नाही. पण असे जरी असले तरी, मला या ठिकाणी उल्लेख केला पाहिजे की, माजी मुख्यमंत्री आणि आज केन्द्रीय मंत्री असलेले माननीय श्री. शरदराव पवार यांनी तीर्थक्षेत्र विकासाची योजना या महाराष्ट्रामध्ये सुरु केली आणि प्रातिनिधिक स्वरूपामध्ये देहू, आळंदी, पंढरपूर, तुळजापूर आणि शेगांव ही 5 तीर्थक्षेत्रे सुरवातीच्या काळामध्ये आपण निवडली आणि हळूहळू महाराष्ट्रामध्ये डीपीडीसीच्या माध्यमातून त्या त्या जिल्हयांमध्ये काही तीर्थक्षेत्रांचा विकास करावा म्हणून त्या त्या जिल्हयातील जिल्हा पातळीवरची तीर्थक्षेत्रे, मग ती आपण "अ" वर्ग, "ब" वर्ग आणि "क" वर्ग करुन, त्याची व्यापकता अधिक वाढवली. हा नंतरचा भाग आहे. परंतु त्यांना यासाठी धन्यवाद दिले पाहिजेत की, या तीर्थक्षेत्र विकासाची योजना त्यांनी सुरु केली आणि काही अंशी त्यांनी त्यादृष्टीने पावले उचलण्याचा प्रयत्न केला. उदा. पंढरपूरला रस्ता रुंदीकरणाचा प्रयत्न केला. त्यामध्ये नगरपालिकेचे अडथळे आले, लोकांचे अडथळे आले. तरी देखील काही अंशी श्री. झा यांचा उल्लेख केला पाहिजे. श्री. झा हे जेव्हा त्याठिकाणी प्रशासकीय अधिकारी होते त्यावेळी पंढरपूरचे रस्ते अतिशय बोळासारखे होते. ते विकसित करण्याचा त्यांनी प्रयत्न केला. या सगळ्या गोष्टींचा विचार करित असताना त्या ठिकाणी अंडरग्राऊंड वायरिंग करण्याचा त्यांनी प्रयत्न केला. या सगळ्या तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी दुर्दैवाने टोपल्यांचे संडास होते, अत्यंत डास, घाण, संसर्गजन्य रोग या सगळ्यांनी वेढलेली ही तीर्थक्षेत्रे होती. या सगळ्यांवर मात करण्याकरिता या सर्व तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी बंद गटारांची, ड्रेनेजची योजना केली आणि त्यासाठी काही तरतूद केली. त्याचा या ठिकाणी जरूर उल्लेख केला पाहिजे. पण आज जर आपण पालखी मार्ग बघितले, आळंदीकडून पंढरपूरकडे जाणारा, देहूवरून सोलापूर मार्गे पंढरपूरला जाणारा, किंवा सोपानकाका, निवृत्तीनाथ यांची त्र्यंब्यकेश्वरहून निघालेली पालकी असेल, मुक्ताईची बोधवड किंवा मुक्ताईनगर, तापीच्या किना-यावरून निघणारी पालखी असेल किंवा नाथांची पैठणवरून निघारी पालखी असेल, गोरोबांची नांदेडवरून निघणारी पालखी असेल, अशा 38 पालख्या पंढरपूरला येतात. हे संपूर्ण पंढरपूरच्या मार्गावर जाणारे रस्ते आहेत त्यांची

..2..

(श्री. उल्हास पवार...

आज काय अवस्था आहे? आपण पंढरपूरला सासवड मार्गाने गेलात आणि सोलापूरच्या मार्गाकडून कुरकूम किंवा त्या बाजूने किंवा कुठल्याही मार्गाने गेलात तरी रस्त्यांची अवस्था ही अत्यंत भयाण झालेली आहे, हे मला या ठिकाणी दुःखाने नमूद करावेसे वाटते. खरे म्हणजे आपण या सर्व गोष्टींचा साकल्याने विचार केला होता की, पालखी मार्ग हे उत्तम झाले पाहिजेत. पण त्याकडे आज द्यावे तितके लक्ष दिले गेले नाही. हे संपूर्ण रस्ते खडे, खाच-खळगे, अनेक अडचणी यांनी व्यापून गेलेले आहेत. पंढरपूरकडे जाणारे हे जे अॅप्रोच रोड आहेत ते मी एक उदाहरण म्हणून सांगितले. पण सर्व तीर्थक्षेत्रांकडे जाणा-या रस्त्यांची तीच अवस्था आहे. कोल्हापूरच्या महालक्ष्मीकडे जाणारा सुपर एक्सप्रेस हायवे झालेला आहे, कोल्हापूरला ब-याच अंशी उत्तम व्यवस्था झालेली आहे, परंतु दुर्दैवाने तीर्थक्षेत्र विकासाच्या आर्थिक आराखड्यामध्ये महालक्ष्मी मंदिराचा कुठेही उल्लेख नाही आणि त्यासाठी काही निधीही दिलेला नाही. हा नंतरचा भाग आहे. परंतु मला या ठिकाणी सांगितले पाहिजे की, माननीय श्री.शरदराव पवारांच्या पाठोपाठ, ब-याच वर्षांनी महाराष्ट्राचे माजी मुख्यमंत्री आणि आज केन्द्रीय मंत्री असलेले माननीय श्री. विलासराव देशमुख आणि आजचे आपले मुख्यमंत्री श्री. अशोकराव चव्हाण यांच्याकडे जेव्हा हे सांस्कृतिक खाते होते, त्यावेळी पहिल्यांदा सव्वाचारशे कोटीची योजना करून दोन-तीन वर्षांमध्ये टप्प्याटप्प्याने या सगळ्या गोष्टींचा विकास करण्यास सुरुवात झाली. या योजना प्रथम त्यांनी आखल्या म्हणून त्यांचेही मी या ठिकाणी अभिनंदन करतो. या सगळ्या योजना आर्थिकदृष्ट्या आपण तयार केल्या. या योजना तयार केल्यानंतर काम करणारी जी यंत्रणा आहे, व्यवस्था आहे, जे अधिकारी आहेत, ठेकेदार आहेत हे कसे काम करतात ? निदान हात जोडून त्यांना सांगा की, इतर ठिकाणी तुम्ही अनेक उद्योग करता, पण या तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी काम करताना प्रामाणिकपणे करा, श्रद्धेने करा, म्हणजे पांडुरंग तुम्हालाही पावेल. काय रस्ते केलेले आहेत हो ! सहासहा मैलांवर रस्ते उखडले गेलेले आहेत. हे मी म्हणतो असे नाही तर माननीय श्री. शरद पवार यांनी एका समारंभात सांगितले आहे. पंढरपूरकडे येणा-या रस्त्यांची ही काय अवस्था आहे ? असा उल्लेख त्यांनी केलेला आहे. म्हणून या यात्रास्थळांकडे जाणारे यात्रेकरुंचे, भक्तांचे जे रस्ते असतील ते रस्ते उत्तम केले पाहिजेत. या रस्त्याच्या दुतर्फा चांगल्या प्रकारची झाडे लावा जेणेकरून पालखी मार्गावर उतरण्याची व्यवस्था होऊ शकेल. काही ठिकाणी उतरण्याची व्यवस्था होते पण भरड, तरडगाव अशी

..3..

(श्री. उल्हास पवार

जी मुक्कामाची ठिकाणे आहेत, छोटी छोटी गावे आहेत, त्या ठिकाणी काहीच व्यवस्था नाही. त्या ठिकाणी पाण्याची व्यवस्था करावयाची असेल, वारक-यांसाठी भक्तनिवासाची व्यवस्था करावयाची असेल, पालखी ठेवण्यासाठी उत्तम आणि सुशोभित जागा करायची असेल, भक्तांच्या आरोग्याची व्यवस्था करावयाची असेल, या सर्व गोष्टींना प्राधान्य दिले पाहिजे. सरकारचे वॉटर टँकर मार्फत त्या ठिकाणी पाणी जाते, आरोग्याच्या मोबाईल व्हॅन्स उपलब्ध केलेल्या आहेत, ॲंब्यूलन्स, डॉक्टर्स यांची व्यवस्था केलेली आहे त्याबद्दल आपले अभिनंदन केले पाहिजे. अनेक एन.जी.ओ.आणि अनेक संस्था त्या ठिकाणी उतरलेल्या आहेत. त्याही त्या ठिकाणी काम करीत आहेत.

...नंतर श्री.भोगले...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

SGB/ MMP/ SBT/

11:10

श्री.उल्हास पवार.....

पण तरी सुध्दा स्वच्छ पाण्याची व्यवस्था आणि आरोग्याची व्यवस्था, किंबहुना निदान त्या मुक्कामाच्या ठिकाणी अशी काही केंद्रे करता आली तर फार बरे होईल. वाखरी तळ पाहिला तर पालखीचा शेवटचा टप्पा. पंढरपूरपासून 10-11 कि.मी. आहे. काय अवस्था आहे? मोकळे उजाड रान. स्वयंसेवी संस्थेने तेथे वृक्षारोपण केले. नंतर पाण्याचे काही नळ बसविले गेले. एका एनजीओ संस्थेने, एमआयटीने काही व्यवस्था केली. आपण काय केले? उजाड माळरानावर तंबू टाकून वारकरी राहतात. त्यांची काही तक्रार नाही. तुकोबाची पालखी जाते. शेवटची पानसुपारी म्हणून बैठक होते. मग पंढरपूरला पालखी निघते. या सगळ्यांची काय व्यवस्था केली? याचा साकल्याने विचार करण्याची आवश्यकता आहे. आळंदीमध्ये काय व्यवस्था आहे? आपल्याला आश्चर्य वाटेल, पंढरपूरला चंद्रभागेच्या ठिकाणी घाट नाही. का नाही? सन्माननीय श्री.विलासराव देशमुख या राज्याचे मुख्यमंत्री असताना त्यांनी 8 कोटी रुपये मंजूर केले. के.टी.वेअरचे काम केले गेले. घाटासाठी 8 कोटी रुपयांची तरतूद करुनही आज ती रक्कम पडून आहे. का काम केले नाही? तीर्थक्षेत्र नदीच्या किनारी घाट बांधायला विरोध केला गेला. मला या ठिकाणी आश्चर्य वाटते, सांगायला खेद होतो. त्याठिकाणचे सेवाधारी असलेले आमदार श्री.सुधाकर परिचारक यांनी घाटाला विरोध केला. ही जी पंढरपूरची बडवे मंडळी आहेत, विठ्ठलाचे उत्पात आहेत. बडवे हे विठ्ठलाचे आणि उत्पात रुक्मिणीचे. बडवे, उत्पात, बेनारे, डिंगरे, हरिदास, परिचारक अशा आठ सेवेकऱ्यांनी एक एक काम वाटून घेतले आहे. परिचारक यांनी चंद्रभागेचे पाणी आणून पंढरीला द्यायचे. बेनारे म्हणजे मंत्र म्हणणारे. देवाला आंघोळ घातल्यानंतर देवाला अर्घ्य द्यायचे, दर्शन द्यायचे हे काम डिंगरे यांचे. पूजा चालू असताना परिचारक यांनी चंद्रभागेचे पाणी आणून द्यायचे. मी सभागृहाच्या पटलावर हे नमूद करु इच्छितो. 1973 च्या कायद्याप्रमाणे, या विधीमंडळाने जो कायदा मंजूर केला त्यावेळी विधी व न्याय मंत्री बॅ.अंतुले हे होते. स्व.बाळासाहेब भारदे आणि वारकऱ्यांच्या आग्रही मागणी होती की, बडव्यांच्या हातून मंदिराचा कारभार काढून तो शासनाच्या ताब्यात घ्यावा. कोणी आग्रह धरला? स्व.बाळासाहेब भारदे, गुरुवर्य मामासाहेब दांडेकर, रामकृष्ण मनसुख, ह.भ.प.शेलारमामा यांनी आज्ञाद मैदानावर उपोषण सुरु केले. उपोषण केल्यानंतर आंदोलन झाले. बडवे आणि उत्पात यांच्या ताब्यातून मंदिर सरकारकच्या ताब्यात घ्या ही मागणी होती. ही मागणी इतर कोणाची नव्हती, जो काही विरोध होता तो विरोध

..2..

श्री.उल्हास पवार.....

बडव्यांविरुद्ध होता, उत्पातांविरुद्ध होता. म्हणून उल्लेख करतो. परिचारकांचा उल्लेख केला. कोणाच्या नावाचा नाही. चांदीचे घंगाळे, चांदीची घागर, 81 तोळ्याची सोन्याची धुपारती कोणाच्या घरी आहे? अॅक्ट अंमलात आल्यानंतर मंदिराच्या कोषागारामध्ये या वस्तू जमा व्हावयास पाहिजे होत्या. दोन्ही गोष्टी परिचारकांच्या घरी आहे. देतच नाहीत. पांडुरंगाच्या पायावर सोने अर्पण केले, चांदी अर्पण केली आणि रुक्मिणीच्या पायावर सोने अर्पण केले, चांदी अर्पण केली तर उत्पात म्हणतात हे आमचे. म्हणून स्व.बाळासाहेब भारदे यांनी फार मोठी कसरत करून, त्यांचे वजन होते, त्यांनी हे बंद केले. पावती घेतल्यानंतर वस्तू दिल्या जातात. इतका त्रास त्या मंडळींचा भक्तांना होत होता. भारताचे माजी राष्ट्रपती जे गव्हर्नर होते, केंद्रीय मंत्री होते, उपराष्ट्रपती आणि नंतर राष्ट्रपती झाले. वर्षातून 3-4 वेळा पंढरपूरला यायचे. यथासांग पूजा करायचे. अनेकवेळा त्यांच्याबरोबर दर्शनाला जाण्याची मला संधी मिळाली. त्यांनी पूजा केल्यानंतर देवाला पैसे अर्पण केल्यानंतर त्याठिकाणचे पुजारी यांनी त्यावेळचे राष्ट्रपती, उपराष्ट्रपती, गव्हर्नर असलेले डॉ.शंकरदयाळ शर्मा यांना धाडसाने म्हणतात, हे माझे नाही. देवाचे पैसे आहेत. मला पैसे द्या म्हणाले. असे सगळे घडल्यानंतर तुम्हाला गुन्हा नोंदविता येतो. पूजा रद्द करता येते. परंतु गरीब माणूस करीत नाही. प्रामाणिकपणे मी ही गोष्ट सांगतो. आषाढी, चैत्र, माघ, कार्तिकी अशा प्रत्येक महिन्याच्या एकादशीला लाखो भाविक त्याठिकाणी येत असतात. प्रत्येक एकादशीला 10-12 लाख लोक येतात. आषाढी एकादशीला 10-12 लाख भाविक येतात. कार्तिकी एकादशीला 12 लाख भाविक येतात. चैत्र एकादशीला 8 ते 10 लाख भाविक येतात.

नंतर डी.1...

श्री. उल्हास पवार

आणि त्यांची पिळवणूक करण्याचा प्रयत्न होतो. मला प्रामाणिकपणे सांगा की, त्यावेळेस 300-400 लोक मंदिरात वशिला लावून घुसखोरी करतात की नाही ? एवढेच काय पण बडव्यांना अजूनही पूजेचा हक्क आहे. त्यांचे यजमान असतात, उत्पातांचे यजमान असतात. 10-10, 20-20 लोक दमबाजी करून आतमध्ये न्यायचे आणि त्यांनीच म्हणायचं की हा गरिबांचा देव आहे, याचे पैसे घेता कामा नये, यांनी मात्र घ्यायचे. या सर्व गोष्टींकडे साकल्याने पहावे आणि कायद्याच्या कक्षेत, जे नियम आहेत त्यादृष्टीने विचार करून लक्ष देणार की नाही हा खरा महत्वाचा मुद्दा आहे. हे करणार की नाही हे स्पष्ट होणे आवश्यक आहे. परवा आमचे मित्र सन्माननीय सदस्य श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी असतील, आमचे विधि मंत्री माननीय श्री. राधाकृष्ण विखे-पाटील असतील यांनी भावनेच्या आहारी जाऊन जो निर्णय घेतला त्याबद्दल मला काही म्हणायचे नाही. त्या निर्णयानुसार गरिबांचा देव आहे, पैसे घेऊ नयेत हे झाले तत्वज्ञान पण गरीब वारकऱ्यांकडून पैसे घ्यावयाचे, तो बिचारा कळसाचे आणि चंद्रभागेचे दर्शन घेतो, त्यांनीच उलट बडव्यांच्या ताब्यातून हे मंदिर घेतले. 200 रुपये घेऊ नये म्हणून सांगायचे पण अशा प्रकारे 200-400 लोक जातात की आतमध्ये, समजा इच्छा म्हणून, ऐच्छिकतेने त्यांच्याकडून 200 रुपये घेतले तर बिघडले कुठे ? आज अवस्था काय आहे ? देवाच्या पायरीवर किती गरीब माणसे पैसे ठेवतात ? हे आपणा सर्वानाच माहित आहे. सन 1973 च्या कायद्यामध्ये अनेक गोष्टी आहेत. संत तुकाराम महाराजांच्या नावाने "संत विद्यापीठ" पंढरपूरला स्थापन करावे असेही या 1973 च्या कायद्यामध्ये म्हटले आहे. माझ्याकडे या कायद्यातील सर्व तरतुदी आहेत पण त्या वाचून मी सभागृहाचा वेळ घेणार नाही. कारण तो कायदा आपल्याकडेही आहेच. निदान जगद्गुरु संत तुकाराम महाराजांची चतुःशब्ताब्दी सुरु असताना सन 1973 च्या कायद्यानुसार बडवे समितीच्या ताब्यातून पंढरपूर देवस्थान घेताना ज्या काही योजना होत्या त्यातल्या काही योजना साकार तरी कराव्यात. या ठिकाणी उत्तम प्रकारचे तुकाराम भवन बांधून तयार झालेले आहे. जुनी लायब्ररी सुध्दा आहे आणि जगद्गुरु संत तुकाराम महाराजांच्या नावाने असलेल्या विद्यापीठाच्या माध्यमातून केवळ भागवत सांप्रदायाच्याच नाही तर जगातल्या सगळ्या संतांचे, वैश्विक मानवतेचे, अध्यात्माचे केंद्र या ठिकाणी व्हावे, मानवतेचे केंद्र व्हावे, सर्वधर्मसमभावाचे केंद्र व्हावे. आपण बारकाईने विचार करीत नाही पण मला

श्री. उल्हास पवार

सांगितले पाहिजे की, 700 वर्षापूर्वी, 13 व्या शतकात संत नामदेव महाराज आणि समकालीन संत जे होते त्या सर्व संतांपेक्षा सर्वात जास्त आयुष्य संत नामदेव महाराजांना लाभले. ते 83 व्या वर्षापर्यंत जगले. पांडुरंगाच्या दृष्टांताने त्यांनी काय क्रांतिकारक काम केले तेही मी सांगण्याचा प्रयत्न करणार आहे. संत चोखोबांच्या अस्थी कुठे आणल्या त्या ? बरोबर पायरीमध्ये आणल्या आणि तेथे समाधी केली. म्हणजे आजही उच-नीच असा भेदभाव या पंडितांचा आहे, त्यांचे वर्चस्व आहे. या ठिकाणी मात्र आपण पाहतो की, 700 वर्षापूर्वी केवढी क्रांती केली की चोखोबांच्या अस्थी बरोबर चंद्रभागेतून येताना नामदेवाच्या पायरीसमोर आहेत. अशा प्रकारचे क्रांतिकारक काम संत नामदेवांनी केले आहे आणि हे शिक्षण समाजाला अध्यात्मिक आणि ज्ञान भक्तीच्या माध्यमातून लोकांना द्यावयाचे आहे. त्यादृष्टीने विकासाचा आढावा आपण घेतला पाहिजे. मला आठवते बाबा महाराज सातारकरांचे किर्तन सुरु होते. त्यांनी नामदेवांनी फार मोठी क्रांती केली याबाबतचे उदाहरण सांगितले होते. चोखोबांच्या अस्थी त्या ठिकाणी आणल्या हे ते सांगत होते. म्हणजे ज्या कामासाठी साने गुरुजींना उपवास करावा लागला होता. दलित आणि हरिजनांना मंदिरात प्रवेश मिळावा म्हणून सन 1946 मध्ये उपवास करावा लागला होता ते सांगताना बाबा महाराज सातारकर म्हणाले की काय गंमत आहे बघा ? शिक्षण आपल्याला काय काय देते ? ही क्रांती अशी आहे की, चंद्रभागेत स्नान करा, ओल्या कपड्याने या, पहिले दर्शन चोखोबांचे, दुसरे दर्शन नामदेवाचे घ्या, कारण तेथेच नामदेवाची पायरी आहे आणि बरोबर 14 लोक आणि एक दासी अशा 15 लोकांनी तेथे समाधी घेतलेली आहे. त्यानुसार पहिले दर्शन चोखोबा, नंतर नामदेव आणि नंतर पांडुरंगाकडे जा म्हणाले. मी आणि माननीय श्री. सुशीलकुमार शिंदे व्यासपीठावर बसलेलो होतो. आमच्याकडे बघून बाबा महाराज सातारकर म्हणाले की, तुमच्या भाषेतून सांगायचे तर पहिले दर्शन बी.सी. चे, नंतर ओ.बी.सी. चे आणि नंतर पांडुरंगाचे, काय शिक्षण आहे हो ? एवढ्या मोठ्या वैश्विक मानवतेच्या, सामाजिक समतेच्या, विषमता मोडणाऱ्या आमच्या भागवत संप्रदायाच्या संतांनी दिले त्याची तरी आपण काही बूज राखून या चतुःशताब्दीच्या निमित्ताने विचार करणे आवश्यक आहे.

श्री. उल्हास पवार

"विष्णूमय जग, वैष्णवांचा धर्म, भेदाभेद भ्रम अमंगळ,
कोणाही जिवाचा न घडो मत्सर, वर्ण सर्वेश्वर जाण एक,
असे सांगणारे तुकोबा, त्यांची चतुःशताब्दी या ठिकाणी आहे. त्याचप्रमाणे,
" या भारतात बंधू-भाव नित्य असू दे, प्रभू वरचि असा दे,
हे सर्व धर्म संप्रदाय एक दिसू दे, नांदोत सुखे रे आम्ही एकमताने,
मग हिंदू असो, ख्रिश्चन वा इस्लामी, स्वातंत्र्यसुख सकलामाजी वसू दे,
दे वरचि असा दे, या भारतात बंधू-भाव नित्य वसू दे."

ज्या तुकाराम महाराजांनी हे भजन केले ते शिकवा ना शाळेमध्ये । आणि संस्कार घडू देत मुलांवर
या सर्व गोष्टींचे. काय आपण करीत आहोत, कुठला विकास करतो आहोत हे बघतच नाही.
त्याही पुढे जाऊन मी सांगेन की.....

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. उल्हास पवार ...

संत तुकोबा महाराजांची पालखी निघाल्यावर या पालखीचा पहिला मुक्काम अंगरशा बाबाच्या दग्यात होतो. अंगरशा बाबा हा मुसलमान फकीर होता. गावाच्या बाहेर अंगरशा बाबा फकीराचे तेथील लोकांनी सुंदरसे थडगे बांधलेले आहे. त्या काळी संत तुकोबा आणि अंगरशा बाबा यांची गळा भेट झाली व सांगितले की, मुस्लीम आणि हिंदू यांच्यामध्ये काही एक फरक नाही, आपले सर्व विचार एक आहेत. म्हणून आजही तुकोबांची पालखी निघाली की, तिचा मुक्काम अंगरशा बाबा फकीर यांच्या दग्यात असतो. त्यांनी आपल्याला फार चांगले शिक्षण दिलेले आहे. या सर्व शिक्षणाचा फायदा संस्कार म्हणून त्यांनी दिलेला आहे. विकास हा होतच राहणार आहे. रस्ते, दवाखाने होतील परंतु त्याच बरोबर भक्तनिवास सुध्दा झाले पाहिजे, धर्मशाळा झाल्या पाहिजेत. परंतु त्या काळचे जे तत्वज्ञान आहे त्याचे संस्कार आजच्या निमित्ताने तरुण पिढीवर आपण करणार आहात की, नाही ? काल या ठिकाणी आमच्या श्रीमती वंदना चव्हाण यांनी अप्रतिम भाषण केले. त्यांनी झाडाच्या संदर्भात, पाण्याच्या संदर्भात माहिती दिली परंतु 700 वर्षापूर्वी आपल्या माऊलीने ओवीमध्ये लिहून ठेवले आहे की, "नगरेच रचावी, जलाशये निर्मावीत, महावने लावावी नाना विविध". "नगरेच रचावी" म्हणजे टारून प्लॅनिंग करावे, "जलाशये निर्मावीत" म्हणजे पाणी अडवा, पाणी जिरवा, "महावने लावावी" म्हणजे ट्री प्लॅटेशन करावे असे आपल्याला त्यांनी 700 वर्षापूर्वी सांगितलेले आहे. माऊलीने वृक्ष वल्ली आम्हा सोयरे, वनचरे असे सांगितलेले आहे. संतांनी खूप खूप पूर्वी सांगून ठेवलेले आहे परंतु साध्या साध्या गोष्टी आपल्या अजूनही लक्षात येत नाही. संत तुकाराम महाराजांबरोबर 14 टाळकरी होते सोपानदेव चौधरी यांच्या आई कवियत्री बहिणाबाई होत्या. संत बहिणाबाई या संत तुकाराम महाराजांच्या 14 टाळक-यांपैकी एक होत्या. संत बहिणाबाई कुलकणी आणि कवियत्री बहिणाबाई चौधरी यांच्यामध्ये आपण अजून सुध्दा गोंधळ करतो. आज काही लोक ज्ञानोबा आणि तुकोबांमध्ये भेद करण्याचा प्रयत्न करतात, खरे म्हणजे हे दुर्भाग्य आहे. मी आपल्याला प्रामाणिकपणे सांगू इच्छितो की, संत तुकोबांच्या जे 14 टाळकरी होते त्यात सुदुम-याचे जंगदाडे महाराज हे वेगळ्या समाजाचे होते, गवळ शेठ वाणी हे लिंगायत समाजाचे होते. वैष्णव आणि शिव यांच्यामध्ये त्यावेळी भेद होता. गवळशेठ वाणी हे शिवांचे भक्त होते. पांडूरंगाच्या दारात जावयाचे नाही इतका त्यावेळी भेद केला जात असे परंतु ते गवळशेठ

श्री. उल्हास पवार ...

वाणी हे आमच्या तुकोबांचे टाळकरी होते. बहिणाबाई कुलकर्णी या औरंगाबाद जिल्हयातील शिऊर या गावातील होत्या. शिऊर वरुन येऊन त्या जनार्दनस्वामी यांच्या कोल्हापूरच्या मठात गेल्या आणि तुकोबाचा शोध घेत घेत त्या देहूमध्ये आल्या. नवरा बायकोंनी संत तुकोबांच्या सानिध्यामध्ये सगळी दिक्षा घेतली, पांडुरंगाची भक्ती केली म्हणून त्यावेळी कुलकर्णीचा छळ म्हमाजी बुवा यांनी केला होता एवढेच नाही तर कुलकर्णीच्या गाईला सुद्धा त्यांनी मारले होते. मला हे सांगायचे आहे की, संत तुकोबाचे 14-18 पगड जातीचे टाळकरी होते. त्यावेळी संत तुकोबानी सर्व जातीला एकत्र आणले होते एवढे मोठे शिक्षण त्यांनी आपल्याला त्यावेळी दिलेले आहे. समाज परिवर्तन करण्यासाठी, समाजाचे मन घडविण्याकरिता व समाज पुरुष उभा राहण्याकरिता आपण हे सर्व करणार आहात की, नाही ? हा खरा महत्वाचा मुद्दा आहे. त्यादृष्टीने आपण सर्व गोष्टींचा विचार केला पाहिजे. मी आपल्याला विनंती करतो की, पहिले राष्ट्रपती डॉ. राजेंद्र प्रसाद हे राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांचे फार मोठे भक्त होते. त्यावेळी डॉ. राजेंद्र बाबूंनी दरबार हॉलमध्ये तुकडोजी महाराजांचे भजन ठेवले होते. त्यावेळी महाराजांनी डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांना "भारत यात्रा केंद्र" नावाची योजना दिली. भारतामध्ये जेवढ्या जेवढ्या यात्रा होतात त्या ठिकाणी न बोलविता लक्षावधी यात्रेकरु येत असतात परंतु अलिकडच्या काळात आपल्याला प्रत्येक सभेत लोक भरुन आणावे लागतात, वेगवेगळ्या मार्गाने आणावे लागतात. परंतु या यात्रेकरुना निमंत्रण दिले जात नाही, त्यांना मान-अपमान नसतो, माझे नाव वर लिहिले आहे की, खाली लिहिले आहे हे काही बघितले जात नाही. ज्ञानोबा आणि तुकोबाचे नाव घेतले की, सर्व संताना वाटत असे की, माझेही त्यामध्ये नाव आलेले आहे. स्टेजवर आपले नाव चुकले तरी आपण रागाने बघत असतो. या सर्व गोष्टीतून आपल्याला शिकता येण्यासारखे आहे. या सर्व गोष्टीच्या माध्यमातून ख-या अर्थाने मुलांवर संस्कार झाले पाहिजे. पाठय पुस्तक आणि बाल साहित्य आहे त्यांचा आपण मुलांवर संस्कार करण्यासाठी वापर करणार आहोत की, नाही ? भारतातील जी यात्रा केंद्र आहेत ती केवळ धार्मिक सिमित न राहता ती अध्यात्मिक केंद्र बनावित यासाठी त्यांनी माननीय राष्ट्रपतींना योजना दिली होती. ही केंद्र केवळ अध्यात्मिक नाही तर ती प्रबोधनाची केंद्र बनावित अशी फार

04-07-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

E-3

SGJ/ MMP/ SBT/

11:20

श्री. उल्हास पवार ...

मोठी योजना त्यांनी दिली होती. परंतु नंतर या सर्व गोष्टींचा साकल्ल्याने विचार झाला नाही. आपण कुटुंब नियोजनाच्या संदर्भात चर्चा करतो परंतु 400 वर्षापूर्वी समर्थ रामदास स्वामी यांनी, लेकुरे उदंड जाहली, लक्ष्मी निधुनिया गेली, बापही भिके लागला, अन्न मिळे ना खावया असे वर्णन त्याकाळी केले होते.

यानंतर श्री. सरफरे....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

DGS/ SBT/ MMP/

11:25

श्री. उल्हास पवार...

"लेकुरे उदंड जाहली" म्हणजे काय? आपल्या भाषेमध्ये सांगावयाचे म्हणजे लोकसंख्या वाढली. त्याबाबत माननीय सदस्या अॅड. वंदना चव्हाण यांनी परवाच्या दिवशी आपल्या भाषणामध्ये चांगल्या प्रकारे मुद्दे मांडले आहेत. या सर्व गोष्टींचे होणाऱ्या दुष्परिणामांचे भाकित त्यांनी त्यावेळी ओळखले होते. या सर्व गोष्टींचा विचार करून समाज घडविणे म्हणजे तीर्थक्षेत्रांचा विकास करणे याच्याशी संबंधित आहे. त्याचप्रमाणे पंढरपूरला प्राधिकरण करण्यात आले. त्या प्राधिकरणाला ज्यांनी विरोध केला त्यांना कमिटीवर घेण्यात आले. मला याठिकाणी कुणावरही टिका करावयाची नाही. परंतु ज्यांनी या प्राधिकरणाला "शेंडी तुटो नाहीतर पारंबी तुटो" अशापध्दतीने विरोध केला ते प्राधिकरणाचे पहिले सदस्य होते. अशी त्याठिकाणी असलेली स्थानिक मंडळी विरोध करीत असतील तर त्या नगरीचा विकास कसा होणार? याचा आपण नीट विचार केला पाहिजे.

माननीय पंतप्रधान डॉ. मनमोहनसिंग यांचे मी अभिनंदन करतो, त्यांचे आभार मानतो. त्यावेळचे मुख्यमंत्री माननीय श्री. विलासराव देशमुख व त्यावेळचे उद्योग, व सांस्कृतिक कार्यमंत्री व विद्यमान मुख्यमंत्री माननीय श्री. अशोक चव्हाण यांनी केंद्राकडून आलेले 1600 कोटी व राज्याचे 400 कोटी असे मिळून 2 हजार कोटी रुपये खर्च करून नांदेडचा चांगल्याप्रकारे विकास केला. त्याबद्दल आपण त्यांचे आभार मानले पाहिजेत.. गुरुनानक व गुरु गोविंदसिंग यांची 350 वी जयंती साजरी करीत असतांना त्याठिकाणी 61 कोटी रुपये खर्च करून विमानतळ उभे करण्यात आले, आणि सांगण्यात आले की, त्याठिकाणी ऑस्ट्रेलियाहून विशेष विमाने येणार आहेत, अमेरिकेहून विशेष विमाने येणार आहेत, कॅनडाहून विशेष विमाने येणार आहेत असे सांगण्यात आले. परंतु एकही विमान आले नाही. दुर्दैवाने ते आले नाही, त्याची काही कारणे असतील. त्याठिकाणी 25 लाख लोकांसाठी लंगरची व्यवस्था करण्यात आली. परंतु फक्त 5 लाख लोक आले. त्यामुळे त्याठिकाणी आणलेले सर्व अन्नधान्य वाया गेले. मला याठिकाणी असे सांगावयाचे आहे की, ते एक निमित्त होते. त्याकरिता केंद्र सरकारने 1600 कोटी आणि राज्य सरकारने 400 कोटी रुपये असे मिळून 2 हजार कोटी रुपये खर्च करून नांदेडचा विकास करण्यात आला. दरवर्षी आषाढीला पंढरपूरच्या वारीसाठी 12 लाख लोक येतात, कार्तिकीला 8 लाख लोक येतात, चैत्र माघेला 4 लाख लोक येतात, आणि प्रत्येक महिन्याला 50 हजार येतात, आणि रोज 10 हजार लोक येतात. त्याठिकाणी विमानतळ करावे अशी लोकांची अपेक्षा नाही. कारण ही वारकरी मंडळी जमीन सोडणार नाहीत, ती हवेत जाणारी नाहीत. कधीही विमानात बसणार नाहीत. त्यांचे तत्वज्ञान जमिनीवरील आहे. त्यांच्यासाठी आपण चांगले रस्ते तयार करा, त्यांच्यासाठी झाडे लावा,

DGS/ SBT/ MMP/

श्री.उल्हास पवार...

त्यांच्यासाठी आरोग्याची व्यवस्था करा, त्यांच्यासाठी स्वच्छ पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था करा. परंतु आपण ते करीत नाही. हे जर केले तर तो गरीब माणूस कानामध्ये येऊन सांगतो की, "त्यांचे एवढे केले आमचे थोडे तरी करा". त्या वारकऱ्याची वेदना मला यानिमित्ताने मांडावयाची आहे. खरे म्हणजे मी केंद्र सरकारचे आभार मानतो. याठिकाणी माननीय श्री. बाळासाहेब विखे पाटील यांचा उल्लेख करावा लागेल. त्यांच्याबरोबर मी आणि तत्कालीन केंद्रीय पर्यटन मंत्री माननीय श्री. जगमोहन आम्ही तिघेजण पंढरपूर, देहू आणि आळंदी या तीनही ठिकाणी गेलो होतो. माननीय श्री. जगमोहन यांनी इंग्लिशमध्ये "वारकरी" नावाचे पुस्तक वाचले होते. आणि त्यांनी शौचालयांसाठी तरतूद केली होती. परंतु दुर्दैवाची गोष्ट अशी की, तेथील नगरपालिका आणि शासन यांनी शौचालये बांधण्यासाठी चुकीची जागा दिली. त्यामुळे केंद्र सरकारकडून आलेला निधी परत गेला. हे आपले दुर्भाग्य आहे. आपण जागा देतो म्हणजे काय करतो? त्याठिकाणचे नियोजन करतो म्हणजे काय करतो? त्याठिकाणी योजना करीत असतांना हा निधी त्याठिकाणी कामी लागेल की नाही? आता माननीय केंद्रीय पर्यटनमंत्री श्रीमती सेलजा आहेत. माझी शासनाला विनंती आहे की, पंढरपूरसारखी तीर्थक्षेत्रे आहेत, ही अतिशय मोठी केंद्रे आहेत. ज्याठिकाणी गुजरात, कर्नाटक, आंध्र प्रदेश, मध्यप्रदेश, महाराष्ट्र इतकेच नव्हेतर जगातून लोक दर्शनासाठी येतात. डॉ. गुंजर सोंथायबर जर्मनीहून आले, फ्रेंच मिशनरीचे प्रा. दलरी हे फ्रान्सहून तुकोबाचा आणि पंढरपूरचा अभ्यास करण्यासाठी आले. जगातील ही माणसे आठ ते नऊ वर्षे पायी चालत आहेत. प्रा.दलरी हे आठ वर्षे पुण्यामध्ये होते. मामासाहेब दांडेकर यांच्याकडे ते मराठी शिकले. त्यांनी तुकोबाच्या अभंगाचे फ्रेंच भाषांतर केले. आणि ते फ्रान्सला गेले. आणि मग युरोपातील आठ ते नऊ लोकांना घेऊन ते पुन्हा आले. ते म्हणाले आम्हाला पायी जायचे आहे. पंढरपूरची वारी कशी असते ती पाहू या. प्रा.दलरी हे आठ वर्षांपूर्वी गेले होते. आणि ते पुन्हा मामासाहेब दांडेकरांबरोबर निघाले. त्यावेळी इंग्लंडचा एक मोठा फिलॉसॉफर होता. त्याने बघितले की, अंगावर फाटके कपडे, पायामध्ये चपला नाहीत, डोक्यावर बोजके, महिलांच्या डोक्यावर तुळशी वृंदावन आणि हंडा आहे, पायामध्ये चपला नाही, अंगावर इस्त्रीचे कपडे नाहीत ही कसली माणसे? त्यावेळी प्रा. दलरी यांना एका इंग्लंडच्या फिलॉसॉफरने विचारले मिस्टर दलरी "Are they beggars?" हे भिकारी आहेत काय? त्यावेळी प्रा. दलरी यांनी त्याला काय उत्तर दिले? प्रा. दलरी त्या इंग्लंडच्या फिलॉसॉफरला म्हणतात की, "Yes, they are beggars. But they are not begging for themselves, they are begging for world peace and for that very purpose they are going at

07-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

F 3

DGS/ SBT/ MMP/

श्री.उल्हास पवार...

Pandharpur." हे स्वतःकरिता भीक मागणारे भिकारी नाहीत तर विश्वशांतीकरिता भीक मागण्याकरिता पायी पंढरपूरला निघालेले भिकारी आहेत.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.उल्हास पवार

वारकऱ्यांचे यापेक्षा आणखी कोणते वर्णन केले पाहिजे. या वारकऱ्यांच्या सोयीसाठी लंडन, अमेरिका आणि युरोपमधील सगळे जागतिक किर्तीचे तत्वज्ञ हे वारकऱ्यांकडे पहाताना या भूमिकेतून पहातात आणि आपण त्यांच्याकडे कोणत्या भूमिकेतून पहातो याकडे लक्ष देण्याची आवश्यकता आहे. त्यादृष्टीने विकासाच्या ज्या-ज्या योजना असतील, त्या करण्याचा विचार केला पाहिजे. मी येथे प्रातिनिधीक स्वरूपामध्ये वर्णन केलेले आहे. पंढरपूर, देहू, आळंदी, महालक्ष्मी, तुळजापूर, गजानन महाराजांचे देऊळ आहे, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज, गुरुदेव सेवामंडळ असो, त्याठिकाणी आपण काय केले ? थोडी सुधारणा केली. ग्राम गीतेच्या बाबतीत सांगावयाचे. ज्या ग्रामगीतेच्या आतापर्यंत जवळजवळ 60 ते 70 आवृत्त्या निघाल्या आहेत. या ग्राम गीतेला भारतातील जवळजवळ 40 विद्वान लोकांनी प्रस्तावना लिहिलेल्या आहेत. त्यावेळी माननीय गृहमंत्री श्री.आर.आर.पाटील हे त्यावेळी ग्रामविकास मंत्री होते. सुदैवाने मला असे वाटले की, ही नावे सुचवावीत आणि त्याप्रमाणे गाडगेबाबा स्वच्छता अभियान सुरु केले आणि त्यांतर्गत ज्या गावाला पुरस्कार मिळेल त्या गावाला "राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज" यांच्या नावाने स्वच्छ ग्राम पुरस्कार देण्यात यावा. या नावांमुळे एवढे सामर्थ्य निर्माण झाले की, लोकशाहीमध्ये लोकांचा सहभाग निर्माण झाला. त्या ग्रामगीतेच्या आवृत्त्या वाढविण्यात याव्यात. समजा शासनाच्यावतीने ग्रामगीतेच्या स्वस्त आवृत्त्या काढल्या तर काय बिघडले ? त्या गावा-गावामध्ये वाटण्यात याव्यात. आदर्श गाव कसे असावे ? दिनचर्या कशी असावी ? शेती कशी असावी ? साध्या पध्दतीने लग्न कसे करावे ? असे काय-काय ग्रामगीते मध्ये सांगितलेले आहे. आपण पर्यावरणाच्या बाबतीत एवढ्या गोष्टी करतो. ताईनी सांगितले की, फटाके उडवू नका. पण आपल्या घरी लग्न असेल तर मग दारुकाम जोरात असते. हे सगळे ठरलेले आहे. यामध्ये परिवर्तन काही नाही. पण मी मघाशी सांगितले त्याप्रमाणे या मंडळींनी परिवर्तनाची नांदी केली आणि त्यादृष्टीने या सगळ्या गोष्टींकडे पाहिले पाहिजे. तुकडोजी महाराजांच्या बाबतीत मला खूप काही सांगता येईल, पण सांगत नाही. गाडगेबाबांच्या बदल सांगता येईल. पण ही जी लहान-लहान केंद्रे आहेत. मी मघाशी बहिणाबाईंचा उल्लेख केला."ज्ञानदेव रचिला पाया, तुका झालासे कळस, भजन करा सावकाश " तसेच "विठू माझा लेकरवाळा, संगे गोपाळांचा मेळा" "गोरा कुंभार मांडीवरी आणि चोखा जीवा बरोबरी"सर्वधर्मसमभावाचे इतके उत्कृष्ट वर्णन कोणत्या काव्यामध्ये,कोणत्या तत्वज्ञानामध्ये दिसेल आणि तुमच्या-माझ्या एक तासाच्या भाषणामध्ये तरी करता

. . . .जी-2

श्री.उल्हास पवार

येईल काय? पण हे सर्व केले आहे. हे समाजामध्ये रुजविण्याचे काम केले.सध्या समाज बिघडविण्याचे काम सुरु आहे. त्या काळामध्ये संतांनी समाज घडविण्याचे काम केले आहे,त्यांचे वाङ्मय, त्यांचे तत्वज्ञान या सगळ्या गोष्टी आपण करणार की नाही हा लहानसा मुद्दा आहे. म्हणून शेऊरला संत बहिणाबाई यांची समाधी आहे, ती चांगली करावी. गोरोंबांची नांदेड येथे समाधी आहे, ती चांगली करावी.आपल्याला ही सर्व केंद्रे विकसित करावयाची आहेत. त्याच्यापुढे जाऊन सांगतो की,अफझलखानाच्या थडग्याचा विकास करण्याऐवजी, माझी सर्व बांधवांना विनंती आहे की,तुम्ही रत्नागिरीमध्ये जावे आणि तेथील याकूब बाबा यांच्याबाबतीत सांगावयाचे तर त्याठिकाणी छत्रपती शिवाजी महाराजांनी याकूब बाबाचा आर्शीवाद घेऊन मोहिमेसाठी निघत होते. या याकूबबाबाच्या दर्ग्याचे आणि थडग्याचे काय झाले ? त्याचा विकास करण्यात यावा. अशा प्रकारची केंद्रे तयार करा की ज्यामधून महाराष्ट्र उत्तम प्रकारे घडू शकेल.

सभापती महोदय,माझ्या दोन-तीन मागण्या आहेत.पहिली म्हणजे संत तुकाराम महाराजांच्या नावाचे संतपीठ हे पंढरपूरला झाले पाहिजे. कारण तसे 1973 च्या कायद्यामध्येच म्हटलेले आहे. अरुणभाई, तुम्हाला गंमत वाटेल की, महाराष्ट्रामध्ये किर्तनकारांना सांस्कृतिक पुरस्कार दिला जात नव्हता. परंतु कै.बाळासाहेब भारदे यांच्या आग्रहामुळे माननीय श्री.ए.आर.अंतुलेसाहेब माननीय मुख्यमंत्री झाल्यानंतर तो सुरु झाला याची मला येथे आठवण करून दिली पाहिजे. ते असे म्हणाले की,गाण्यासाठी पुरस्कार आहे,अभिनयासाठी पुरस्कार आहे,नृत्यासाठी पुरस्कार आहे,तमाशासाठी पुरस्कार आहे मग किर्तनकाराला का पुरस्कार नाही ? मग त्यांनी एक वाक्य म्हटले. किर्तन म्हणजे काय ? ते म्हणाले की, "नय, विनय आणि अभिनय या तिघांचा संगम म्हणजे किर्तन आहे आणि त्याच्यासाठी पुरस्कार नाही. हे सांगितल्यानंतर माननीय माजी मुख्यमंत्री श्री.ए.आर.अंतुले यांनी किर्तनकारांसाठी पुरस्कार सुरु केला. आपण हे केले पाहिजे. तसेच आपण विशेषणे देतो. मला माफ करावे आणि कोणी रागवू नये. शिवाजी पार्क किंवा लंडन येथील लॉर्डस् मैदान आहे त्याला क्रिकेटची पंढरी म्हणतात. अरे, पंढरी कुठे ? क्रिकेट कुठे ? काही संबंध आहे काय ? आपण कोणती विशेषणे कुठे देतो ? आता विठाबाई नारायणगावची आहे. तेथे तमाशाचे खूप फड आहेत. परंतु तमाशाची पंढरी असे म्हटले जाते. अरे, आपण हे काय चालवले आहे? आपण बोलताना काय बोलत आहोत याचे कोणाला भानही नाही. तसेच वर्तमानपत्रामध्ये लिहीतो की,

. . . .जी-3

श्री.उल्हास पवार

क्रिकेटची पंढरी, तमाशाची पंढरी.उद्या कोणी मटक्याची पंढरी,सट्टयाची पंढरी असेही म्हणेल. काही सांगता येत नाही. लोक कशाचीही पंढरी असे म्हणतील. आपण वृत्तपत्रातून, भाषणातून, विविध माध्यमातून काय शीर्षक देतो, काय बोलतो हे पाहिले पाहिजे. मला याचा कधी-कधी राग येतो. पण मला एकट्याला राग येऊन काय फायदा आहे. म्हणून हे निदर्शनास आणण्यासाठी मी या व्यासपीठाचा वापर केला. जेणेकरून याच्या माध्यमातून सर्व लोकांना समजले पाहिजे आणि क्रिकेटची पंढरी, तमाशाची पंढरी अशा प्रकारची विशेषणे देणे बंद केले पाहिजे. अरे, पंढरी ही पंढरी आहे.पंढरीची तुलना "जेव्हा नव्हते चराचर, तेव्हा होते पंढरपूर"असे नाथांनी सांगितले आहे. तेव्हा तुम्ही सगळेजण असे करणार की नाही ते मला सांगा. तुकोबा म्हणजे ब्राम्हण, पंडित आणि मुस्लिम यांचा संवाद. पंडित ब्राम्हण आणि महार यांचा संवाद.

यानंतर कु.थोरात

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

श्री. उल्हास पवार...

या संवादातून, अभंगातून तुम्ही-आम्ही एकाच बापाची लेकरे आहोत असे नाथांनी लिहिले आहे. क्रांतिकारक असे हे विचार आहेत. नाथांचे पुरोगामित्व बघून नाथांचा मुलगा बापाला सोडून काशिला निघून गेला. कधी कधी मुले पुरोगामी असतात तर येथे वडील पुरोगामी तर मुलगा प्रतिगामी होता, तो काशिला निघून गेला. नाथांचे काम क्रांतिकारक आहे. त्या पैठणचा विकास करण्यात यावा. नाथांचे वाङ्मय, नाथांनी ज्ञानेश्वरीची प्रत शुध्द केली. त्यांचे वाङ्मय, त्यांचे विचार या सगळ्या भागवत संप्रदायाच्या संतांचे आणि जी जी म्हणून अशी तीर्थक्षेत्रे असतील अलिकडच्या काळातील संत गाडगेबाबा, तुकडोजी महाराजांपर्यंतचा विकास करित असताना सामाजिक विकास, सांस्कृतिक विकास, शैक्षणिक विकास, समाजपरिवर्तन या दृष्टिकोनातून या सगळ्या तीर्थक्षेत्रांच्या विकासाकडे पाहिले तर मला वाटते हा प्रस्ताव या ठिकाणी मांडल्याचा काही तरी उपयोग होईल. त्यादृष्टीने शासनाने विचार करावा एवढी अतिशय नम्र विनंती या निमित्ताने करतो. खूप काही बोलता येण्यासारखे आहे पण अनेक सन्माननीय सदस्यांना या चर्चेमध्ये सहभागी व्हायचे आहे म्हणून मी याठिकाणी थांबतो.

प्रस्ताव प्रस्तुत झाला.

...2.

श्री. भाई जगताप (मुंबई स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, या सभागृहाचे ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य आदरणीय श्री. उल्हास पवार यांनी महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम 260 अन्वये या ठिकाणी महाराष्ट्र हे संताची भूमी म्हणून ओळखले जाते, त्याच्या विकासाच्या संदर्भात जी चर्चा उपस्थित केलेली आहे त्याबाबत माझे विचार या ठिकाणी मांडण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार यांनी अनेक गोष्टींचे सुंदररीतीने उल्लेख करून संदर्भ दिलेले आहेत. त्यामुळे मला असे वाटत होते की, त्यांचे भाषण सुरुच रहावे. पण हे खरे आहे की, सगळ्या सन्माननीय सदस्यांना या प्रस्तावाच्या संदर्भात आपापली मते मांडावयाची आहेत आणि काही सूचना सुध्दा करावयाच्या आहेत. सभापती महोदय, मला असे वाटते की, एकदा सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार यांचे दोन-तीन तास किर्तन ठेवावे.

सभापती महोदय, माननीय वित्त मंत्री येथे बसलेले आहेत. तसेच माननीय गृह मंत्री सुध्दा येथे बसलेले आहेत. अनेक विभागाशी संबंधित हा विषय आहे. हा विषय फक्त वित्त विभागापुरता मर्यादित नाही, सुरक्षेपुरता मर्यादित नाही, या सगळ्या स्थळांचा विकास करण्यापुरता मर्यादित नाही तर या राज्याचा सांस्कृतिक ठेवा, या राज्याचा धार्मिक ठेवा, या राज्याचे वैभव यांच्या विकासाच्या संदर्भातील हा प्रस्ताव आहे. त्यामुळे या चर्चेच्या वेळी अनेक विभागाचे मंत्री उपस्थित असायला पाहिजे होते आणि त्यांनी एकत्रितरीत्या या प्रस्तावाला उत्तर द्यावयास पाहिजे अशी माझी या ठिकाणी मुद्दाम सूचना आहे.

सभापती महोदय, आज या राज्याला स्वातंत्र्य मिळून, देशाला स्वातंत्र्य मिळून जरी 62 वर्षे झाली असली तरी सुध्दा ही परंपरा हजारो वर्षांपासून चालू आहे आणि ती आणखी हजारो वर्षे चालत राहिल. सभापती महोदय, हजारो वर्षांपासून चालत आलेली ही परंपरा स्वातंत्र्यानंतर 62 वर्षे झालेली आहेत. या ठिकाणी माननीय वित्त मंत्री बसलेले आहेत. त्यांचे मला या ठिकाणी मनापासून अभिनंदन करावेसे वाटते. त्यांनी त्यांच्या पहिल्याच अर्थसंकल्पात या सगळ्या सांस्कृतिक ठेव्याचा आमच्या परंपरेचा सन्मान करून काही कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे. सभापती महोदय, या ठिकाणी मी माननीय वित्त मंत्र्यांचे मनापासून आभार व्यक्त करतो आणि मनापासून त्यांना धन्यवाद देतो.

...3..

श्री. विनोद तावडे (बसून): त्यांनी नवस फेडला.

श्री. भाई जगताप : नवस फेडण्याच्या निमित्ताने का हाईना, माननीय वित्त मंत्र्यांनी या पवित्रस्थळांचा विकास करण्यासाठी तरतूद केलेली आहे. आपण सुध्दा आपल्या साडेचार वर्षांच्या कालावधीत कित्येक नवस फेडायला पाहिजे होते पण आपण ते फेडले नाहीत. त्यांनी ते फेडले..

श्री. विनोद तावडे : आम्हीच केली होती ती वाचून त्यांनी याठिकाणी ही तरतूद केलेली आहे.

श्री. भाई जगताप : आपण केलेल्या गोष्टींचा आपण पाढा वाचावा परंतु एखाद्या सकारात्मक गोष्टीला कमीत कमी सकारात्मक म्हणून या.

यानंतर श्री. बरवड....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

श्री. भाई जगताप

म्हणून मी त्यांचे मनापासून आभार व्यक्त करतो. जरी कोणी त्याबाबत काही टीकाटिप्पणी केली असेल, जरी कोणी रकाने भरून काही लिहिले असले तरी मी माननीय मंत्रिमहोदयांचे मनापासून आभार व्यक्त करतो. त्यांनी खऱ्या अर्थाने या महाराष्ट्राच्या संस्कृतीला आणि आमच्या वैभवाला न्याय दिला त्याबद्दल मी त्यांचे आभार व्यक्त करतो. या ठिकाणी एक गोष्ट जाणणे गरजेचे आहे. आपल्याला छत्रपती शिवाजी महाराजांबद्दल का सांगावे लागते याचा कधी विचार केला आहे काय ? महाराष्ट्राच्या मातीचा, महाराष्ट्राच्या संस्कृतीचा, महाराष्ट्राच्या भूमीचा जो ठेवा आहे त्याबद्दल का सांगावे लागते याचा कधी विचार केला आहे काय ? सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हासदादा पवार यांनी सांगितल्याप्रमाणे 700 वर्षापूर्वी जे लिहून ठेवले, जे अनुभवले तोच अनुभव आज सुध्दा आपल्याला येतो. जे लिहिले आहे, जे अधोरेखित केले आहे ते तुम्ही आम्ही अनुभवतो आणि उपभोगतो. त्याचे दुष्परिणाम सुध्दा आज पाहतो. असा जो आमचा ठेवा आहे, असे जे आमचे वैभव आहे ते विकसित करण्यासाठी पैसे नकोत का ? म्हणून मी या ठिकाणी नम्रपणे सांगतो की, ही सुरुवात असावी असा माझा समज आहे. मी या ठिकाणी आपल्या माध्यमातून माननीय वित्त मंत्र्यांना विनंती करीन की, ही सुरुवात आहे आणि आपल्याला यासंदर्भात अनेक पावले उचलावयाची आहेत आणि या राज्याचा सर्वांगीण विकास करावयाचा आहे. या गोष्टीला मी सर्वांगीण विकासच म्हणेन. त्याचा संबंध गावाशी आहे, त्याचा संबंध गावाच्या संस्कृतीशी आहे. त्याचा संबंध गावाच्या विकासाशी आहे. त्याचा संबंध तालुक्याच्या विकासाशी आहे. त्याचा संबंध जिल्ह्याच्या विकासाशी आहे. त्याचा संबंध राज्याच्या विकासाशी आहे. अलीकडच्या काळामध्ये आपण सगळ्यांनी पाहिले तर हा टुरिझमचा सुध्दा विषय झालेला आहे. शिर्डी देवस्थानाबाबत सांगावयाचे तर मला आठवते की, मी शाळेमध्ये असताना आम्ही सगळे विद्यार्थी-विद्यार्थिनी शिर्डीला गेलो होतो. मी 100-200 वर्षापूर्वीचे सांगत नाही तर 25 ते 30 वर्षापूर्वीचे सांगत आहे. त्यावेळची शिर्डी आणि आताच्या शिर्डीमध्ये फार फरक पडलेला आहे. आज त्या ठिकाणी दररोज 1 कोटी रुपयांची उलाढाल होते. मी पैसे म्हणून त्याकडे पाहात नाही. त्या ठिकाणी जगभरातून मोठ्या प्रमाणावर भक्त जातात. आज

...2...

RDB/ MMP/ SBT/

श्री. भाई जगताप

आपण त्याकडे वेगळ्या दृष्टीने पहावे. केवळ शिर्डीच नव्हे तर इतर जी देवस्थाने आहेत त्यांच्याकडे वेगळ्या दृष्टीने पाहिले तर त्या गावचा विकास होईल. त्या तालुक्याचा विकास होईल. त्या जिल्ह्याचा आणि पर्यायाने राज्याचा विकास होईल आणि अनेक विधायक कामे त्या माध्यमातून आपल्याला करता येतील असा माझा दावा आहे.

सभापती महोदय, यामध्ये एक मोठी अडचण आहे. खरे तर आज विधी व न्याय विभागाच्या माननीय मंत्रिमहोदयांनी सभागृहात उपस्थित असावयास पाहिजे होते. धर्मादाय संस्थांमधील वाद हा विषय पाहिला तर आज एकही देवस्थान असे नाही की जे वादातीत आहे. अनेक ठिकाणी वाद आहेत. बडव्यांच्या बाबतीत सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हासदादा पवार यांनी सांगितले. ही गोष्ट प्रत्येक ठिकाणी आहे. तुळजापूरला गेलो तर त्या ठिकाणी सुध्दा तशीच परिस्थिती आहे. मुंबईतील मुबादेवी मंदिरात गेलो किंवा सिध्दिविनायक मंदिरात गेलो तर त्या ठिकाणी सुध्दा तशीच परिस्थिती आहे. हे जे वाद आहेत त्याबाबत माझी शासनाला विनंती आहे की, विधी व न्याय विभागाने यामध्ये लक्ष घालणे गरजेचे आहे. धर्मादाय संस्था या स्वायत्त संस्था आहेत याबाबतीत दुमत नाही. त्यांना क्वासी ज्युडिशियल अधिकार आहेत याबद्दल दुमत नाही. त्यांच्या कोणत्याही कामामध्ये आम्ही हस्तक्षेप करतो असा याचा अर्थ नाही. परंतु आज हजारो देवस्थानांचे खटले प्रलंबित आहेत. आज फास्ट ट्रॅक कोर्टाच्या धर्तीवर हे सगळे खटले त्वरित कसे निकाली निघतील अशा पध्दतीचा विचार आपण करावयास पाहिजे. कमीतकमी देवांना तरी मोकळे करू या. भक्तांना त्या ठिकाणी मनसोक्त दर्शन घेऊ द्या. भाविकांना वाटेल की, हा माझा देव आहे, हे माझे श्रद्धास्थान आहे आणि या ठिकाणी डोके टेवले तर माझ्या मनाला शांती मिळते अशी त्यांची भावना होऊ द्या. म्हणून मी या ठिकाणी आपल्या माध्यमातून या विषयाच्या संदर्भात मी माझे विचार मांडलेले आहेत.

सभापती महोदय, या ठिकाणी मांढरदेवी येथे घडलेली घटना आपण पाहिलेली आहे. त्याला आपण कोण म्हणतो.

यानंतर श्री. अजित शिगम...

श्री.भाई जगताप..

परंतु हा मनुष्य निर्मित कोप नाही काय ? हा देवीचा कोप कसा होऊ शकतो. कारण लाखो भाविक एक-देान दिवसांसाठी तेथे जातात आणि त्याठिकाणी जेवण करतात, घाण करतात त्यामुळे असे दुर्दैवी प्रसंग घडतात ज्याला आपण कोप समजतो. आपणास हवे असलेले सर्व मिळण्यासाठी काहीही करायचे, कोणत्याही नियमांचे पालन करायचे नाही आणि त्यातून एखादा दुर्दैवी प्रसंग घडला तर त्यास देवीचा कोप समजायचे हे बरोबर नाही. अशाच प्रकारचा दुर्दैवी प्रसंग मांढरदेवी यात्रेच्या वेळी घडला आणि घटनेने आपणा सर्वांचे डोळे उघडले आहेत. त्या दुर्दैवी घटनेस काहीअंशी आपणच जबाबदार आहोत हे विसरता येत नाही. याठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार यांनी सांगितले की, वारकरी सांप्रदायातील लोकांन काहीही अपेक्षा नसते. वारकऱ्यांना स्वतःची शांती आहे म्हणूनच ते चालत निघाले आहेत. सगळ्यांना एकवेळच्या जेवणाची विवंचना असते. त्यांच्या मनात शांती आहे म्हणून ते 15-15 दिवस पायी चालत जातात. विश्वशांतीच्या प्रार्थनासाठी जाणार हा समुदाय अशाचप्रकारे मनाची शांती शोधण्यासाठी, आपल्या विवंचना परमेश्वराच्या चरणी घालण्यासाठी जाणारा जो भक्त आहे त्याच्यासाठी तेथे व्यवस्था करणे गरजेचे आहे. राज्यातील तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी मांढरदेवी सारखी दुर्घटना होऊ नये याची काळजी घेणे आवश्यक आहे.

आपण पाहिले असेल की, शिर्डी संस्थान आर्थिकदृष्ट्या सक्षम झालेले आहे, त्यामुळे शिर्डी संस्थान स्वतःच्या निधीतून भाविकांसाठी सुविधा पुरवू शकते. मुंबईत मुंबादेवीचे मंदिर आहे. याठिकाणी सुध्दा मोठ्या प्रमाणावर भाविक येत असतात. आपण लंडन आणि युरोपला गेल्यास तेथील लोक मुंबादेवीचा उल्लेख करतात. कारण मुंबादेवी मंदिराचे महत्त्व मुंबई शहराशी जोडले गेलेले आहे. मुंबई शहरात मोठ्या प्रमाणावर परदेशी येत असतात आणि ते मुंबादेवीचे दर्शन घेतात. परंतु आज आपण मुंबादेवीचा परिसर पाहिल्यास त्याठिकाणी प्रचंड प्रमाणावर गर्दी झालेली आहे. आपणास माहीत आहे त्याठिकाणी जवळच बॉम्बस्फोट झाला होता. त्यावेळची परिस्थिती माननीय मंत्री श्री.आर.आर.पाटील यांना माहीत आहे. म्हणून त्याठिकाणी आपण नियोजन केले नाही तर

श्री.भाई जगताप..

तेथे सुध्दा मांढरदेवी सारखा दुर्दैवी प्रसंग घडू शकतो. तेव्हा सरकारने वेळीच दक्षता घेण्याची आवश्यकता आहे. तसेच तेथे मुलभूत गरजा पुरविण्यासाठी लक्ष दिले पाहिजे. त्याठिकाणी पिण्याच्या पाण्यापासून शौचालयापर्यंत, रस्त्यापासून लोकांना बसण्यासाठी जागेची व्यवस्था केली पाहिजे. या सर्व गोष्टींकडे लक्ष द्यावयास पाहिजे असे माझे मत आहे. माननीय वित्तमंत्र्यांनी देहू, आळंदी, पंढरपूर या तीर्थक्षेत्रांच्या विकासासाठी चांगली तरतूद केलेली आहे. आळंदीसाठी 100 कोटी रुपये, देहूसाठी 25 कोटी रुपये आणि पंढरपूरसाठी 145 कोटी रुपयांची तरतूद केलेली आहे. सन्माननीय मंत्री श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील यांनी सांगितले होते की, या देवस्थानांसाठी विशेष कृती आराखडा तयार केलेला आहे. त्यासाठी जिल्हा स्तरावर कमिटी होण्याची आवश्यकता आहे आणि या कमिटीवर लोकप्रतिनिधी आणि सरकारचा प्रतिनिधी असावा अशी माझी सूचना आहे. अन्यथा ती कमिटी मर्यादित राहून कामे करतील आणि त्यामुळे पुढे अनेक प्रश्न निर्माण होतील. तेव्हा माझ्या सूचनेचा विचार करावा अशी विनंती आहे.

सभापती महोदय, पालखी मार्गासाठी 48 कोटी रुपयांची तरतूद करण्यात आलेली आहे. हा अतिशय चांगला निर्णय आहे. मी याठिकाणी नमूद करू इच्छितो की, पालखी मार्गावरून मुंबईतील लाखो भक्त शिर्डीला पायी चालत जातात. परंतु मुंबई-नाशिक रोड भरपूर गजबजलेला आहे. या मार्गावर वाहनांची प्रचंड वर्दळ सुरु असते. माननीय वित्त मंत्र्यांनी पालखी मार्गासाठी जी 48 कोटी रुपयांची तरतूद केलेली आहे त्यामध्ये आणखी वाढ करून त्याठिकाणी पायी जाणाऱ्या भक्तांसाठी रस्त्याच्या बाजूने जाण्याची सोय करण्यात यावी. आपण मुंबईत जसे जॉर्गींग ट्रॅक केलेले आहे. त्या धर्तीवर रस्त्याला समांतर असा चालण्यासाठी एक ट्रॅक करण्यात यावा.

यानंतर श्री.खंदारे..

श्री.भाई जगताप....

जेणे करुन त्या भाविकांना, भक्तांना रस्त्याने जाताना त्यांच्या जीवाला कसलाही धोका होणार नाही. हे भाविक भक्तीमध्ये लीन असताना, पालखीबरोबर चालत असताना, टाळ मृदुंग वाजवित असताना समोरुन एखादे वाहन येऊन त्यांच्या अंगावर आदळलेल्या घटना आपण सर्वांनी पाहिलेल्या आहेत. म्हणून माझी शासनाला विनंती आहे की, शासनाने याबाबत विचार करणे आवश्यक आहे.

सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हासदादा पवार याकुब सरोवर दर्ग्याचा उल्लेख केला तो खरे आहे. सभागृहामध्ये सन्माननीय गृहमंत्री आणि सन्माननीय वित्तमंत्री उपस्थित आहेत. आपल्या सगळ्यांच्या माहितीसाठी सांगू इच्छितो की, मुरुडचा नवाब असताना सुध्दा, त्या काळामध्ये या राज्यामध्ये 5 शाहया असताना आणि त्या सगळ्यांनी त्या याकुब बाबाना सांगितले होते की, आम्ही याठिकाणी मोठी मस्जिद वा दर्गा बांधून देतो, परंतु त्याला त्यांनी नकार दिला. त्यांनी छत्रपतींना सांगितले की, एका रात्रीमध्ये तुम्हाला जेवढे काम करणे शक्य होईल तेवढे काम तुम्ही करावे आणि या दर्ग्याला न्याय द्यावा. कारण छत्रपती त्यांना गुरुच मानत होते. छत्रपतींनी त्यांचा पदस्पर्श करुन कोकण विभागामध्ये सगळ्या मोहिमा आखल्या होत्या. म्हणून ख-या अर्थाने सर्वधर्म भाव होता. परंतु आज आपण कोणत्या उद्देशाने अशी भाषणे करतो, का चर्चा करतो ते मला कळत नाही. छत्रपतींनी 400 वर्षापूर्वी हे सर्व केलेले आहे. छत्रपतींनी 400 वर्षापूर्वी तुम्हाला आणि आम्हाला एक आदर्श घालून दिलेला आहे. (अडथळा) म्हणून याकुब सरोवर दर्ग्याच्या बाबतीत मी आपल्याला नम्रपणे सांगतो की, एका रात्रीमध्ये झालेले अर्धवट काम आजही तसेच आहे. माझी शासनाला विनंती आहे की, मलंगगड असेल, याकुब सरोवर दर्गा असेल या सगळ्यांसाठी तरतूद करावी आणि आपल्याकडे भक्तीचा ठेवा आहे, संस्कृतीचा ठेवा आहे, सर्वधर्मभावाचा ठेवा आहे त्याची रक्षा शासनाला करावी लागेल आणि ती आपण कराल याबद्दल माझ्या मनामध्ये शंका नाही. सभापती महोदय, अष्टविनायक तीर्थस्थळाबाबत मी सांगू इच्छितो की, या देवस्थानाबाबत फारशी तरतूद केलेली नाही. अष्टविनायक हे राज्यातील निरनिराळ्या जिल्हयात विभागलेले जागृत देवस्थान आहे. सभापती महोदय, अक्कलकोट येथील स्वामी समर्थ अन्नछत्र मंडळाचे एक पत्र आहे, या अन्नछत्र मंडळाला तेथील कॉर्पोरेशनने 8 लाख रुपये इतका मालमत्ता कर भरण्याची नोटीस

2....

श्री.भाई जगताप....

दिलेली आहे. माझी अशी मागणी आहे की, मालमत्ता करातून ही देवस्थाने वगळली गेली पाहिजेत. कारण कायद्यात तशी तरतूद आहे. या देवस्थानाने सामाजिक बांधिलकी म्हणून तेथे कब्रस्तानला आणि स्मशानाला जागा दिली आहे तरी सुध्दा अशाप्रकारची नोटीस त्या तीर्थक्षेत्राला दिली जात असेल ते योग्य नाही. म्हणून शासनाला विनंती आहे की, मालमत्ता करातून वगळण्यात यावे. एवढे बोलून मी याठिकाणी थांबतो, जय हिंद, जय महाराष्ट्र.

तालिका सभापती : सर्व सन्माननीय सदस्यांना माझी विनंती आहे की, सर्वांनी वेळेचे बंधन पाळावे.

(सत्ताधारी पक्षातील काही सन्माननीय सदस्य उभे राहून बोलत असतात.)

तालिका सभापती : या प्रस्तावावरील अपूर्ण राहिलेली चर्चा दुपारच्या सत्रामध्ये पुन्हा सुरु होणार आहे. (अडथळा) सकाळी सभागृह सुरु झाले त्यावेळी महिला सदस्य अगोदर आलेल्या आहेत. त्यामुळे प्रथम त्यांना संधी दिली पाहिजे.

श्रीमती मंदा म्हात्रे : सभापती महोदय, माझे या प्रस्तावावर नाव आहे.

अॅड.उषा दराडे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य आदरणीय श्री.उल्हासदादा पवार यांनी सुंदर आणि महाराष्ट्राच्या प्रतिष्ठेत वाढ करणारा प्रस्ताव मांडला आहे. आपण सर्वजण वारकरी संप्रदायाच्या महाराष्ट्रात, पुरोगामी महाराष्ट्रात राहतो.

यानंतर श्री.शिगम.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

(अॅड. उषा दराडे...

ज्या समाजामध्ये माणसाकडून माणसाची पिळवणूक केली जाते त्या समाजामध्ये माणसामध्ये देव मानावा अशा प्रकारची भावना ज्यांनी रुजवली त्या वारकरी संप्रदायाला शतशः प्रणाम करुन मी या ठिकाणी माझे विचार व्यक्त करणार आहे.

बहिणाबाई चौधरी एका ठिकाणी असे म्हणतात,

सोता झालासे दगड

घाव टाकीचा सोसला

अरे सोतामध्ये त्याले

देव दिसला दिसला.

देव दगडामध्ये सुध्दा दिसतो. हा देव कुठे आहे, देव म्हणजे काय? या विषयी बोलत असताना बहिणाबाई पुढे असे म्हणतात,

देव कुठे, देव कुठे

तुझ्या बुभुया माजार

देव कुठे, देव कुठे

आभायाच्या आरपार

तुम्हाला जिथे पहायचे असेल तेथे तुम्हाला देव दिसेल. भावना जिथे असेल तिथे तुम्हाला देव दिसेल, अशा प्रकारची भावना ज्या बहिणाईंनी व्यक्त केली त्या बहिणाईंची आठवण झाल्या शिवाय रहावत नाही. आता सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार यांनी विडुलाचा उल्लेख या ठिकाणी केला -

फिरत्या चाकावरती देसी मातीला आकार

विडुला तू वेडा कुंभार

अशा प्रकारची भावना आपण विडुलाविषयी व्यक्त करतो. ज्ञानेश्वर माऊलींच्या समाधीस्थळाला गेल्यानंतर त्या ठिकाणी दोन ओळी लिहिलेली एक पाटी दिसते. त्या ओळी मला खूप भावतात. त्या ओळी अशा -

नामा म्हणे आता लोपला दिनकर

बाप ज्ञानेश्वर समाधिस्थ

..2..

अॅड उषा दराडे...

ज्ञानेश्वराला नामदेवाने बाप म्हटलेले आहे. हे मुलाचे आणि बापाचे नाते निर्माण करणारा हा वारकरी संप्रदाय आहे

तीर्थ विडुल क्षेत्र विडुल

देव विडुल, देव पूजा विडुल

दुस-या ठिकाणी असे म्हटलेले आहे की,

माझे माहेर पंढरी, आहे भिवरेच्या तिरी

विठू माऊली तू माऊली जगाची

म्हणजे विडुलाला माऊली असे संबोधले आहे.

या संदर्भातील एक मराठीतील गाणे मला आठवते,

ऐरणीच्या देवा तुला ठिणगी ठिणगी वाहू दे

आभाळागत माया तुझी आम्हावरी राहू दे

ऐरणीला देव म्हटलेले आहे, श्रमाला देव म्हटलेले आहे. ज्यामुळे माझे पोट भरते त्या गोष्टींना देव म्हटलेले आहे. ज्ञानेश्वर माऊली आणि संत तुकाराम महाराज यांनी महाराष्ट्राला एक व्हिजन, दृष्टी दिली. ज्ञानेश्वर माऊलींच्या बाबतीत उल्लेख करावयाचा झाला तर ज्या काळात संस्कृत भाषा सामान्य लोकांपर्यन्त जाऊ शकत नव्हती. त्या काळात रेडयाकडून वेद वदवले असे म्हणतात. त्यांनी प्राकृतामधून भगवद् गीता लिहिली आणि माझ्या गरीब माणसाला ज्ञान दिले. खरे म्हणजे माझी समाज व्यवस्था अशी आहे की. त्या माऊलीला समाधिस्थ व्हावे लागते. त्यावेळेला बुद्धी आणि श्रेष्ठत्व काही कमी नव्हते. मुक्ताईला चांगदेवाने गुरु मानावे अशा प्रकारची गुरु-शिष्याची परंपरा ज्यांनी निर्माण केली त्या परंपरेमध्ये आपण वाढत आहोत. तुकोबारायाच्या संदर्भात बोलायचे झाले तर नेहमी असे म्हटले जाते की, एकलव्याचा अंगठा दिला की घेतला असा वाद निर्माण झालेला आहे, त्याप्रमाणे वैकुंठ आहे कुठे ? असा वाद निर्माण झालेला आहे. माझ्या समाजव्यवस्थेने तुकोबारायांसारखा माणूस निर्माण केला, ज्याने माणसामध्ये देव बघितला, ज्याने संपूर्ण महाराष्ट्रामध्ये वारकरी संप्रदाय निर्माण केला त्या तुकोबारायांना वैकुंठवासी करण्याचा इतिहास लिहिणारे कोणी असतील त्यांच्या बुद्धीची कीव करावीशी वाटते. अशी माणसे समाजातून

..3..

(अॅड. उषा दराडे..

नष्ट करणे आणि अशा प्रकारचा विचार रुजला जाणार नाही याची दक्षता घेणे आवश्यक आहे.हे काम ज्या प्रवृत्तीने केले त्या प्रवृत्तीचा मी निषेध करते.

वेळेचे बंधन असल्या कारणाने अधिक काही न सांगता एक गोष्ट मला निश्चित सांगायची आहे ती अशी की, तीर्थक्षेत्र विकासाच्या योजनांची सुरुवात आदरणीय श्री. शरदचंद्र पवार साहेबांनी केली. त्याचा विस्तार फार मोठ्या प्रमाणामध्ये झालेला आहे. एकट्या माझ्या जिल्ह्याचा आढावा घेतला तर अडीचशे तीर्थक्षेत्रांचा विकास नियोजन आराखड्यामध्ये आलेला आहे. त्यासाठी 25 लाखाची तरतूद केली जाते, पण दरवर्षीची तरतूद कमी पडते आणि त्यामुळे त्या ठिकाणचे नियोजन करणे कठीण जाते. या ठिकाणी मी मागणी करते की, 25 लाखाचा जो निधी दिला जातो त्या ऐवजी किमान 50 लाखाचा निधी दिला जावा. माझी जिल्हयातील जी तीर्थक्षेत्रे आहेत त्यामध्ये नारायण गड, गहिनाथ गड, भगवान गड, मछिंद्र गड, तारकेश्वर गड, हनुमान गड, माऊलीचे तीर्थक्षेत्र, पराळी वैजनाथ मंदिर, कंकालेश्वर मंदिर, मोरक्षनाथची टेकडी, शनिमंदीर आणि नामलगावचे गणपती मंदिर ही देवस्थाने आणि दर्ग्यामध्ये पाथ्रूड दर्गा, शिरसाळा, दर्गा, जहागीर मोहा आणि बालेपीर दर्गा या सर्व दर्ग्यांचा विकास करण्याच्या दृष्टीने लागणारा निधी हा शासनाने विशेष बाब म्हणून उपलब्ध करून द्यावा अशा प्रकारची भावना मी व्यक्त करते आणि वारकरी संप्रदायाला वंदन करुन मी माझे विचार थांबविते. धन्यवाद.

...नंतर श्री. भोगले...

श्री.दिवाकर रावते (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, म.वि.प.नियम 260 अन्वये सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार यांनी मांडलेल्या प्रस्तावावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी याठिकाणी उभा आहे.

सभापती महोदय, मला आज खूप आनंद होत आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार यांना मी मनापासून धन्यवाद देतो. चांगला प्रस्ताव त्यांनी मांडला आहे. या प्रस्तावाचे स्वरूप कसे आहे? माननीय अर्थमंत्री याठिकाणी उपस्थित आहेत. रोजगार हमी योजना आहे परंतु या महाराष्ट्रातील लाखो लोकांच्या हाताला काम नाही. असा उपाशी महाराष्ट्र, बीपीएलचा महाराष्ट्र, रोजगार मिळत नसला तरी देवपुजेला लागलेली ही सर्व मंडळी. आळंदी, देहू, भंडारा डोंगर, तीर्थक्षेत्र, पैठण, परशुराम, भराडी देवी, तुळजापूर, जेजुरी अशा सर्व देवांना हाक मारून सांगितले की, रोजगार हमीमध्ये जमले नाही तरी तूच वाचव. आजची परिस्थिती कशी आहे ते सांगतो. हे देवपुजेबद्दल सांगितले. समई पेटविली आहे त्यामध्ये तेल घालून ती पेटती ठेवायची असा तुमचा प्रस्ताव आहे. शासनाची जी संकल्पना आहे ती या देवस्थानांचा विकास झाला पाहिजे म्हणून तेल घालण्याची आहे. मला एका गोष्टीचा आनंद वाटला. व्यवस्थित काँग्रेसने धोरण मांडले मग दिल्लीपर्यंत मॅसेज जातो. म्हणून सर्वधर्म समभाव बोलता. मला सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार यांचे वर्णन पटले. पहिले बीसी आणि मग ओबीसी. सर्व जातीच्या लोकांना एकत्र आणून एका पंक्तीत बसविणे आणि त्या पंक्तीमध्ये सर्व जातीभेद गाडून टाकणे ही शिकवण महाराष्ट्राची आहे ती तुम्ही सांगितली. सर्वधर्म समभाव म्हणजे बोलावेच लागते. तुमच्या सर्वांचे हात वरपर्यंत जातात. दादा जे बोलले तेच मी सांगितले. बीसी, ओबीसी सांगितले. मला प्रश्न पडला की, पांडुरंग कोण? बीसी आणि ओबीसीचा उल्लेख केल्याशिवाय पांडुरंग भेटत नाही हे तुमचे शब्द होते. तुमचे हभप सुंदरच होते. सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांच्या भाषणाशी मी पूर्णपणे सहमत आहे. दीड तास आणखी भाषण चालले पाहिजे होते. आम्हाला मात्र सभापती महोदयांनी कमी वेळात बोलावे असे सांगितले. देवपुजेला लागलेली माणसे बघून आनंद झाला. सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांनी असे म्हटले की, तुम्ही काय केले? काय कौतुक आहे. तुमच्या काळात का नाही केले? तुम्ही का नाही केले असे न म्हणता तुमच्या काळात का नाही केले असे ते म्हणाले. हरी मुखे म्हणा, पुण्याची गणना कोण करी ही शिकवण ज्या घरात असते म्हणून मग तुम्ही सध्या फॉर्माल आहात. काँग्रेसच्या वतीने समोरच्या बाकावरून त्यामुळे बोलता ना. जो

..2..

श्री.दिवाकर रावते.....

पुजारी असतो तो बोलत नाही, तो भक्त असतो. पुजारी आणि भक्त मला समजले. कोणी कोणाला विचारत नाही, तू काय केलेस ते. आळंदीच्या यात्रेमध्ये प्रत्येक वारकरी एकमेकाच्या पाया पडतो. ती व्यक्ती वडीलधारी आहे की नाही हे कोणी पहात नाही. पाया पडण्यामागचा भाव जो आहे त्याचे आपण वर्णन करू शकत नाही असा तो भाव असतो. हे सर्व मांडत असताना मला सांगावयाचे आहे की, सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार यांनी चांगला विषय मांडला आहे. बडवे आणि उत्पात यांचा विषय मांडला. सुप्रीम कोर्टापर्यंत ते भांडत आहेत. पांडुरंग गरिबांचा भांडतात ते. कशासाठी भांडतात त्याचा मी पुनरुच्चार करू इच्छित नाही. परंतु सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप जे म्हणाले ते कितपत योग्य आहे ते बघा. हा विषय फक्त दोन मंत्र्यांचा नाही. हे आपल्यासाठी नाही बसले. ते त्यांच्या शेड्युलप्रमाणे बसले आहेत. सन्माननीय अर्थमंत्री श्री.सुनील तटकरे या ठिकाणी उपस्थित असणे याचा आम्हाला आनंद वाटतो. सभागृहात सन्माननीय गृहमंत्री श्री.आर.आर.पाटील आम्हाला हवेहवेसे वाटतात. इतर मंत्री असावयास पाहिजेत असे तुम्ही म्हणालात. या सभागृहात एरव्ही एकच मंत्री असतात. आता कसे येतील?

(नंतर एन.1...

श्री. दिवाकर रावते

कारण आता जमाना हा दारुचा झाला आहे. कशा-कशापासून दारु बनविता येईल ही एकच चर्चा चालते.....अडथळा.....तो विषय आता नाही. एका गोष्टीचे मला आणखी वाईट वाटते की आपण पूर्वी कोहळ्याचा बळी देत होतो परंतु आता काही हौसी लोक बकरे, कोंबडे इ. चा बळी देतात. काही हौसी तर दारुचा सुध्दा नैवेद्य घालतात. राम नवमीच्या दिवशी तर सर्वात जास्त बकरे आमच्या वाशिम भागातील बंजारा लोक कापतात. अर्थात तो ज्याच्या त्याच्या श्रध्देचा व प्रथेचा प्रश्न आहे.

महोदय, औंढा-नागनाथ हे शंकराचे दैवत मराठवाड्यात जिल्ह्यात आहे. मुस्लीमांच्या आक्रमणापासून देव-देवतांना वाचवावयाचे म्हणून त्याकाळात हे मंदिर वरून झाकण्यात आले होते. वास्तविक तसे झाकण्याचे काही कारण नव्हते. त्याचबरोबर मराठवाड्यातील घृष्णेश्वर आणि परळी-वैजनाथ येथील मंदिरांची परिस्थिती आहे. मी वैधानिक विकास मंडळाचा अध्यक्ष असताना पूराण वस्तू संग्रहालयाच्या लोकांना बोलावून घेतले होते. त्यांनी या मंदिराची दुरुस्ती करता येईल म्हणून सांगितले होते व त्यावेळेस 1 लाख रुपये खर्च येईल असे होते. ती रक्कम त्यांना देण्यात आली होती. ज्याप्रमाणे अतिरेकी बडवे होते, उत्पात होते त्याप्रमाणेच या भागात सुध्दा होते. या मंदिरात उडी मारून जावे लागत होते ही प्रथा आम्ही मोडून काढली कारण मी त्याच्या मागे स्वतः होतो. या कामाला आता देवस्थानाने सुध्दा मंजुरी दिलेली असल्याने हे काम आता मार्गी लागले पाहिजे. जेणेकरून आजच्या चर्चेच्या माध्यमातून औंढा-नागनाथ या देवस्थानच्या ठिकाणी दर्शन घेण्यासाठी वयोवृद्धांचे अत्यंत हाल होतात हे हाल थांबविता येतील. हे काम त्वरित झाले पाहिजे अशी माझी विनंती आहे. त्याचबरोबर पंढरपूरसारख्या तीर्थक्षेत्रांचा व इतर ठिकाणांचा विचार करता नद्यांचे शुध्दीकरण हा विषय सुध्दा ओघाने येतो. त्याचबरोबर संत गाडगे महाराज व संत तुकडोजी महाराज यांचाही विषय येथे मांडला. मी गाडगे महाराजांची ग्रामगीता स्वतः सोबत ठेवत असतो. माननीय गृह मंत्री श्री. आर.आर.पाटील यांनी संत गाडगे महाराज आणि संत तुकडोजी महाराज यांनी समाजाला जी शिकवण दिली ती संकल्पना आबांनीच समाजात रुजविली, आणि ती रुजली देखील. एरवी माननीय आर.आर.पाटील यांची भूमिका कोणाला मान्य होत नसेल, त्यांच्या भूमिकेला कोणी पाठिंबा देत नसेल पण या भूमिकेला मात्र सर्वांचाच पाठिंबा

04-07-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

N-2

PFK/ ST/ KGS/

पूर्वी श्री. भोगले.....

12:05

श्री. दिवाकर रावते ...

होता आणि आहे, यामागे खरी ताकद या संतांची आहे. ज्यांच्या नावाने अख्खा महाराष्ट्र दुमदुमतो त्या राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांची जन्मशताब्दी वर्ष सुरु आहे. विकास आराखडयाच्या संदर्भात मी बोलत नाही. सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्य प्रा. बी.टी.देशमुख सभागृहात उपस्थित असते तर ते नक्कीच बोलले असते. पण राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांच्या गुरुदेव सेवा मंडळाच्या वतीने जो प्रस्ताव सन 2008 मध्ये तयार केला होता त्यावेळेस सध्याचे मुख्यमंत्री सांस्कृतिक कार्य मंत्री म्हणून होते. त्यांच्या अध्यक्षतेखाली दि. 4.8.2008 रोजी एक बैठक झाली होती. त्यानंतर तत्कालीन माननीय पालकमंत्री श्री. सुनील देशमुख यांनी आढावा घेण्यासाठी दि. 11.9.2008 ला एक बैठक लावली होती.....

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. दिवाकर रावते ...

त्यानंतर दिनांक 22.9.2008 रोजी पालक मंत्री श्री. सुनील देशमुख यांनी आढावा बैठक घेतली. दिनांक 4.12.2008 रोजी कार्यक्रमाची रूपरेषा आणि धोरणात्मक निर्णय घेण्यासाठी विविध समित्यांचे गठण करण्यात आले. दिनांक 18.4.2009 रोजी जन्मशताब्दी वर्षा निमित्ताने जिल्हाधिका-यांना पत्र लिहिले. दिनांक 3.6.2009 रोजी जिल्हाधिकारी यांनी बैठक बोलावली. दिनांक 4.7.2009 रोजी अर्थसंकल्प अनुदान व खर्चाचे विवरणपत्र नियोजन विभागाने मागविले. दिनांक 4.6.2009 रोजी श्री. दिलीप वळसे पाटील यांनी अर्थसंकल्प सादर करतांना रु. 30 कोटी नियमव्यय प्रस्तावित केला. दिनांक 3.8.2009 रोजी जिल्हाधिकारी यांनी 193.63 कोटीचा आराखडा शासनास सादर केला. दिनांक 26.11.2009 रोजी त्याला तत्वतः मान्यता देण्यात आली. संत तुकडोजी महाराजांना राष्ट्रीयत्वाची सन्मानाची गादी मिळाली होती परंतु विकास आराखड्यात यासंदर्भात काही सुध्दा मागमूस नाही. बहुतेक त्यासाठी ज्या पैशांची तरतूद करण्यात आली होती ते पैसे बहुतेक लॅप्स सुध्दा झाले असतील. राष्ट्रसंताच्या कामाची अशा प्रकारे ओढाताण होत असेल तर ते आमच्या राष्ट्रसंताचे दुर्दैव आहे. त्यामुळे याकडे शासनाने तातडीने लक्ष द्यावे अशा प्रकारची विनंती करतो.

सभापती महोदय, माहूरगडाचा मी विषय मांडला होता त्याला माननीय वनमंत्र्यांनी मान्यताही दिली होती. माहूरगडावरील दोन्ही बाजूने जी दुकाने आहेत ती वन खात्याच्या जागेवर आहे. त्यामुळे हे सर्व दुकानदार एकत्र आले व नागपूरमध्ये त्यासंदर्भात वनमंत्र्याकडे बैठक घेण्यात आली. त्या बैठकीला मी स्वतः हजर होतो. दुकानदारांनी सांगितले की, आम्ही या ठिकाणी गेल्या 3-4 पिढ्यांपासून दुकान टाकलेले आहे. वन खात्याची जेवढी जागा आमच्या दुकानामुळे जाते तेवढी जागा आम्ही वनखात्याला देण्यास तयार आहोत. परंतु हा प्रश्न देखील अजून मार्गी लागलेला नाही त्यामुळे या प्रश्नाच्या संदर्भात तातडीने लक्ष द्यावे अशी विनंती करतो.

सभापती महोदय, संस्थांनाच्या जमिनीचा जो विषय आहे त्यासंदर्भात आगळा वेगळा कायदा करण्याची आवश्यकता आहे. खालच्या सभागृहात कोल्हापूरच्या देवस्थानाची जमीन भल्या भल्यांनी लाटल्याचे महसूल मंत्र्यांनी सांगितले आहे. ही नावे आता संपूर्ण महाराष्ट्रात गेलेली आहेत. त्यांच्या वडीलांनी आपल्या राजकारणात पुण्याई जमा केली होती आणि त्यांच्या नावाचा जेव्हा अशा

श्री. दिवाकर रावते ...

प्रकारे उल्लेख होतो तेव्हा आम्हाला सुध्दा वेदना होतात. देवस्थानाच्या जमिनी लाटण्याच्या संदर्भात जो विषय आहे त्यासंदर्भात सुध्दा आपल्याला निर्णय करावा लागणार आहे. ज्याला तातडीने देवाला भेटावयाचे आहे त्याने पैसे द्यावे हे बरोबर आहे. याची सुरुवात शिर्डी संस्थानापासून झालेली आहे. तिरुपतीच्या मंदिराची आता आपण तुलना करीत आहोत. शिर्डी संस्थानाला करोडो रुपये येत असतात ते त्यांनी गरिबांना दिले पाहिजे. जर रस्ते वगैरे ते संस्थान त्यांच्या पेशाने बांधून देत असेल तर त्याचा बोजा शासनावर कशाला टाकता ? आता देवाच्या दर्शनाकरिता पैशांची बोली लावली जात आहे. लोक स्वखुशीने दान पेटित पैसे टाकत असतातच. या ठिकाणी सांगण्यात आले आहे की, संस्थानच्या समित्यांवर राजकारण्यांनी असू नये या मताचा मी देखील आहे. सरकारचे प्रतिनिधी आणि समाजातील मान्यवर या समित्यांवर असले पाहिजे. काही मान्यवर असे आहेत की,जे कधी फुटक्या कवडीला हात लावत नाही परंतु संस्थानचे काम योग्य रीतीने करू शकतात. परेमश्वराच्या ट्रस्टवर बेकार झालेल्या राजकारण्यांची व्यवस्था झाली असले तर ती ताबडतोब थांबवावी अशी मी या माध्यमातून विनंती करतो. विरोधी पक्षाचे दोन तीन सदस्य सोडले तर अजून कोणी बोलणार नाही त्यामुळे आम्हाला जो वेळ देण्यात आला होता तो आम्ही सत्तारूढ पक्षाला देत आहोत. मला बोलण्यासाठी संधी दिल्याबद्दल मी आपले आभार मानतो व माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

यानंतर श्री. सरफरे....

श्री. सुभाष चव्हाण (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, तीर्थक्षेत्रांचा विकास करण्यासंबंधी माननीय सदस्य श्री. उल्हासदादा पवार साहेबांनी नियम 260 अन्वये मांडलेल्या ठरावावर माझे विचार व्यक्त करण्यासाठी मी याठिकाणी उभा आहे.

सभापती महोदय, माननीय अर्थमंत्र्यांनी यावर्षीच्या अर्थसंकल्पामध्ये कोकणातील तीर्थक्षेत्रांचा विकास करण्यासाठी भरीव स्वरूपामध्ये निधी दिलेला आहे. आतापर्यंतच्या इतिहासामध्ये कोकणातील तीर्थक्षेत्रांसाठी इतक्या मोठ्या प्रमाणावर निधी कधी मिळाला नव्हता. त्यामुळे महाराष्ट्र राज्याच्या स्थापनेच्या 50 व्या वर्षी माननीय अर्थमंत्र्यांनी हा निधी दिला आहे. त्यामुळे आम्ही खूप समाधानी आहोत. हा निधी जर दिला नसता तर कोकणातील कुणकेश्वर आणि आंगणेवाडी या तीर्थक्षेत्रांची नावे सुद्धा शासनाच्या रेकॉर्डवर आली नसती. कुणकेश्वर देवस्थान समुद्र काठावर असून तो परिसर फार सुंदर आहे. त्यामुळे शासनाने दिलेला निधी त्याठिकाणी पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी दिला असून कोणत्याही प्रकारचे बांधकाम करण्यासाठी दिलेला नाही. त्याठिकाणी भाविकांना स्वच्छ पाणी, आरोग्याच्या सुविधा व चांगल्या प्रकारचे रस्ते तयार करण्यासाठी हा निधी खर्च झाला पाहिजे. तीर्थक्षेत्रांचा विकास झाल्यानंतर पर्यायाने राज्याच्या महसूलामध्ये सुद्धा वाढ झाली पाहिजे.

सभापती महोदय, त्याचप्रमाणे कोकणामध्ये देशभरातील हजारो लोकांचे श्रद्धास्थान असलेले श्रीक्षेत्र परशुराम हे सुद्धा तीर्थक्षेत्र प्रसिद्ध आहे. प्रभू श्रीरामचंद्राच्या अगोदर परशुरामाचा सहावा अवतार झाला. त्यावेळी परशुरामाने कोकणाला एक शाप दिला होता की, कोकणातील जनता नेहमी अर्धपोटी रहातील. हा एक पौराणिक इतिहास आहे. त्यामुळे परशुरामाने शाप दिल्यामुळे शापित झालेल्या कोकणच्या या भूमीला कोकणातील माननीय वित्त मंत्र्यांनी 10 कोटी रुपयांचा निधी देऊन शापमुक्त केले. त्यामुळे माननीय सदस्य श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी हे नेहमी कोकणची भूमी शापित आहे, तिचा कधीही विकास होणार नाही, कोकणासाठी असलेला निधी इतरत्र वळविला जातो असे म्हणत असतात. म्हणून मला त्यांना सांगितले पाहिजे की, माननीय अर्थमंत्र्यांनी या भूमीला शापमुक्त केले आहे. त्यामुळे मला आपल्याला विनंती करावयाची आहे की, या तीर्थक्षेत्राच्या विकासाकरिता असलेल्या पैश्याला कुणीही स्पर्श करू नये. हा निधी त्याच ठिकाणी खर्च झाला पाहिजे. सभापती महोदय, माझी जिल्हा नियोजन व विकास समितीवर नियुक्ती झाल्यानंतर माझ्या सिंधुदुर्ग जिल्हयातील धामापूर या गावातील भगवती मंदिराच्या विकासाकरिता

DGS/ KGS/ ST/

श्री. सुभाष चव्हाण...

ठराव करुन निधी मागून घेतला. धामापूर हे "क" वर्ग क्षेत्रातील तीर्थक्षेत्र म्हणून घोषित झाल्यामुळे "क" वर्ग तीर्थक्षेत्र विकासासाठी राखून ठेवण्यात आलेल्या 2 कोटींच्या निधीपैकी 80 लाख रुपयांचा निधी मिळाला. हा निधी मिळाल्यानंतर त्याठिकाणी बोटींगची व्यवस्था करण्यात आली, नवीन पदपथ तयार करण्यात आले, तेथील तलावाच्या सुंदर परिसराचा विकास करुन घाट बांधण्यात आला. इत्यारी पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यात आल्या.

सभापती महोदय, पंढरपूर हे गरीबांचे देवस्थान मानले जाते. या राज्याचे तत्कालीन माननीय मुख्यमंत्री श्री. सुशीलकुमार शिंदे यांना पंढरपूरच्या विठोबाची पूजा माझ्या हाताने होईल असे कधी स्वप्नात देखील म्हटले नव्हते. परंतु त्यांनी त्या विठोबाची पूजा स्वतःच्या हाताने केली, त्यावेळी मी देखील त्यांच्याबरोबर होतो. ते सर्व दृश्य पाहून मी भारावून गेलो. त्यानंतर त्यांनी पंढरपूरला प्राधिकरण घोषित करुन एक मोठा निधी उपलब्ध करुन देण्याची घोषणा केली. अशाप्रकारे त्या भागाचा विकास झाला पाहिजे हा हेतू हा ठराव मांडण्यामागील आहे. मला बरेच मुद्दे मांडावयाचे होते. परंतु मी वेळेअभावी मांडू शकत नाही. आपण मला दोन मिनिटे भाषण करण्याची संधी दिल्याबद्दल आपले मनापासून आभार मानतो व माझे भाषण संपवितो.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्रीमती मंदा म्हात्रे (विधानसभेद्वारा निर्वाचित) : सभापती महोदय, महाराष्ट्र ही संतांची, साहित्यिकांची, शूरांची, कलाकारांची भूमी आहे. याठिकाणी आदरणीय सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हासदादा पवार यांनी जो प्रस्ताव मांडलेला आहे, त्याला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभी आहे.

सभापती महोदय, आदरणीय सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हासदादा पवार यांनी या विषयाच्या अनुषंगाने आपल्या भाषणामध्ये अतिशय सुंदर वर्णन केलेले आहे. तसेच आताच सन्माननीय सदस्य श्री.सुभाष चव्हाणसाहेबांनी सांगितले की, माननीय माजी मुख्यमंत्री श्री.सुशीलकुमार शिंदे यांच्या हस्ते पंढरपूर येथे विठोबाची पूजा झाली. मला थोडेसे ज्ञान आहे. कारण माझ्या आई-वडिलांनी आम्हाला जे संस्कार दिलेले आहे, त्यावरून मी असे सांगू इच्छिते की, माननीय मुख्यमंत्री असताना श्री.सुशीलकुमार शिंदे यांच्या हस्ते पंढरपूर येथे पूजा झाली. त्यावेळी चोखोबांनी सांगितले होते की, आज दलितांना या पंढरीच्या देवळामध्ये प्रवेश दिला जात नाही. पण एक दिवस असा येईल की, या विठ्ठलाची पूजा एका दलिताच्या हस्ते होईल आणि ज्यादिवशी पहाटे 3.00 वाजता ही पूजा सुरु होती आणि आम्ही सर्वजण टी.व्ही.वरून दर्शन घेत होतो. त्यावेळी आम्हाला चोखोबांची आठवण झाली आणि त्या आठवणीने आजही माझ्या अंगावर शहारे येत आहेत हे सन्माननीय सदस्य श्री.सुभाष चव्हाण साहेबांना सांगावेसे वाटते.

सभापती महोदय, मी याठिकाणी माननीय अर्थमंत्र्यांचे मनापासून स्वागत करते. आदरणीय श्री.शरद पवारसाहेब यांनी माननीय मुख्यमंत्री असताना या तीर्थक्षेत्राचा विकास करण्यासाठी योजना आखली आणि त्यानुसार त्याचा विकास करण्यात आला. त्या पावलावर पाऊल टाकून, या कामांना चालना देण्याचे काम आमचे आदरणीय वित्तमंत्री श्री.सुनील तटकरेसाहेब करीत आहेत. आदरणीय वित्तमंत्री श्री.सुनील तटकरेसाहेबांनी या तीर्थक्षेत्रांच्या विकासासाठी निधी उपलब्ध करून दिला आहे, त्याबद्दल मी मनापासून त्यांना धन्यवाद देते आणि माझे दोनच मुद्दे आहेत, त्या अनुषंगाने सूचना करीत आहे.

सभापती महोदय, माननीय वित्तमंत्र्यांनी या योजनेमध्ये भंडार्याच्या डोंगराचाही समावेश केलेला आहे. पण मला एक सूचना करावयाची आहे की, आपली पुरातन मंदिरे आहेत, त्यांचे ऐश्वर्य, त्यांचे वैभव जपण्याचेही काम आपण केले पाहिजे. भंडारा डोंगरावरील मंदिर तोडून नवीन पध्दतीने बांधण्यात येत आहे. माझी अशी आहे की, तेथील दगड हे पूर्वीच्या काळातील असून, ते सुंदर कोरलेले आहेत. अशी अनेक मंदिरे आहेत आणि आता तेथे अशा प्रकारे कोरलेल्या दगडांवर

. . . .क्यु-2

श्रीमती मंदा म्हात्रे

रंग लावले जातात, परंतु तसे करू नये. उलट आपले जे पुरातन वैभव आहे ते टिकविण्याचे काम शासनाने केले पाहिजे. यासाठी चांगले आर्कीटेक्ट नेमून मंदिराचे बांधकाम केले पाहिजे. आज भंडारा डोंगरावरील मंदिर तोडलेले आहे, त्याच्या कामाकडे लक्ष दिले पाहिजे आणि ते मंदिर पुरातन पध्दतीने मोठे बनविले पाहिजे. तसेच चांगली झाडे लावली पाहिजेत, सुशोभिकरण केले पाहिजे, चांगले रस्ते बांधले पाहिजे. यासंबंधात सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हासदादा पवार यांनी त्यांच्या भाषणात उल्लेख केलेला आहे. तसेच महालक्ष्मीचे मंदिर आणि आमची सर्वांची एकवीरा मातेचे मंदिर आहे. हे मंदिर लाखो भाविकांचे श्रध्दास्थान आहे. तेव्हा एकवीरा मातेच्या देवळाच्या परिसरामध्ये सुशोभिकरण केले पाहिजे, चांगल्या पायऱ्या बांधल्या पाहिजेत अशी मागणी करीत आहे. मी दोनच सूचना करणार आहे. आपल्या सर्व तिर्थक्षेत्रांचा विकास करताना शौचालय आणि शुध्द पाण्याची व्यवस्था झाली पाहिजे. ज्यावेळी वारी निघते, तेव्हा वारकऱ्यांचे फार हाल होतात. जर कुठेही झाड नसेल तर ते उन्हातान्हामध्ये फिरत असतात. त्यामुळे त्यांच्या सुविधेकडे शासनाने लक्ष दिले पाहिजे एवढेच मला सांगावयाचे आहे. सभापती महोदय, आपण मला दोन मिनिटे बोलण्यासाठी परवानगी दिली, त्याबद्दल धन्यवाद.

.क्यु-3

श्री.पाशा पटेल (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, आदरणीय श्री.उल्हास पवार साहेबांनी जो प्रस्ताव मांडलेला आहे, त्याला मी पाठिंबा देणार आहे आणि त्याकडे आणखी व्यापक दृष्टीकोनातून पहाण्याची गरज आहे अशीही मी सूचना करणार आहे.

सभापती महोदय, आदरणीय उल्हासदादा पवार यांनी सर्व साधूसंतांच्या बाबतीत बोलत असताना, अलिकडच्या काळातील संत म्हणजे राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांच्या संदर्भात सांगितले. तुम्हाला आणि मला माहिती आहे की, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांच्या जन्मशताब्दी वर्षाच्या निमित्ताने महाराष्ट्रामध्ये कार्यक्रम व्हावेत अशी सूचना करित असताना मी आपल्याकडे गोथेगुरुजींना आपल्याकडे आणले होते. परंतु याबाबतीत कोणी फारसे लक्ष देऊन ऐकलेले नाही आणि मला या गोष्टीचे वाईट वाटते. या सदनामध्ये बरीच ग्रामीण भागातील मंडळी आहेत. तुम्हाला राष्ट्रसंत किती जवळचे आहेत हे मला माहिती नाही. परंतु मला दोन गोष्टींसाठी राष्ट्रसंत फार जवळचे आहेत. एक गोष्ट म्हणजे राष्ट्रसंतांनी माझ्या गावातील गरिबीचे कारण सांगितले आहे की,

कच्चा माल मातीच्या भावे,
पक्का होताची चौपटीने घ्यावे,
कैसे सुखी होतील ग्रामजन,
पिकूनिया उपाशी.

तसेच आता जी परिस्थिती आहे, त्याबाबतीत राष्ट्रसंतांनी सांगितले आहे की,

पोशिंदा म्हणविशी जगाचा,
तुझ्या पाठिला रे पोट,
आणि ऐतखारुच्या घरी वहाती,
दह्या दुधाचे लोट

यानंतर कु.थोरात

श्री. सय्यद पाशा पटेल...

कष्ट करोनी महाल बांधीशी
तुला झोपडीही नाही निटकेशी
स्वातंत्र्यामध्ये तू उडी घेशी
मजा भोगतसे इतरशी"

सभापती महोदय, आता सगळीकडे जातीवादाचा जो भस्मासूर चालू आहे त्या जातीच्या संदर्भात राष्ट्रसंतांनी असे सांगितले आहे की,

"परी तो सान्या वर्णाश्रम होऊन बसला भ्रम
ब्राम्हण जोडे शिवण्याशी लागला,
शुद्र कथा कीर्तने करु लागला,
ज्यानी जे काम करावे त्यानी तीच जात सांगावी"

महाराष्ट्राच्या आणि देशाच्या दृष्टीने बघितले तर गावात गरिबी का आहे हे सांगणारा आणि जातीवादाच्या संदर्भात जो भस्मासूर उडला आहे त्याच्याबाबत सांगणारा हा संत आहे. या संताच्या जन्मशताब्दीच्या वर्षाच्या निमित्ताने आपल्या सगळ्यांना जोडे झिजवावे लागतात. हे मला बरोबर वाटत नाही.

सभापती महोदय, आदरणीय अर्थ मंत्री सभागृहात बसलेले आहेत. आपण बजेटमध्ये सगळ्या देव-देवतांच्या बाबतीत चांगला निर्णय घेतलेला आहे. देव, देवता, धर्म नसता तर माणूस राक्षस झाला असता म्हणून माननीय वित्त मंत्र्यांनी यासाठी बजेटमध्ये तरतूद करुन चांगली गोष्ट केलेली आहे. परंतु आपण अजून थोडे पुढे सरकला असतात तर बरे वाटले असते. आपण अर्ध्या ठिकाणापर्यंत आलात आणि तेथेच थांबलात. याठिकाणी सन्माननीय सदस्य भाई जगताप यांनी "याकुब" बाबाचे उदाहरण दिलेले आहे. त्याचे उदात्तीकरण होणे गरजेचे आहे. परवा मी सायगाव बद्दल याठिकाणी मुद्दा मांडला होता त्या ठिकाणाचे उदात्तीकरण व्हावयास पाहिजे होते. ते उदात्तीकरण झालेले नाही. "नर्सी नामदेव" याठिकाणी पंजाबमधून लोक येतात आणि शासनाचे तिकडे लक्ष नाही. सन्माननीय सदस्य श्री. रावते साहेबांचे मी कौतुक करतो त्यांनी मला एक गोष्ट सांगितली. सगळ्या शीख समाजाने सांगितले की, "नर्सी नामदेवाचा" तुम्हाला विकास करता येत

..2..

श्री. सय्यद पाशा पटेल...

नसेल तर ते आम्हाला देऊन टाका आम्ही त्याचा विकास करतो. एक तर आपण त्याचा विकास करा अन्यथा विकास करण्यासाठी आमच्याकडे देऊन टाका. कारण संपूर्ण देशभरातून लोक या ठिकाणी येतात. परभणी जिल्हयातील पोखर्णी या ठिकाणच्या "नरसिहांच्या" मंदिराच्या संदर्भात ऐकले. त्याठिकाणी देशभरातून लोक येतात पण येथील विकास होऊ शकत नाही. असे कां होते हे मला माहीत नाही. मला आता याठिकाणी माहिती मिळाली की, माहिममध्ये एक दर्गा आहे त्या दर्गाचे ज्यावेळी संदल निघते ते संदल त्याठिकाणच्या पोलीस स्टेशनचा जो कोणी मुख्य असेल मग तो कोणत्याही जाती-धर्माचा असला तरी त्याच्या डोक्यावरून संदल निघते. तेव्हा या सगळ्या गोष्टीचे उदात्तीकरण व्हावयास पाहिजे.

सभापती महोदय, धुळे जिल्हयामध्ये साळवे ता. सिंदखेड राजा येथे बेडकाई देवीचे एक मोठे देवस्थान आहे. या देवीच्या यात्रेला दोन ते अडीच लाख लोक येतात. मी चुकून एकदा या देवीच्या यात्रेला गेलो आणि तेथील परिस्थिती पाहिजे. मांडरा देवीसारखीच परिस्थिती या बेडकाई देवीच्या ठिकाणी झाली असती. सभापती महोदय, तेथील अधिकाऱ्यांना मी नम्र विनंती केली. आणि या कामाकडे लक्ष द्या असे सांगितले.आता त्या ठिकाणी पायऱ्या झालेल्या आहेत. तीन दिवसापूर्वी मी धुळे जिल्हयामध्ये होतो. त्याठिकाणी पिण्यासाठी पाणी सुध्दा नाही. दोन ते अडीच लाख लोकांचे हे श्रध्दास्थान आहे. तेव्हा या सगळ्या देव-देवतांचा विकास झाला पाहिजे.

सभापती महोदय, खुलताबादमध्ये एक दर्गा आहे. ख्वाजा जैनुद्दीन, कलंदर, हाजी संख्या त्यानंतर परभणीमध्ये तुराबुलहक, नागपूरमध्ये ताजुद्दीनबाबा, बुलढाण्यामध्ये सैलानी बाबा, त्याचबरोबर निलंग्यामध्ये माझ्या तालुक्यात पीरपाशा म्हणून एक दर्गा. दोन-तीन राज्यातून लोक याठिकाणी येतात. त्या ठिकाणी कोणत्याही प्रकारची सोय नाही. पिण्यासाठी पाणी नाही, निवासाची सोय नाही. त्याचबरोबर पाथरुड, उस्मानाबाद, बीड, जालना अशी किती तरी ठिकाणांची नावे मी देऊ शकतो. महाराष्ट्र सगळ्यांचा आहे. तेव्हा या तीर्थक्षेत्राच्या विकास करण्यात यावा अशी विनंती करतो.

..3..

श्री. सय्यद पाशा पटेल...

सभापती महोदय, मला अत्यंत नम्रपणे एका गोष्टीचा उल्लेख करावयाचा आहे की, देव-देवतांच्या जमिनी हडप करण्याचा प्रयत्न चाललेला आहे ती अत्यंत वेदनादायक गोष्ट आहे. सभापती महोदय, आता अशी नवीन पध्दत सुरु झालेली आहे की, एखादा दर्गा, एखादे मंदिर मध्यवस्तीत असेल तर ती जमीन खासगी विकासक घेत आहेत आणि त्याच्या बदल्यात डोंगर-पर्वतावरची जमीन देत आहेत ही अत्यंत क्लेशदायक गोष्ट आहे. सभापती महोदय, या ठरावाला मी पाठिंबा देतो. बाकीच्या देव-देवताकडे सुध्दा थोडे लक्ष द्यावे, तुमचे भले होईल एवढेच याठिकाणी सांगून मी माझे भाषण पूर्ण करतो.

यानंतर श्री. बरवड...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

तालिका सभापती (श्री. जयप्रकाश छाजेड) : सभागृहाच्या विशेष बैठकीच्या कामकाजाची वेळ 12.30 वाजता संपत आहे. या कामकाजाची वेळ 12.35 पर्यंत वाढविण्यात येत आहे. ही चर्चा दुपारी पुन्हा सुरु होणार आहे. माननीय वित्त मंत्र्यांना नियम 46 अन्वये एक निवेदन करावयाचे आहे ते त्यांनी करावे.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, माननीय मंत्रिमहोदयांना आता निवेदन कसे काय करता येईल ? सभागृहाची नियमित बैठक ज्यावेळी सुरु होईल त्यावेळी त्यांनी निवेदन करावे.

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, सभागृहाची ही विशेष बैठक आहे.

श्री. सुनील तटकरे : सभापती महोदय, ही विशेष बैठक आहे हे मान्य आहे पण आपण निवेदन करू शकतो.

तालिका सभापती : माननीय मंत्रिमहोदयांनी आपले निवेदन करावे.

...2...

पृ. शी. : महाराष्ट्र राज्याच्या लॉटरीच्या सोडती बंद करणे

मु. शी. : महाराष्ट्र राज्याच्या लॉटरीच्या सोडती बंद करण्यासंबंधी माननीय
वित्त मंत्र्यांचे निवेदन

श्री. सुनील तटकरे (वित्त मंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने नियम 46
अन्वये पुढील निवेदन करतो :-

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेले निवेदन छपावे)

...3...

RDB/ KGS/ ST/

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, माननीय वित्त मंत्र्यांनी या ठिकाणी जे निवेदन केलेले आहे त्या अनुषंगाने त्यांच्या निदर्शनास आणून देऊ इच्छितो की, लॉटरी बंद करावी यासंदर्भात मी आग्रह धरून तसा प्रस्ताव आणला होता तेव्हा शासनाच्या बाजूने अनेक कारणांनी त्याला विरोध करण्यात आला. आता लॉटरी बंद करून लोकांचे पैसे परत देण्याची पाळी येत आहे. त्यामध्ये लोकांचे संसार उद्ध्वस्त झाले. आता मटका जोरात चालणार नाही याची शासनाने काळजी घ्यावी.

...4...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ.शी.: महाराष्ट्रातील विविध तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी सोयी सुविधा अभावी भाविकांची होत असलेली गैरसोय

मु.शी.: महाराष्ट्रातील विविध तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी सोयी सुविधा अभावी भाविकांची होत असलेली गैरसोय या विषयावर सर्वश्री उल्हास पवार, भाई जगताप, संजय दत्त, राजन तेली, श्रीमती अलका देसाई, श्री सुभाष चव्हाण, अॅड. उषाताई दराडे, श्री हेमंत टकले, डॉ.वसंत पवार, श्रीमती मंदा म्हात्रे, श्रीमती वंदना चव्हाण, श्रीमती मधु जैन, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव.

(चर्चा पुढे सुरु)

तालिका सभापती : 12 वाजून 35 मिनिटांनी सभागृहाची विशेष बैठक स्थगित होईल व त्यानंतर सभागृहाची नियमित बैठक दुपारी 12.45 वाजता सुरु होईल. यानंतर सन्माननीय सदस्या श्रीमती अलका देसाई यांनी प्रस्तावावर आपले भाषण सुरु करावे.

श्रीमती अलका देसाई (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, या प्रस्तावाचे समर्थन करताना आलंकारिक भाषण न करता मी दोन तीन मुद्दे मांडणार आहे. मांढरदेवीच्या घटनेनंतर या महाराष्ट्रातील जनतेने आणि शासनकर्त्यांनी जो बोध घेतला त्यातून आदरणीय वित्त मंत्र्यांनी यामध्ये चांगल्या प्रकारे निधी देण्याची योजना केली. हे करित असताना महालक्ष्मी मंदिर, जेजुरी मंदिर किंवा तुळजाभवानी मंदिर असेल त्यासंदर्भात सांगावयाचे तर तुळजाभवानी मंदिरामध्ये आत जाताना चिखल झालेला असतो आणि खाली पायच्या उतरून दर्शनास जाताना भाविकांना त्रास होतो. त्यामुळे त्या ठिकाणी डागडुजी करणे आवश्यक आहे. जे भाविक दर्शनाला जातात त्यांना चिखल आणि पाण्याचा त्रास होतो त्यामुळे ही डागडुजी लवकरात लवकर करावी अशी मी विनंती करते. तसेच आत जाताना जे दुकानदार असतात ते हे घ्या, ते घ्या करत अंगावर येत असतात. त्याबाबत

RDB/ KGS/ ST/

श्रीमती अलका देसाई

त्यांना कोठे तरी मज्जाव करावयास पाहिजे. सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे बडव्यांना मज्जाव केला पाहिजे त्याप्रमाणे या दुकानदारांना सुध्दा आवरणे आवश्यक आहे.

सभापती महोदय, महालक्ष्मी मंदिराचे सौंदर्य चांगले आहे परंतु बाहेरच्या बाजूला ज्या फरशा लावलेल्या आहेत त्या सगळ्या फरशा तुटलेल्या आहेत. जेव्हा त्या ठिकाणी लोक चालतात तेव्हा पाय अडखळून पडतात. त्यामुळे त्या फरशांची डागडुजी करणे आवश्यक आहे. शासनाने आंगणेवाडी जत्रेला प्राधान्य दिले आहे. पण त्या ठिकाणी जाण्यासाठी रस्ता नाही. पिण्याच्या पाण्याची सोय नाही.

यानंतर श्री. अजित शिगम

07-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

T-1

AJIT/ ST/ KGS/

पूर्वी श्री.बरवड..

12:35

श्रीमती अलका देसाई..

अनेक देवस्थानाच्या ठिकाणी दवाखान्याची सोय नाही, भक्तांच्या निवासाची सोय नाही किंवा अन्य कोणत्याही प्रकारच्या सोयी उपलब्ध नसतात. तेव्हा याची दखल घेण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, माझ्या सिंधुदुर्ग जिल्ह्यामध्ये सिंधुदुर्ग जलकिल्ला आहे....

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्या श्रीमती अलका देसाई ऑन लेग आहेत. दुपारच्या सत्रात ही चर्चा पुनः सुरु होईल. सभागृहाची विशेष बैठक आता स्थगित होत असून सभागृहाची नियमित बैठक दुपारी 12.45 वाजता पुनः भरेल.

(सभागृहाची बैठक दुपारी 12.36 वाजता स्थगित झाली.)

यानंतर श्री.खंदारे..

(स्थगितीनंतर)

(सभापतीस्थानी माननीय सभापती)

पृ.शी./मु.शी.: तोंडी उत्तरे

गिरणी कामगारांप्रमाणे गिरण्यांच्या वसाहतीतील
सदनिकाधारकांनाही घरे देण्याबाबत ची मागणी

(१) * २८६२ श्री.दिवाकर रावते, डॉ.दिपक सावंत, श्री.अनिल परब, श्री.परशुराम उपरकर, श्री.किरण पावसकर, श्री.अरुण गुजरार्थी, श्री.माणिकराव ठाकरे, श्री.संजय दत्त, श्रीमती मधु जैन, श्री.मोहन जोशी, श्री.जयप्रकाश छाजेड, श्री.अमरीशभाई पटेल, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.प्रतापसिंह मोहिते-पाटील, श्री.सुभाष चव्हाण, प्रा.सुरेश नवले : सन्माननीय मुख्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) गिरणीच्या वसाहतीतील सदनिकाधारकांना घरे द्यावयाची असा कायदा दिनांक १ जानेवारी, २००० रोजी करण्यात आला तथापि सदर कायद्यात आत बदल करून केवळ गिरणी कामगारांनाच घरे दिली जातील अशी अट सुधारीत कायद्यामध्ये घालण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उपरोक्त सुधारणेमुळे कामगारांच्या मृत्यूनंतर वसाहतीत राहणाऱ्या कामगारांच्या पत्नी, मुलाला आणि भावाला घर मिळणार नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास उपरोक्त अधिनियमात पुन्हा सुधारणा करून गिरणी कामगारांच्या मृत्यूनंतर गिरण्यांच्या वसाहतीत राहणाऱ्या कामगारांच्या नातेवाईकांना घरे देण्याबाबत शासनाची भूमिका काय आहे ?

श्री.भास्कर जाधव, श्री.अशोक चव्हाण यांच्याकरिता : (१) बृहन्मुंबई विकास नियंत्रण नियमावलीतील सुधारीत नियम ५८(७) (अ) च्या तरतुदीनुसार दि. १/१/२००० रोजी कापड गिरण्यांच्या जमिनीवरील अस्तित्वातील रहिवास वापराखालील भोगवटाधारकांस गिरणी मालकाने गिरण्यांच्या जमिनीच्या पुनर्विकासाच्या वेळी त्यांना मोफत सदनिका देण्याची तरतूद आहे.

सदर तरतुदीत शासनाने दिनांक २०.२.२००९ च्या आदेशानुसार अतिरिक्त वाक्य घालण्याबाबतचे निदेश महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगर रचना अधिनियमाच्या कलम ३७ (१) अन्वये महानगरपालिकेस दिलेले आहेत. त्यानुसार जर भोगवटाधारक हा कामगार/माजी कामगार असेल तर तो औद्योगिक विवाद कायदयाच्या व्याख्येनुसार कामगार असला पाहिले. सदर निदेशाच्या अनुषंगाने फेरबदलाची कार्यवाही महानगरपालिकेकडे सुरु आहे.

(२) नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) वरील भाग १ प्रमाणे.

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, या प्रश्नाच्या लेखी उत्तरामध्ये असे नमूद केले आहे की, "शासनाने दिनांक २०.२.२००९ च्या आदेशानुसार अतिरिक्त वाक्य घालण्याबाबतचे निदेश महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगर रचना अधिनियमाच्या कलम ३७ (१) अन्वये महानगरपालिकेस दिलेले आहेत. त्यानुसार जर भोगवटाधारक हा कामगार/माजी कामगार असेल तर तो औद्योगिक विवाद

2....

ता.प्र.क्र.2862.....

श्री.दिवाकर रावते....

कायद्याच्या व्याख्येनुसार कामगार असला पाहिजे. सदर निदेशाच्या अनुषंगाने फेरबदलाची कार्यवाही महानगरपालिकेकडे सुरु आहे." यासंदर्भात महानगरपालिकेला कोणता अधिकार आहे, बेकायदेशीर ठरतात असे कामगार कोण आहेत, महानगरपालिका आपल्या नियमाप्रमाणे त्या इमारतीचा नकाशा मंजूर करणार आहे. हा नकाशा मंजूर करीत असताना हा कामगार कोण आहे, भोगवटादार कोण आहे याचा अर्थ समजावून सांगावा. या प्रश्नाचा गाभा समजावून सांगावा. कामगार जो त्या मिलच्या कंपाऊंडमध्ये राहतो आणि त्याचा जर मृत्यू झाला तर त्याच्या कुटुंबामध्ये जेवढे नातेवाईक रहात असतील त्यांना जागा उपलब्ध करून देणार काय, ते देण्यासंबंधी शासनाने धोरण काय आहे ?

श्री.भास्कर जाधव : सभापती महोदय, दिनांक 1.2.2000 रोजी त्या गिरणीच्या जागेवर जो रहात होता तो रहिवासी, अशाप्रकारची त्याची व्याख्या केलेली आहे. त्या रहिवाशाला 225 चौ.फूटाची मोफत सदनिका देण्याचा निर्णय झाला. तथापि, दिनांक 2.12.2008 रोजी या कामगारांना 300 चौ.फूटाची मोफत सदनिका देण्याचा निर्णय घेतला. परंतु त्यानंतर असा विषय समोर आला की, जो गिरणी कामगार राहतो किंवा त्याठिकाणी रहात होता त्यांच्या वारसांना देखील हा फायदा मिळेल काय, ते त्या घराचे मालक होतील काय ? त्यादृष्टीने शासनाने सकारात्मक भूमिका घेऊन जो गिरणी कामगार त्याठिकाणी औद्योगिक विवाद कायद्यातील कामगार या व्याख्येमध्ये बसतो त्यांना त्याचा फायदा देण्याचा स्पष्टपणे निर्णय घेतला. त्यातील नेमका कामगार कोण आहे त्याची व्याख्या केली पाहिजे, याकरिता शासनाने मुंबई महानगरपालिकेला हे जे कायदेशीर वारसा ठरणार आहेत त्यांची सुध्दा माहिती घेण्यासाठी कळविले आहे. त्यानंतर महानगरपालिकेने सुधार समितीची बैठक घेऊन यासंबंधी जे कामगार कायदेशीर वारसदार ठरतात, त्यासंबंधी हरकती व सूचना मागविण्याची कार्यवाही सुरु केली आहे.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, मंत्री महोदयांनी कामगाराची व्याख्या सांगितली आहे. कामगार कायद्यामध्ये कामगाराची व्याख्या अगदी सुस्पष्ट आहे. येथे प्रश्न वेगळा आहे. सभागृहात

3...

ता.प्र.क्र.2862.....

श्री.भाई जगताप....

माननीय मुख्यमंत्री उपस्थित आहेत. त्यांच्यासमवेत एक बैठक झाली होती. या गिरणी कामगारांची घरे उद्ध्वस्त झाली, त्यांची कुटुंबे उद्ध्वस्त झाली त्यांना सामावून घेण्यासाठी ती बैठक झाली होती. शासनाने किती गिरणी कामगारांना घरे देण्याचे ठरविले आहे ते आकडेवारी देऊन सांगावे. त्याची कट ऑफ डेट काय आहे ? या दोन प्रश्नांची उत्तरे दिली तर बरे होईल.

यानंतर श्री.शिगम.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. भास्कर जाधव : या संदर्भात थोडीशी वेगवेगळी मते आहेत. कामगार संघटनांचे म्हणणे असे आहे की, घरांमध्ये राहाणारे जे कर्मचारी आहेत ते निश्चित किती आहेत यांची तपासणी सुरु आहे. जे चाळीमध्ये राहाणारे रहिवाशी आहेत त्यांच्यासाठी कट ऑफ डेट 1.1.2000 ही आहे.

श्री. किरण पावसकर : 68 हजार घरांची आवश्यकता असताना फक्त 9563 घरे बांधली जाणार आहेत हे खरे आहे काय ? 300 चौ.फू.च्या घराची किंमत 10 लाख रु. होते. त्यापैकी सरकार फक्त 2 लाख रुपयापर्यन्त अनुदान देणार आहे, हेही खरे आहे काय ?

श्री. भास्कर जाधव : असा हा विषय नाही. गिरणी मालकांना किती जागा द्यायची, म्हाडाला किती जागा द्यायची आणि मुंबई महानगरपालिकेला किती जागा द्यायची यासंबंधीचे वाटप झालेले आहे त्याप्रमाणे म्हाडाने 10 हजार घरे बांधण्याचे ठरविलेले आहे. ही घरे दिवाळीपर्यन्त व्हावीत अशी अपेक्षा आहे. 300 चौ.फू.ची सदनिका मोफत द्यावयाची आहे.

श्री. अरुण गुजराथी : 37(1)च्या संदर्भात बदल करण्यासंबंधीचे आदेश 20.2.2009ला देण्यात आले. घरांसाठी उर्वरित जागेतील 1/3 जागा देण्यात येणार आहे की आणखी किती जागा देण्यात येणार आहे ? किती कुटुंबांना घरे मिळणार आहेत ?

श्री. भास्कर जाधव : 37(1)मध्ये शासनाने बदल केला त्या संदर्भात सजेशन मागविण्याचे काम सुरु आहे. गिरणीची जी जागा ताब्यात आहे ती सोडून उर्वरित जागा अशी त्याची व्याख्या केलेली आहे.

डॉ. दीपक सावंत : माननीय मंत्री महोदयांनी सांगितले की, कामगार संघटना विविध आकडे देत आहेत. गिरणी कामगारांचा नेमका आकडा किती आहे ? गिरण्यांच्या जमिनीच्या पुनर्विकासाच्या वेळी गिरणी कामगारांना मोफत सदनिका देण्याचे ठरलेले आहे. आता पर्यन्त किती कामगारांना सदनिका वितरित झालेला आहेत ? माझ्याकडे चार-पाच केसेस अशा आहेत की, ते लोक गिरणी सोडून गेले आणि मधल्या काळात पुन्हा गिरणीमध्ये कामाला लागले, अशा लोकांना या योजनेमध्ये समाविष्ट करून घेतले जाणार आहे काय ?

..2..

(ता.प्र.क्र. 2862....

श्री. भास्कर जाधव : मी मघाच पासून तेच सांगत आहे. 2006 ला राज्याच्या मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली एक कमिटी नेमलेली आहे., कामगार या व्याख्येमध्ये कोण कोण पात्र ठरतात, सदनिका मिळण्याचे अधिकार कोणाला आहेत हे पाहण्याचे या समितीचे काम आहे. या कमिटीचा हा एक भाग झाला. त्यानंतर नगरविकास प्रधान सचिव (1) यांच्या अध्यक्षतेखाली एक सबकमिटी नेमण्यात आलेली आहे. निश्चित किती कामगार सदनिकांसाठी पात्र ठरू शकतील याचा आकडा या क्षणी उपलब्ध नाही. परंतु कोणत्याही प्रकारची सदनिका वितरित झालेली नाही.

श्री. सय्यद जमा : सभापति महोदय, यह प्रश्न मुंबई के गिरणी कामगारों के बारे में है, लेकिन इसके पहले विदर्भ में कई मिलें बंद हुई हैं. उदाहरण के तौर पर नागपुर में एम्प्रेस मिल बंद हुई और वहां के लोक प्रतिनिधियों ने मांग की उन कामगारों को मुफ्त में मकान दिए जाएं. इन मिलों के पास जमीन उपलब्ध थी. इसलिए मेरा प्रश्न यह है कि विदर्भ में बंद हुई एम्प्रेस मिल और सहकारी सूत गिरणियों के कामगारों को म्हाडा की ओर से मुफ्त में मकान देने की क्या कोई योजना है ?

...नंतर श्री. भोगले...

श्री.भास्कर जाधव : सन्माननीय सभापती महोदय, हा प्रश्न फक्त मुंबई महापालिकेच्या हद्दीतील गिरण्यासंदर्भातील आहे.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, या प्रश्नाला न्याय देण्याचा आपण मनापासून प्रयत्न करीत आहात. परंतु त्या मताशी आम्ही अजिबात सहमत होणार नाही. कामगारांची व्याख्या शासनाची समिती कशी ठरविणार? राज्यातील आणि देशातील कामगारांची व्याख्या कायदाने ठरवून दिलेली असताना कामगारांची व्याख्या समिती कशी ठरविणार? 1982 साली संपन्न झाल्यापासूनच्या कामगारांची शासनाकडे आणि संबंधितांकडे सुध्दा नोंद आहे. या सर्व कामगारांना शासन मोफत घर देणार आहे का?

श्री.भास्कर जाधव : सन्माननीय सभापती महोदय, कामगारांची व्याख्या याचा अर्थ कामगार. ही व्याख्या करावयाची नाही. शासन 300 चौ.फुटाची सदनिका मोफत देणार आहे त्यासाठी पात्र कोण असणार हा महत्वाचा मुद्दा आहे. रेकॉर्डवर आहे. परंतु त्यामध्ये कामगार याचा अर्थ जो हाताने काम करणारा होता तो कामगार, जो अकुशल होता तो कामगार, जो कुशल होता तो कामगार, तांत्रिक किंवा कारकुनी काम करणारा किंवा सुपरवायझर म्हणून काम करतो तो कामगार. परंतु त्या वेळेला त्यांचे बेसिक वेतन 1700 रुपये होते. 2007 मध्ये 6500 रुपये त्यांचे बेसिक वेतन धरून जे 6500 रुपयांपर्यंत मूळ वेतन घेत होते ते कामगार. अशा प्रकारच्या कामगाराला सदनिका मोफत देण्याचा निर्णय शासन घेत आहे.

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, सुरुवातीला उत्तर देत असताना माननीय मंत्रीमहोदयांनी जाहीर केले की, मिलच्या कंपाऊंडमध्ये रहात असलेल्या रहिवाशांना, रहिवासी असा शब्द वापरला, त्या रहिवाशांना 225 ऐवजी 300 चौ.फुटाची सदनिका देण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे. कामगारांच्या वारसांना याचा लाभ देण्याचे मान्य केले आहे. आज सॅच्युरी मिलच्या कंपाऊंडमध्ये अनेक चाळी आहेत. चाळीच्या मॅटेनन्ससाठी त्यांचेच कर्मचारी आहेत. 5 हजार कामगार, 24 चाळी, 25 झोपड्या आणि 4 बैठ्या खोल्या आहेत. कंपाऊंडमध्ये असलेल्या या सर्वांना कसे सामावून घेणार आहात? मॅटेनन्स करणारे कामगार मिलमध्ये कामावर नव्हते. चाळीच्या सेवेमध्ये होतो. मोठ्या प्रमाणात चाळी आहेत. चाळीच्या सेवेकरिता जे कामगार होते ते आज त्या कंपाऊंडमध्ये रहात आहेत. त्यांना निष्कासित करणार आहात का?

..2..

ता.प्र.क्र.2862....

श्री.भास्कर जाधव : सन्माननीय सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांनी अत्यंत मुलभूत प्रश्न विचारला आहे. जे प्रत्यक्षपणे कामगार नव्हते परंतु कामगार चाळीच्या सेवेकरीता होते त्यांना कोणत्या कॅटॅगरीतील कामगार ठरविणार आहात? ही जी समिती नेमली त्यामध्ये यांना कोणत्या कॅटॅगरीमध्ये टाकावे याचा सुध्दा विचार केला जाईल.

...3...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

**नाशिक महानगरपालिकेच्या उपनगर प्रसूतीगृहात डॉक्टरांच्या
हलगर्जीपणामुळे अर्भकाचा झालेला मृत्यू**

(२) * ६०९९ डॉ.वसंत पवार, श्री.विक्रम काळे, श्रीमती उषाताई दराडे : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नाशिक महानगरपालिकेच्या उपनगर प्रसूतीगृहात दोन डॉक्टरांच्या हलगर्जीपणामुळे अर्भकाचा मृत्यू झाल्याची घटना दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०१० रोजी वा त्यासुमारास उघडकीस आली हे खरे आहे काय,

(२) सदर घटनेबाबत शासनामार्फत चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार सदर डॉक्टरांवर पुढे कोणती कडक कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) अद्याप कोणतीच कारवाई केली नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.भास्कर जाधव, श्री.अशोक चव्हाण यांच्याकरिता : (१) होय. सदर घटना दिनांक ४ फेब्रुवारी, २०१० रोजी घडली.

(२), (३) व (४) या घटनेची नाशिक महानगरपालिकेने प्राथमिक चौकशी केलेली आहे. प्राथमिक चौकशीत दोन वैद्यकीय अधिकारी दोषी आढळल्याने त्यांचेवर निलंबनाची कार्यवाही करण्यात आलेली आहे. तसेच त्यांचे विरुद्ध विभागीय चौकशी नाशिक महानगरपालिकेने प्रस्तावित केलेली आहे.

डॉ.वसंत पवार : सभापती महोदय, महापालिकेच्या प्रसूतीगृहामध्ये एका अर्भकाचा मृत्यू झाला, त्या संदर्भातील प्राथमिक चौकशीमध्ये डॉ.दिपाली पाटील व डॉ.राजाराम लोंढे यांना जबाबदार धरून निलंबित करण्यात आले. प्राथमिक चौकशीनंतर विभागीय चौकशी सुध्दा करण्यात आली. या चौकशीचे निष्कर्ष काय होते? त्या अर्भकाचा मृत्यू हा कोणत्या कारणास्तव झाला? माझ्या माहितीप्रमाणे त्या अर्भकाचा मृत्यू हा गळ्याभोवती नाळ आवळली गेल्यामुळे झाला आहे. हे जर खरे असेल तर कोणत्या हलगर्जीपणाबद्दल डॉक्टरांना निलंबित केले? हे निलंबन चुकीचे नाही का? निलंबन चुकीचे असेल तर त्यांना ताबडतोब सेवेमध्ये रुजू करून घेणार आहात का?

(नंतर एक्स.१...

ता.प्र.क्र. :6099.....

श्री. भास्कर जाधव : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य डॉ.पवार यांनीच त्यांच्या दोन प्रश्नाचे उत्तर दिलेले आहे. जे मुल दगावले आहे त्या मुलाच्या गळयाभोवती नाळ वेढली गेली होती त्यामुळे मूल बाहेर येण्यापूर्वीच ते घुसमटून मरण पावले होते ही वस्तुस्थिती आहे. डॉ. तात्काळ त्या ठिकाणी येऊ शकले नाही एवढाच डॉक्टरांचा निष्काळजीपणा नडला होता. या एवढ्या कारणामुळेच त्यांना डिसक्वालीफाय करण्यात आलेले आहे. डॉक्टरांवर ही शिक्षा जास्त झाल्यासारखे वाटते म्हणून सन्माननीय सदस्यांच्या मागणी प्रमाणे संबंधित डॉक्टरांना तात्काळ सेवेत रुजू करण्यात येईल.

...2...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पुणे महानगरपालिकेच्या सन २००९-१० च्या अर्थसंकल्पात महिला

बालकल्याणासाठी केलेल्या तरतूदी महानगरपालिकेच्या

तिजोरीत पडून असल्याप्रकरणी करावयाची कार्यवाही

(३) * २९१२ डॉ.निलम गोन्हे, श्री.रामदास कदम, श्री.परशुराम उपरकर, श्री.अनिल परब, डॉ.दीपक सावंत : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे महानगरपालिकेच्या सन २००९-२०१० च्या अर्थसंकल्पात महिला बालकल्याणासाठी केलेल्या तरतूदीतील सुमारे ५५ कोटी अद्यापही पालिकेच्या तिजोरीतच पडून असल्याचे माहे जानेवारी, २०१० च्या सुमारास उघडकीस आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू निधी अद्यापर्यंत खर्च न करण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, या निधीअंतर्गत होणारी कामे अद्यापही अपूर्णवस्थेत आहे, हेही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, यास जबाबदार असणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे ?

श्री. भास्कर जाधव श्री.अशोक चव्हाण यांच्याकरिता: (१), (२) व (३) सन २००९-२०१० च्या अर्थसंकल्पात महिला व बाल कल्याण योजनांसाठी महानगरपालिकेच्या विविध खात्यांतर्गत रु.११२.८८ कोटीची तरतूद करण्यात आली असून फेब्रुवारी, २०१० अखेरपर्यंत रु. ७५.६७ कोटी खर्च झालेला आहे. त्याचप्रमाणे महानगरपालिकेच्या विविध विभागांमध्ये महिला बालकल्याणासाठी केलेल्या तरतूदीअंतर्गत विविध कामे सुरु आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, माझ्या हातामध्ये कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०१०-११ चे पुस्तक आहे. प्रश्नामध्येच विचारले आहे की, ११२.८८ कोटी रुपयांची तरतूद केलेली होती. परंतु फेब्रुवारी, २०१० म्हणजे एक महिना असतांना ७५.६७ कोटी रुपये खर्च झाले. महिला बालविकासाकरिता करोडो रुपयांचे पैसे येत असतात परंतु हे पैसे खर्च न होता परत पाठवले जातात. त्यामुळे हे पैसे का खर्च होऊ शकले नाहीत? हे पैसे परत गेले आहेत काय ? हे पैसे पुढच्या वर्षी पुन्हा वापरता येतील अशी तरतूद करण्यात येणार आहे काय ?

श्री. भास्कर जाधव : सभापती महोदय, पुणे महानगरपालिकेच्या स्वतःच्या बजेटमधून महिला व बाल विकासाकरिता ५ टक्के निधी राखून ठेवावा लागतो. हे केंद्रशासनाचे किंवा राज्यशासनाचे पैसे नाही तर महानगरपालिकेच्या बजेटमधील हे पैसे आहेत. बजेटच्या ५ टक्के निधी महिला व बालविकासाकरिता राखून ठेवणे आवश्यक असते. पुणे महानगरपालिकेने त्यांच्या एकूण बजेटच्या ५ टक्के निधी महिला व बालविकासाकरिता राखून ठेवली असती तर ती २९.६४ कोटी रुपयांची तरतूद महिला व बालविकासा करिता करावयास पाहिजे होती. परंतु या महानगरपालिकेने महिला व बालविकासा करिता ११२.८८ कोटी रुपयांची तरतूद केलेली आहे.

04-07-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

X-3

SGJ/ KGS/ SBT/ ST/ MMP/

प्रथम श्री.भोगले...

13:00

ता.प्र.क्र. : २९१२

श्री. भास्कर जाधव....

शासनाच्या वतीने मी उत्तरात असे म्हणालो असलो की, 75.67 कोटी रुपये खर्च झाले परंतु ही आकडेवारी फेब्रुवारी एंडची होती. परंतु आज ती रक्कम 87.46 कोटी रुपये खर्च झालेले आहेत. महानगरपालिकेची स्वतःची रक्कम असल्यामुळे ही रक्कम व्यपगत होणार नाही तर ही रक्कम पुढील वर्षी खर्च केली जाईल.

...4..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

**माहिती अधिकाराचा भाग असलेल्या सांगली जिल्ह्यात विभागनिहाय
संनियंत्रण समित्या स्थापनेबाबत करावयाची कार्यवाही**

- (४) * ४७३० श्री.भगवान साळुंखे : सन्माननीय मुख्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) माहिती अधिकाराचाच भाग असलेल्या विभागनिहाय संनियंत्रण समित्या स्थापन करण्याच्या शासन निर्णयानुसार सांगली जिल्ह्यात अद्याप समित्या स्थापन झाल्या नसल्याचे माहे जानेवारीच्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, अशा प्रकारच्या समित्या स्थापन न करण्याची कारणे काय आहेत,
- (३) नसल्यास, अशा विभागनिहाय संनियंत्रण समित्या स्थापन करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. फौजिया खान, श्री.अशोक चव्हाण यांच्या करिता : (१) विभागनिहाय संनियंत्रण समित्या माहिती अधिकाराचा भाग नाहीत. तथापि शासकीय अधिकाऱ्यांविरुद्ध पुराव्यानिशी प्राप्त भ्रष्टाचाराच्या तक्रारीबाबत होणाऱ्या कारवाईवर देखरेख ठेवण्याच्या हेतूने संनियंत्रण समित्या गठीत करण्याच्या सूचना शासन परिपत्रक दिनांक ३/११/२००८ अन्वये देण्यात आल्या होत्या. सदर संनियंत्रण समिती सांगली जिल्ह्यात स्थापन झाली नसल्याचे जानेवारी, २०१० मध्ये निदर्शनास आले हे खरे आहे. सांगली जिल्ह्यात दिनांक २/२/२०१० च्या आदेशान्वये संनियंत्रण समितीची स्थापना करण्यात आलेली आहे.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) व (४) याबाबतचा विलंब प्रशासकीय कारणांमुळे झाला असून शासनाने विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांचेकडे वेळोवेळी पत्राद्वारे व दूरध्वनीद्वारे पाठपुरावा केला आहे.

श्री. भगवान साळुंखे : सभापती महोदय, उत्तरामुळे माझे समाधान झाले आहे परंतु यासंदर्भात माझे दोन उपप्रश्न आहेत. जिल्हा स्तरावर किती व कोणत्या संनियंत्रण समित्या असतात व त्यापैकी कोणत्या समित्या सांगली जिल्ह्यात २ फेब्रुवारीच्या आदेशाने स्थापन करण्यात आलेल्या आहेत?

प्रा. फौजिया खान : सभापती महोदय, ज्येष्ठ समाज सेवक श्री. अण्णा हजारे यांच्या सोबत माननीय मुख्यमंत्र्यांनी दिनांक १३.८.२००८ रोजी बैठक झाली होती व त्यामध्ये प्रत्येक जिल्ह्याच्या ठिकाणी, प्रत्येक विभागामध्ये एक दक्षता समिती राहिल असा निर्णय झाला होता. कोणत्याही सामान्य नागरिकाला त्या ठिकाणी गैरव्यवहाराचे प्रकरण सापडले व त्यांनी तक्रार केली तर तात्काळ कारवाई व्हावी यासाठी दक्षता समिती स्थापन केलेली आहे. या दक्षता समितीचे काम बरोबर चालले आहे की, नाही हे पाहण्यासाठी संनियंत्रण समिती असावी असा निर्णय झाला होता. सांगली जिल्ह्यामध्ये दि. २.२.२०१० रोजी संनियंत्रण समिती स्थापन करण्यात आली आहे.

यानंतर श्री. सरफरे....

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, अण्णा हजारे यांनी केलेली विनंती माननीय मुख्यमंत्र्यांनी मान्य केली. व त्याप्रमाणे समिती स्थापन झाली. त्या समितीवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी संनियंत्रण समिती स्थापन करण्यात आली. ती जर व्यवस्थित कारभार करीत नसेल तर काय करणार? छापील उत्तरामध्ये "शासकीय अधिकाऱ्यांविरुद्ध पुराव्यानिशी प्राप्त भ्रष्टाचाराच्या तक्रारीबाबत होणाऱ्या कारवाईवर देखरेख ठेवण्याच्या हेतूने संनियंत्रण समित्या गठीत करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या होत्या" असे म्हटले आहे. महाराष्ट्राच्या किती जिल्ह्यात अशाप्रकारच्या समित्या केल्या आहेत? आणि या समित्यांनी आतापर्यंत किती अधिकाऱ्यांच्या भ्रष्टाचाराच्या प्रकरणांची नोंद घेऊन कारवाईसाठी शासनाकडे प्रस्ताव पाठविले आहेत?

प्रा. फौजिया खान : सभापती महोदय, अण्णा हजारे यांच्याबरोबर झालेल्या बैठकीमध्ये ठरल्यानुसार संनियंत्रण समितीचा कारभार व्यवस्थित चालत नसेल तर मंत्रालयीन स्तरावर

(अडथळा)

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, माननीय श्री. अण्णा हजारे यांनी सांगितल्याबरोबर सरकार आपले धोरण ठरविते. हे सरकार अण्णा हजारे चालवीत आहेत काय? "त्या बैठकीमध्ये घेण्यात आलेल्या निर्णयानुसार" असे आपण म्हणावयास पाहिजे. आणि जर अण्णा हजारे यांनी ठरविल्याप्रमाणे जर हे सरकार चालणार असेल तर प्रत्येक वेळी माननीय मुख्यमंत्र्यांना त्याठिकाणी बोलाविण्याची व्यवस्था करा.

डॉ. दीपक सावंत : श्री. अण्णा हजारे हे घटनाबाह्य सत्ताकेंद्र आहे काय?

श्री. अशोक चव्हाण : सभापती महोदय, श्री. अण्णा हजारे सरकार चालवीत आहेत अशाप्रकारचे वक्तव्य करून आक्षेप घेणे योग्य नाही. श्री. अण्णा हजारे काय किंवा राज्यातील कोणत्याही योग्य व्यक्तीने केलेल्या चांगल्या सूचनांचे नेहमीच स्वागत केले जाईल. श्री. अण्णा हजारे यांच्याकडून ज्या सूचना करण्यात येतात, त्यावर चर्चा होते. त्यामधून निश्चितपणे राज्याच्या दृष्टीने चांगले निष्पन्न व्हावयास पाहिजे त्याप्रमाणे झाले आहे. त्यामध्ये तक्रार करण्यासारखे काहीही नाही. याबाबत निर्णय घेत असतांना जिल्हा स्तरावर करण्यात येणाऱ्या तक्रारींच्या बाबतीत संनियंत्रण असणे आवश्यक आहे. आणि म्हणून जे निर्णय होतात त्यांची अंमलबजावणी कशाप्रकारे होते यावर संनियंत्रण समितीमार्फत नियंत्रण असावे हे अपेक्षित आहे. या राज्यामध्ये मुंबई उपनगर आणि कोल्हापूर या दोन जिल्ह्यांमध्ये समित्या गठीत व्हावयाच्या आहेत. उर्वरित सर्व ठिकाणी समित्या गठीत झाल्या आहेत.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धिपाठी नाही

DGS/ SBT/ MMP/

ता.प्र.क्र. 4730...

श्री. अशोक चव्हाण...

त्यामध्ये कोणत्या प्रकरणासंबंधी काय कारवाई करण्यात आली याची माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवली जाईल.

श्री. विक्रम काळे : सभापती महोदय, प्रत्येक जिल्हयाच्या ठिकाणी संनियंत्रण समित्या स्थापन करण्यात आल्या ही एक चांगली बाब आहे. या संनियंत्रण समित्यांवर अशासकीय सदस्यांची नेमणूक करण्यात आली आहे काय? किंवा ती करण्याचा शासनाचा विचार आहे काय?

प्रा. फौजिया खान : सभापती महोदय, या संनियंत्रण समित्यांवर जिल्हाधिकारी, जिल्हयाचे पोलीस प्रमुख व मुख्य कार्यकारी अधिकारी (जिल्हा परिषद) असे तीन सदस्य आहेत. त्यामध्ये अशासकीय सदस्य कुणीही नाही.

प्रा. सुरेश नवले : सभापती महोदय, छापील उत्तरामध्ये म्हटले आहे की, याबाबतचा विलंब प्रशासकीय कारणांमुळे झाला असून शासनाने विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांचेकडे वेळोवेळी पत्राव्दारे व दूरध्वनीव्दारे पाठपुरावा केला आहे". राज्य सरकारला जर अशाप्रकारे पाठपुरावा करावा लागत असेल तर सामान्य माणसाचे काय होत असेल? त्यामुळे राज्य सरकारने पाठपुरावा न करता दिलेल्या आदेशाची ताबडतोब अंमलबजावणी करण्यासाठी अधिकाऱ्यांनी प्रयत्न केले पाहिजेत. तसे आदेश आपण देणार काय?

प्रा.फौजिया खान : देण्यात येतील.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, मंत्रिमहोदयांनी याठिकाणी संनियंत्रण समितीची रचना सांगितली. त्या समितीवर अशासकीय सदस्य कुणीही नाही असे सांगितले. माझा प्रश्न असा आहे की, प्रत्येक जिल्हयामध्ये अण्णा हजारे असतात. ज्यांच्यावर जनतेने विश्वास ठेवावा असे दोन-चार लोक असतात. अधिकाऱ्यांच्या समितीवर अधिकाऱ्यांनीच संनियंत्रण करावयाचे म्हणजे. अधिकाऱ्यांना वाचविण्याचा ते प्रयत्न करणार नाहीत याबाबत संशयाला जागा रहाते. आणि म्हणून प्रत्येक जिल्हयामध्ये ज्यांच्यावर समाजाचा विश्वास आहे अशा व्यक्तीला घेतले तर ती व्यक्ती भ्रष्टाचार शोधून काढण्याचे काम करील आणि त्यामधून चांगले काम होईल असे मला वाटते. त्याप्रमाणे आपण करणार काय?

श्री. अशोक चव्हाण : सभापती महोदय, या समित्या नुकत्याच गठीत झाल्या आहेत. त्यामुळे त्यांचा अनुभव लक्षात घेऊन त्यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासारखे असेलतर त्याबाबत नक्की विचार करण्यात येईल.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धिपाठी नाही

DGS/ SBT/ MMP/

मौजे वाघिवली, (ता.पनवेल, जि.रायगड) येथील संपादित जमिनीच्या

बदल्यात सी.बी.डी. बेलापूर येथील सेक्टर -३०/३१ मधील

५०५०० चौ.मी.चा भूखंड दिल्याप्रकरणाची चौकशी

(५) * २६९८ श्री.पांडुरंग फुंडकर, श्री.जगदीश गुप्ता : सन्माननीय मुख्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मौजे वाघिवली, (ता.पनवेल, जि.रायगड) येथील संपादित जमिनीच्या मोबदल्यात सीबीडी बेलापूर येथील सेक्टर -३०/३१ मधील ५०५०० चौ.मी.चा भूखंड देताना जमीन मालक, सिडको व विकासक श्री.भूपेन शहा यांच्यामध्ये जो त्रिपक्षीय करार झाला तो एकाच दिवशी झाला, एकाच दिवसात त्याला मान्यता दिली गेली त्यामुळे नगरविकास विभागाचे सचिव (१) यांच्यामार्फत त्याप्रकरणाची चौकशी सुरु आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, ही चौकशी सुरु असेपर्यंत विकासकाला कोणतेही काम करू न देण्याचा निर्णयही शासनाने घेतला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, आतापर्यंतच्या चौकशीतून कोणत्या बाबी उघड झाल्या आहेत व चौकशी अपूर्ण असल्यास ती केव्हा पूर्ण करण्यात येणार आहे ?

श्री. भास्कर जाधव, श्री.अशोक चव्हाण यांच्याकरिता : (१) सदर प्रकरणाची चौकशी प्रधान सचिव (नगर विकास-१) यांचेमार्फत सुरु आहे.

(२) होय.

(३) सदर प्रकरणी सिडकोने व नवी मुंबई महानगरपालिकेने उपलब्ध करून दिलेल्या कागदपत्रांची छाननी सुरु असून अहवाल सादर करण्याची तजवीज ठेवण्यात आली आहे.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, आमही या विषयाच्या संबंधातील लक्षवेधी सूचना दि.23-12-2009 रोजी नागपूर अधिवेशनाच्यावेळी उपस्थित केली होती. त्यावेळी माननीय मंत्री महोदयांनी घोषणा केली होती की, आम्ही प्रधान सचिव (1) नगरविकास विभाग यांच्यामार्फत चौकशी करू.आता याठिकाणी असे उत्तर दिले आहे की, "याबाबत चौकशी सुरु आहे." हे अत्यंत गंभीर प्रकरण आहे. सिडकोने नव्या मुंबईतील जागा नव्हेतर संपूर्ण नवी मुंबई विकण्यासाठी काढलेली आहे. येथील शेतकऱ्यांच्या जमिनी या प्रकल्पामध्ये गेलेल्या आहेत, तसेच जे वाघोली गाव आहे, त्या गावातील ज्यांच्या जमिनी गेलेल्या आहेत, त्यांना साडेबारा टक्के जमिनी द्यावयास पाहिजेत. जर तेथे जमीन उपलब्ध नसेल तर त्याच नोडमध्ये किंवा शक्य असेल तर त्याच्या खालच्या नोडमध्ये जमिनी दिल्या पाहिजेत असे आतापर्यंतचे सिडकोचे धोरण आहे. पण हे प्रकरण असे आहे की, त्या नोडमध्ये जमीन देण्यात आली नाही आणि याचे कारण असे सांगण्यात आले आहे की, त्याठिकाणी एवढा मोठा प्लॉट उपलब्ध नाही. पण मोठा भूखंड द्यावयाचा असल्यास तो एकाच ठिकाणी द्यावा, तो विभागून देऊ नये असे सिडकोचे धोरण आहे काय ? याठिकाणी माननीय मंत्री महोदयांनी हे मान्य केले आहे की, एकाच दिवशी ट्राय पार्टी अॅग्रीमेंट झाले, एकाच दिवशी ऑर्डर झाले. अशा प्रकारे सर्व व्यवहार एकाच दिवशी द्रुतगतीने झाले.

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, मी माननीय मुख्यमंत्र्यांनाही सांगतो की, तसेच तेथे शेतकऱ्यांच्या जमिनीचे आणि या भूखंडाचे भाव प्रचंड आहेत. या बिल्डरने कोट्यावधी रुपयांची स्टॅम्प ड्युटी बुडविली आहे आणि ट्राय पार्टी अॅग्रीमेंट करून एका शेतकऱ्याकडून ही जमीन 46 लाख रुपयांना घेतली आहे आणि कोट्यावधी रुपयांचा भूखंड घशात घालण्याचे काम संबंधितांनी केले आहे आणि या शेतकऱ्याला डोंगरावर जागा दिली.

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, खरे म्हणजे याठिकाणी संबंधितांनी पर्यावरणाच्या संबंधातील नियम तोडला आहे.माझा प्रश्न असा आहे की, प्रधान सचिव(1) नगरविकास विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमलेली आहे किंवा चौकशी करण्याबाबत सांगितले आहे. ही चौकशी किती दिवसामध्ये पूर्ण होणार आहे ? माननीय मंत्री महोदयांनी सांगितले आहे की, त्यांचे काम ...

.झेड-2

ता.प्र.क्र.4730

श्री.पांडुरंग फुंडकर

थांबविण्यात आलेले आहे. तेव्हा चौकशीमध्ये जे दोषी आढळतील, त्या अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई करणार आहात ? तसेच आपण यासंबंधात झालेला व्यवहार रद्द करणार आहात काय ?

श्री.भास्कर जाधव : सभापती महोदय, माननीय विरोधी पक्षनेते श्री.पांडुरंग फुंडकर यांनी नागपूर अधिवेशनाच्या वेळी दि.23 डिसेंबर 2009 रोजी लक्षवेधी सूचनेच्या माध्यमातून ही बाब शासनाच्या निदर्शनास आणून दिली होती. त्यावेळी त्यांनी जे आक्षेप काढले होते, ते ग्राह्य धरून आणि सभागृहातील माननीय विरोधी पक्षनेते यांची गरीमा लक्षात घेऊन तात्काळ सचिव (1) नगरविकास विभाग, यांच्या अध्यक्षतेखाली या सगळ्या प्रकरणांची चौकशी करण्यात येईल असे जाहीर केले. त्याच पध्दतीने दि.18 जानेवारी 2010 रोजी तात्काळ ही समिती नियुक्त करण्यात आली आणि जर त्याठिकाणी बिल्डरचे काम सुरु असेल तर त्याच दिवशी त्यांनी नवी मुंबई महानगरपालिका आणि सिडको यांना हे काम बंद करण्याचे आदेश दिलेले आहेत. सध्या या सगळ्या कागदपत्रांची छाननी सुरु आहे. नवी मुंबई महानगरपालिकेकडील कागदपत्रे, सिडको कडील कागदपत्रे आणि आदरणीय विरोधी पक्षनेते यांनी जे काही मुद्दे उपस्थित केले, त्या सगळ्या मुद्द्यांची छाननी या सचिवांच्या मार्फत सुरु आहे. शासनाला लवकरच हा अहवाल प्राप्त होईल अशी अपेक्षा आहे.

श्री.राम पडांगळे : सभापती महोदय, रायगड जिल्ह्यातील ही जमीन असून संबंधित व्यक्तीला त्याच्या मोबदल्यात ठाणे जिल्ह्यामध्ये जमीन देण्यात आली. जर ही जमीन शेतकऱ्याला दिली असती तर याठिकाणी शासनाचे अभिनंदन करण्यामध्ये मला आनंद वाटला असता. पण . . .

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

श्री.राम पडांगळे : सभापती महोदय, परंतु शासनाने जी जमीन दिलेली आहे, त्याबाबतीत शासनाला ही गोष्ट माहिती आहे की, विकासक श्री.भूपेन शहा यांनी एका शेतकऱ्याची जमीन घेतलेली नाही.

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

श्री.राम पडांगळे : सभापती महोदय, माझा प्रश्नच आहे. मी प्रश्न विचारीत आहे. फक्त प्रश्नाचे गांभीर्य विकसित करून, डेव्हलप करून सांगत आहे. या विकासकाने अनेक शेतकऱ्यांच्या

.झेड-3

07-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Z-3

ता.प्र.क्र.4730

श्री.राम पडांगळे

जमिनी कमी किंमतीमध्ये घेतलेल्या आहेत. तसेच अगोदर तो याबाबतीत व्यवहार करतो, करार करतो आणि त्यानंतर तो शासनाकडे जाऊन त्याच्या मोबदल्यात जमिनी घेतो. हे प्रकरण अतिशय गंभीर आहे. जर त्याने अनेक शेतकऱ्यांच्या जमिनी कमी किंमतीमध्ये घेतल्या असतील . . .

यानंतर कु.थोरात

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

ता.प्र.क्र.2698...

श्री.राम पंडागळे....

शासनासमोर ही प्रकरणे येत असतील तर या भूपेन शहावर मोक्कासारखे कलम लावणार काय?

श्री. भास्कर जाधव : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी विचारलेला प्रश्न मला समसजला नाही त्यांनी पुन्हा प्रश्न विचारला तर बरे होईल.

श्री. राम पंडागळे : सभापती महोदय, माननीय मंत्रिमहोदयांना प्रश्न समजणार नाही याचे कारण मला माहीत आहे. हा प्रश्न सगळ्यांना समजलेला आहे. हा भूपेन शहा हा फार मोठा दलाल आहे. तो नव्या मुंबई परिसरात अनेक गैर प्रकार करतो. अनेक शेतकऱ्यांच्या जमिनी या शहाने गैरमार्गाने घेतलेल्या आहेत. कमी किंमतीमध्ये घेतलेल्या आहेत. शासनाचे धोरण असे आहे की, त्या शेतकऱ्याला फायदा मिळाला पाहिजे. शेतकऱ्याला फायदा मिळण्याऐवजी हा फायदा हा भूपेन शहा, दलाल घेतो म्हणून यावर मोक्का सारखा कायदा लावणार काय? असा माझा साधा प्रश्न आहे.

श्री. भास्कर जाधव : सभापती महोदय, आपल्याला याची पूर्ण कल्पना आहे की, 1970 ते 1972 मध्ये सिडकोने शेतकऱ्यांच्या जमिनी घेतल्या आहेत. 1984 च्या लवादाप्रमाणे साडेबारा टक्के जमीन शेतकऱ्यांना परत दिली जाते. या भूपेन शहाला या जमिनी परत दिल्या जात नाहीत आणि म्हणून भूपेन शहाच्या अन्य कुठे जमिनी असतील तर त्या मला माहीत असण्याचा काही संबंध नाही. तसेच या प्रश्नाच्या अनुषंगाने शासनाला याबाबतची माहिती असण्याचे काही कारण नाही.

श्री. जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, माननीय मंत्रिमहोदयांनी सांगितली ती गोष्ट खरी आहे. प्रधान सचिवांच्या मार्फत चौकशी सुरु आहे असे उत्तरात म्हटले आहे. या भूपेन शहाने विकासासाठी किती प्लॉट या नवी मुंबईमध्ये घेतले? हा भूपेन शहा वर्तमानपत्रात पूर्ण पानाभर जाहिरात देत असतो. तसेच त्या जाहिरातीमध्ये मुख्यमंत्र्यांचे फोटो तसेच सर्व पक्षांच्या लोकांचे मोठ-मोठे फोटो छापतो. त्या त्यावेळी जे मुख्यमंत्री असतील त्यांचे मोठे फोटो तो छापतो आणि शासकीय अधिकाऱ्यांवर आणि तेथील यंत्रणेवर दबाव आणतो. तेव्हा याची चौकशी करून, या भूपेन शहाची होणारी बेकायदेशीर कामे थांबविण्याचे काम शासन करील काय?

...2..

ता.प्र.क्र.2698...

श्री. भास्कर जाधव : सभापती महोदय, या भूपेन शहाने या सिडको एरियात किती जागा घेतली याची माहिती शासनाकडे नाही. कारण हा एका विशिष्ट प्लॉटपुरता विषय होता. बाकी तो जाहिराती वगैरे देतो काय? याबाबतची मी माहिती घेतो. यासंदर्भातील माहिती आता माझ्याकडे उपलब्ध नाही.

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, माननीय मंत्रिमहोदयांनी याठिकाणी उत्तर दिले की, एका विशिष्ट प्लॉटपुरता मर्यादित हा प्रश्न आहे. माझा याबाबतीत धोरणात्मक प्रश्न आहे. या प्रकल्पामध्ये शेतकऱ्यांच्या ज्या जमिनी जातात त्याच्या मोबदल्यात त्या शेतकऱ्यांना साडेबारा टक्के जमीन परत द्यावी लागते. आतापर्यंत 500 पेक्षा जास्त शेतकऱ्यांच्या जमिनी परत करावयाच्या राहिल्या आहेत. ह्या जमिनी परत करीत असताना ट्राय पार्टी अॅग्रीमेंट हा भाग कुठून येतो? प्रकल्पामध्ये जमीन गेल्यानंतर शेतकरी भूमिहीन होतो, उदध्वस्त होतो. शेतकरी भूमिहीन झाल्यानंतर मुंबईतील बिल्डर त्या शेतकऱ्याला अमिष दाखवून त्याच्या जमिनी घेण्याचा प्रयत्न करतात. सभापती महोदय, हे सर्व प्रकरण सिडकोचे आहे. सिडकोने दिलेल्या जमिनीचे ट्रायपार्टी अॅग्रीमेंट किती झालेले आहेत.? हा ट्रायपार्टी अॅग्रीमेंटचा विषय बंद करण्यात येणार आहे काय?

श्री. भास्कर जाधव : सभापती महोदय, या क्षणापर्यंत 37493 शेतकऱ्यांना साडे बारा टक्क्याप्रमाणे जमीन देणे बाकी होते. तसेच 1077 हेक्टर इतकी जमीन शेतकऱ्यांना देणे बाकी होते. आज तारखेला विचार केला तर त्यापैकी 761.58 हेक्टर इतकी जमीन देऊन झालेली आहे. म्हणजे 85.72 टक्के इतकी जमीन देऊन झालेली आहे. फक्त 14 टक्के जमीन द्यावयाची राहिली आहे. आता सुध्दा जमिनी देत असताना लॉट्टी पध्दतीनेच दिल्या जातात. तेथील बोर्डाला किंवा कमिटीला जमिनी वाटण्याचा अधिकार राहिलेला नाही. फक्त 14 टक्के जमीन देण्याचे शिल्लक राहिलेले आहे. ट्रायपार्टी अॅग्रीमेंट बदल सन्माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी याठिकाणी मुद्दा उपस्थित केला. सिडकोच्या धोरणामध्ये ट्रायपार्टी अॅग्रीमेंट काय आहे हे निश्चितपणे तपासून बघितले जाईल आणि खरोखरच हे ट्रायपार्टी अॅग्रीमेंट अडचणीचे असेल तर त्याबाबत शासन सहानुभूतीपूर्वक विचार करील.

यानंतर श्री. बरवड...

**मुंबईत जागोजागी डॉक्टरांनी अनधिकृत हॉस्पिटल्स व नर्सिंग होम
मोठ्या प्रमाणात सुरु करुन रुग्णाची दिशाभूल करीत
असल्याप्रकरणी करावयाची कारवाई**

(६) * ५३९२ श्री.जयप्रकाश छाजेड, श्री.सुभाष चव्हाण, श्री.संजय दत्त : सन्माननीय मुख्य मंत्री
पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबई येथे जागोजागी डॉक्टरांनी पैशासाठी अनधिकृत हॉस्पिटल्स व नर्सिंग होम मोठ्या प्रमाणात सुरु करुन रुग्णांची दिशाभूल करीत असूनही याकडे महापालिकेचे दुर्लक्ष होत असल्याचे माहे जानेवारी, २०१० मध्ये वा त्यादरम्यान उघडकीस आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सध्या शहरात वाढत असलेले अनधिकृत हॉस्पिटल्स व नर्सिंग होम तसेच वाढत असलेली बोगस डॉक्टरांची संख्या रोखण्याबाबत तसेच त्यांच्यावर कठोर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) अद्याप, कोणतीच कार्यवाही करण्यात आली नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. भास्कर जाधव, श्री. अशोक चव्हाण यांच्याकरिता : (१) व (२) बृहन्मुंबई महानगरपालिका त्यांच्या कार्यक्षेत्रात वेळोवेळी सर्वेक्षण करुन खाजगी वैद्यकीय व्यावसायिकांचे प्रमाणपत्र व वैधता पडताळते. त्यामध्ये संशयित प्रमाणपत्रे आढळल्यास त्यांच्याशी संबंधित मंडिकल कॉन्सिलकडून खातरजमा करण्यात येते. त्यामध्ये दोषी आढळल्यास प्रकरण पोलीस विभागाकडे पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात येते. अशा प्रकारे २००९ च्या अखेर केलेल्या सर्वेक्षणानुसार ६२ बोगस डॉक्टरांवर कारवाईसाठी पोलीस विभागाकडे नावे पाठविण्यात आली असून त्यांच्याकडून कारवाई चालू आहे.

अनधिकृत हॉस्पिटल्स व नर्सिंग होमसवर मुंबई नर्सिंग होम रजिस्ट्रेशन अॅक्ट, १९४९ अन्वये कारवाई करण्यात येते. सन २००९ मध्ये मुंबई शहरामध्ये दोन अनधिकृत नर्सिंग होम आढळून आलेले असून त्यांना वरील अधिनियमान्वये नोटीस देण्यात आली असून पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

याशिवाय मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी याचिका क्रमांक ७७९/१९९७ मधील अपील क्र. ५२०/२००३ मध्ये दि. १०.२.२००९ रोजी दिलेला निकाल (ज्याला मा. सर्वोच्च न्यायालयाने स्पेशल लिव्ह पिटीशन क्र. ७२१९/२००९ मध्ये कायम केला आहे) याचा विचार करता शुश्रुशलये, रुग्णालये, प्रसुतीगृहे अशा आस्थापनांना विकास नियंत्रण नियमावली, १९९१ च्या तरतुदीप्रमाणे स्वतंत्र प्रवेशद्वार / जिना असणे आवश्यक आहे. मुंबईमध्ये सुमारे १२०० नर्सिंग होम / प्रसुतीगृहे यांचे नूतनीकरण सादर न्याय निर्णयामुळे करणे सद्यस्थितीत शक्य नाही. मुंबईच्या नागरिकांना अशा नर्सिंग होम / प्रसुतीगृहे पासून प्राप्त होणाऱ्या वैद्यकीय सेवा / सुविधांचा विचार करता या संदर्भात विकास नियंत्रण नियमावलीत आवश्यक ते बदल करण्याचे दृष्टीने शासनास प्रस्ताव सादर करण्याची बाब बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या विचाराधीन आहे. तसेच दरम्यानच्या काळामध्ये "आहे त्या स्थितीत" सादर नर्सिंग होम / प्रसुतीगृहांच्या नोंदणी प्रमाणपत्राचे नूतनीकरण १ वर्षाकरिता करण्यास मुभा देण्याचा विनंती अर्ज मा. सर्वोच्च न्यायालयात महानगरपालिकेने सादर केला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

RDB/ SBT/ MMP/

ता. प्र. क्र. 5392

श्री. जयप्रकाश छाजेड : सभापती महोदय, मुंबईमध्ये 62 बोगस डॉक्टर्स आढळून आले असे उत्तरामध्ये म्हटले आहे. मुंबईमध्ये एका झोपडपट्टीमध्ये 62 पेक्षा जास्त डॉक्टर्स असतात. मुंबई, ठाणे, नवी मुंबई तसेच राज्यातील सगळ्या भागांमध्ये आरएमपी वगैरे बोगस पदव्या घेतलेले डॉक्टर्स, जे अधिकृत नाहीत अशा डॉक्टरांचे मोठ्या प्रमाणावर व्यवसाय चालू असतात. शासन जर केवळ 62 लोकांना बोगस म्हणून पकडत असेल तर मुंबईतील सर्वेक्षणामध्ये काही तरी गफलत झालेली दिसते. म्हणून संपूर्ण राज्यामध्ये अनधिकृत पदव्या घेतलेल्या डॉक्टरांचे सर्वेक्षण करून त्यांच्यावर कायदेशीर कारवाई करण्यासाठी एखादे पथक निर्माण करणार आहे काय ?

श्री. भास्कर जाधव : सभापती महोदय, या ठिकाणी विचारण्यात आलेला प्रश्न मुंबईपुरता मर्यादित आहे. उपनगरासह मुंबईमध्ये एकूण 24 वॉर्ड आहेत आणि त्या ठिकाणी 2009 मध्ये दक्षता पथकाने जी तपासणी केली त्यामध्ये 62 बोगस डॉक्टर्स मिळाले. बोगस डॉक्टर्स यांचा अर्थ ज्यांनी रजिस्ट्रेशन केलेले नाही असे डॉक्टर्स, ज्यांनी रजिस्ट्रेशन केलेले आहे परंतु त्याचे नूतनीकरण केलेले नाही असे डॉक्टर्स आणि ज्यांच्याकडे कोणत्याही प्रकारचे क्वालिफिकेशन नाही परंतु प्रॅक्टिस करतात अशा प्रकारचे डॉक्टर्स यांचा समावेश आहे. तशा प्रकारचे जे डॉक्टर्स या ठिकाणी शोधले ती संख्या 62 आहे. परंतु नूतनीकरण न केलेल्या डॉक्टर्सची संख्या 1200 आहे.

श्री. सुभाष चव्हाण : सभापती महोदय, बृहन्मुंबईमध्ये आढळून आलेल्या बोगस डॉक्टर्सची संख्या 62 दिलेली आहे. या डॉक्टर्सवर किती दिवसात कारवाई करणार ? संपूर्ण मुंबई शहरामध्ये बोगस डॉक्टर्सना रोखण्यासाठी शासन विशेष कठोर कार्यक्रम आखणार काय ?

श्री. भास्कर जाधव : सभापती महोदय, मी मघाशी सांगितले की, यासंदर्भात सातत्याने दक्षता पथकामार्फत तपासणी सुरु असते आणि ज्या डॉक्टर्सना पकडले आहे त्यांच्या संदर्भात फौजदारी मुन्हे दाखल करण्याकरिता सदर प्रकरणे पोलिसांकडे दाखल केलेली आहेत.

श्री. भाई जगताप : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. जयप्रकाश छाजेड यांनी विचारलेला प्रश्न गंभीर आहे. त्यांनी सांगितल्याप्रमाणे एकाच वॉर्डमध्ये 62 डॉक्टर्स मिळतील. मुंबईमध्ये एकूण 220 वॉर्ड आहेत. एक तर फ्लॉइंग स्कॉडच्या कार्यपध्दतीबाबत शंका आहे. जे

...3...

RDB/ SBT/ MMP/

ता. प्र. क्र. 5392

श्री. भाई जगताप

1200 नर्सिंग होम्स आहेत त्यांच्या संदर्भात हायकोर्टाने ज्या गार्ड लाईन्स दिलेल्या आहेत त्या एका याचिकेच्या संदर्भात दिलेल्या आहेत. एका स्पेसिफिक केसच्या संदर्भात कोर्टाने तो निर्णय दिलेला आहे. मुंबईची गरज लक्षात घेता हे सगळे एका वर्षामध्ये पूर्ण होणार नाही म्हणून त्यांना स्टेटस्को देण्याची भूमिका चुकीची वाटते. याचा अर्थ कायदानुसार ज्या गार्डलाईन्स दिलेल्या आहेत त्या चुकीच्या होत्या काय ? शासनाकडून कायद्यामध्ये नवीन सुधारणा येईल तेव्हा येईल पण तोपर्यंत लोकांना या नर्सिंग होम्समध्ये मरण्यासाठी पाठवावयाचे काय ? कारण त्या ठिकाणी अनेक त्रुटी आढळून आलेल्या आहेत. एक वर्षाचा जो स्टेटस्को आहे तोपर्यंत या नर्सिंग होम्सवर काय कारवाई करणार किंवा ते कार्यरत राहण्यासाठी कोणत्या प्रकारचे निकष घालणार ?

यानंतर श्री. अजित शिगम...

ता.प्र.क्र. 5392..

श्री.भास्कर जाधव : सभापती महोदय, मुंबई नर्सिंग होम्स रजिस्ट्रेशन ॲक्ट 1949 नुसार नर्सिंग होम्स चालविण्यासाठी जे काही निकष ठरवून दिलेले आहेत त्यानुसार नर्सिंग होम्समध्ये उपचारासाठी येणाऱ्या रुग्णांसाठी स्वतंत्र जीना असावा हा प्रमुख मुद्दा आहे. 1200 नर्सिंग होम्सना स्वतंत्र जीना देणे अवघड झाले होते. तसेच सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालयाच्या निदेशानुसार लायसेन्सचे नुतनीकरण करण्यात आले नव्हते. परंतु नुकतेच मुंबई महानगरपालिका आणि मेडिकल असोसिएशन यांनी एक प्रतिज्ञापत्र दाखल करून एक वर्षाची मुदत मागितलेली आहे. या एक वर्षाच्या कालावधीत आजच्या तारखेला असणारी नर्सिंग होम्स यांच्या संदर्भातील रिलॅक्सेशन मिळावे अशाप्रकारचा प्रयत्न सुरु आहे.

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांना या प्रश्नाची पार्श्वभूमी कदाचित माहीत नसेल. ही सर्व नर्सिंग होम्स 1992 पूर्वीची आहेत. ही नर्सिंग होम्स, पहिल्या मजल्यावर किंवा तळ मजल्यावर आहेत आणि तेथे डे केअर सेंटर आहे. तेथे महिन्याला साधारणतः 20 लाखांच्या आसपास लोक उपचार घेतात. या नर्सिंग होम्समध्ये मध्यम आणि गरीब वर्गातील लोक उपचारासाठी जातात. या प्रश्नाच्या संदर्भात सरकारने निर्णय घ्यावा अशाप्रकारचा निर्णय सर्वोच्च न्यायालयाने आठ महिन्यापूर्वी दिलेला आहे. परंतु राज्य शासनाने आतापर्यंत कोणतीही कार्यवाही केलेली नाही. खरे म्हणजे मुंबई महानगरपालिका आणि राज्य शासनाने एकत्रित बैठक घेऊन प्रतिज्ञापत्र सादर करावयास पाहिजे होते. तेव्हा माझा प्रश्न आहे की, ज्या अधिकाऱ्याने प्रतिज्ञापत्र सादर केले नाही त्याच्यावर कोणती कारवाई करणार ? तसेच राज्य शासन सुप्रीम कोर्टात प्रतिज्ञापत्र सादर करणार काय ? हा प्रश्न मी नियम 93 च्या माध्यमातून उपस्थित केला होता त्याचे निवेदन सुध्दा अजूनपर्यंत आलेले नाही. तेव्हा मी विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे मिळतील काय ?

ता.प्र.क्र. 5392..

श्री.भास्कर जाधव : सभापती महोदय, या संदर्भात सांगू इच्छितो की, 1992 पूर्वीच्या ज्या नर्सिंग होम्स आहेत त्यांना रिलॅक्सेशन देण्यासंदर्भात प्रतिज्ञापत्र सादर करावयास पाहिजे होते ते महागरपालिकेकडून सादर करण्यास उशीर झाला ही गोष्ट खरी आहे. यातून मार्ग काढण्यासाठी शासनाने पुढाकार घेतलेला आहे. महानगरपालिकेला प्रतिज्ञापत्र सादर करण्यास सांगितल्यानंतर महानगरपालिकेने प्रतिज्ञापत्र केलेले आहे. कारण दिवसाला 20-20 हजार रुग्ण उपचार घेत असतात. तेव्हा आपण मानवतेच्या दृष्टीने विचार करून त्यांना रिलॅक्सेशन मिळण्याच्या दृष्टीने काळजी घेण्यात येत आहे.

डॉ.वसंत पवार : सभापती महोदय, मी याठिकाणी माननीय मंत्रिमहोदयांना धन्यवाद देऊ इच्छितो कारण 1200 नर्सिंग होम्सच्या संदर्भात निर्माण झालेल्या अडचणींबाबत ते मार्ग काढण्याचा प्रयत्न करित आहेत. सन्माननीय सदस्य श्री.जयप्रकाश छाजेड यांनी सांगितले की, आपण फक्त 62 बोगस डॉक्टर्स शोधले. माझा प्रश्न आहे की, बोगस डॉक्टर्स शोधण्यासाठी पुनर्सर्व्हेक्षण करणार काय ? तसेच 62 बोगस डॉक्टर्सवर जी कारवाई सुरु आहे ती कोणत्या कायद्याखाली सुरु आहे ? बोगस डॉक्टर्सवर कारवाई करण्यासाठी कोणता कायदा वापरणार आहात ? (अडथळा) मी शासनाला धन्यवाद यासाठी दिले की, 1200 नर्सिंग होम्सच्या संदर्भात प्रश्न निर्माण झाला होता.त्याठिकाणी मोठ्या प्रमाणावर रुग्ण उपचार करून घेत होते आणि त्यासाठी एक वर्षाच्या स्टेटस-को दिल्याबद्दल मी धन्यवाद दिले.

(विरोधी पक्षातील अनेक सन्माननीय सदस्य एकाचवेळी बोलण्याचा प्रयत्न करित असतात)

सभापती : मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, कृपया त्यांनी खाली बसावे.

यानंतर श्री.खंदारे..

ता.प्र.क्र.5392.....

श्री.अशोक चव्हाण : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.वसंतराव पवार यांनी शासनाचे आभार मानले आहेत किंवा धन्यवाद दिले आहेत, त्याबाबत विरोधी पक्षातील सन्माननीय सदस्यांना आक्षेप घेण्याचे कारण काय आहे ते समजत नाही. आपल्याला ते मान्य नसेल तर आपण निषेध व्यक्त करू शकता. वास्तविक या प्रश्नाची चर्चा गांभीर्याने व्हावी असे अपेक्षित आहे. परंतु तसे न करता एखाद्या सन्माननीय सदस्यांनी शासनाला धन्यवाद दिले असतील तर त्याबाबत आक्षेप घेणे योग्य नाही. आपल्याला ते मान्य नसेल तर आपण निषेध व्यक्त करावा.

सभापती महोदय, यासंदर्भातील वस्तुस्थिती काय आहे ते सांगणे आवश्यक आहे. जे बोगस डॉक्टर्स आहेत किंवा त्यांच्याबद्दल आक्षेप आहे त्यासंबंधीची शासनाने माहिती घेतली आहे. Maharashtra Medical Practitioners Act, 1961 च्या सेक्शन 17 मध्ये त्यांच्या संबंधीचे एज्युकेशनल क्वालीफिकेशन प्रिस्क्राइब केले आहे. तसेच Homeopathy, Biochemic Practitioners Act, 1959, Maharashtra Medical Council Act, Indian Medical Council Act या 4-5 अॅक्ट अंतर्गत त्यांनी रजिस्ट्रेशन करणे आवश्यक आहे. त्यांनी या अॅक्ट अंतर्गत रजिस्ट्रेशन केले असेल किंवा ज्यांनी केले नसेल तर त्यांनी त्याचे नुतनीकरण केले पाहिजे. ज्यांनी रजिस्ट्रेशन केले नाही त्यांनी विशिष्ट कालावधीत करण्याबाबत संबंधित विभागाला सांगितले जाईल. त्याबाबत लोकांना सूचित करण्याची कार्यवाही शासन निश्चित करील. सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांनी जी सूचना केली ती स्वागतार्ह आहे. ज्यांनी रजिस्ट्रेशनचे नुतनीकरण केले नसेल ते करण्याबाबत सूचित केले जाईल. सभापती महोदय, मुंबईतील नर्सिंग होमचा येथे विषय आलेला आहे. डी.सी.रुलचा विषय 1991 पूर्वी नव्हता. 1991 नंतर हा प्रश्न निर्माण झाला आहे. जे नर्सिंग होम 1991 पूर्वी अस्तित्वात होते मग काही पहिल्या मजल्यावर असतील किंवा तळ मजल्यावर असतील, काही चांगली नर्सिंग होम असतील जे डी.सी.रुलमध्ये बसत नाहीत त्यांच्या बाबतीत हा नियम पूर्वलक्षीप्रभावाने लागू करावा की नंतरच्या नियमाप्रमाणे लागू करावा हा प्रश्न आहे. मुंबई महानगरपालिकेने सुप्रीम कोर्टात अॅफिडेव्हिट सादर केले आहे की, नवीन होणा-या इमारतीमध्ये हा निर्णय लावणे सोपे होईल. मागील

2...

NTK/ SBT/ MMP/

ता.प्र.क्र.5392.....

श्री.अशोक चव्हाण....

कालावधीतील इमारतींना विशिष्ट कालावधीत द्यावा लागेल, 1991 पूर्वीच्या नर्सिंग होमच्या बाबतीत वेगळा विचार करावा लागेल. हे प्रकरण सध्या न्यायप्रविष्ट आहे. महानगरपालिका न्यायालयामध्ये आपली बाजू मांडणार आहे. सुप्रीम कोर्टामध्ये निर्णय होईल त्याप्रमाणे शासनाकडून कार्यवाही केली जाईल.

3.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

04-07-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

DD-3

NTK/ SBT/ MMP/

वडगावशेरी (जि.पुणे) येथील एका बांधकाम व्यावसायिकाने गाळेधारकांची केलेली फसवणूक
(७) * ३२३८ श्री.मोहन जोशी, श्री.चरणसिंग सप्रा, श्री.सुभाष चव्हाण, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप,
श्री.संजय दत्त, श्री.जयप्रकाश छाजेड, श्रीमती मधु जैन : सन्माननीय मुख्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा
करतील काय :-

(१) वडगावशेरी (जि.पुणे) येथील खराडी, साईनगर याठिकाणी बांधकाम व्यवसायिकाकडून अनेक
गाळेधारकांची गेल्या ९ वर्षांपासून फसवणूक होत असून या गाळेधारकांना देय असणारी रक्कम
परत करण्यास बांधकाम व्यावसायिक टाळाटाळ करीत असल्याचे माहे डिसेंबर २००९ मध्ये वा
त्यादरम्यान उघडकीस आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गाळेधारकांची फसवणूक करणाऱ्या बांधकाम व्यवसायिकावर कठोर कारवाई
करण्याबाबत तसेच गाळेधारकांची रक्कम त्वरीत परत मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही
केली वा करण्यात येत आहे,

(३) अद्याप, कोणतीच कार्यवाही करण्यात आली नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सचिन अहिर, श्री. अशोक चव्हाण यांच्याकरिता : (१) अशा प्रकारची कोणतीही तक्रार प्राप्त झ
ाल्याचे दिसून येत नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.सुभाष चव्हाण : सभापती महोदय, या प्रश्नाला उत्तर देताना प्रश्न उद्भवत नाही असे जे
लेखी उत्तर दिलेले आहे ते चुकीचे आहे. गाळे धारकांची फसवणूक करणारे जे बांधकाम
व्यावसायिक आहेत त्यांची चौकशी करण्यासाठी एक उच्चस्तरीय समिती नेमून या प्रकरणाची
चौकशी केली जाणार आहे काय ?

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, या स्पेसिफिक प्रश्नाबाबत शासनाकडे कोणतीही तक्रार
प्राप्त झालेली नाही, त्यामुळे प्रश्न उद्भवत नाही असे उत्तर दिलेले आहे. या प्रश्नाच्या अनुषंगाने
गाळे धारकाची फसवणूक झाल्याची तक्रार पोलिसांकडे दाखल झाली आहे काय, याबाबत
पोलिसांकडून माहिती घेतली आहे, त्याचप्रमाणे सहकार कायदानुसार सहकार उपनिबंधक
यांच्याकडून माहिती घेतली आहे. त्यांच्याकडेही अशाप्रकारची कोणतीही तक्रार प्राप्त झालेली नाही.
सन्माननीय सदस्यांनी त्यांच्याकडे असलेली तक्रार दिली आणि त्यात तथ्य आढळून आले तर
निश्चित चौकशी केली जाईल.

4....

04-07-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

DD-4

NTK/ SBT/ MMP/

ता.प्र.क्र.3238.....

श्रीमती मंदा म्हात्रे : सभापती महोदय, अनेक ठिकाणी विकासक ग्राहकांची फसवणूक करीत असतात असे दिसून येते. ज्यावेळी ग्राहक घर घेण्यासाठी जातो त्यावेळी हे विकासक ते घर 900 चौ.फुटाचे आहे, 800 चौ.फुटाचे आहे असे सांगतात. परंतु प्रत्यक्षात त्या घराचा कारपेट एरिया कापून घेतात. त्यामुळे अशाप्रकारे ग्राहकांची फसवणूक होऊ नये म्हणून शासन काही निर्णय घेणार आहे काय ?

श्री.सचिन अहिर : सध्या चटई क्षेत्रफळानुसार घरांची विक्री केली जाते. दिनांक 30.8.2008 रोजी परिपत्रक काढले होते. तसेच मागील वर्षी कायद्यात दुरुस्ती केली आहे. कायद्यात तरतूद केल्यानंतरही अशी तक्रार ज्यावेळी येईल त्यावेळी त्याची निश्चितपणे चौकशी करू.

यानंतर श्री.शिगम.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी आहे

(ता.प्र.क्र. 3238...

श्री. भाई जगताप : प्रश्न गंभीर आहे. तक्रार आली नाही म्हणून त्याकडे दुर्लक्ष करणे योग्य नाही. सदनिका कार्पेट एरियाप्रमाणेच विकल्या पाहिजेत अशा प्रकारचा कायदा शासनाने केलेला आहे. कुणाची तक्रार आली नाही म्हणून काही कारवाई करायची नाही हे योग्य नाही. तेव्हा ही जी समस्या समोर आलेली आहे त्याबाबतीत सरकार काय उपाययोजना करणार आहे ? ग्राहकांची पिळवणूक होणार नाही यासाठी शासन कोणती पावले उचलणार आहे ?

श्री. सचिन अहिर : सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांनी जो प्रश्न विचारला त्याच अनुषंगाने हा प्रश्न विचारण्यात आलेला आहे. मोफामध्ये सुधारणा करण्याचे काम आपण केले. सेक्शन 5 अन्वये 10(11)मध्ये तरतूद आहे. सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे हेही खरे आहे की, आपण कायद्यात तरतूद केली असली तरी त्याची अंमलबजावणी करण्यासाठी आपल्याकडे कोणती यंत्रणा नाही. या बाबतीत कोणाकडे तक्रार करायची ? उपनिबंधकाकडे गेल्यानंतर त्याने प्रकरण सिव्हिल कोर्टाकडे पाठवायचे आणि सिव्हिल कोर्टामध्ये 10-10 वर्षे लागतात ही वस्तुस्थिती नाकारता येणार नाही. याबाबतीत नियम प्राधिकरणाची घोषणा सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या माध्यमातून होणार आहे. असे जे कोणी लोक किंवा डिफॉल्टर असतील त्यांच्यावर कायदेशीर कारवाई करण्याची तरतूद नियम प्राधिकरणामध्ये आणण्याचा प्रयत्न करणार आहोत.

श्री. किरण पावसकर : या बाबतीत नियम बनविलेला आहे असे मंत्री महोदयांनी सांगितले. मुंबई शहरातील सर्व उद्योगधंदे बंद होत असून हा कन्स्ट्रक्शनचा एकच उद्योग तेजीत चाललेला आहे. विकासकाच्या कामामध्ये जास्तीत जास्त नफा आहे हे सर्वांना माहित आहे. ग्राहकाला फसविण्याचे काम चालले आहे. दोन फ्लॅटचे पैसे भरल्यानंतर एक फ्लॅट मिळतो. सुपर बिल्टअप आणि बिल्टअपच्या नावाखाली 50 टक्के रक्कम घेतली जाते. कार्पेटच्या रकमेपेक्षा दुप्पट रक्कम घेतली जात आहे. सन्माननीय मंत्री महोदय असा एक तरी विकासक दाखवू शकतील काय की जो कार्पेटवर पैसे घेत आहे ?

श्री. सचिन अहिर : मी आधीच सांगितले की, शासन गंभीर आहे म्हणून नियम करण्यात आले. परंतु अंमलबजावणीसाठी यंत्रणा नाही म्हणून नियम प्राधिकरणाची व्यवस्था करण्यात येत आहे. आज स्थिती अशी आहे की, जर कोणी फसविले तर त्याला सिव्हिल कोर्टामध्ये जावे लागते. कोर्टाने देखील अशा काही विकासकांवर कारवाई केल्याचे दाखले आहेत.

..2..

**सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील झोळंबे व तळकट येथे धेंपो मायनिंगच्या मे सिंधुदुर्ग
मायनिंग कंपनीतर्फे उभारला जाणारा खनिज प्रकल्प**

(८) * ६०७६ श्री.परशुराम उपरकर, श्री.किरण पावसकर, श्री.अनिल परब : सन्माननीय मुख्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील झोळंबे व तळकट येथे धेंपो मायनिंगच्या मे सिंधुदुर्ग मायनिंग कंपनीतर्फे खनिज प्रकल्प उभारला जाणार आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, हा प्रकल्प उभारतांना स्थानिकांना विश्वासात घेण्यात येणार आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत स्थानिकांची बैठक घेण्यात आली आहे काय ?

श्री. सचिन अहिर, श्री.अशोक चव्हाण यांच्याकरिता : (१) होय.

(२) व (३) प्रकल्पास पर्यावरण विषयक मान्यता देण्यासाठी जाहीर जनसुनावणी घेण्यात येणार असून खनिकर्मासाठी जमीन मालकांची संमती मिळाल्यानंतर खाण प्रकल्पास सुरुवात करण्यात येते.

श्री. परशुराम उपरकर : सिंधुदुर्ग जिल्ह्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर मायनिंगचा सुळसुळाट झालेला आहे. त्या ठिकाणी लोक मायनिंगला सातत्याने विरोध करीत आहेत. मायनिंगच्या संदर्भातील जनसुनावणीच्या वेळी शंभर टक्के लोकांच्या हरकती घेतलेल्या असताना मायनिंग सुरु आहे. तेव्हा ज्या हरकती घेतल्या त्यांचा विचार महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ करणार आहे काय ? तसेच झोळंबे व तळकट या भागामध्ये मुख्य वन रक्षक यांनी पाहणी करून तेथे दुर्मिळ वनौषधी असल्यामुळे तो प्रकल्प रद्द करावा असा अहवाल पाठविलेला आहे काय ?

श्री. सचिन अहिर : सन्माननीय सदस्यांच्या पहिल्या प्रश्नाला "होय" असे उत्तर आहे, तर दुस-या प्रश्नाला, "अद्यापी असा कुठल्याही प्रकारचा अहवाला शासनाला प्राप्त झालेला नाही" असे उत्तर आहे.

श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी : जेव्हा राज्याचे औद्योगिक धोरण निश्चित करण्यात आले त्यावेळी सिंधुदुर्गाचा विकास हा फलोत्पादन, मत्स्यव्यवसाय आणि पर्यटन या तीन बाबींमधून करण्याचे ठरविण्यात आले. 40 वर्षापूर्वी रेड्डीला उत्खनन होत होते. गोव्यातील माइन्स तेथील सरकारने बंद करण्याचा निर्णय घेतलेला आहे. आज सिंधुदुर्ग जिल्ह्यामध्ये नवीन नवीन व्यावसायिक आलेले आहेत.

...नंतर श्री. खंदारे...

आज जिल्हयामध्ये प्रक्षोभक वातावरण आहे. माझी आपल्यामार्फत माननीय मुख्यमंत्र्यांना विनंती आहे की, सिंधुदुर्ग जिल्हयामध्ये विशेषतः दोडामार्ग, सावंतवाडी आणि वेंगुर्ला तालुक्यामध्ये आज जे प्रक्षोभक वातावरण निर्माण झाले आहे, नेमके काय चुकत आहे, दडपशाही केली जाते का या संदर्भात अधिक माहिती जाणून घेण्यासाठी आपण एक बैठक घ्यावी आणि या विषयाचा सोक्षमोक्ष लावावा. त्याठिकाणी दरदिवशी एकमेकाची डोकी फोडण्याचे काम चालू आहे. माननीय मुख्यमंत्री पुढाकार घेऊन सर्व त्या भागातील लोकप्रतिनिधी आणि सर्व संबंधितांची बैठक घेतील काय?

श्री.अशोक चव्हाण : सन्माननीय सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य अॅड.गुरुनाथ कुळकर्णी यांनी अतिशय व्यापक प्रश्न याठिकाणी उपस्थित केला आहे. मूळ प्रश्न सन्माननीय सदस्य श्री.परशुराम उपरकर यांनी स्पेसिफिक भागापुरता विचारला होता. परंतु एकंदरीत कोकणामध्ये होणारे उत्खनन आणि मायनिंगबाबत काही आक्षेप आहे. आपल्याला या राज्यामध्ये विचारपूर्वक निर्णय घेतला पाहिजे. सभागृहाच्या माध्यमातून आणि आपल्या सर्वांची भूमिका लक्षात घेऊन आपल्या राज्यामध्ये उद्योग वाढले पाहिजेत. राज्यात मायनिंग इंडस्ट्रीला विदर्भ आणि कोकणातील काही भागामध्ये चांगला वाव आहे. या भागात बॉक्साईट आणि लोह खनिज साठा आहे. या सगळ्या गोष्टीला मोठ्या प्रमाणावर मागणी आहे. उत्खनन करणारी इंडस्ट्री उभी राहू शकते. दुस-या बाजूला हे करीत असताना राज्यामध्ये पर्यावरण सुध्दा वाचले पाहिजे. सिंधुदुर्ग जिल्हयामध्ये पर्यटनाच्या दृष्टीने चांगली परिस्थिती आहे. म्हणून पर्यटनाला अधिक चालना देण्याची शासनाची भूमिका आहे. या दोन्ही गोष्टी लक्षात घेऊन विचार करावा लागेल. मध्यंतरीच्या काळात सिंधुदुर्ग जिल्हयापुरता शासनाने निर्णय घेतला की, पर्यटनाबाबत पहिल्यांदा एखादे मायनिंग क्षेत्र नोटिफाय करण्यापूर्वी पर्यटन विभागाचा क्लिअरन्स घ्यावा. पर्यटन विभागाचा त्या क्षेत्रात मायनिंगच्या संदर्भात आक्षेप नसेल तर मायनिंगला परवानगी द्यावी असा निर्णय विशिष्ट तारखेला लागू केला. त्या संदर्भातील जी.आर.काढण्यात आला. काही ठिकाणी भूसंपादनाच्या बाबतीत खूप आक्षेप निर्माण झाले. कोकणामध्ये काही ठिकाणी राजकीय वाद सुध्दा कारणीभूत आहे हे नाकारता येणार नाही. मला कोणाबद्दल आक्षेप घ्यायचा नाही. परंतु राज्यातील मायनिंग इंडस्ट्रीवर परिणाम होऊ लागला तर जे लोक मायनिंग क्षेत्रात पुढे येत आहेत त्यांना आपल्या

..2..

ता.प्र.क्र.6076.....

श्री.अशोक चव्हाण.....

भूमिकेचा विचार करावा लागेल. मुंबईमध्ये विकासक चालत नाही, कोकणामध्ये उद्योगधंदे चालत नाहीत, राज्यातील अन्य भागात उद्योग उभे करायचे नाहीत. शेवटी त्यामध्ये काही प्रशासकीय सुधारणा करावयाच्या असतील तर निश्चित केल्या जातील. परंतु इंडस्ट्री राज्यात येऊ नये ही भूमिका घेतली तर चुकीचे होईल. पर्यावरणाचा न्हास होणार नाही ही दक्षता घेतली पाहिजे. पर्यावरणाच्या आग्रहाबाबत जरूर सुधारणा करू. मायनिंगच्या माध्यमातून चांगले उत्पन्न मिळू शकते. इंडस्ट्री येत असेल तर तिला मदत करता आली पाहिजे. शासन स्तरावर न होता स्थानिक पातळीवर ही भूमिका घेतल्याशिवाय शक्य होणार नाही. याबाबतीत काही सूचना असतील तर स्वागतार्ह आहे.

श्री.राजन तेली : सभापती महोदय, ज्या मायनिंगच्या जागा आहेत त्या जागा सरकारने संपादित करून दिल्या आहेत की जागेचे मालक असलेल्या शेतकऱ्यांनी जागा विकल्या आहेत?

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, कुठेही मायनिंग केले जाते त्याबाबत प्रॉस्पेक्टिंग लिज देतो. त्यांनी पाहणी करावी, केंद्र शासनाची परवानगी घ्यावी, केंद्रीय पर्यावरण आणि वन विभागाची परवानगी घ्यावी. शासन ज्या अटी घालते त्यानुसार जमीन मालकाची सहमती घेऊन जमीन संपादित करावयास पाहिजे. शासनाकडून जमीन संपादित केली जात नाही.

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, माननीय मुख्यमंत्री सांगू शकतील का? माननीय पंतप्रधान कार्यालयातून या मायनिंग प्रकल्पाच्या तपासणीसाठी काही लोकांना पाठविण्यात आले होते ही गोष्ट खरी आहे काय?

श्री.अशोक चव्हाण : सभापती महोदय, ब्यूरो ऑफ मायनिंग यांच्यामार्फत तक्रारी पंतप्रधान कार्यालयात गेल्या. लेटर ऑफ इन्टेन्ट दिले जाते, त्यातील अटीना मंजुरी मिळाल्यानंतर राज्य शासन परवानगी देते. मायनिंगच्या नोटिफाईड मिनरल्सना केंद्र शासनाकडून परवानगी घ्यावी लागते. त्यानंतर परवानगी दिली जाते. प्रस्तुत प्रश्न विचारला त्यामध्ये काही लोकांनी पंतप्रधान कार्यालयाकडे तक्रारी केल्या, त्या संदर्भात टीम आली होती. त्यांनी पाहणी केली. त्याचा अहवाल माझ्याकडे उपलब्ध नाही. परंतु ती माहिती सभागृहाला देता येईल.

नंतर 2जी.1..

श्री सख्यद ज़मा : सभापति महोदय, अभी मंत्री जी ने नीतिगत बात की है. विदर्भ की दृष्टि से यह महत्वपूर्ण प्रश्न है क्योंकि विदर्भ में बहुत सारे खनिज हैं. गडचिरोली जिले में खनिज हैं. विदर्भ के किसानों की यह सोच है कि मायनिंग के लिए जमीन नहीं दी जानी चाहिए. भारत सरकार ने स्पष्ट किया है कि सरकार मार्केट रेट पर आर. आर. पॉलिसी के अन्तर्गत जमीन एक्वायर करेगी. इसके बावजूद विदर्भ में जमीन देने के बारे में विरोध हो रहा है. इसलिए इस संबंध में क्या सरकार कोई गाईडलाइन तैयार करके सर्कुलर जारी करने के बारे में विचार कर रही है, ताकि मायनिंग के लिए जमीन एक्वायर करने में देरी न हो, कोल मायनिंग के विकास में देरी न हो, क्या इस प्रकार का कोई प्रस्ताव है ?

श्री. सचिन अहिर : सभापती महोदय, आपण कोणतीही जमीन अँक्वायर करीत नाही. सदरहू जमीन ही आपण कंपनीला प्रॉस्पेक्टींग लिजवर देत असतो. माईन कंपनीने जमीन मालकाची संमती घ्यावयाची असते. संमती मिळाल्यानंतर संबंधित माईन कंपनी ही जमीन घेत असते. सन्माननीय सदस्यांचा जर स्पेसिफिक सूचना असेल तर तिचा जरूर विचार केला जाईल.

पृ.शी./मु.शी.: कागदपत्रे सभागृहासमोर ठेवणे

श्री. भास्कर जाधव (संसदीय कार्य राज्य मंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने विधानपरिषदेच्या सन 2009 च्या चौथ्या (हिवाळी) अधिवेशनात दिनांक 8 डिसेंबर, 2009 ते 23 डिसेंबर, 2009 या कालावधीत मा.मंत्री/राज्यमंत्री महोदयांनी सभागृहात दिलेल्या एकूण 287 आश्वासनांची यादी सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : आश्वासनांची यादी सभागृहासमोर ठेवण्यात आली आहे.

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेली आश्वासनाची यादी छापवी.)

...3...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. भास्कर जाधव (संसदीय कार्य राज्य मंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन 1992 च्या पहिल्या अधिवेशनापासून ते सन 2009 च्या दुस-या अधिवेशनापर्यंत देण्यात आलेल्या 373 आश्वासनावरील पूर्ततेसंबंधीच्या कार्यवाहीच्या माहितीच्या विवरणपत्रांची यादी सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : आश्वासन पुर्ततेच्या कार्यवाहीची यादी सभागृहासमोर ठेवण्यात आली आहे.

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेली आश्वासनाची यादी छापवी.)

..4...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. सचिन अहिर (गृहनिर्माण राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचा सन 2006-2007 चा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

श्री. पद्माकर वळवी (आदिवासी विकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मुंबई भाजीपाला बाजार असंरक्षित कामगार मंडळ, मुंबई यांचा सन 2007-2008 चा तेविसावा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

श्री. पद्माकर वळवी (आदिवासी विकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, धातु (लोखंड व पोलाद वगळून) आणि कागद बाजार व दुकाने माथाडी कामगार मंडळाचा दिनांक 1 एप्रिल,2004 ते 31 मार्च, 2005 चा बत्तीसावा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

श्री. पद्माकर वळवी (आदिवासी विकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, दि रेल्वे गुडस् क्लिअरिंग अँड फॉरवर्डिंग एस्टॅब्लिशमेंटस् लेबर बोर्ड, मुंबई यांचा सन 2007-2008 चा एकतीसावा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

...5...

नियम 93 अन्वये सूचना

सभापती :सन्माननीय सदस्य सर्वश्री केशवराव मानकर, पांडुरंग फुंडकर, विनोद तावडे, संजय केळकर यांनी " गोंदिया शहर व आसपासच्या परिसरात गेल्या तीन महिन्यांपासून ट्रक चोरीचे प्रमाण वाढत असणे " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री संजय केळकर, रामनाथ मोते, विनोद तावडे यांनी " कोयना प्रकल्पामुळे सातारा, रत्नागिरी, रायगड, सांगली या जिल्ह्यात पुनर्वसन केलेल्या प्रकल्पग्रस्तांना वन खात्याकडून अद्याप जमीन न दिली जाणे व स्वेच्छा पुनर्वसन केलेल्या ठाणे जिल्ह्यातील 10 व रायगड जिल्ह्यातील 14 गावांना अधिकृत वसाहत म्हणून मान्यता न देणे " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. पांडुरंग फुंडकर यांनी " ठाणे पोलिसांच्या गुन्हा अन्वेषण विभागाने माहे मार्च, 2010 मध्ये सुमारे 8 लाख 80 हजार रुपयांचा गुटखा असलेला एक टेम्पो पकडून त्या ट्रकच्या चालकास अटक करणे" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांनी " मुंबईतील विक्रोळी पूर्व येथील रेल्वे स्थानकाजवळ मासे विक्री करणा-या महिलांना रेल्वे अधिकारी विरोध करित असल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर श्री. सरफरे....

सभापती....

त्यानंतर सन्माननीय सदस्य अॅड. अनिल परब, सर्वश्री परशुराम उपरकर, किरण पावसकर यांनी "सिंधुदुर्ग जिल्हयातील उप प्रादेशिक परिवहन विभाग यांच्या कार्यालयाकडून होत असलेला गैरव्यवहार" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

त्यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री किरण पावसकर, परशुराम उपरकर यांनी "सिंधुदुर्ग जिल्हयातील चौकुळ-मळववाडी-म्हारटी बेरडकी येथील ताम्हणकोंड हा पूल अनावश्यक त्याटिकाणी बांधण्यात येत असल्याने सदर पूलाचे काम ग्रामस्थांनी दि.15 मार्च, 2010 रोजी बंद पाडल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

त्यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री. जयंत पाटील, कपिल पाटील यांनी "खालापूर, जि. रायगड येथील डोनवत धरणातून भूषण स्टील कंपनीला पाणी पुरविण्यात येत असल्यामुळे या परिसरातील भात शेतीला पाणी पुरवठा करणाऱ्या योजनांना पाणी टंचाई निर्माण होत असल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

त्यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. कपिल पाटील, यांनी "शासनाने म्हाडाच्या कर्मचाऱ्यांना पेन्शन योजना लागू करण्याबाबतचा प्रस्ताव 1983 मध्ये पाठविण्यात आला असताही त्यावर शासनाने कोणताही निर्णय अद्यापही घेतला नसल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

त्यानंतर सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांनी "एकात्मिक बालविकास सेवा योजनांतर्गत सन 2009-2010 या वर्षासाठी लाभार्थ्यांची संख्या 58,61,648 इतकी असताही प्रत्यक्षात मात्र 45,79,718 इतक्या बालकांनाच सकस आहार मिळत असल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

त्यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री. विनोद तावडे, रामनाथ मोते, संजय केळकर, चंद्रकांत पाटील यांनी "घाटकोपर येथे अन्न व औषध प्रशासन विभागाने देवगड, रत्नागिरीचे हापूस आंबे

DGS/ MMP/ SBT/

सभापती...

रासायनिक पावडर वापरुन कृत्रिमरित्या पिकविण्यात येत असलेल्या आंब्याचा साठा जप्त केल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

इतर सूचनांना मी माझ्या दालनातच अनुमती नाकारलेली आहे.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

DGS/ MMP/ SBT/

पृ.शी.: गोदावरी मजूर सहकारी संस्थेच्या चेअरमन व सचिव यांना
पदच्युत करण्याची मागणी करणे

मु.शी.: गोदावरी मजूर सहकारी संस्थेच्या चेअरमन व सचिव यांना
पदच्युत करण्याची मागणी करणे याबाबत सर्वश्री जयंत प्र. पाटील,
कपिल पाटील,वि.प.स. यांनी नियम 93 अन्वये दिलेली सूचना

श्री. प्रकाश सोळंके (सहकार राज्यमंत्री) सभापती महोदय, सर्वश्री. जयंत प्र. पाटील, कपिल पाटील यांनी "गोदावरी मजूर सहकारी संस्थेच्या चेअरमन व सचिव यांना पदच्युत करण्याची मागणी करणे" याविषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती, तिला अनुलक्षून आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन कररावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे.)

DGS/ MMP/ SBT/

श्री. जयंत प्र. पाटील : सभापती महोदय, या संस्थेची सर्वसाधारण सभा घेण्याचे आदेश शासन देईल काय? तसेच, या संस्थेचे वर्गीकरण झाले आहे काय? असेलतर त्यांच्या मजुरांचे व्हेरिफिकेशन तहसीलदारांमार्फत झाले आहे काय?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, निवेदनामध्ये सविस्तर माहिती देण्यात आली आहे. दि.14.8.2009 रोजी या संस्थेची वार्षिक सर्वसाधारण सभा झाली आहे. आज त्याठिकाणी नवीन संचालक मंडळ कार्यरत आहे. त्यामुळे पूर्वीच्या संचालकांविरुद्ध असलेल्या तक्रारी डी.डी.आर. यांनी निकाली काढल्या आहेत. त्याचप्रमाणे या संस्थेचे वर्गीकरण झाले आहे...

श्री. जयंत प्र. पाटील : सभापती महोदय, तहसीलदारांनी वर्गीकरण करून मजुरांचे व्हेरिफिकेशन केले पाहिजे. ते केले आहे काय?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, तहसीलदारांनी वर्गीकरण करून व्हेरिफिकेशन केले आहे.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

DGS/ MMP/ SBT/

पृ.शी.: गोळप, पाव, रनपार जि.रत्नागिरी येथे कोळशावर आधारीत

विद्युत निर्मितीसाठी बांधकाम सुरु करणे

मु.शी.: गोळप, पाव, रनपार जि.रत्नागिरी येथे कोळशावर आधारीत

विद्युत निर्मितीसाठी बांधकाम सुरु करणे याबाबत सर्वश्री संजय केळकर,

विनोद तावडे, रामनाथ मोते, वि.प.स. यांनी नियम 93 अन्वये

दिलेली सूचना

श्री. अजित पवार (ऊर्जामंत्री) : सभापती महोदय, सर्वश्री. संजय केळकर, विनोद तावडे, रामनाथ मोते यांनी "गोळप, पाव, रनपार जि.रत्नागिरी येथे कोळशावर आधारीत विद्युत निर्मितीसाठी बांधकाम सुरु करणे" याविषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती, तिला अनुलक्षून आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन करायलाच आहे. निवेदनाच्या प्रती सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छापवे.)

DGS/ MMP/ SBT/

श्री. संजय केळकर : सभापती महोदय, रत्नागिरी जिल्हयातील गोळप, पावस व रनपार या गावातील लोकांचे फिनोलेक्स कंपनीच्या विरोधात सन 2007 पासून आंदोलन सुरु आहे. त्याकरिता हजारो लोकांचा मोर्चा निघाला होता. तत्कालीन ऊर्जामंत्र्यांनी सन 2007 मध्ये आश्वासन दिले होते की, उच्चाधिकार समितीची बैठक घेऊन त्याबाबत निर्णय घेऊ. परंतु सन 2007 पासून आजपर्यंत उच्चाधिकार समितीची बैठक घेण्यात आली नाही. त्याठिकाणी 22 मेगावॅट वीज निर्मितीला परवानगी दिल्यानंतर आता 43 मेगावॅट वीज निर्मितीला पर्यावरण विभागाने परवानगी दिल्याची माहिती आहे. या प्रश्नाच्या बाबतीत तेथील शेतकरी, बागायतदार व नागरीक यांना शासन स्तरावर विश्वासात घेण्याची प्रक्रिया शासनाने केली नाही. त्यांच्या तोंडाला वेळावेळी पाने पुसण्यात आली. त्यांच्याबरोबर शासनाने संवाद साधला नाही. आणि म्हणून तेथील लोकांना शासन आपल्या स्तरावर विश्वासात घेईल काय? त्यासाठी लोकप्रतिनिधींबरोबर चर्चा करणार काय? त्याठिकाणी 22 मेगावॅट वीज निर्मितीला परवानगी असतांना 43 मेगावॅट वीज निर्मिती प्रकल्पाची तयारी अगोदर सुरु केली होती. त्याबाबत शासन कोणत्या प्रकारची कारवाई करणार आहे?

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्री.अजित पवार : सभापती महोदय, रनपार-गोळप, ता.जि.रत्नागिरी येथील हा प्रकल्प आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.संजय केळकरसाहेब असे सांगत आहेत की, याठिकाणी 23 मेगावॉट सिव्द्युत प्रकल्प उभारणीसाठी परवानगी दिली होती. मात्र फिनोलेक्स कंपनीच्या 43 मे.वॅ.क्षमतेच्या कॅप्टीव्ह विद्युत प्रकल्पास आवश्यक पर्यावरण विषयक मंजूरी प्राप्त झालेली आहे. या कंपनीने 43 मे.वॅ.चीच परवानगी घेतली. याबाबतीत तत्कालीन ऊर्जा मंत्री यांनी बैठक घेण्याचे कबूल केले होते. परंतु त्यांना काही कारणामुळे बैठक घेता आली नाही. मी याबाबतीत सर्व माहिती घेतली, तेव्हा असे लक्षात आले आहे की, सगळ्या गोष्टी नियमाप्रमाणे झालेल्या आहेत. यामध्ये 500 मे.वॅ.च्या पुढचा विद्युतचा प्रोजेक्ट असेल तर त्यासाठी केंद्र शासनाकडून, पर्यावरण विभागाकडून घ्यावी लागते. परंतु 1 ते 500 मे.वॅ.पर्यंतच्या प्रोजेक्टसाठी परवानगी हवी असेल तर त्यासाठी आपल्या राज्य शासनाच्या पर्यावरण विभागाला देता येते आणि तशा प्रकारे महाराष्ट्र प्रदूषण मंडळाने या संदर्भात दि. 28-12-2008 याच्याऐवजी दि.20-12-2008 रोजी जनसुनावणी घेऊन, शासनाच्या पर्यावरण विभागास ज्या काही शिफारशी सादर केलेल्या आहेत, त्यापध्दतीने या सर्व परवानग्या देण्यात आलेल्या आहेत. त्यामुळे येथे काही चुकीचे झाले आहे किंवा त्यांनी काही चुकीचे केले आहे असे नाही. याबाबतीत जेव्हा पर्यावरण विभागाचीच परवानगी आहे तर आता यामध्ये राज्य शासनाला काही हस्तक्षेप करता येणार नाही. त्या व्यतिरिक्त काही असेल म्हणजे आता हा प्रकल्प सुरु झालेला आहे, तेथील नागरीकांच्या दृष्टीने काही कामे करण्याची गरज आहे अशा सूचना सन्माननीय सदस्यांच्या असतील तर त्याचा विचार करुन, आम्ही शासनाच्यावतीने संबंधित कंपनीशी बोलू शकतो असे मला सांगावयाचे आहे.

श्री.संजय केळकर : सभापती महोदय, रत्नागिरी जिल्ह्यामध्ये असे किती ऊर्जा प्रकल्प प्रपोज करण्यात आलेले आहेत की जे राज्य शासनाच्या माध्यमातून केंद्र शासनाकडे पाठविण्यात आलेले आहेत ? तसेच किती मे.वॅ.चे प्रकल्प प्रस्तावित आहेत ?

श्री.अजित पवार : सभापती महोदय, एक गोष्ट खरी आहे की,आज देशामध्ये जेथे-जेथे समुद्र किनारा आहे, त्या समुद्र किनाऱ्याच्या जवळ जे.टी.बांधून, मोठया प्रमाणावर बाहेरचा कोळसा आणून वीज निर्मिती करण्याचे प्रकल्प हे केरळ, तामिळनाडू, गुजरात मध्ये चालू आहेत.बऱ्याच सन्माननीय सदस्यांचे असे म्हणणे आहे की, कोकणमध्ये जे निसर्ग सौंदर्य आहे किंवा समुद्र किनारा आहे. अशा वेळी तेथे जर अशा प्रकारचे प्रकल्प आले तर आंबा, काजू, नारळ या पिकांवर

. . . .2 आय-2

श्री.अजित पवार . . .

परिणाम होईल. पण हे सगळे प्रकल्प येत असताना, आता माझ्याकडे नक्की किती प्रकल्प आहेत याची माहिती नाही. मी ही माहिती पटलावर ठेवतो. परंतु सिंधुदूर्ग, रायगड जिल्ह्यामध्ये, रत्नागिरी जिल्ह्यामध्ये येण्याची शक्यता आहे. काहीजण खाजगीकरणातून, वाटाघाटी करून जमिनी विकत घेत आहेत. काही ठिकाणी केंद्र शासनाच्या अखत्यारितील प्रकल्प या परिसरामध्ये येत आहेत आणि याबाबतीत राज्य शासनाची भूमिका अशी आहे की, त्याठिकाणी कोणत्याही प्रकारचे प्रदूषण न होता, स्थानिकांना कोणत्याही प्रकारचा त्रास न होता, सभापती महोदय, आपल्याला माहिती आहे कारण आपणही त्यावेळी मंत्रिमंडळामध्ये होतात. एकेकाळी जेव्हा दाभोळचा प्रकल्प मंत्रिमंडळामध्ये मंजूर करण्यात आला होता, तेव्हा दाभोळबद्दल देखील खूप काही बोलले गेले की, या प्रकल्पामुळे तेथील आंब्याचे उत्पादन अडचणीमध्ये येईल किंवा तेथील उत्पन्नावर परिणाम होईल. परंतु आता दाभोळचा प्रकल्प हा पूर्ण कॅपसिटीने सुरु झाला असल्याचे आपण सर्वजण पहात आहोत. तशा पध्दतीचे काही-काही प्रस्ताव आहेत. परंतु या प्रस्तावांना परवानगी देत असताना तेथील जे निसर्ग सौंदर्य किंवा इतर सर्व गोष्टी आहेत, बागा आहेत, त्याला कोणताही धोका न पोहोचता आणि स्थानिकांना कोणत्याही प्रकारचा त्रास न होता, यातून जो काही रोजगार उपलब्ध होईल तो स्थानिकांना मिळाला पाहिजे आणि प्रकल्पासाठी जमीन संपादन करीत असताना बाजारभावापेक्षा चांगल्या प्रकारचा दर तेथील शेतकऱ्यांना मिळाला पाहिजे. उदाहरण सांगावयाचे तर रायगड जिल्ह्यातील रिलायन्स आणि टाटा प्रकल्पाचे सांगता येईल. तेथेही वीज निर्मितीचे मोठे प्रकल्प येत आहेत आणि तेथील शेतकऱ्यांना टाटांनी खूप चांगल्या प्रकारचे पॅकेज दिले आहे.

यानंतर कु.थोरात . . .

07-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

JJ-1

SMT/ ST/ KGS/ SBT/ MMP/

प्रथम सौ.रणदिवे...

14:00

श्री.अजित पवार...

शेतकऱ्यांनी ते आपण होऊन मान्य केलेले आहे. टाटाच्या धर्तीवर रिलायन्सने देखील शेतकरी वर्गाला पॅकेज द्यावे असे संगितलेले आहे. आणि ते देण्यास रिलायन्स तयार झालेली आहे. अशा प्रकरचा प्रयत्न राज्य सरकारचा चाललेला आहे. सन्मानीनीय सदस्यांनी एक्झॅक्ट किती कॅपॅसिटीचे प्रकल्प आहेत आणि ते कोणाचे आहेत यासंबंधीची माहिती विचारली मी ती माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

निवेदन क्रमांक 3 बाबत

सभापती : निवेदन क्रमांक 3. संबंधित माननीय मंत्रिमहोदय, सभागृहात उपस्थित नसल्यामुळे मी हे निवेदन प्रलंबित ठेवीत आहे.

..2.

औचित्याचे मुद्दे

सभापती : माझ्याकडे तीन औचित्याचे मुद्दे आलेले आहेत खरे म्हणजे दर शुक्रवारी औचित्याचे मुद्दे घेण्याचा आपण नियम केलेला आहे पण माझ्याकडे दररोज दोन-तीन औचित्याचे मुद्दे येतात. मी आज तीन औचित्याचे मुद्दे मांडायला परवानगी देणार आहे.

सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, एका महत्वाच्या विषयावरील औचित्याचा मुद्दा मांडायला आपण परवानगी दिली, त्याबद्दल मी सर्वप्रथम आपले आभार मानतो.

सभापती महोदय, महागाईवर या सभागृहात अनेक वेळा चर्चा झालेली आहे. आजच्या प्रश्नोत्तराच्या यादीत अनुक्रमांक 11 वरील प्रश्न देखील या महागाईच्या संदर्भात होता. माननीय मंत्रिमहोदय, नेहमी असे सांगत असतात की, स्वस्तधान्य दुकानातून चांगल्या प्रकारचा गहू, तांदूळ आणि तूदडाळ वितरित करण्यात येते. परंतु सभापती महोदय, माननीय मंत्रिमहोदयांचा हा दावा किती फोल असतो हे मला याठिकाणी निदर्शनास आणून द्यावयाचे आहे. सभापती महोदय, लक्ष्मी स्टोअर्स, विलेपार्ले, मुंबई-57 या स्वस्तधान्य दुकानाची पावती माझ्याकडे आहे. संबंधित महिलेने स्वस्तधान्य दुकानातून गहू घेतला, तुरीची डाळ घेतली. (गहू दाखविण्यात आला) सभापती महोदय, हा गहू मी आपल्या मार्फत माननीय मंत्रिमहोदयांकडे पाठवून देतो. या गव्हामध्ये गहू कमी आणि कचरा जास्त आहे. तसेच ही तुरीची डाळ आहे. (तुरीची डाळ दाखविण्यात आली) ही देखील अशीच आहे. कचरा मिश्रित तुरीची डाळ आज स्वस्तधान्याच्या दुकानातून वितरित केली जात आहे. यापूर्वी देखील हिवाळी अधिवेशनात मी अशाच प्रकारचा स्वस्तधान्य दुकानातून वितरित करण्यात आलेला गहू दाखविला होता. त्या दुकानावर अद्याप काहीही कारवाई झालेली नाही किंवा पुरवठादारावर कारवाई झालेली नाही. या दुकानदाराला यासंबंधात विचारल्यानंतर त्याने असे सांगितले की, "गवर्नमेंट से ही हमको ऐसा मिलता है तो हम क्या करेंगे" सभापती महोदय, अशा प्रकारची उत्तरे दिली जात आहेत. त्यामुळे निकृष्ट पध्दतीचा गहू पुरवठा करणाऱ्या पुरवठादारावर कारवाई झालीच पाहिजे, अशी माझी या औचित्याच्या मुद्द्याच्या माध्यमातून मागणी आहे.

सभापती : माननीय मंत्रिमहोदय, अजित पवार सभागृहात उपस्थित आहेत. एक अत्यंत महत्वाचा औचित्याचा मुद्दा उपस्थित करण्यात आलेला आहे. स्वस्तधान्य दुकानातून अशा पध्दतीने निकृष्ट दर्जाचे अन्नधान्य मिळत असेल तर त्याची चौकशी होणे गरजेचे आहे. आपण अन्न व नागरी पुरवठा मंत्र्यांना जरूर तशा प्रकारच्या सूचना द्याव्यात.

श्री. अजित पवार : सभापती महोदय,"होय".

सभापती :यानंतर सन्माननीय सदस्य डॉ. वसंत पवार यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

डॉ.वसंत पवार : सभापती महोदय, आपण मला औचित्याचा मुद्दा आज दि.7 एप्रिल रोजी मांडण्याची परवानगी दिली त्याबद्दल मी आपल्याला खास धन्यवाद देतो.

सभापती महोदय, आज जागतिक आरोग्य दिन आहे. संपूर्ण जगभरात हा जागतिक आरोग्य दिन साजरा केला जातो. दर वर्षी त्यांचे एक स्लोगन असते. त्याप्रमाणे "Thousand lives Thousand cities' असे यावर्षीचे त्यांचे स्लोगन आहे. म्हणजे एक हजार स्वयंसेवक आणि एक हजार शहरे. जगामध्ये सगळीकडे शहरीकरण वाढत आहे. त्यासंदर्भात WHO ने एक मोनोग्राम प्रसिध्द केला आहे. शहर आणि त्याच्या पाठिमागे एक कार्डिओग्रामचे चित्र दाखविण्यात आलेले आहे. शहरीकरणामुळे सगळ्या अर्बन एरियात ट्रेस निर्माण होतो त्यामुळे हृदय रोगाचे प्रमाण फार मोठया प्रमाणात वाढत आहे. शहरीकरणामुळे होणारे संसर्गजन्य रोग, ताणतणावामुळे होणारे हृदय रोग आहेत त्या रोगांकडे जास्तीत जास्त लक्ष देण्यासाठी आणि हे हेल्थ प्रॉब्लेमस कमी करण्यासाठी प्रत्येक शहरामध्ये एक हजार स्वयंसेवक तयार करण्याचे फार मोठे आवाहन WHO ने दिलेले आहे. पूर्वी WHO चे 'Health for all by 2000' असे स्लोगन होते. आपल्या देशात ते पूर्ण करता आलेले नाही. 2020 पर्यंत ते पूर्ण होईल अशी अपेक्षा आहे.

यानंतर श्री. बरवड...

डॉ. वसंत पवार

सदनातील सर्व सन्माननीय सदस्यांना माझी नम्र विनंती आहे की, नागरी विभागामध्ये हा जो ताण वाढत आहे त्यासंदर्भात आपण स्वतः सुरुवात करावी आणि हा ताण कमी करावा. त्यासाठी आर्ट ऑफ लिव्हिंग, शाकाहारी भोजन, ताजी फळे, रोजचा चालण्याचा व्यायाम, सायकलींग, पोहणे तसेच स्वच्छता राखणे या गोष्टींचा अवलंब करावा तसेच जास्तीत जास्त झाडे लावण्याचा प्रयत्न प्रत्येकाने केला तर डब्ल्यू.एच.ओ. दिनाचा या ठिकाणी चांगल्या प्रकारे उपयोग करू शकू. याबाबतचा संदेश राज्यातील सर्व जनतेला देणे गरजेचे आहे.

सभापती : मी माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्र्यांना सांगू इच्छितो की, या औचित्याच्या मुद्याचे जे महत्त्व आहे त्याची आपण जरूर नोंद घ्यावी.

डॉ. विजयकुमार गावित : सभापती महोदय, होय.

सभापती : यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. रामनाथ मोते यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

श्री. रामनाथ मोते : सभापती महोदय, आपण मला औचित्याचा मुद्दा मांडण्यास अनुमती दिली त्याबद्दल मी आपला आभारी आहे. आज 7 एप्रिल असून महाराष्ट्राचे थोर गीतकार राजा बढे यांची आज 33 वी पुण्यतिथी आहे. राजा बढे हे महाराष्ट्राला एका अत्यंत लोकप्रिय गीतामुळे परिचित आहेत. "जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा " हे गीत राजा बढे यांचे आहे. आपण महाराष्ट्र राज्य स्थापनेचे सुवर्णमहोत्सवी वर्ष साजरे करित आहोत. ज्या कवीने आपल्या धारदार लेखणीने महाराष्ट्रातील जनतेमध्ये "जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा" या गीताच्या माध्यमातून स्फुर्लीग चेतविण्याचे काम केले त्या विदर्भपुत्राची आज आठवण काढणे आवश्यक आहे. आपण 1 मे रोजी सुवर्णमहोत्सवाचा कार्यक्रम करणार आहोत. त्या कार्यक्रामामध्ये हे गीत सादर केले जाईल. अशा या महाराष्ट्राच्या भूमीमध्ये ज्या कवीने खऱ्या अर्थाने योगदान दिले आहे त्यांची आज आठवण काढण्याची आवश्यकता आहे. मी या निमित्ताने विनंती करतो की, त्यांच्या 33 व्या पुण्यतिथीच्या निमित्ताने राज्य शासनाच्या सांस्कृतिक कार्य विभागाच्या वतीने त्यांच्या कुटुंबियांची भेट घेऊन त्यांच्या योगदानाबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करावी.

...2....

RDB/

सभापती : माननीय मंत्रिमहोदय श्री. शिवाजीराव मोघे यांना मी सांगू इच्छितो की, सन्माननीय सदस्य श्री. रामनाथ मोते यांनी जो औचित्याचा मुद्दा उपस्थित केलेला आहे त्यादृष्टीने आपण नोंद घ्यावी आणि त्यांच्या कुटुंबियांना समक्ष भेटता आले तर जरूर भेटावे. सांस्कृतिक कार्य विभागाला आपण यादृष्टीने सूचना द्यावी.

श्री. शिवाजीराव मोघे : सभापती महोदय, होय.

...3...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

RDB

पु. शी. : कोकणातील सिंधुदुर्ग किल्ल्याची झालेली पडझड

मु. शी. : कोकणातील सिंधुदुर्ग किल्ल्याची झालेली पडझड यासंबंधी सर्वश्री परशुराम उपरकर, किरण पावसकर, अॅड. अनिल परब, वि. प. स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. परशुराम उपरकर (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"कोकणातील विजयदुर्ग व सिंधुदुर्ग या जलदुर्गांपैकी सिंधुदुर्ग किल्लाची पडझड होणे, या किल्ल्यातील एकमेव छत्रपती शिवाजी महाराजांचे मंदिर मोडकळीस येणे, किल्ला पाहण्यास येणाऱ्या पर्यटकांसाठी कोणत्याही सुविधा उपलब्ध नसणे, सिंधुदुर्ग हा जलदुर्ग छत्रपती शिवाजी महाराजांनी भूमिपूजन करून बांधलेला असणे, सदर किल्ला एकदाही पारतंत्र्यात गेलेला नसणे, मुंबईतील समुदाएवजी सिंधुदुर्ग किल्ल्यावर शिवस्मारक उभारण्याचा शासनाने निर्णय घेवून शिवाजी महाराजांचा इतिहास खऱ्या अर्थाने जागविण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाची प्रतिक्रिया व भूमिका."

प्रा. वर्षा गायकवाड (पर्यटन व विशेष सहाय्य राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवते.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

RDB/

श्री. परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, सिंधुदूर्ग किल्ला आणि विजयदूर्ग किल्ला हे दोन्ही जलदूर्ग आहेत आणि महत्वाचे आहेत. हे किल्ले आजही केंद्राच्या पुरातत्व विभागाच्या ताब्यात आहेत. हे किल्ले महाराष्ट्र शासनाने खऱ्या अर्थाने आपल्या ताब्यात घेण्यासाठी प्रयत्न करावा. या किल्ल्यांचा समावेश 'अ' वर्गामध्ये करावा. सिंधुदूर्ग किल्ल्याबाबत सांगावयाचे झाल्यास छत्रपती शिवाजी महाराजांनी स्वतः पाहणी करून हा किल्ला बांधलेला आहे. महाराजांची राजधानी रायगडला होती त्याचप्रमाणे त्यांनी सागरी राजधानी या किल्ल्यावर निर्माण केलेली होती. ज्यावेळी छत्रपती शिवाजी महाराज आग्रा येथील कैदेत होते त्यावेळी हा किल्ला बांधण्याची संकल्पना केलेली होती. आज हा किल्ला पाहिल्यानंतर त्या किल्ल्यात 12 ठिकाणी लिकेजेस निर्माण झालेले आहेत. 12 ठिकाणाहून समुद्राचे पाणी आत येते. 4 ठिकाणी किल्ला पूर्णपणे ढासळलेला आहे आणि किल्ल्याची जी दुरुस्ती केली जात आहे त्यामध्ये त्या किल्ल्याचे पुरातन स्वरूप घालवून जे कॉन्क्रीटीकरणेचे काम चालू आहे ते थांबवले पाहिजे. त्या ठिकाणी किल्ल्यासाठी जो दगड लागतो तो इचलकरंजीवरून आणत आहेत.

यानंतर श्री. अजित शिगम

श्री.परशुराम उपरकर.....

वास्तविक ते दगड किल्ल्यामध्येच आहेत. शिवाजी महाराजांच्या काळातसुद्धा बांधकामासाठी तेथील दगडच वापरले होते. सिंधुदुर्ग किल्ला हा केंद्रीय पुरातत्व विभागाच्या अखत्यारित आहे तो महाराष्ट्र स्वतःच्या ताब्यात घेण्याच्या दृष्टीन प्रयत्न करणार काय ? तसेच हा किल्ला "अ" वर्गामध्ये घेणार काय ? सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात विजयदुर्ग किल्ला आहे. त्याठिकाणी 100 मीटर अंतरावर भिंत आहे. या भिंतीची किल्ल्याची नॅशनल इन्स्टीटयुट ऑफ ओशियनग्राफीने फोटोग्राफी केलेली आहे त्याची महाराष्ट्र सरकारने ती पाहिली आहे काय ? त्यावर संशोधन करून त्याचे जतन करण्यासाठी शासन प्रयत्न करणार काय ?

प्रा.वर्षा गायकवाड : सभापती महोदय, कोकणातील सिंधुदुर्ग आणि विजयदुर्ग या दोन्ही किल्ल्यांचे संवर्धन आणि जतन करण्यासाठी ते केंद्रीय पुरातत्व विभागाच्या ताब्यात आहेत. हे किल्ले राज्य शासनाच्या ताब्यात घेण्यात यावे असा सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारलेला आहे. त्याबाबत सांगू इच्छिते की, हे दोन्ही किल्ले राज्य शासनाच्या ताब्यात घेण्याबाबत आमचा प्रयत्न आहे. त्यांच्या दुसऱ्या प्रश्नाबाबत सांगू इच्छिते की, हे किल्ले राज्य शासनाच्या ताब्यात आल्यानंतर त्या किल्ल्यांना "अ" वर्गामध्ये मोडण्याचा आमचा विचार आहे. नॅशनल इन्स्टीटयुट ऑफ ओशियनग्राफीने फोटोग्राफी केलेली मी पाहिली नाही. परंतु सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे ती फोटोग्राफी निश्चितपणे पाहून त्याबाबत सकारात्मक दृष्टीकोन घेण्यात येईल. .

श्री.किरण पावसकर : सभापती महोदय, लक्षवेधीच्या निवेदनात नमूद केलेल आहे की, या किल्ल्याचे जतन आणि संवर्धन भारतीय पुरातत्व विभागाचे काम आहे. या किल्ल्यांची काही दुरुस्ती करावयाची असेल तर त्यासाठी पुरातन विभागाची परवागनी घ्यावी लागते. पुढे असेही नमूद केलेले आहे की, संपूर्ण भारतात छत्रपती शिवाजी महाराजांचे एकमेव मंदिर आहे. जर एकमेव मंदिर असेल तर त्यासाठी सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत 50 हजार रुपये खर्च करण्यात येतात. इतक्या रकमेमध्ये ते मंदिर जतन केले जाईल काय ? तेव्हा त्यासाठी भरीव निधीची तरतूद करण्यात येईल काय ? छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळात सायंकाळी किल्ल्याचा दरवाजा बंद करण्यात येत असे. सिंधुदुर्ग किल्ल्याचा दरवाजा निकामी झालेला आहे, तो बंद होत नाही. तेव्हा त्या दरवाजाची दुरुस्ती करण्यात येईल काय ?

..2.

प्रा.वर्षा गायकवाड : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी उल्लेख केला तो बरोबर आहे. संपूर्ण भारतामध्ये सिंधुदुर्ग किल्ल्यामध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांचे एकमेव मंदिर आहे. ते मंदिर सुस्थितीत असून त्याचे जतन करण्यासाठी जास्तीत जास्त निधीची तरतूद करण्याचा आमचा मानस आहे. तेथील वीज बील किंवा एकंदरीत दुरुस्तीसाठी आपण निधी देतो. परंतु जर जास्त निधीची आवश्यकता असेल तर तो देण्याची शासनाची तयारी आहे. सिंधुदुर्ग किल्ल्याचा दरवाजा नादुरुस्त आहे असे सांगण्यात आले. तो दुरुस्त करण्याबाबत पुरातत्व विभागाला कळविण्यात येईल.

श्री.राजन तेली : सभापती महोदय, दरवर्षी सिंधुदुर्ग किल्ल्यावर सात लाख पर्यटक भेट देतात. हे दोन्ही किल्ले पुरातत्व विभागाच्या अखत्यारित आहेत. पुरातत्व विभाग या किल्ल्यांकडे दुर्लक्ष करीत आहे. तेव्हा हे किल्ले शासनाच्या ताब्यात घेऊन त्याठिकाणी पर्यटकांना जास्तीत जास्त सुविधा उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने प्रयत्न होईल काय ?

प्रा.वर्षा गायकवाड : सभापती महोदय, हे दोन्ही किल्ले छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळातील असल्यामुळे त्यांना एक ऐतिहासिक महत्त्व प्राप्त झालेले आहे. हे दोन्ही किल्ले राज्य शासनाच्या ताब्यात घेण्यासाठी निश्चितपणे केंद्र सरकारच्या पुरातत्व विभागाशी पत्रव्यवहार करण्यात येईल.

श्री.संजय केळकर : सभापती महोदय, निवेदनात नमूद केलेले आहे की, सन 2008 मध्ये पावसाळ्यात विजयदुर्ग किल्ल्याच्या तटबंदीचा काही भाग कोसळला आहे. भारतीय पुरातत्व विभागामार्फत ही तटबंदी दुरुस्त करण्याचे काम हाती घेण्यात येत आहे. या कामाचे अंदाजपत्रक त्यांनी तयार केले असून सन 2010-2011 या आर्थिक वर्षात हे काम हाती घेण्यात येणार आहे. याचा अर्थ या कामासाठी बजेट केलेले नाही. सन 2008 मध्ये किल्ल्याची तटबंदी कोसळली आहे. ही तटबंदी दुरुस्त करण्याच्या कामासाठी किती उदासीनता आहे हे दिसून येते. तेव्हा हे काम पुरातत्व विभागाकडे असले तरी त्याकडे शासनाने लक्ष देणार आहे काय ?

यानंतर श्री.खंदारे..

प्रा.वर्षा गायकवाड : सभापती महोदय, पुरातन विभागाने यासंदर्भात सविस्तर एस्टिमेट केले असून या वर्षामध्ये त्या कामाची सुरुवात होईल.

श्री.परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, शिवाजी महाराजांच्या किल्ल्याचे काम सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडे आहे. या किल्ल्याच्या दुरुस्तीसाठी शासन निधी देणार आहे काय ? शिवाजी महाराजांचे मंदिर आहे, या मंदिराला पश्चिम महाराष्ट्राच्या देवस्थान समितीकडून दिवाबत्ती व शिवाजी महाराजांचे वस्त्र खरेदी करण्यासाठी वर्षाला केवळ 75 रुपये येतात. म्हणून या मंदिरात दिवाबत्ती लावण्यासाठी शासनाच्यावतीने जास्तीत जास्त तरतूद केली जाईल काय ?

प्रा.वर्षा गायकवाड : सभापती महोदय, दोन्ही प्रश्नांचे उत्तर 'होय' असे आहे.

2....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

लक्षवेधी सूचना क्रमांक - 2 संबंधी

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. जर मूळ लक्षवेधी सूचना अनुसूचित जमातीच्या आश्रमशाळांसंबंधी असेल तर माझी हरकत नाही. परंतु ही लक्षवेधी सूचना अनुसूचित जातीच्या आश्रमशाळांसंबंधी असेल तर माझी हरकत आहे. अनुसूचित जातीच्या स्वतंत्र आश्रमशाळा चालविणे यालाच आक्षेप घेतला पाहिजे. ज्या अस्पृश्यतेच्या विरोधात या महाराष्ट्रात लढाई सुरु झाली. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्वतंत्र नाही तर को-एज्युकेशन असले पाहिजे आणि रेग्युलर शाळेतच अनुसूचित जातीतील मुले शिकली पाहिजेत, यासाठी आग्रह धरला होता. तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री.सुशीलकुमार शिंदे यांच्या काळात असा प्रस्ताव आला होता त्यावेळी अशा प्रस्तावाला त्यांनी विरोध केला होता. त्यांनी ही योजना अंमलात आणू दिली नाही. शासन अनुसूचित जातीच्या आश्रमशाळा चालवित असेल तर त्याला माझा आक्षेप आहे. कृपा करुन ही लक्षवेधी सूचना मागे घ्यावी किंवा फेर निवेदन करण्यात यावे.

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी ही लक्षवेधी सूचना दिलेली आहे. त्यानुसार शासनाने निवेदन केलेले आहे. त्यांनी म्हटल्याप्रमाणे....

श्री.कपिल पाटील : अनुसूचित जातीच्या मुलांना वेगळे शिकविण्याची व्यवस्था शासन मान्य करीत आहे काय असा माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. ज्याच्या विरोधात लढाई झाली होती त्याबाबत शासनाचे धोरण काय आहे ?

सभापती : सन्माननीय सदस्य प्रा.सुरेश नवले यांनी ही लक्षवेधी सूचना दिली आहे. ही लक्षवेधी सूचना सभागृहात मांडल्यानंतर त्यासंदर्भात कोणत्याही सन्माननीय सदस्यांना हरकतीचा मुद्दा उपस्थित करावयाचा असेल तर तो त्यांना करता येतो. त्यानुसार आता सन्माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांनी अत्यंत महत्वाचा हरकतीचा मुद्दा उपस्थित केला आहे. त्यांचा हा हरकतीचा मुद्दा मान्य करुन मी ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवीत आहे. आता जो हरकतीचा मुद्दा उपस्थित झालेला आहे त्यादृष्टीने काय करता येईल ते शासनाने पहावे आणि त्यानंतर ही लक्षवेधी सूचना घ्यावयाची की नाही याबाबतचा निर्णय घेण्यात येईल.

3....

पु. शी. : विद्युत मंडळाचे पोल व मोठे टॉवर शेतातून गेल्यामुळे शेतक-यांचे होत असलेले नुकसान

मु. शी. : विद्युत मंडळाचे पोल व मोठे टॉवर शेतातून गेल्यामुळे शेतक-यांचे होत असलेले नुकसान यासंबंधी श्रीमती मंदा म्हात्रे, श्रीमती अलका देसाई, सर्वश्री चरणसिंग सप्रा, हेमंत टकले, अरुण गुजराथी, प्रा.सुरेश नवले, वि. प. स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्रीमती मंदा म्हात्रे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय ऊर्जा मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करते.

"महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी व महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाचे पोल व मोठे टॉवर शेतकऱ्यांच्या शेतातून जाणे, काही ठिकाणी शेतकऱ्यांच्या शेतातून अनेक टॉवर जाणे, त्यामुळे शेतकऱ्यांची बहुतांशी जमीन टॉवरखाली जाणे, त्यामुळे शेतकऱ्यांचे नुकसान होणे, लहान शेतकऱ्यांच्या शेतातून टॉवर गेल्यास त्यांची जवळपास निम्मी जमीन नापिक होणे, वीज वितरण अथवा वीज महामंडळाकडून शासनास कोणतीही नुकसान भरपाई अथवा जमिनीची किंमत देण्यात न येणे, लहान शेतकऱ्यांच्या जमिनीतून टॉवर गेल्यामुळे शेतकरी आपली जमिन गमावून बसणे, वीज मंडळाकडून शेतकऱ्यांना कोणताही मोबदला अथवा भरपाई मिळत नसल्यामुळे संबंधित शेतकऱ्यांमध्ये पसरलेला असंतोष, सबब शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्यासंबंधी शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची भूमिका."

श्री.अजित पवार (ऊर्जा मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

4....

श्रीमती मंदा म्हात्रे : सभापती महोदय, महाराष्ट्र राज्य वितरण कंपनी आणि महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाचे पोल व टॉवर शेतक-यांच्या जमिनीतून जात असल्यामुळे त्यांना नुकसान भरपाई मिळण्यासाठी ही लक्षवेधी सूचना उपस्थित केली आहे. शासन या लहान लहान शेतक-यांना नुकसान भरपाई देण्याबद्दल विचार करीत आहे. याबद्दल मी मंत्री महोदयांना धन्यवाद देते. परंतु माझा प्रश्न असा आहे की, या टॉवरसाठी व पोलसाठी ज्या शेतक-यांची जागा जाते त्यासाठी तेथील जमिनीच्या दराप्रमाणे त्यांना मोबदला देणार आहे काय, याबाबत शासन किती दिवसामध्ये विचारविनिमय करणार आहे ?

श्री.अजित पवार : सभापती महोदय, शासनाने यापूर्वीच्या काळामध्ये शेतक-यांना या जागांच्या संदर्भात मोबदला दिलेला नव्हता. सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदा म्हात्रे यांनी हा मुद्दा उपस्थित केलेला आहे, त्याला शासनाने सकारात्मक उत्तर दिलेले आहे. सध्या एप्रिल महिना सुरु आहे, साधारणपणे 30 जूनच्या आत हा विषय मंत्रिमंडळासमोर नेऊन शेतक-यांना मोबदला देण्याबाबत निर्णय केला जाईल. अशा कामासाठी जर शेतक-यांची जमीन घेतली गेली असेल आणि त्या जागेवर पीक उभे असेल तर कृषी विभागामार्फत नुकसान भरपाई दिली जात होती. परंतु आता जागेची किंमत देण्यासंबंधी निर्णय घेत आहोत. त्याबाबत 30 जूनपर्यंत निर्णय घेतला जाईल अशी सभागृहाला खात्री देऊ इच्छितो. त्या भागामध्ये रेडिरेक्नर प्रमाणे जमिनीचे काय दर आहेत, जमीन जिराईत आहे की, बागायती आहे, त्या जमिनीच्या आजुबाजूच्या परिसरात काय दर आहेत याचा विचार करून त्या शेतक-यांना किंमत दिली जाईल.

श्रीमती मंदा म्हात्रे : धन्यवाद.

यानंतर श्री.शिगम.....

श्री. विक्रम काळे : शेतक-यांच्या दृष्टीने हा प्रश्न अतिशय महत्वाचा आहे. शेतक-यांच्या जमिनीतून मोठमोठ्या वीज प्रवाहाच्या लाईन्स जात असतात. काही वेळेला स्पार्किंग होऊन, ठिणगी पडून शेतक-यांच्या शेतातील ऊस जळतो, पीक जळते आणि त्यांचे नुकसान होते. तेव्हा अशा प्रकारच्या नुकसानीच्या संदर्भात शेतक-यांना मदत करण्याचा धोरणात्मक निर्णय शासन घेणार आहे काय ?

श्री. अजित पवार : महावितरण कंपनी किंवा महापारेषण कंपनीमुळे काही घडले तर त्याबाबतीत नुकसान भरपाई दिली जाते हे बहुतेकांना माहित असेल. सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांनी विचारलेल्या प्रश्नाला उत्तर देताना सांगितले की, पारेषण वाहिनीच्या टॉवर उभारणीकरिता जमिनीचा मोबदला देण्याचा विचार आहे. परंतु आमच्या विहिरी जवळ 4 खांब टाकणे, 3 खांब टाकणे अशा कामांना मोबदला दिलस जाणार नाही. मोठ्या लाईन्ससाठी जे टावर्स उभे केले जातात त्या बाबतीत नुकसान भरपाई देण्याचा निर्णय घेत आहोत आणि तो कधी घेणार हे मी सांगितलेले आहे.

श्री. परशुराम उपरकर : ग्रामीण भागामध्ये महावितरण कंपनी खांब उभे करीत असताना त्याबाबतची माहिती शेतक-याला दिली जात नाही आणि नंतर जेव्हा शेतक-यांना काम करावयाचे असते त्यावेळी खांब शिफ्ट करण्यास सांगितल्यानंतर त्यासाठी शेतक-यांकडून काही चार्ज घेतला जातो. हा चार्ज खूप जास्त असतो. तेव्हा त्यामध्ये शासन शेतक-यांना काही सूट देणार आहे काय ?

श्री. अजित पवार : तशा प्रकारची सूट दिली जाणार नाही. शेतक-याने आपल्या शेतामध्ये कोणी खांब उभे करीत असतील तर त्याची पाहणी करावी. कुणाला जास्त काम असेल आणि शेताकडे लक्ष द्यायला वेळ नसेल तर त्याने त्यासाठी एखादा मुकादम नेमून त्याच्यावर ती जबाबदारी टाकावी. खांब एका दिवसात उभे केले जात नाहीत. खांब उभे करणारी गॅंग असते. ती त्या ठिकाणी दोन-तीन दिवस काम करीत असते. त्यावेळी शेतक-याने सांगावे की पुढे काम करावयाचे आहे. टावर ज्यावेळी उभे करावयाचे असतात त्यावेळी कोणी मंत्र्याने जरी सांगितले तरी ते पुढे मागे करता येत नाहीत. कारण एका ठिकाणी जरी बदल झाला तरी पुढे आणि मागे किती तरी किलोमीटर ती लाईन बदलावी लागले. सन्माननीय सदस्यांनी विचारलेल्या प्रश्नासंबंधी मी

..2..

श्री. अजित पवार...

सांगू इच्छितो की, शेतक-यांनी आपल्या शेतामध्ये लक्ष द्यावे. पुढे अडचण येणार म्हणून लाईन बाजूला घेण्यास सांगितले तर त्याबाबतीत महावितरण कंपनी मदत करायला तयार आहे. परंतु कोठे घर बांधावयाचे असल्यामुळे लाईन शिफ्ट करावयाची असेल तर त्यासाठी पैसे द्यावे लागतील.

श्री. परशुराम उपरकर : काही ठिकाणी अगोदरच लाईन टाकलेल्या आहेत. अशी एखादी लाईन बाजूला करवावयाची असेल तर त्यासाठी 25 ते 30 हजार रुपये आकारले जातात आणि एवढे पैसे देणे शेतक-याला परवडत नाही. म्हणून या आकारणीमध्ये शेतक-याला सूट देण्यात येणार आहे काय ?

श्री. अजित पवार : मी सभागृहाला माहिती देऊ इच्छितो की, या राज्यात महापारिषदची 95200 टॉवर्स आणि 37089 कि.मी.इतकी लांबी आहे. खांबाची संख्या किती तरी पटीने असेल. खांब शिफ्ट करण्याचे जे काही दर असतील ते शेतक-यांनी द्यायला पाहिजेत. सन्माननीय सदस्यांनी 25 हजार रु. आकारले जातात असे सांगितले. ही बाब तपासून पाहिली जाईल. परंतु किमान ना नफा ना तोटा अशा प्रकारचा मार्ग काढण्याचा प्रयत्न केला जाईल.

...नंतर श्री. भोगले...

पु. शी. : धामापूर (जि.सिंधुदुर्ग) तलावाच्या कालव्यांची दुरुस्ती होणे

मु. शी. : धामापूर (जि.सिंधुदुर्ग) तलावाच्या कालव्यांची दुरुस्ती होणे
यासंबंधी सर्वश्री सुभाष चव्हाण, राजन तेली, प्रा.सुरेश नवले,
अॅड.गुरुनाथ कुळकर्णी, श्री.संजय दत्त,वि.प.स. यांनी
दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री.सुभाष चव्हाण (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय जलसंपदा (कृष्णा खोरे पाटबंधारे महामंडळ वगळून) मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"मौजे धामापूर (ता.मालवण, जि.सिंधुदुर्ग) येथे असलेल्या तलावाची २.४४ द.ल.घ.मी. पाणी साठवण क्षमता असूनही मालवण शहर, धामापूर काळसे व इतर असंख्य गावांना त्यापैकी फक्त ०.२२ द.ल.घ.मी. पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा होत असल्याचे आढळून येणे, सांडव्याच्या बांधकामातून मोठ्या प्रमाणात होणाऱ्या पाण्याच्या गळतीमुळे हजारो लिटर पाणी वाया जात असणे, धामापूर हे गाव पर्यटन स्थळ असून पर्यटकांनाही पिण्याच्या पाणीटंचाईला सामोरे जावे लागणे, स्थानिक लोकप्रतिनिधीनी व ग्रामस्थांनी सदर तलावाची त्वरित दुरुस्ती करण्याबाबत वारंवार मागणीनुसार अंदाजपत्रकात प्रशासकीय मान्यता मिळूनही तलावाच्या दुरुस्ती व बांधकामाकडे जलसंपदा विभागाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, यामुळे ग्रामस्थांमध्ये निर्माण झालेला तीव्र असंतोष व संतापाची भावना विचारात घेता तलावाची दुरुस्ती व कालव्याचे बांधकाम त्वरीत करण्याबाबत शासनाने करावयाची तातडीची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

श्री.अजित पवार (जलसंपदा {कृष्णा खोरे पाटबंधारे महामंडळ वगळून} मंत्री) : सभापती महोदय, निवेदनामध्ये दुरुस्ती करावयाची आहे. निवेदनाच्या दुसऱ्या पृष्ठावरील दुसऱ्या ओळीतील "19.01.2010" ऐवजी "29.12.2009" असे वाचावे. लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी आपल्या अनुमतीने सुधारल्याप्रमाणे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सुधारल्याप्रमाणे सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

SGB/

14:25

लक्षवेधी सूचना क्रमांक 4.....

श्री.सुभाष चव्हाण : सभापती महोदय, सिंधुदुर्ग जिल्हयाच्या पाण्यासंबंधीची ही अतिशय महत्वाची लक्षवेधी सूचना आहे. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेल्या या जिल्हयातील धामापूर येथे शिवकालीन तलाव आहे. तेथे भरपूर पाणीसाठा आहे. त्या काळात छत्रपती शिवाजी महाराजांनी जनतेच्या पाण्याची सोय करण्यासाठी ऐतिहासिक निर्णय घेतला, दूरदृष्टी ठेवून तलावाची निर्मिती केली. त्या तलावाचे कालवे आज नेस्तनाबूत झाला आहेत. त्या कालव्यांचे पुनरुज्जीवन करावे यासाठी जलसंपदा मंत्री यांच्या आदेशान्वये आणि माझ्या वर्षभराच्या प्रयत्नांमुळे चांगला निधी उपलब्ध करून कामाला प्रशासकीय मान्यता दिली गेली. मागील अधिवेशनात पुरवणी मागण्यांवरील चर्चेवर बोलत असताना 125 लाख रुपयाची तरतूद करून निधी उपलब्ध करून दिला. परंतु नियोजन विभागाकडून मान्यता मिळाल्यानंतर या कामाची प्रक्रिया सुरु झाली का? किती निधी वितरीत केला आहे किंवा केला जाईल? टेंडर कधी काढले जाणार आहे? निवेदनामध्ये 2008-09 व 2009-10 मध्ये तातडीची दुरुस्ती करून पाण्याची गळती थांबविली असे म्हटले आहे. त्या कामावर आतापर्यंत किती निधी खर्च केला आहे?

श्री.अजित पवार : सभापती महोदय, ही गोष्ट खरी आहे की, सन्माननीय सदस्य श्री.सुभाषराव चव्हाण यांनी याबद्दल इतका पाठपुरावा केला म्हणून हे काम येथपर्यंत आले. या कामाला 29.12.2009 रोजी प्रशासकीय मान्यता दिलेली असून निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. जवळपास 90 ते 100 लीटर प्रती सेकंद इतकी गळती होत होती. ती गळती पूर्णपणे थांबली आहे. त्यामध्ये कोणतीही अडचण राहिलेली नाही. दि.29.12.2009 रोजी 2.39 कोटी रुपयांच्या कामाला प्रशासकीय मान्यता दिली आहे. हे काम सुरु व्हावयास थोडा विलंब लागणार होता. 2012 पर्यंत करायचे चालले होते. परंतु सन्माननीय सदस्यांचा आग्रह लक्षात घेता हे काम मार्च, 2011 पर्यंत कसे करता येईल...कारण स्वतः वित्तमंत्री हे कोकणातील आहेत. त्यामध्ये यदाकदाचित सन्माननीय सदस्य म्हणतील की, निधी नसताना काम कसे करता? सभागृहाच्या मी लक्षात आणून देऊ इच्छितो की, काल जलसंपदा विभागाच्या मागण्यांवर चर्चा झाली त्यावेळी मराठवाडा, कोकण, पश्चिम महाराष्ट्र, खानदेश आणि विदर्भासाठी अधिकचा निधी मिळवून देण्यासाठी राज्याचे माननीय मुख्यमंत्री श्री.अशोक चव्हाण यांनी सांगितले की, अजून आमच्या प्लॅनला नियोजन आयोगाने मान्यता दिली नाही. ती मान्यता घेत असताना अधिकचा निधी घेण्याचा

..3..

श्री.अजित पवार.....

प्रयत्न राहिल. माननीय राज्यपालांचे जे निदेश आहेत त्या निदेशाप्रमाणे निधीचे वाटप होईल. त्यामुळे उद्याच राज्याचे माननीय मुख्यमंत्री दिल्लीला चर्चेसाठी चालले आहेत. आपण सगळे प्रयत्न केल्यानंतर निश्चितपणे निधी वाढवून मिळाल्यानंतर कोणत्याही परिस्थितीत तुमचे हे काम टाकून घेतो. त्यामध्ये थोडेसे काम आहे तेवढा निधी दिला जाईल. आपण काळजी करू नये. धामापूर हे सन्माननीय सदस्यांचे स्वतःचे गाव असल्यामुळे त्या जाणीवेने जलसंपदा विभाग 31 मार्च, 2011 पर्यंत हे काम पूर्ण करून देईल. विमोचन दुरुस्तीसाठी त्यावेळी जो खर्च झाला, त्यामुळे ती गळती थांबली. तो खर्च रु.10 लाख इतका होता.

श्री.राजन तेली : सभापती महोदय, माननीय मंत्रीमहोदयांनी अतिशय विस्ताराने उत्तर दिले त्याबद्दल मनापासून त्यांना धन्यवाद देतो. या तलावामध्ये गाळ मोठ्या प्रमाणात साचला आहे. या तलावाचा पर्यटनासाठी उपयोग होत आहे. संपूर्ण मालवण शहराला या तलावातून पाणीपुरवठा केला जात आहे. हा गाळ काढण्याचे काम केले जाईल काय? अशाच प्रकारचा तलाव कणकवली-ओसरगाव हायवे रस्त्यावर आहे. खूप जूना तलाव आहे. या तलावाचा फार मोठ्या प्रमाणात शेतकऱ्यांना उपयोग होणार आहे. पर्यटनासाठी देखील उपयोग होणार आहे.

(नंतर 2पी.1....

श्री. राजन तेली.....

त्यात सुध्दा जी गळती चालू आहे त्याचे पुनरुज्जीवन करणार काय ?

श्री. अजित पवार : महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी जी वस्तुस्थिती सांगितली ती खरे आहे. कारण कोकणात जास्त पाऊस पडत असल्याने कालव्यांमध्ये गाळ साचतो आणि बऱ्याच वेळेस काम करताना बंद पाईपलाईनमधून किंवा वरुन स्लॅब टाकून हे काम करावे लागते. अशी पाईपलाईन आकण्याचा विचार शासन करीत आहे. दुसरी अडचणी जी आहे ती सर्वानाच माहित आहे की, कोकणात जांभा भूस्तर असल्यामुळे गाळ साचल्यास पाझरहोत नाही. गाळ काढल्यानंतर मोठ्या प्रमाणात हा पाझर होण्याची शक्यता असते. अशा जांभा दगडात गाळ साचला तर त्यातून गळती होत नाही. म्हणून विशेष करुन कालव्याच्या बाबतीत हा गाळ पुन्हा जाऊ नये यादृष्टीने बंदिस्त करण्याचे नियोजन आमच्या विभागाने घेतलेले आहे, त्यानुसार कार्यवाही केली जाईल. त्याचप्रमाणे सन्माननीय सदस्यांच्या इतर सूचनांबाबतची माहिती घेऊन आवश्यक त्या सूचना विभागाला दिल्या जातील.

....2....

पृ. शी. : रेशन दुकानातून बाहेर विक्रीसाठी नेत असलेला माल जप्त करणे

मु. शी. : रेशन दुकानातून बाहेर विक्रीसाठी नेत असलेला माल जप्त करणे यासंबंधी सर्वश्री राम पंडागळे, रमेश शेंडगे, वि. प. स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. राम पंडागळे (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"कोल्हापूर जिल्हयातील पुलाची शिरोली (ता.हातकणंगले) येथील अमृता कॉम्प्लेक्स याठिकाणी हातकणंगले तहसीलदार यांनी दिनांक 21 डिसेंबर, 2009 रोजी वा त्यासुमारास छापा टाकून रेशनचे चार हजार लिटर रॉकेल दोन मिनी टँकरसह सुमारे दोन लाख रुपयांचा माल जप्त करणे, याप्रकरणी सखोल चौकशी करून संबंधित दोषी व्यक्तींविरुद्ध शासनाने केलेली कार्यवाही व याबाबत शासनाची प्रतिक्रिया."

श्री. अनिल देशमुख (अन्न व नागरी पुरवठा मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

....3....

श्री. राम पंडागळे : महोदय, संबंध राज्यात रेशन दुकाने दिली जातात. शहरातून विशेषतः झोपडपट्टीतून अशी रेशनची दुकाने असतात. केरोसीनचा पुरवठा देखील याच भागातून जास्त प्रमाणात होत असतो. शहरातून गॅसचा वापर होतो पण झोपडपट्ट्यांमध्ये मात्र केरोसीनचाच पुरवठा करावा लागतो. हे केरोसीन सबसिडी देऊन शासन करीत असते. पण काही झारीतील शुक्राचार्य संबंध दुकानातील रॉकेल काळ्या बाजारात नेऊन विकतात आणि दुकानदार मात्र रॉकेल मिळालेच नाही, अजून माल आलाच नाही अशा प्रकारची उत्तरे देतात. बिचारी सामान्य माणसे, गरीब शेतकरी झोपडपट्टीधारक लोक बाहेरून जास्त भावाने रॉकेल विकत घेतात. प्रश्न असा आहे की, ज्या रेशन दुकानांमधून असे केरोसीन दिले गेले त्या दुकानदारांवर शासनाने कोणती कारवाई केली ? त्याचबरोबर ज्या दुकानदारांवर शासन कारवाई करते ती कारवाई केल्यानंतर अशा काही एजन्सीज असतात की त्या मंत्र्यांपर्यंत पोहचून पुन्हा ते दुकान सुरु करून देतात. म्हणून ज्या दुकानदाराने एकदा अशा प्रकारचा गैरप्रकार करून त्याच्यावर कारवाई झालेली असते त्यांचे दुकान कायमचे सस्पेंड करून त्यांना ब्लॉक लिस्टमध्ये टाकावे आणि पुन्हा दुकान सुरु करण्याची परवानगी दिली जाणार नाही असे धोरण शासन घेणार काय ?

श्री. अनिल देशमुख : महोदय, कोल्हापूर जिल्ह्यातील रेशन दुकानाबाबतची ही लक्षवृद्धी सूचना असून जवळपास 5 हजार लिटर केरोसीन या प्रकरणात सापडलेले आहे. तसेच केरोसीन घेऊन जाणारा ट्रकचा मालक श्री. दीपक गुरव याला जीवनावश्यक कायद्यांतर्गत अटक केली असून तो सध्या पोलीस कोठडीत आहे. तसेच दुसरा आरोपी श्री. सातपुते यालाही अटक केली असून विभागामार्फत पुढील कारवाई चालू आहे. सन्माननीय सदस्यांनी दुसरा जो जनरल प्रश्न विचारला आहे ती गोष्ट खरी आहे. कारण केंद्रशासनाकडून मोठ्या प्रमाणात राज्याला रॉकेलचा पुरवठा हा सबसिडीवर होत असतो आणि दुसऱ्या बाजूला अशा प्रकारे गैरव्यवहार करून हे रॉकेल बाहेर विक्री केले जाते त्यामुळे प्रत्यक्ष लाभार्थ्यांपर्यंत पोहचू शकत नाही. म्हणून अशा संपूर्ण वाटपावर नियंत्रण आणता येईल यासाठी आपण एक जीपीएस सिस्टम अॅडॉप्ट केली आहे. त्यानुसार टॅकरवर बसून त्याचे ट्रॅकिंग करण्यास सुरुवात केली आहे.

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. अनिल देशमुख...

प्रायोगिक तत्वावर आम्ही पुणे जिल्हा घेतला असून या ठिकाणावरून ज्या टँकरने रॉकेलचा पुरवठा होतो त्या टँकरवर टँकर ट्रॅकींग आणि जीपीएस सीस्टीम बसवलेली आहे. पुणे जिल्ह्यात जशी ट्रॅकींग व जीपीएस सीस्टीम केलेली आहे तशीच सिस्टीम इतर जिल्यातील केरोसीन टँकरवर बसविली जाईल. त्यामुळे केरोसीनचा जो काळाबाजार होतो तो थांबविला जाईल. जे रेशन दुकानदार काळा बाजार करतात त्यांच्यावर काय कारवाई करणार आहे असाही प्रश्न विचारलेला आहे त्यामुळे यासंदर्भात मी सांगू इच्छितो की, काळा बाजार करणा-या दुकानदारांना एकदा,दोनदा वॉर्निंग दिल्यानंतर सुध्दा त्यांच्यामध्ये फरक पडत नसेल तर अशा दुकानांची लाससन्सेस आम्ही कॅन्सल केलेली असून अशा पध्दतीची कारवाई पुढील काळात सुध्दा करण्यात येईल.

श्री. रमेश शेंडगे : सभापती महोदय, दिनांक 21.12.2009 रोजी हा गुन्हा घडलेला आहे. हा गुन्हा घडून जवळ जवळ 105 दिवस झालेले आहेत. या गुन्ह्याचा तपास सुरु आहे असे माननीय मंत्रीमहोदयांनी उत्तरात सांगितलेले आहे. त्यामुळे 105 दिवसाच्या तपासात कोणती बाब उघड झालेली आहे ? उत्तरात म्हटले आहे की, "पात्र शिधापत्रिका धारकांना नियमित केरोसीनचा पुरवठा व्हावा या हेतूने केरोसीन परवाना धारकांच्या तपासण्या करणे, आश्वासीत केरोसीनची पुरवठा योजना राबवणे" अशा आपण ज्या काही उपाययोजना करीत आहात त्या बाबतीत आतापर्यंत काय प्रगती झालेली आहे ? या जिल्ह्यात पात्र शिधापत्रिका धारक किती आहेत ? अपात्र शिधापत्रिका धारक किती आहेत तसेच या ठिकाणी अशा प्रकारचा काळा बाजार सुरु आहे काय ?

श्री. अनिल देशमुख : सभापती महोदय, 21 डिसेंबर रोजी हा गुन्हा घडलेला आहे. 3 दिवसात म्हणजे 24 डिसेंबर रोजी आरोपींना अटक करण्यात आलेली आहे. पात्र आणि अपात्र शिधापत्रिका धारकांची माहिती आता माझ्याकडे नाही त्यामुळे ही सर्व माहिती घेऊन ती पटलावर ठेवण्यात येईल.

श्री. रामनाथ मोते : सभापती महोदय, सन्माननीय मंत्रीमहोदयांनी या ठिकाणी मान्य केले आहे की, या ठिकाणी अनाधिकृत साठा प्राप्त झाला असून जवळजवळ 5670 लिटर केरोसीन जप्त केले आहे. माझा प्रश्न असा आहे की, या ठिकाणी जो अनाधिकृत केरोसीनचा साठा सापडला

...2..

श्री. रामनाथ मोते....

आहे त्याची जी पोलीस चौकशी सुरु आहे त्यामध्ये संबंधित व्यक्तीकडे आलेला केरोसीनचा साठा कोणाकडून मिळाला आहे ? रेशन दुकानदाराकडून ब्लॅक मध्ये केरोसीन घेण्यात आले होते काय ? रेशन दुकानदाराकडून केरोसीन घेतले असेल तर संबंधित रेशन दुकानावर काय कारवाई करण्यात आलेली आहे ?

श्री. अनिल देशमुख :सभापती महोदय, ज्यांच्याकडे रॉकेल सापडले होते त्यांना अॅरेस्ट केल्यानंतर त्यांनी कोणाकडून रॉकेल घेतले होते यासंदर्भात पोलीस तपास सुरु असून पोलीस तपासात जी नावे येतील त्यापध्दतीने त्या दुकानदारावर सुध्दा कारवाई करण्यात येईल.

श्री.राम पंडागळे : सभापती महोदय, सामान्य माणसाच्या जीवनाशी निगडित असा रॉकेलचा प्रश्न आहे. अनेक रेशन दुकानदार रॉकेल काळ्या बाजारात विकत असतात व नफा कमावीत असतात. जर काळाबाजार करतांना रेशन दुकानदार आढळला आणि त्याचे लायसन्स कॅन्सल केले तर ते दुकान चालविण्यासाठी अनेक लोक तयार असतात तसेच महिला बचत गट सुध्दा दुकान चालविण्यासाठी तयार असतात त्यामुळे काळा बाजार करतांना एकदा जरी रेशन दुकानदार सापडला तर त्याचे लायसन्स कॅन्सल केले जाईल काय अशी मी शासनाला विनंती करतो.

श्री. अनिल देशमुख : सभापती महोदय, ज्या रेशन दुकानदारांसंबंधी अशा प्रकारे वारंवार तक्रारी येतात त्यांचे आम्ही कायमस्वरुपी दुकान बंद करीत असतो व त्या पध्दतीची कारवाई पुढेही चालू राहणार आहे.

...3..

नियम 93 अन्वयेच्या निवेदनाबाबत

सभापती : मधाशी नियम 93 च्या निवेदनामध्ये तिस-या क्रमांकाचे निवेदन सन्माननीय सदस्य श्री. परशुराम उपरकर यांचे होते. त्यावेळी सन्माननीय उपमुख्यमंत्री श्री. छगन भुजबळ सभागृहात उपस्थित नव्हते परंतु आता सन्माननीय उपमुख्यमंत्री सभागृहात असल्यामुळे हे निवेदन घेतले जाईल.

पृ. शी. :सिंधुदुर्ग जिल्हयातील चौकुळ कणकवली तरंदळे रस्त्यावर खड्डे पडल्यामुळे मोठया प्रमाणात होत असलेले अपघात

मु. शी. : सिंधुदुर्ग जिल्हयातील चौकुळ कणकवली तरंदळे रस्त्यावर खड्डे पडल्यामुळे मोठया प्रमाणात होत असलेले अपघात याबाबत सर्वश्री परशुराम उपकर,वि. प. स. यांनी दिलेली नियम 93 अन्वये सूचना.

श्री. छगन भुजबळ (उपमुख्यमंत्री) : सभापती महोदय, श्री.परशुराम उपरकर यांनी "सिंधुदुर्ग जिल्हयातील चौकुळ कणकवली तरंदळे रस्त्यावर खड्डे पडल्यामुळे मोठया प्रमाणात होत असलेले अपघात" या विषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती, तिला अनुलक्षून आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

... 4...

04-07-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

QQ-4

SGJ/ ST/ KGS/

14:35

श्री. परशुराम उपरकर : सभापती महोदय, मार्च 2010 पर्यंत मुदतवाढ दिलेली आहे. परंतु मुदतवाढ संपल्यानंतर या ठिकाणच्या कामाची परिस्थिती काय आहे व हे काम कधीपर्यंत पूर्ण होणार आहे ?

यानंतर श्री. सरफरे....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. छगन भुजबळ : सभापती महोदय, हे काम दोन भागामध्ये आहे. पहिला भाग शून्य ते 3 पर्यंत आहे आणि दुसरा भाग 3 ते 6 दरम्यान आहे. पहिल्या कामामध्ये थोडासा उशीर झाला होता. त्यासाठी दि.21.2.2010 पर्यंत मुदतवाढ दिली होती. दि. 22.2.2010 पासून प्रति रुपये 25/- प्रमाणे दंड लावला आहे. हे काम दोन ते चार दिवसात पूर्ण होईल. दुसरे काम नियमाप्रमाणे सुरु आहे. त्याच्या साहित्याची चाचणी केली असून ती समाधानकारक आहे. ते काम वेळेवर सुरु आहे.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

DGS/ KGS/ ST/

पृ.शी. : कोल्हापूर शहरातील शासकीय गोदामामध्ये विनापरवाना पडून असलेला धान्याचा व पामतेलाचा साठा

मु.शी. : कोल्हापूर शहरातील शासकीय गोदामामध्ये विनापरवाना पडून असलेला धान्याचा व पामतेलाचा साठा यासंबंधी सर्वश्री. चंद्रकांत पाटील, विनोद तावडे, भगवान साळुंखे, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना

श्री. चंद्रकांत पाटील (पुणे विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, मी विद्यम 101 अखिषे पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर आपल्या अनुमतीसमानीय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे. अशी विनंती करतो.

"कोल्हापूर शहरामधील शासकीय गोदामामध्ये सामान्य जनतेसाठी उपलब्ध असलेला धान्याचा व पामतेलाचा साठा हा विनापरवाना पडून असणे, अद्यापही त्याचे वितरण झालेले नसणे, दिनांक 12,13 व 14 फेब्रुवारी 2010 या तारखांना शासकीय सुट्ट्या असतानादेखील शासकीय गोदामातून धान्य ट्रकमध्ये भरून बाहेर पाठविण्यात येणे, याबाबतचा खोटा आदेश निदर्शनास येणे, शासकीय धान्य गोदामामधील नोंदवहीनुसार धान्य वितरण झालेले असताना सुमारे दहा हजार क्विंटल धान्याचा बेवारस साठा शासकीय गोदामात आढळून येणे, सदर साठ्याबाबत कोणतीही माहिती उपलब्ध नसल्याचे शासनाच्या निदर्शनास येणे असे प्रकार वारंवार घडत असणे व याबाबत अनेक तक्रारी होत असतानासुद्धा याकडे शासनाचे होत असलेले दुर्लक्ष याप्रकरणी शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही वा उपाययोजना व शासनाची प्रतिक्रिया."

श्री. अनिल देशमुख (अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षणमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरीत केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यांत आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धिपाठी नाही

DGS/ KGS/ ST/

श्री. चंद्रकांत पाटील : सभापती महोदय, अन्न धान्य वितरण व्यवस्थेबाबत या अधिवेशनामध्ये अनेक वेळा चर्चा उपस्थित करण्यात आली. त्यामुळे मंत्रीमहोदयांनी याबाबत विचार केला पाहिजे. धान्य दुकानामधून काळया बाजारामध्ये माल विकला जाण्याच्या भयानक घटना घडत आहेत. अशाचप्रकारे एका शासकीय गोदामातील माल काळया बाजारामध्ये विकला गेल्याची घटना घडली आहे. फेब्रुवारी महिन्याच्या 12, 13 व 14 या दिवशी सुट्टी असतांना कोल्हापूरचे शासकीय गोदाम उघडे ठेवण्यात आले होते. तेथील स्थानिक आमदार श्री. क्षीरसागर यांनी त्या गोदामाला भेट दिली, त्यावेळी गोदामामध्ये 10 हजार मेट्रिक टनापेक्षा जास्त धान्य साठा असल्याचे आढळले. याबाबत मंत्रीमहोदयांनी उत्तर देतांना म्हटले की, डिसेंबरमधील धान्याचा कोटा उचलला न गेल्यामुळे धान्याने गोडाऊन भरलेले होते. त्यामुळे नवीन धान्य साठविण्यासाठी तीन दिवस सुट्टी असतांनाही गोडाऊन सुरु ठेवावे लागले. डिसेंबरमध्ये सुट्टी असल्यामुळे धान्य उचलले गेले नसेलतर जानेवारी महिन्यात आपण काय केले? फेब्रुवारी महिन्यामध्ये साठा आला त्यावेळी आपल्या गोडाऊनमध्ये धान्य ठेवण्यासाठी जागा शिल्लक नाही, असे म्हणून सुट्टीच्या दिवशी आपण गोडाऊन सुरु ठेवले. हे गोडाऊन सुरु ठेवण्यासाठी जिल्हाधिकार्यांनी आदेश दिले होते असे म्हटले आहे. त्यानंतर चौकशी केली असता ते आदेश खोटे असल्याचे सिध्द झाले हे खरे आहे काय? 15 फेब्रुवारी रोजी जिल्हाधिकार्यांनी पत्रकार परिषद घेऊन धान्याच्या वितरणामध्ये तफावत असल्याचे म्हटले हे खरे आहे काय? अशाप्रकारे धान्य वितरणामध्ये वारंवार तफावत असल्याचे आढळून येत असल्यामुळे स्थानिक आमदारांच्या नेतृत्वाखाली दक्षता समित्या अद्यापि कोणत्याही जिल्ह्यात नियुक्त केल्या नाहीत. तेव्हा या दक्षता समित्या आपण केव्हा स्थापन करणार आहात?

श्री. अनिल देशमुख : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे दि. 12.13 व 14 फेब्रुवारी रोजी सुट्टीच्या दिवशी गोडाऊन सुरु ठेवण्यात आले होते हे खरे आहे. याबाबतची वस्तुस्थिती अशी आहे की, एफ.सी.आय. कडून डिसेंबर महिन्यात आलेला साठा उचलला न गेल्यामुळे आणि डिसेंबर व फेब्रुवारी महिन्याचा एकत्रित साठा आल्यामुळे तो उचलण्यासाठी गोडाऊन सुरु ठेवण्याकरिता जिल्हाधिकार्यांनी परवानगी दिली होती. त्यामुळे त्या दिवशी सुट्टी असतांनाही तो साठा उचलून त्याचे वितरण करण्यात आले हे खरे आहे. अनेक वेळा एफ.सी.आय. चे रेक्स सुट्टीच्या दिवशी सुध्दा लागतात. त्यामुळे आपल्याला ते खाली करून घ्यावे लागतात, त्याकरिता सुट्टीच्या दिवशी गोडाऊन खुले ठेवावे लागते. याबाबतची तपशीलवार माहिती

DGS/ KGS/ ST/

श्री. अनिल देशमुख....

निवेदनामध्ये दिली आहे. आणि हे गोडाऊन खुले ठेवण्याकरिता तहसिलदारांनी जिल्हाधिकाऱ्यांकडून आदेश घेतले होते. याबाबत मी स्वतः जिल्हाधिकाऱ्यांशी फोनवर बोललो आहे. त्या आदेशाची प्रत माझ्याकडे असून मी ती आपणास देतो. त्याचप्रमाणे वाटप होत असतांना 10 हजार मेट्रिक टनापेक्षा जास्त साठा असल्याचे आपण म्हटले होते. हे गोडाऊन फक्त 7 हजार मेट्रिक टन क्षमतेचे आहे. त्यामुळे त्याठिकाणी 10 हजार टनापेक्षा जास्त साठा आढळलेला नाही. त्याठिकाणी फक्त 1700 मे.टन इतका साठा आढळला. तालुक्याच्या ठिकाणी वाटप करण्यासाठी तो साठा तयार ठेवण्यात आला होता. तो उचलला न गेल्यामुळे शिल्लक होता.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नही

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, याठिकाणी अन्नधान्याच्या साठ्याच्या संबंधात लक्षवेधी सूचना देण्यात आलेली आहे. पण माननीय मंत्री महोदय असे होते की, अनेक वेळा गहू किंवा तांदूळ पुरविला जातो, त्याचा दर्जा अतिशय निकृष्ट असतो. त्यामध्ये भेसळ केलेली असते, कचरा असतो. मघाशीच मी औचित्याच्या मुद्याच्या माध्यमातून हा विषय उपस्थित केला होता आणि त्यावेळी मी माननीय सभापतींकडे गहू पाठविला आहे. अशा वेळी दुकानदारांवर कारवाई होते, पण जो मुख्य पुरवठादार असतो, त्याच्यावर कधीही कारवाई होत नाही. याबाबतीत विचारणा केल्या नंतर दुकानदार असे सांगतात की, मला पुरवठादारांनी सप्लाय केलेला आहे. तेव्हा अशा प्रकारे धान्याचा पुरवठा करणाऱ्या पुरवठादारांना दोषी मानून त्यांच्यावर कारवाई करणार आहात काय ? मी आपल्याकडे गव्हाचा नमुना पाठवितो. त्याची रिपोर्टही आहे. तेव्हा आपण पुरवठादारावर कोणती कार्यवाही करणार आहात ?

श्री.अनिल देशमुख : सभापती महोदय, धान्याचा पुरवठा एफ.सी.आय.च्या माध्यमातून होतो. सन्माननीय सदस्यांनी स्पेसिफीक तक्रार केली की, गव्हाचा दर्जा चांगला नव्हता आणि त्यामध्ये काड्या, कचरा, भेसळ आढळून आला आहे. त्याबाबत आम्ही स्वतः लवकरात लवकर चौकशी करू आणि असे प्रकार झाल्याचे आढळून आल्यास त्या दुकानदारावर कारवाई करू आणि एफ.सी.आय. कडे विचारणा करू की, गव्हामध्ये काडी, कचरा कसा आला ? याबाबत संपूर्ण चौकशी करून, त्याचा संपूर्ण रिपोर्ट सदनाला देण्यात येईल.

श्री. सय्यद जमा : सभापति महोदय, हम सभी को यह मालूम है कि सार्वजनिक वितरण प्रणाली की समस्या बहुत गंभीर है और इसमें बहुत गड़बड़ होती है. एफ.सी.आई. के गोडाउन से माल दुकानदार को मिलता है और उसके बाद वह आम लोगों तक पहुंचता है. इस बीच में अगर कोई बड़ी घटना होती है और बड़ा स्टॉक पकड़ा जाता है तो इस बारे में मेरे माननीय मंत्री महोदय से तीन प्रश्न हैं. मेरा पहला प्रश्न यह है कि आप जो माल पकड़ते हैं, जो माल आप जप्त करते हैं, उसको डिस्पोजल करने की क्या प्रक्रिया है ? मेरा दूसरा प्रश्न यह है कि इन मामलों का निर्णय जल्दी हो, क्या इसके लिए आपने फास्ट ट्रैक कोर्ट बनाने की प्रक्रिया शुरू की है ? मेरा तीसरा प्रश्न यह है कि दक्षता समितियों का निर्माण कब तक हो जाएगा ?

श्री.अनिल देशमुख : सभापती महोदय, संपूर्ण महाराष्ट्रामध्ये सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अस्तित्वात आहे. मी अनेक वेळा सांगितले आहे की, या व्यवस्थेमध्ये अनेक लूपहोल् आहेत. अनेक

श्री.अनिल देशमुख

ठिकाणी शासनाच्या माध्यमातून धान्याचा पुरवठा होत असताना जी कंट्रोलची दुकाने आहेत,त्यांच्या पर्यंत जात नाही. मी सर्वच दुकानदारांच्या बाबतीत बोलणार नाही.पण काही-काही दुकानदार आहेत,ते केरोसीन, गहू, तांदूळ इ.बाबत गैरव्यवहार करतात, बाहेर विकतात.त्यामुळे महाराष्ट्रामध्ये सार्वजनिक वितरण यंत्रणा आहे, त्यावर आपल्याला कशा पध्दतीने नियंत्रण आणता येईल आणि कशा प्रकारे सक्षमपणे, पारदर्शकता आणता येईल यादृष्टीने प्रयत्न करण्यात येईल.संपूर्ण महाराष्ट्रामध्ये 55 हजार दुकाने आहेत आणि यावर मॅन्युअली संपूर्णपणे नियंत्रण ठेवणे हे कठीण काम आहे. त्यामुळे आपल्याला ही संपूर्ण व्यवस्था कशा प्रकारे बायो मॅट्रीक पध्दतीने कॉम्प्युटराईज् करता येईल यासाठी आम्ही धोरण आखलेले आहे. त्याबाबत कार्यवाही सुरु झालेली आहे. आम्ही एक वर्षाच्या आत महाराष्ट्रातील सार्वजनिक वितरण व्यवस्था 100 टक्के बायो मॅट्रीक पध्दतीने अद्ययावत करू. भारतातील महाराष्ट्र हे पहिले राज्य असेल की जेथे बायो मॅट्रीक पध्दतीने संपूर्ण सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे कॉम्प्युटरायझेशन करण्यात येणार आहे.त्याचबरोबर सन्माननीय सदस्यांनी डिस्पोजलच्या बाबतीत प्रश्न विचारला आहे. एखाद्या ठिकाणी व्यापाऱ्याचा किंवा दुकानदाराचा माल पकडल्यानंतर त्याच्यावर इन्फ्लिअल कर्मांडिटी अॅक्टच्या माध्यमातून कारवाई केल्यानंतर तो संपूर्ण माल आमच्या धान्य दुकानांच्या माध्यमातून जप्त करण्यात येतो आणि त्यांच्या माध्यमातून याचे रितसर वाटप करण्यात येते. दक्षता समितीच्या बाबतीत सांगावयाचे तर आता नवीन सन्माननीय सदस्य आलेले आहेत. दक्षता समिती ही सुध्दा अतिशय महत्वाची समिती आहे. मग ती ग्रामीण भागातील असो, तालुक्याची असो, जिल्ह्याची किंवा राज्याची असो. ग्रामीण भागातील गावाची जी दक्षता समिती आहे, त्याचे काम सुरु आहे. तालुक्याची किंवा जिल्ह्याची दक्षता समिती लवकरात लवकर गठीत करण्यात येईल आणि या वितरणाच्या संपूर्ण व्यवस्थेवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी आपल्याला दक्षता समित्यांचा चांगल्या प्रकारे फायदा होऊ शकतो. त्यामुळे आम्ही या समित्यांचे लवकरात लवकर गठन करू.

श्रीमती अलका देसाई : सभापती महोदय, रेशनच्या दुकानामध्ये जे काही तुटपुंजे धान्य दिले जाते. ते धान्य दिल्यानंतर रेशन दुकानदार फक्त एकच दिवस दुकान चालवितो आणि पुढील सहा दिवस ते दुकान बंद ठेवतो. याबाबतीत शासन कोणती कारवाई करणार आहे ? असा माझा पहिला प्रश्न आहे.

यानंतर कु.थोरात

श्रीमती अलका देसाई...

सभापती महोदय, माझा दुसरा प्रश्न असा आहे की,जे अधिकारी अशा लोकांना पाठीशी घालतात त्या अधिकाऱ्यांवर काय कारवाई करणार? मुंबई शहरात तसेच ठाणे जिल्हयामध्ये बोगस रेशनकार्ड मिळत आहेत ही बोगस रेशनकार्ड देणाऱ्या अधिकाऱ्या विरुद्ध काय कारवाई करण्यात येईल?

श्री. अनिल देशमुख : सभापती महोदय, जे दुकानदार एकच दिवस दुकान चालवतात अशा अनेक दुकानांवर कारवाई केलेली आहे. त्यांच्याकडे गहू,तांदूळ, साखर आल्यानंतर त्यांनी त्या गावामध्ये त्याचे व्यवस्थितपणे वितरण करायला पाहिजे. प्रत्येक लाभार्थ्यापर्यंत तो माल गेला पाहिजे. जे दुकानदार अशा पध्दतीने वितरण करीत नाहीत त्यांच्या विरुद्ध कारवाई करण्यात येते. बोगस रेशनकार्डच्या बाबतीत याठिकाणी विचारण्यात आलेले आहे. सभापती महोदय, जानेवारी 1 पासून महाराष्ट्रात बोगस रेशनकार्ड शोधण्याची मोहीम राबविण्यात आली होती. या मोहिमेचे जवळ जवळ 90 टक्के काम झालेले आहे आणि 10 टक्के काम बाकी आहे. शासनाचा अंदाज असा आहे की, या संपूर्ण मोहिमेच्या अंतर्गत जवळ जवळ 20 लाख बोगस कार्ड मिळतील.

प्रा. सुरेश नवले : सभापती महोदय. एका प्रश्नाला उत्तर देत असताना परवा माननीय मंत्रिमहोदयांनी असे सांगितले होते की, विधानपरिषदेचे सदस्य हे दक्षता समितीचे सहअध्यक्ष असतील. माझा प्रश्न असा आहे की, ते आदेश शासनाने निर्गमित केलेले आहेत काय?

श्री. अनिल देशमुख : सभापती महोदय, मी त्याच दिवशी विधानपरिषदेमध्ये सांगितले होते की, तशा पध्दतीने विधानपरिषदेच्या सदस्यांनासुद्धा संबंधित अधिकाऱ्याने दक्षता समितीच्या बैठकीला बोलावले पाहिजे आणि त्यांना सह अध्यक्ष म्हणून सामील करून घेतले पाहिजे सभापती महोदय,यासंबंधीचे आदेश लवकरात लवकर काढण्यात येतील.

सभापती : आता सभागृहाची बैठक मध्यंतरासाठी स्थगित होईल आणि दुपारी 3 वाजून 20 मिनिटांनी पुनः भरेल.

(दुपारी 2.51 ते 3.20 मध्यंतर)

यानंतर श्री. बरवड...

(मध्यंतरानंतर)

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती श्री. जयप्रकाश छाजेड)

विशेष उल्लेख

पृ. शी. : वसंतराव नाईक विमुक्त जाती व भटक्या जमाती विकास महामंडळाच्या अधिकृत भागभांडवलात वाढ करण्याची आवश्यकता

मु. शी. : वसंतराव नाईक विमुक्त जाती व भटक्या जमाती विकास महामंडळाच्या अधिकृत भागभांडवलात वाढ करण्याची आवश्यकता याबाबत अॅड. उषा दराडे, वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

तालिका सभापती : माहितीय सदस्या अॅड. उषा दराडे यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

अॅड. उषा दराडे (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडते.

"वसंतराव नाईक विमुक्त जाती भटक्या जमाती विकास महामंडळ (मर्या.) ची स्थापना 8 फेब्रुवारी, 1988 रोजी झाली. त्यावेळी महामंडळाचे भागभांडवल 100 कोटी रुपये होते. सन 2008-2009 अखेर 91.55 कोटी भागभांडवल वितरित केले. भागभांडवल वितरित केल्यानंतर सद्या शिल्लक भागभांडवल 8.45 कोटी रुपये आहे. 2008-2009 पर्यंत एकूण जे कर्ज वाटप झाले त्यामध्ये बीजभांडवल कर्ज योजना लाभार्थी संख्या 49168 असून एकूण रक्कम रुपये 7109.65 आहे. राष्ट्रीय मागासवर्ग वित्तीय व विकास मंडळाच्या योजना लाभार्थी संख्या 9428 असून एकूण रक्कम 4374.00 लाख रुपये आहे 2009 अखेर जी वसुली करण्यात आली त्यामध्ये बीजभांडवल

...2...

RDB/ KGS/ ST/

अॅड. उषा दराडे

कर्ज योजना 599.92 लाख, राष्ट्रीय मागावर्ग वित्तीय व विकास महामंडळाच्या योजना 862.88 लाख रुपये आहे. 2009-2010 साठी मंजूर तरतूद 16 कोटी रुपये पण ती महामंडळाला न मिळणे, मार्च, 2010 पर्यंत 6033 कर्ज प्रकरणे प्रलंबित असून त्याकरिता रु.44.40 कोटी निधी आवश्यक असणे, 2010-2011 साठी केलेली अर्थसंकल्पीय मागणी 47.90 कोटी असणे, आज या महामंडळाकडे 1 रुपया सुध्दा शिल्लक नसणे, मूळ भागभांडवल फक्त साडेआठ कोटी रुपये शिल्लक असणे, त्यामुळे मूळ अधिकृत भागभांडवल 200 कोटी रुपये करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने केलेली वा करण्यात येत असलेली कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

...3...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ. शी. : शिक्षण सेवकांच्या भरतीबाबत इंग्रजी विषयाच्या संदर्भातील पात्रतेबाबत न्यायालयाने दिलेल्या निर्देशानुसार सुधारित जी.आर. काढण्याची आवश्यकता

मु. शी. : शिक्षण सेवकांच्या भरतीबाबत इंग्रजी विषयाच्या संदर्भातील पात्रतेबाबत न्यायालयाने दिलेल्या निर्देशानुसार सुधारित जी.आर. काढण्याची आवश्यकता याबाबत श्री. रामनाथ मोते, वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

तालिका सभापती : मा. मा. सदस्य श्री. रामनाथ मोते यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री. रामनाथ मोते (कोकण विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

"राज्य शासनाच्या शालेय शिक्षण विभागाने स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या प्राथमिक शाळांमध्ये शिक्षण सेवकांची भरती करण्यासाठी स्पर्धा परीक्षा घेण्याचे निश्चित केले असून शासनाने जारी केलेल्या शासन निर्णयात इंग्रजी विषयासाठी 20 टक्के राखीव जागा ठेवल्या असून त्यासाठी आवश्यक पात्रतेमध्ये 10 वी / 12 वी चे शिक्षण इंग्रजी माध्यमातून असावे अशी तरतूद करण्यात आली असून न्यायालयाने ते रद्द करून फक्त डी.एड. प्रशिक्षण इंग्रजी माध्यमातून असावे असे निर्देश दिले आहेत. याबाबत शासनाने सुधारित जी.आर. काढण्याची आवश्यकता, हा विषय अत्यंत गंभीर असून तो मी आज या विशेष उल्लेखाद्वारे उपस्थित करू इच्छितो"

यानंतर श्री. अजित शिगम

(सभापतीस्थानी माननीय उपसभापती)

श्री.रामनाथ मोते...

राज्यातील अनेक शाळांमध्ये शिक्षकांची पदे रिक्त आहेत. शासनाने गेल्या वर्षी सी.ई.टी. घेतली नाही त्यामुळे राज्यामध्ये प्राथमिक शिक्षकांची पदे भरता आली नाहीत. यावर्षी शासनाने शिक्षक भरतीच्या संदर्भात जी स्पर्धा परीक्षा घेण्यात येणार आहे त्याचे निकष जाहीर केलेले आहेत. या नवीन शिक्षणसेवकांच्या भरती प्रक्रियेमध्ये 20 टक्के जागा इंग्रजी माध्यमाच्या शिक्षकांसाठी राखीव ठेवलेल्या आहेत. म्हणजे प्राथमिक शाळांमध्ये इंग्रजी विषयाकडे अधिक चांगल्याप्रकारे लक्ष देता यावे म्हणून इंग्रजी माध्यमातून शिक्षण घेतलेल्या किंवा इंग्रजी माध्यमातून डी.एड.प्रशिक्षण झालेल्या शिक्षकांची नेमणूक होण्याच्या दृष्टीकोनातून 20 टक्के जागा त्यांच्यासाठी राखून ठेवलेल्या आहेत. शिक्षकांनी 10-12वी पर्यंतचे शिक्षण इंग्रजी माध्यमातून घेतलेले असावे किंवा त्याचे डी.एड.प्रशिक्षण इंग्रजी माध्यमातून झाले असावे अशाप्रकारची अट त्या शासन निर्णयामध्ये आहे. या संदर्भात मुंबईतील शिक्षकांनी मुंबई उच्च न्यायालयात याचिका दाखल केली आहे. त्या याचिकेच्या संदर्भात न्यायालयाने निकाल दिलेला आहे की, 10-12वी पर्यंतचे शिक्षण इंग्रजी माध्यमातून झालेले असावे ही अट नियमबाह्य असून ती रद्द करण्यात यावी आणि केवळ डी.एड. प्रशिक्षण इंग्रजी माध्यमातून झाले असेल तर ते ग्राह्य मानून या 20 टक्के जागांमध्ये त्या शिक्षकांना नियुक्तीसाठी पात्र धरावे. तेव्हा आपल्या माध्यमातून माझी शासनाला विनंती आहे की, शासनाने जो आदेश काढलेला आहे त्यामध्ये सुधारणा करून न्यायालयाने जे निर्देश दिलेले आहेत त्याप्रमाणे बदल करावा व सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्थांना आणि ज्या ज्या ठिकाणी शिक्षणसेवकांची भरती होणार आहे त्याठिकाणी तातडीने हे आदेश निर्गमित करावे अशी विनंती आहे.

पृ. शी. : राज्यातील शिक्षकांना प्रत्येक महिन्याच्या 1 ते 5 तारखेला वेतन मिळणेबाबत

मु. शी. : . राज्यातील शिक्षकांना प्रत्येक महिन्याच्या 1 ते 5 तारखेला वेतन मिळणेबाबत श्री विक्रम काळे वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : माहिती सदस्य श्री.विक्रम काळे यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री. विक्रम काळे (औरंगाबाद विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

राज्यातील सर्व शासकीय व अशासकीय प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांतील शिक्षक कर्मचाऱ्यांचे वेतन प्रत्येक महिन्याच्या किमान 1 ते 5 तारखेपर्यंत होणे अपेक्षित आहे. असे असतानाही अधिकाऱ्यांच्या निष्काळजीपणामुळे सातत्याने शिक्षक कर्मचाऱ्यांच्या वेतनाला विलंब होत आहे. आश्रमशाळांमधील शिक्षक कर्मचाऱ्यांचेही हेच हाल आहेत. चौकशी केली असता बजेट नाही, बजेट आल्यावर पगार होतील असे एका वाक्याचे उत्तर देऊन शिक्षक कर्मचाऱ्यांची बोळवण केली जाते. कधी प्लॅन बजेट नसते कधी नॉन प्लॅन बजेट नसते, प्लॅन आणि नॉन प्लॅन ही प्रशासनाची अंतर्गत बाब आहे, त्याची झळ शिक्षक कर्मचाऱ्यांना कशासाठी ? सध्या राज्यातील शाळांतील व आश्रमशाळांतील शिक्षक कर्मचाऱ्यांचे माहे डिसेंबर, 2009 पासून पगार झालेले नाहीत. संबंधितांकडे विचारणा केली असता प्लॅनला बजेट नाही असे सांगितले जाते. वर्षभर वेतनासाठी किती निधी लागेल याची माहिती संबंधित अधिकाऱ्यांना नसते काय ? असतानाही मग असे चार-चार महिने शिक्षक कर्मचाऱ्यांचे वेतन न होणे ही बाब शासनाच्या दृष्टीने भूषणावह नाही. वेतन न मिळाल्याने त्यांच्या कुटुंबियांचे काय हाल होतात याचा विचार शासनाने केला पाहिजे. म्हणून शाळा असोत की आश्रमशाळा असोत, प्लॅनच्या असोत की नॉन प्लॅनचा असोत या शाळेतील सर्व

श्री.विक्रम काळे.....

शिक्षक कर्मचाऱ्यांचे थकीत वेतन तातडीने द्यावे व नियमित वेतन प्रत्येक महिन्याच्या 1 तारखेला होण्यासाठी योग्य ती उपाययोजना शासनाने तातडीने करावी असा सुवर्ण निर्णय या सुवर्ण महोत्सवी वर्षात शैक्षणिक वर्ष 2010-2011 सुरु होण्यापूर्वी घ्यावा अशी मागणी मी या विशेष उल्लेखाद्वारे करित आहे.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ. शी. : ठाणे विभागातील मर्चंट बिल्डींग धोकादायक स्थितीत असणे

मु. शी. : ठाणे विभागातील मर्चंट बिल्डींग धोकादायक स्थितीत असणे

याबाबत श्री.सुभाष भोईर, वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष

उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : माहितीय सदस्य श्री.सुभाष भोईर यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.सुभाष भोईर (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

ठाणे महानगरपालिकेकडून धोकादायक म्हणून रिकामी करण्यात आलेली मुंब्रा स्टेशन जवळील बिल्डींग केव्हाही कोसळण्याच्या अवस्थेत आहे. या इमारतीच्या खाली अनेक हॉकर्स, टपरीवाले तसेच एका बाजूला मासळी बाजार व नेहमीच्या बाजारहाटसाठी जाण्याचा रस्ता अगदी इमारतीला लागूनच आहेच त्यामुळे या इमारतीच्या सभोवताली सदैव वर्दळ असतेच व ही इमारत मुंबई-पुणे महामार्ग व फ्लायओव्हरला लागून असल्यामुळे सततची रहदारी चालू असते. अशा परिस्थितीत जर इमारत पडण्यासारखी दुर्दैवी घटना घडली तर शेकडोनी जीवित हानी होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही व म्हणून संभाव्य धोका निर्माण होण्यापूर्वीच शासनाकडून या बाबीची गांभीर्याने दखल घेणे गरजेचे आहे.

यानंतर श्री.खंदारे..

पृ. शी. : डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्याविषयी केलेली

अवमानकारक विधाने

मु. शी. : डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्याविषयी केलेली

अवमानकारक विधाने याबाबत श्री.राम पंडागळे,

वि.प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : माहिती सदस्य श्री.राम पंडागळे यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.राम पंडागळे (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

"भारतीय राज्य घटनेचे शिल्पकार डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्याविषयी दि.3 एप्रिल, 2010 रोजी वा त्यासुमारास अवमानकारक विधाने केल्याने आंबेडकरी अनुयायांच्या भावना दुखावणे, याबाबत मागणीसाठी भिवंडी तहसील कार्यालयावर मोर्चा काढणे, तसेच आझाद मैदान येथील काँग्रेस कार्यालयावर धडक देऊन घोषणाबाजी करून निषेध व्यक्त करण्यात येणे, सदर प्रकरणी सखोल चौकशी करून संबंधितांविरुद्ध कडक कारवाई करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने केलेली वा करण्यात येत असलेली कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

सभापती महोदय, भारतीय राज्य घटनेचे शिल्पकार डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विषयी श्री.मोहन प्रकाश यांनी दि.3.4.2010 रोजी अवमानकारक विधाने केल्यामुळे आंबेडकरी अनुयायांच्या भावना दुखावल्या आहेत. त्यामुळे संबंध राज्यात त्यांच्या विरोधात निषेध व मोर्चे सुरु आहेत. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे केवळ एका समाजाचे नसून संबंध देशाचे आहेत. त्यांनी राज्य घटना लिहिली त्याबाबत त्यांनी अनुद्गार काढले आहेत. डॉ.आंबेडकर यांनी 3 वर्षे रात्रंदिवस खपून देशाची राज्य घटना लिहिली. डॉ.आंबेडकर यांनी हे काम केले नसते तर कदाचित ते जास्त दिवस जगू शकले असते आणि दलित समाजाची जास्त दिवस सेवा केली असती. परंतु त्यांनी घटना लिहिलीच नाही असे उद्गार काढून त्यांनी डॉ.आंबेडकर यांचाच नाही तर तमाम

2...

श्री.राम पंडागळे....

दलित समाजाचा अपमान केला आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी पुणे करार केला हे संबंध देशाला माहित आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मोठे की महात्मा गांधी मोठे आहेत असे विधान त्यांनी केले आहे. डॉ.आंबेडकर यांनी पुणे करार करित असताना स्वतंत्र मतदार संघाची मान्य असताना डॉ.आंबेडकर यांनी आरक्षणाला मान्यता देऊन पुणे करार केला. पुणे करार केल्यामुळे महात्मा गांधीचा जीव वाचला. हा करार केला नसता तर 21 दिवसांच्या उपोषणामुळे महात्मा गांधींना मृत्यू आला असता. डॉ.आंबेडकर यांनी महात्मा गांधींवर उपकार करून स्वतंत्र मतदार संघाचा हक्क सोडून त्यांनी आरक्षणाला मान्यता दिली. त्याचप्रमाणे 1935 साली डॉ.आंबेडकर यांनी धर्मातराची घोषणा केली. ती घोषणा करून बौद्ध धर्म स्वीकारला. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे प्रथम भारतीय आहेत. डॉ.आंबेडकर यांचा कोणी अपमान करित असेल तर ते चुकीचे आहे. म्हणून मी शासनाला विनंती करतो की, बाहेरच्या प्रांतातील माणूस येथे येऊन महाराष्ट्रामध्ये डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विरुद्ध कोणी बोलत असेल तर त्यांच्यावर कारवाई करावी अशी आपणामार्फत शासनाला विनंती करतो.

श्री.जयप्रकाश छाजेड : सभापती महोदय, आताच सन्माननीय सदस्य श्री.राम पंडागळे यांनी विशेष उल्लेख मांडला आहे, त्यामुळे गैरसमज होऊ नये म्हणून त्याबाबत खुलासा करण्याची आवश्यकता आहे. आदरणीय डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्याबद्दल या देशातील प्रत्येक माणसाला अभिमान आहे. माननीय मोहन प्रकाश यांनी माफी मागितलेली आहे. मुळामध्ये त्यांनी तसे वर्तमानपत्रात छापून आल्यानंतर लोकांचा गैरसमज होऊ नये म्हणून माफी मागितलेली आहे. म्हणून माझी आपल्यामार्फत सन्माननीय सदस्यांना विनंती आहे की, त्यांनी ही विशेष उल्लेखाची सूचना मागे घ्यावी.

श्री.राम पंडागळे : सभापती महोदय, त्यांनी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचा अवमान केलेला आहे, हे त्यांनी मान्य केलेले आहे. त्याबाबत त्यांनी माफी मागितलेली आहे.....

यानंतर श्री.शिगम.....

उपसभापती : सन्माननीय सदस्य श्री. राम पंडागळे यांची विशेष उल्लेखाची सूचना एका मर्यादित स्वरूपाची आहे. असे असताना विषयाच्या बाहेर जाऊन या ठिकाणी भाष्य करण्यात आले. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे भारताचे नेते होते, एक आदरणीय व्यक्तिमत्व होते. त्यांच्या बदल कोणाच्याही मनात कोणताही संदेह नाही. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्यांनी ज्या मोहन प्रकाश यांचा उल्लेख केलेला आहे त्यांनी त्याबाबतीत दिलगिरी व्यक्त केलेली आहे. त्यामुळे या विषयावर पडदा पडलेला आहे. तेव्हा मोहन प्रकाश यांच्या संदर्भातील भाष्य कामकाजातून काढून टाकण्यात येईल.

(सन्माननीय सदस्य श्री. जैनुद्दिन जव्हेरी आणि सन्माननीय सदस्य श्री. राम पंडागळे हे एकाच वेळी बोलत असतात.)

उपसभापती : सन्माननीय सदस्यांनी कृपा करुन शांत बसावे. मोहन प्रकाश प्रकरण यासंदर्भातील उल्लेख मी काढून टाकण्यास सांगितले आहे. मी निदेश दिल्याप्रमाणे पुढची कार्यवाही होईल.

...2..

पृ.शी. : घरेलू कामगार कल्याण मंडळ कार्यरत होण्यासाठी
निधीची तरतूद करणे

मु.शी. : घरेलू कामगार कल्याण मंडळ कार्यरत होण्यासाठी
निधीची तरतूद करणे याबाबत श्री. जयप्रकाश छाजेड,
वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना

उपसभापती : माननीय सदस्य श्री. जयप्रकाश छाजेड यांनी विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.जयप्रकाश छाजेड (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना मांडतो.

"राज्य शासनाने मुंबईत घरेलू कामगार कल्याण मंडळ गठित करून प्रत्याक्षात मंडळ कार्यरत होण्यासाठी लागणा-या निधीची तरतूद न करणे, असंघटीत कामगारांसाठी स्मार्ट कार्ड योजना देण्यात न येणे, कामगार कल्याण मंडळातील अर्धवेळ कर्मचा-यांना पूर्णवेळ कामावर घेणे इत्यादी मागण्यांकडे सरकारचे लक्ष वेधण्यासाठी राज्यातील असंघटीत कामगारांनी गुरुवार दिनांक 8 एप्रिल 2010 रोजी मुंबईतील आझाद मैदानात मोर्चाचे केलेले आयोजन, राज्यातील असंघटीत कामगारांच्या प्रश्नांकडे शासनाने केलेल्या अक्षम्य दुर्लक्षामुळे त्यांच्यात पसरलेले संतापाचे वातावरण, शासनाबद्दल निर्माण झालेली नाराजी, राज्यातील असंघटीत कामगारांच्या मागण्यांकडे तातडीने लक्ष घालून त्यांना न्याय मिळवून देण्याची गरज, यावर शासनाने केलेली वा करावयाची कार्यवाही".

...3..

पृ.शी.: महाराष्ट्रातील विविध तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी सोयी सुविधा अभावी भाविकांची होत असलेली गैरसोय

मु.शी.: महाराष्ट्रातील विविध तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी सोयी सुविधा अभावी भाविकांची होत असलेली गैरसोय या विषयावर सर्वश्री उल्हास पवार, भाई जगताप, संजय दत्त, राजन तेली, श्रीमती अलका देसाई, श्री सुभाष चव्हाण, अॅड.उषाताई दराडे, श्री हेमंत टकले, डॉ.वसंत पवार, श्रीमती मंदा म्हात्रे, श्रीमती वंदना चव्हाण, श्रीमती मधु जैन, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव.

(चर्चा पुढे सुरु...)

उपसभापती : या प्रस्तावावर सन्माननीय सदस्या श्रीमती अलका देसाई यांचे भाषण सकाळच्या सत्रात अपूर्ण राहिलेले होते. त्यांनी आपले भाषण पुढे सुरु करावे.

श्रीमती अलका देसाई (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी माझ्या भाषणात सांगितले होते की, जेजुरीचे मंदिर, महालक्ष्मी मंदिर, मांढरा देवी मंदिर, तुळजा भवानी मंदिर येथील रस्ते आणि भाविकांसाठी असलेल्या सोईसुविधा चांगल्या प्रकारे व्हायला पाहिजे. तेथे डॉक्टर्स असावयास पाहिजेत, औषधोपचाराची सोय असावयास पाहिजे, स्वच्छ प्रसाधनगृहे आवयास पाहिजेत. सिंधुदुर्ग जिल्हयाच्या संदर्भात मी सांगू इच्छिते की, देवी भराडीला जाण्यासाठी एकमेव रस्ता आहे. बाकी कोणत्याही सोईसुविधा तेथे नाहीत. भराडी देवासाठी अर्थसंकल्पामध्ये तरतूद व्हायला हवी.

...नंतर श्री. भोगले...

श्रीमती अलका देसाई....

संपूर्ण देशामध्ये शिवाजी महाराजांचे एकमेव असलेले मंदिर हे सिंधुदुर्ग किल्ल्यामध्ये आहे. सिंधुदुर्ग किल्ल्याची डागडुजी करावयास हवी. आज ते मंदिर जीर्णवस्थेत आहे. त्या मंदिराची केवळ डागडुजी न करता ते चांगल्या अवस्थेत आणणे गरजेचे आहे. सिंधुदुर्ग जिल्हा हा पर्यटन जिल्हा जाहीर झालेला असून महाराष्ट्र व केंद्र शासनाने याला मान्यता दिलेली आहे. पर्यटनासाठी जात असताना पर्यटक या देवळाकडे आकर्षित व्हावेत, जेणेकरून काहीतरी चांगले या विश्वात आहे याचा पर्यटकांना साक्षात्कार होईल असे मी सुचवू इच्छिते. आपण मला बोलण्याची संधी दिल्याबद्दल आपले आभार मानून माझे भाषण पूर्ण करते.

..2..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.पांडुरंग फुंडकर (विरोधी पक्षनेता) : सभापती महोदय, या सभागृहाचे सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हासदादा पवार यांनी महाराष्ट्राच्या या संतांच्या भूमीमध्ये अनेक तीर्थक्षेत्र आणि पवित्र स्थळांसंबंधी आणि त्या माध्यमातून या ठिकाणी जी दिवसेंदिवस गर्दी वाढत आहे, तेथे सुविधांचा अभाव आहे त्यासंबंधीचा एक चांगला प्रस्ताव याठिकाणी मांडला आहे, त्या प्रस्तावावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी याठिकाणी उभा आहे.

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती श्री.चंद्रकांत पाटील)

सभापती महोदय, या प्रस्तावाचे समर्थन सर्वच करतील. मी या प्रस्तावाचे समर्थन करतो. याचे कारण असे की, महाराष्ट्र ही संतांची भूमी आहे. हे खरे आहे की, अनेक संत या महाराष्ट्राच्या भूमीमध्ये जन्माला आले. त्यांनी महाराष्ट्राला नव्हे तर सर्व जगाला दृष्टी देणारे वाङ्मय निर्माण केले. या वाङ्मयामध्ये तुकारामाची गाथा असेल, ज्ञानेश्वरांची ज्ञानेश्वरी असेल. या थोर संतांनी ज्ञानेश्वरी आणि तुकारामाची गाथा महाराष्ट्राच्या भूमीवर निर्माण केली. यामध्ये दोन भाग आहेत. महाराष्ट्रामध्ये जे संत होऊन गेले, ज्यांनी या महाराष्ट्राला वाङ्मय दिले, ज्यांनी या महाराष्ट्राला आपल्या वाङ्मयाच्या माध्यमातून दिशा दिली, मानवाला जगण्याचा मंत्र दिला अशा या संतांचा एक भाग करावा लागेल. दुसरा भाग म्हणजे ज्याठिकाणी जनतेची श्रद्धा आहे, उदा.पंढरपूर असेल, तुळजापूर असेल, गजानन महाराजांचे शेगाव असेल, वेरुळ असेल, अष्टविनायक असतील, ज्यांना लोकांनी देवतासमान मानले आहे अशी जी स्थाने आहेत त्यांचा दुसरा भाग करावा लागेल. पंढरपूरपासून सुरुवात केली तर आज पंढरपूर येथे वारकऱ्यांचा ओढा दिवसेंदिवस वाढत चालला आहे. आषाढी, कार्तिकी एकादशीला 9 ते 10 लाख वारकरी येतात. जो पंढरपूरला जातो तो तुळजापूरला जाणारच. आळंदी येथे सुद्धा लाखो लोक जमू लागले आहेत. आळंदी आणि देहू जवळजवळ आहेत. संत गजानन महाराजांचे शेगाव येथील स्थान विदर्भाची पंढरी म्हणून ओळखले जाते. रोज हजारो भाविक तेथे येऊ लागले आहेत.

नंतर 2झेड.1...

श्री. पांडुरंग फुंडकर

पण अशा तीर्थक्षेत्राच्या ठिकाणी कुठल्याही प्रकारच्या सुविधा उपलब्ध नाहीत. शासनाने अर्थसंकल्पात काही निधी देहू, आळंदी, पंढरपूर, तुळजापूर आणि शेगांव या संस्थानांसाठी देण्याची घोषणा केली आहे. या प्रस्तावावर बोलताना माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार यांनी सुध्दा उल्लेख केला की, सन 2003-04 च्या अर्थसंकल्पात शासनाने अष्टविनायकांचा विकास करण्यासाठी तरतूद केली होती परंतु तो निधी कमी पडला इतकी कमी ही तरतूद होती. अशाच प्रकारे आता शेगांव, तुळजापूर, आळंदी आणि देहू तसेच पंढरपूरसाठी तरतूद करण्यात आली. हे एक प्रकारे उशिरा सुचलेले शहाणपण म्हटले तर वावगे होणार नाही. संत तुकाराम महाराजांच्या चतुःशताब्दीचे वर्ष पार पडले. त्या उद्घाटनाच्या कार्यक्रमाला मी हजर होता. त्या ठिकाणी घोषणाही झाली परंतु जो निधी शासनाने दिला होता तो कमी तर पडलाच पण वर्षभरापर्यंत सुध्दा तो पोहचला नाही. मी या निमित्ताने मंत्री महोदयांच्या निदर्शनास आणून देऊ इच्छितो की, संत गजानन महाराजांचे संजीवनी शताब्दी वर्ष सुरु होण्यापूर्वी याच सभागृहात हा विषय मी उपस्थित केला होता आणि माननीय सदस्य श्री. उल्हासदादा पवार यांनीही त्याचे समर्थन केले होते. हा विषय असा होता की, संजीवनी शताब्दी वर्षात जवळपास एक कोटी भाविक शेगावला येणार त्यांना सुविधा मिळाव्यात. कारण शेगांव ही "क" वर्ग नगरपालिका असून एक प्रकारे खेडेवजा गांवच म्हटले तरी चालेल. अशा छोट्याशा गावातील नागरिकांनाच पिण्याचे पाणी मिळत नाही तर बाहेरून येणाऱ्या करोडो लोकांची व्यवस्था कशी होणार हा प्रश्न आहे. मुळातच पाण्याची टंचाई आहे त्यात एवढ्या लोकांची व्यवस्था कशी होईल याचा विचार करणे आवश्यक आहे. तशीच अवस्था पंढरपूरची सुध्दा आहे. मी गेली 20 वर्षे नित्यनेमाने पंढरपूरची आषाढी आणि कार्तिकीची वारी करतो. सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार सुध्दा असतातच. पंढरपूरला दिवसेदिवस माणसांचा ओघ वाढतच आहे. कारण केवळ राज्यातूनच नव्हे तर कर्नाटकातूनही लाखोच्या संख्येने लोक येतात. पंढरपूरची नगरपालिका सुध्दा छोटीशीच आहे, त्यांच्याकडे निधी नसल्यामुळे आवश्यक त्या सुविधा ती नगरपालिका आजपर्यंत निर्माण करू शकली नाही. त्या ठिकाणी धर्मशाळानाही, भक्तनिवासाची सोय नाही म्हणून आपल्याला वारकरी रस्त्यावर, जमिनीवर तसेच शेतात झोपलेले आढळून येतात. त्यांची शौचालयाची व्यवस्था नाही तसेच अन्य प्रातःविधीची

श्री. पांडुरंग फुंडकर

देखील व्यवस्था नाही, पिण्याच्या पाण्याची सोय नाही, रस्ते निमुळते आहेत. प्रदक्षिणा घालण्यासाठी जी मार्गिका आहे ती म्हणजे एकदा दिंडी प्रदक्षिणा घालण्यासाठी गेली तर भाविकांना मंदिरात जाण्यासाठी रस्ताच शिल्लक राहत नाही. अशा वेळेस येथे फ्लाय ओव्हर जर तयार केला तर मंदिरात जायला रस्ता मिळू शकेल. कारण सध्याच्या परिस्थितीत एकदा दिंडी सुरु झाल्यानंतर मुंगी जाण्याचाही रस्ता राहत नाही.

महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी परवा विषय उपस्थित केला होता. तोच मी सांगू इच्छितो की, आमच्या विदर्भातील डव्ह्याचे संस्थान हे नंगानाथ महाराजांचे संस्था एक प्रसिध्द ठिकाण असून तेथे सर्व जाती धर्माचे लाखो लोक येतात. त्या ठिकाणी सुध्दा भाविकांची काहीच व्यवस्था नाही, मी तेथे अनेक वेळा जाऊन आलो आहे. तसेच आमच्या चिखली येथे रेणुका देवीचे संस्थान आहे. बुलडाणा येथे सैलानीचा दर्गा अतिशय प्रसिध्द आहे. येथे तर मुस्लीम धर्मियांपेक्षा हिंदुच जास्त संख्येने येत असतात. सैलानी दर्गा असलेले हे एक छोटेसे गांव जंगलात आहे.

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. पांडुरंग फुंडकर ...

त्या ठिकाणी 100 घरांची सुध्दा वस्ती नाही परंतु भावीक लाखोच्या संख्येने येत असतात. त्या ठिकाणी झोपडया भाडयाने घेऊन भावीक राहत असतात. लखोपती माणसाला सुध्दा या ठिकाणच्या झोपडयातच मुक्कामाला रहावे लागते. त्या ठिकाणी राहण्याची कोणतीही व्यवस्था नाही. या ठिकाणी राहण्याची चांगली व्यवस्था नसल्यामुळे अनेक लोक सर्पदंशाने मेलेली आहेत.

सभापती महोदय, पळशी सुपो हे देवस्थान सुध्दा बुलढाणा जिल्हयात आहे. हे देवस्थान जागरुक आहे. या ठिकाणी भावीक 30 दिवस राहिला व त्याने जर 30 दिवस तेथील पाण्याने अंधोळ केली तर असाध्य रोग सुध्दा बरा होतो, असे आढळून आलेले आहे.

सभापती महोदय, अमरावती जिल्हयात आंबादेवी देवस्थान आहे. त्या ठिकाणीही कोणतीही व्यवस्था नाही तशीच परिस्थिती शनी शिंगणापूरची आहे. शनी शिंगणापूर हे गाव सुध्दा छोटे आहे परंतु या ठिकाणी 6-7 लाख भावीक येत असतात. या शनी शिंगणापूरला जाण्यासाठी चांगला रस्ता नाही. सर्व धर्म समभाव शब्द आता प्रचलित झालेला आहे. परंतु पंढरीच्या त्या काळात ख-या अर्थाने सर्व धर्म समभाव पाळला जात होता. विठोबांच्या भक्तांमध्ये सर्व समाजाचा समावेश होता. गोरा कुंभार, नरहरी सोनार, संत नामदेव हे शिंपी समाजाचे होते. संत चोखोबाने महाराष्ट्राला एक दिशा देण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. संत चोखोबा हे दलित समाजाचे होते. संत चोखोबा हे दलित असतांना सुध्दा त्यांनी विठोबाची मनोभावे पुजा केली होती. संत चोखोबांचा जन्म देऊळगाव राजा तालुक्यातील मेहूण राजा गावात झाला होता. या ठिकाणी सुध्दा कोणतीच व्यवस्था नाही. त्यामुळे पुढच्या पिढीला आपण चोखोबाचा ठेवा ठेवणार आहात की नाही ? ग्राम गीतेच्या माध्यमातून संत तुकडोजी महाराजांनी सगळ्या मानवतेला गवसणी घातलेली आहे. आत्म संकुचितपणाला त्यांनी मुठमाती दिलेली होती. त्यांनी खंजिरीच्या तालावर देवाला मागणी मागितली होती की, "या भारतात बंधुभाव नित्य असू दे, दे वरची असा दे". संत तुकडोजी महाराजांच्या ग्राम गीतेला आपण पाठ्यपुस्तकात घेतले पाहिजे. संत तुकडोजी महाराजांचे हे जन्मशताब्दी वर्ष आहे. एवढ्या वर्षात आपण या संतांच्या संदर्भात काहीच केले नाही, आपण केवळ कमिटया निर्माण केल्या पण कमिटया निर्माण केल्या नंतर काहीच झालेले नाही. या ठिकाणी अत्यंत चांगला प्रस्ताव

श्री. पांडुरंग फुंडकर ...

सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार यांनी आणलेला आहे. ज्या ठिकाणी मोठ्या प्रमाणात यात्रा भरतात त्या ठिकाणी सोयीसुविधा शासनाने यात्रेकरु,भक्त यांना सोयीसुविधा उपलब्ध करून दिल्या पाहिजेत, त्यांना पिण्याचे शुध्द पाणी उपलब्ध करून दिले पाहिजे, जाण्यायेण्यासाठी चांगले रस्ते उपलब्ध करून दिले पाहिजे, शौचालयांची व्यवस्था केली पाहिजे, निवासाची व्यवस्था करून दिली पाहिजे. यात्रेकरुनां तीर्थस्थळी सर्व सोयीसुविधा उपलब्ध करून दिल्या पाहिजेत, असा या प्रस्तावाचा खरा अर्थ आहे.

यानंतर श्री. सरफरे....

श्री.पांडुरंग फुंडकर...

आणखी एक मोठे ठिकाण शिरपूर येथील जैनांची काशी म्हणून ओळखले जाते. या ठिकाणी अखिल हिंदुस्थानामधून सर्व जैन मंडळी दर्शनासाठी येतात. ज्याप्रमाणे नांदेडमध्ये शीख पंथांचे ठिकाण आहे त्याप्रमाणे महाराष्ट्रामध्ये जैनांची काशी असलेले शिरपूर हे मंत्रिमहोदयांच्या जिल्हयामध्ये येते. अशा या शिरपूरला कोणत्याही प्रकारची व्यवस्था करण्यात आलेली नाही. या प्रश्नाच्या माध्यमातून मी शासनाला विनंती करतो की. आपण एकदा या महाराष्ट्राचा सर्व्हे करा, जर आपल्याला नीट नियोजन करावयाचे असेल तर सर्व्हे करा. ही साधूसंतांची भूमी आहे, देवादिकांचे ठिकाण आहे. या ठिकाणी बारीक सारीक मंदिरांचा विचार करू नका. ज्या ठिकाणी हजारो भाविक येतात अशी ठिकाणे निवडून काढा. यामध्ये गजानन महाराज, देहू-आळंदी, तुळजापूर, अक्कलकोट, शिर्डी, कोल्हापूरची महालक्ष्मी, सप्तश्रृंगी, माहुरगड अशी तीर्थक्षेत्रे आपण फिक्स करावीत आणि त्या ठिकाणी सोयी सुविधा निर्माण करण्यासाठी कालबद्ध कार्यक्रम तयार करा. अन्य ठिकाणी पैसे उधळून तुम्हाला दिले तितके खूप दिले असे म्हणू नका. आपण शेगावच्या गजानन महाराज संस्थानासाठी 365 कोटींची घोषणा केली, त्यापैकी यावर्षी 65 कोटी देणार होता. गजानन महाराजांचे जन्मशताब्दी वर्ष असतांना 65 कोटीपैकी 1 नवा पैसा देखील अजून पोहोचलेला नाही. फक्त टेंडर निघाले आहे. म्हणून माझी मागणी आहे की, संपूर्ण महाराष्ट्राचा सर्व्हे करून साधू संतांची, देवादिकांची तीर्थस्थळे आहेत त्या ठिकाणी नियोजनबद्ध कार्यक्रम तयार करा. त्याला दोन्ही बाजूकडून विरोध होणार नाही. त्यामध्ये दर्गे असतील, जैनांची ठिकाणे असतील त्यांचाही समावेश त्यामध्ये करा. अशाप्रकारे कालबद्ध कार्यक्रम करून आपण त्यासाठी निधीची तरतूद केली तर त्याला आमचा विरोध असणार नाही. आणि म्हणून सर्वधर्मसमभावनेने दर्गे, मंदिरे, जैनांची मंदिरे या ठिकाणी टॉयलेटची व्यवस्था करा, पिण्याच्या स्वच्छ आणि मुबलक पाण्याची व्यवस्था करा. त्या ठिकाणी चांगल्या रस्त्यांची व्यवस्था करा. या सर्व अत्यावश्यक गरजा समजून त्यासाठी जेवढा लागेल तेवढा निधी आपण उपलब्ध करून द्यावा.

सभापती महोदय, आज अनेक संस्थांनामध्ये बाजार मांडलेला आहे. अनेक ट्रस्टच्या माध्यमातून संस्था निर्माण झाल्या आहेत, संस्थांनाच्या नावाने हजारो एकर जमीन आहे. त्यामधून येणारे उत्पादन त्या संस्थेला मिळत नाही, त्यामुळे त्या ठिकाणी कोणत्याही सोयी-सुविधा होत नाही. त्या संस्थेसाठी कोणताही पैसा खर्च करीत नाही. असे काही ट्रस्ट महाराष्ट्रामध्ये आहेत त्यांची आपण चौकशी करावी. काहींनी गोरख धंदा लावला आहे. आज विठोबाच्या दर्शनासाठी पैसे द्यावे

DGS/ SBT/ MMP/ KGS/ ST/

श्री. पांडुरंग फुंडकर...

लागत होते त्याला आपण स्थगिती दिली. त्याबाबत आपण कायमचा निर्णय घ्यावा. कोणत्याही गोरगरीब माणसाला देवाच्या दारामध्ये दर्शनासाठी पैसे देण्याचे काम पुढील काळात होणार असेल, अशाप्रकारचा गोरख धंदा, पैसे कमाविण्याचा धंदा केला जात असेल तर त्याला रोखण्याचे काम तुम्हा-आम्हाला केले पाहिजे एवढे बोलून मी माझे भाषण संपवितो.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. राजन तेली (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, महाराष्ट्रातील तीर्थक्षेत्रांचा विकास करण्यासाठी मांडण्यात आलेल्या ठरावावर मी केवळ दोन मिनिटांमध्ये माझे भाषण संपविणार आहे.

मी सुरुवातीला माननीय अर्थमंत्र्यांना मनापासून धन्यवाद याकरिता देतो की, त्यांनी पहिल्यांदा यावर्षी कोकणातील देव बजेटमध्ये आणले आहेत. विशेषकरून आंगणेवाडीला किमान 8 त 10 लाख भाविक दरवर्षी येतात. त्याठिकाणी यात्रेच्या वेळी दर्शनाकरिता एक लाकडी पूल तयार केला जातो. ज्याप्रमाणे मांढरदेवीला प्रसंग घडला त्याची आठवण झाल्याशिवाय रहात नाही. त्यामुळे यावर्षी जिल्हाधिकाऱ्यांनी बंदी घातली असतांनाही भाविकांची संख्या पाहिल्यानंतर त्यांचाही नाईलाज झाला. आणि त्यांना शेवटी परवानगी द्यावी लागली. त्याकरिता शासनाने दोन कोटींची तरतूद केल्याबद्दल मी मंत्रीमहोदयांना धन्यवाद देतो. परंतु त्या यात्रेच्या ठिकाणी येणाऱ्या 10 लाख भाविकांसाठी योग्य प्रकारची उपाय योजना करावी अशी मी विनंती करतो.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्री.राजन तेली

तीच परिस्थिती कुणकेश्वर मंदिराच्या बाबतीत आहे. कुणकेश्वर मंदिर हे समुद्राच्या बाजूला, अतिशय ऊंचावर असून तेथे शिवमंदिर आहे. तेथे मोठ्या प्रमाणात पर्यटक येतात. त्यासाठी शासनाने दोन कोटी रुपये दिलेले आहेत. पण हे दोन कोटी रुपये पुरेसे नाहीत. परंतु शासनाने यासाठी निधी देण्यास सुरुवात केलेली आहे. तेव्हा तेथे देखील चांगल्या प्रकारचे नियोजन करावे अशा प्रकारची विनंती करतो. सर्वात महत्वाचे असे की, या जिल्ह्यामध्ये टेंभे स्वामी महाराजांचा मठ आहे आणि महाराष्ट्रातूनच नव्हे तर कर्नाटक, केरळ आणि गोव्यातून लोक येतात. त्याठिकाणी सुद्धा सोयी-सुविधा उपलब्ध व्हाव्यात अशा प्रकारची विनंती करतो. मी आणखी एक विनंती करतो की, कोकणातील काही दगडी मंदिरे अशी आहेत की, ती 1600 ते 1700 सालातील आहेत आणि त्या मंदिरांचे सिलींग देखील पहाण्यासारखे आहे. माणगावला 1600 सालातील यक्षिणी मंदिर आहे आणि पर्यटनाच्या दृष्टीकोनातून याबाबतीत विचार केला पाहिजे. माणगाव मधील यक्षिणी मंदिर असेल किंवा रामेश्वर मंदिर असेल, त्याचप्रमाणे नारूरचे महालक्ष्मी मंदिर असेल, येथील मंदिरांचे छत संपूर्णपणे दगडाचे आहे. ही जी सर्व मंदिरे आहेत, त्यांच्याबाबतीत सुद्धा अतिशय चांगल्या प्रकारचा विचार व्हावा. तेथे इतर काही सोयी नाहीत, त्या करण्यात याव्यात. परंतु यासंबंधातील गोष्टी रेकॉर्डवर याव्यात म्हणून मी सांगत आहे. या भागातील मंदिरांच्या बाबतीत सोयी करण्यात याव्यात आणि याकरता प्रयत्न करावेत अशी विनंती करतो आणि जाता-जाता एकच गोष्ट सांगू इच्छितो की, सन्माननीय सदस्सा श्रीमती अलकाताई देसाई यांनी भूमिका मांडलेली आहे की, सिंधुदुर्ग किल्ल्यावर छत्रपती शिवाजी महाराजांचे देशातील एकमेव मंदिर आहे. त्याठिकाणी दरवर्षी मालवण मध्ये सात लाख पर्यटक येतात. सर्व सन्माननीय सदस्य त्या मंदिराच्या विकासाच्या बाबतीत सातत्याने मागणी करतात. याठिकाणी सन्माननीय मंत्री महोदय श्री.सुनील तटकरेसाहेब उपस्थित आहेत. मी आपल्याकडे अशी मागणी करतो की, देशामधील छत्रपती शिवाजी महाराजांचे एकमेव मंदिर असल्याने, या मंदिरासाठी आपण निधी उपलब्ध करून द्यावा अशा प्रकारची विनंती करून मी माझे भाषण संपवितो. धन्यवाद.

. . . .3 सी-2

प्रा.सुरेश नवले (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, आदरणीय सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास दादा पवार यांनी जो प्रस्ताव मांडलेला आहे, तो महाराष्ट्राच्या दृष्टीने अतिशय महत्वाचा आहे. त्यामुळे मी प्रथमतः सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हासदादा पवार यांना मनापासून धन्यवाद देतो. माझ्या मनामध्ये असे विचार येतात की, सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हासदादा पवार यांनी जे प्रवचन केले आणि या सदनाला मंत्रमुग्ध केले, त्याबाबतीत मला असे वाटते की, खरेतर सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हासदादा पवार यांना महाराष्ट्राच्या कानाकोपऱ्यामध्ये जाण्याची आवश्यकता असताना, आपण फार काळ येथे कशासाठी बसलेले आहात. खऱ्या अर्थाने महाराष्ट्राला अशा प्रबोधनकाराची देखील आवश्यकता आहे आणि आपण ते काम उत्तमप्रकारे करू शकाल अशी मला खात्री आहे.

सभापती महोदय, महाराष्ट्रामध्ये अनेक तीर्थस्थळे आणि देवस्थाने आहेत. नदीच्या काठी असणारी तीर्थस्थळे आणि उर्वरित असणारी देवस्थाने यांचा सर्वांगीण विकास करण्यासाठी माननीय अर्थमंत्र्यांनी भरीव तरतूद केली आणि अजूनही करण्याची आवश्यकता आहे या निष्कर्षापर्यंत या सदनातील अनेक सन्माननीय सदस्य पोहोचलेले आहेत. त्यामुळे माझी त्यांना विनंती आहे की, आपण अजून त्यामध्ये भरीव तरतूद करावी आणि महाराष्ट्रातील लोकांची जी श्रद्धा आहे, त्या श्रद्धेला थोडी हळूवारपणे फुंकर घालण्याचा प्रयत्न करावा. कारण शेवटी

देवाचिया व्दारी उभा क्षणभरी
तेणी मुक्ती चारी साधियल्या,
हरी मुखे म्हणा, हरी मुखे म्हणा,
पुण्याची गणना कोण करी,
असोनी संसारी जीवे वेगू करी
वेदशास्त्र उभारी बाह्य सदा
ज्ञानदेव म्हणजे व्यासांचिया खुणा
आणि व्दारकेचा राणा पांडवा घरी

आता हा राणा पांडवांच्याच घरी असावा, तो कौरवांकडे जाऊ नये या भावनेपोटी शासनाने असे प्रयत्न केले असतील तर मला वाटते की, शासन तसे धर्मवंत आहे असे म्हणावे लागेल आणि तसा निष्कर्ष काढावा लागेल. सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हासदादा पवार यांनी एक शंका व्यक्त केली की, माजी सन्माननीय सदस्य श्री.सुधाकर परिचारक यांच्याकडे पांडुरंगाच्या मंदिरातील काही साहित्य

. . . .3 सी-3

प्रा.सुरेश नवले

आहे आणि अजूनपर्यंत त्यांनी ते परत दिलेले नाही. मला असे वाटते की, त्यांचे व्यक्तिमत्व हे अतिशय सौम्य प्रकृतीचे आहे आणि त्यांनी अजूनपर्यंत हे साहित्य परत का दिले नाही ? मला असे वाटते की, बहुतेक त्यांना तुकाराम यांचा मंत्र आढवत नसेल. तुकारामांचा एक अभंग आहे की,

अभक्त ब्राम्हण जळो त्यांचे तोंड

काय त्यासी रांड प्रसवली

आता जर तुकारामबाबांनी असे सांगितले असेल तर त्यांचे स्मरण करून सन्माननीय सदस्य श्री.सुधाकर परिचारक यांनी त्यांच्याकडे जे पांडुरंगाचे साहित्य आहे ते त्यांनी परत केले पाहिजे अशी भावना सर्वांच्या उपस्थितीमध्ये मी व्यक्त करतो.

सभापती महोदय, आमच्या बीडमध्ये नारायणगड आणि भगवानगड असे दोन गड आहेत. सन्माननीय सदस्य श्री.गोपीनाथ मुंडेसाहेब हे हेलिकॉप्टरने भगवान गडावर येत असतात आणि दर्शन घेत असतात. भगवानगडावर अखंड ब्रम्हचान्याचे व्रत धारण करणारे आणि अजूबाजूचा परिसर पुनीत व्हावा म्हणून प्रयत्नशील रहाणारे भगवान नावाचे एक बाबा होऊन गेले. संतांच्या वाटेने जाणारे असे जे बाबा होते, त्या बाबांचा स्पर्श आमच्या त्या गडाला लाभला आहे.

यानंतर कु.थोरात

प्रा. सुरेश नवले...

आणि परिणाम: हजारो आणि लाखो लोक तेथे येतात आणि या गडाचे दर्शन घेतात परंतु शासनाच्या वतीने अद्यापर्यंत एक नवा पैसाही यासाठी दिलेला नाही. माझी आग्रहाची विनंती आहे की, त्याठिकाणी निधी उपलब्ध करून द्यावा. कोल्हापूरला आणि तुळजापूरला काही निधी उपलब्ध करून दिला आहे. तुळजापूरला भोपी असतात. या भोप्यांची सगळी घरे रस्त्यावर आहेत. शासन त्याठिकाणी 18 मीटरचा रस्ता करणार आहे. 18 मीटरचा रस्ता केल्यानंतर या भोप्यांना एकही घर राहाणार नाही. भोप्यांना जर घर राहिले नाही तर तुळजाभवानीची पूजा कोण करणार? असा प्रश्न मनात निर्माण झाल्याशिवाय राहात नाही. म्हणून भोप्यांनाही घर असावे आणि भोप्यांनी थोडे आधुनिक व्हावे यासाठी प्रयत्न करण्याची गरज आहे. तेथे एक अनिष्ट आणि अघोरी प्रथा आहे. दसऱ्याच्या दिवशी त्या देवीसमोर बोकड धरला जातो. त्याच्या मानेवरून सुरी फिरवली जाते आणि उडालेले रक्त कपाळाला लावले जाते. ही अघोरी प्रथा शासनाने बंद केली पाहिजे असे मला वाटते. त्यादृष्टीने शासन प्रयत्नशील राहिले तर मला असे वाटते की, अवती-भवतीच्या परिसरात राहणाऱ्या भक्तांना बरे वाटेल आणि देवीला तरी हे आवडते काय? तिच्या समोर बोकड कापायचे आणि त्याचे रक्त कपाळाला लावायचे? सभापती महोदय, ही अनिष्ट आणि अघोरी प्रथा बंद करण्याचा प्रयत्न राज्य शासनाने करावा एवढी आग्रहाची विनंती करून मी माझे भाषण पूर्ण करतो. धन्यवाद.

...2..

श्री. जैनुद्दीन जव्हेरी (वर्धा-चंद्रपूर-गडचिरोली स्थानिक प्रा.संस्था) : सभापती महोदय,सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार यांनी याठिकाणी नियम 260 अन्वये जो प्रस्ताव सादर केला आहे त्याचे समर्थन करण्यासाठी मी उभा आहे.

महाराष्ट्र ही संताची भूमी आहे. महाराष्ट्रात विदर्भ हा मागासलेला भाग असून तेथे चंद्रपूर व गडचिरोली हे आदिवासी जिल्हे आहेत. या जिल्हयांमध्ये मागील 300,400 वर्षापूर्वीची अनेक जुनी देवळे व मोठी मंदिरे आहेत. पण दुर्दैवाने शासनाचे तिकडे म्हणावे तेवढे लक्ष नाही. गडचिरोली जिल्हयात चामोशी तालुक्यात मार्कण्डेयश्वराचे मोठे मंदिर नदीच्या पात्रात आहे. तेथे लाखो लोक दर्शनासाठी येतात. त्याठिकाणी कुठल्याही प्रकारच्या सुविधा नाहीत. रस्ते नाहीत, राहण्यासाठी कोणतीही सोय नाही. तरी या मोठ्या मंदिरासाठी काही तरतूद करावी. गडचिरोली जिल्हा हा पूर्वी आदिवासी गोंड राजाचा जिल्हा होता. तेथे आदिवासी व महाराष्ट्रातील अनेक लोक येत असतात. चंद्रपूर शहरात महाकाली देवीचे मोठे मंदिर आहे मागील तीनशे ते साडेतीनशे वर्षापूर्वी गोंड राजाने हे मंदिर बनविलेले होते. इरई नदीच्या बाजूला हे मंदिर आहे. तेथेही कोणत्याही प्रकारच्या सुविधा नाहीत. नगरपरिषदेद्वारे तेथे सुविधा पुरविल्या जातात पण त्याठिकाणी लाखो, करोडो रुपये खर्च करण्याची नगरपरिषदेची परिस्थिती नाही. सभापती महोदय, शासनाने अनेक मंदिरांच्या विकासासाठी बजेटमध्ये तरतूद केलेली आहे ती बाब स्वागताह आहे. पण मंदिराच्या आजुबाजूचा परिसर म्हणून काही नेते मंडळी आपल्या गावात आपल्या जिल्हयात रोड झाले पाहिजेत, धरणे झाले पाहिजेत यासाठी मंदिराच्या नावाने त्या परिसराच्या सभोवतालच्या विकासासाठी निधी घेऊन जातात. शासनाने चंद्रपूर व गडचिरोली जिल्हयासाठी देवस्थानांच्या ठिकाणी काही सुखसुविधा निर्माया करण्याची आवश्यकता आहे. याठिकाणी येणाऱ्या भक्तगणाला असे वाटले पाहिजे की, गडचिरोली आणि चंद्रपूर जिल्हयात महाराष्ट्र शासनाने अनेक सुविधा दिलेल्या आहेत. नागपूरमध्ये बाबा ताजुद्दीनचा मोठा दर्गा आहे त्याठिकाणी सर्व धर्मीय भाविक येत असतात. नागपूर शहरात तो दर्गा असल्यामुळे त्या दर्गासाठी शासनाने काही तरतूद करावी. चंद्रपूरमध्ये मार्कण्डेय मंदिराजवळ इरई नदी आहे. मार्च-एप्रिलमध्ये येथे यात्रा भरते. शासनाने कलेक्टरकडे चौकशी करावी. इरई नदीचे पाणी जनावरे पीत नाहीत पण त्याठिकाणी जे भाविक येतात ते श्रद्धेने ते पाणी पितात. तसेच ते पाणी अमृत समजून आपल्या घरी घेऊन जातात म्हणून त्या नदीच्या पाण्याचे शुध्दीकरण करण्याची आवश्यकता आहे.

07-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3E-1

RDB/ KGS/ ST/

पूर्वी कु. थोरात

16:10

श्री. जैनुद्दीन जव्हेरी

आम्ही जत्रेच्या वेळी प्रयत्न करतो पण ते शक्य होत नाही. विदर्भात चंद्रपूर, गडचिरोली हा मागासलेला भाग असून त्या ठिकाणी जे लोक देवाच्या दर्शनासाठी येतात त्यांना किमान चांगले पिण्याचे पाणी मिळेल एवढी तरी सुविधा उपलब्ध करून द्यावी अशी विनंती करून मी माझे भाषण संपवितो.

...2...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

RDB/ KGS/ ST/

श्री. सय्यद जमा (महाराष्ट्र विधानसभा द्वारा निर्वाचित) : सभापति महोदय, माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार ने नियम 260 के अन्तर्गत जो प्रस्ताव पेश किया है, मैं उसका समर्थन करता हूँ. यह बहुत अच्छा प्रस्ताव है. माननीय विरोधी पक्ष नेता श्री. फुंडकर जी ने जो बातें यहां पर रखी हैं, उन बातों को रिपीट न करते हुए मैं उनका पूरा समर्थन करता हूँ. महाराष्ट्र के सभी तीर्थक्षेत्र का सर्वे होना चाहिए और उनके विकास के लिए एक परमानेंट योजना बनानी चाहिए. हमारे मंत्रिमंडल, माननीय मुख्यमंत्री और माननीय वित्तमंत्री जी ने जो फंड दिया है, उसके लिए मैं उनको धन्यवाद देता हूँ.

सभापति महोदय, मैं 2-3 बातें आपके सामने रखना चाहता हूँ. रामटेक बहुत बड़ा महत्वपूर्ण तीर्थस्थल है. रामटेक में ऐतिहासिक पहाड़ी के ऊपर राम मंदिर का महत्व है. ऑर्कोलॉजीकल सर्वे ऑफ इंडिया के अनुसार इस राम मंदिर के अन्दर एक मस्जिद भी है, जो कि एक पुराना हेरिटेज है. यह नेशनल इंटिग्रिटी का सिंबल है. इसके विकास के बारे में सरकार को ध्यान देना चाहिए. रामटेक की पहाड़ी के सामने एक छोटी पहाड़ी पर वली कासिम शाह बाबा का स्थान है और यह अजमेर शरीफ के समय की दरगाह है. लोकल फंड से राम मंदिर की पहाड़ी के सामने 20 हजार पेड़ लगाए हैं. यह बहुत अच्छी जगह है. रामटेक के विकास के लिए एक विशेष प्राधिकरण बनाना चाहिए, वहां पर रोप वे लगाने का प्रावधान करना चाहिए और इस पूरे क्षेत्र को विकसित करना चाहिए.

सभापति महोदय, रामटेक तालुके में खिंडशी में आदिवासियों के बहुत बड़े गुरु का स्थल है, जहां पर लाखों की संख्या में आदिवासी आते हैं. इसके विकास के बारे में सरकार को ध्यान देना चाहिए.

सभापति महोदय, नागपुर में हजरत ताजुद्दीन औलिया की दरगाह पर मुस्लिमों से ज्यादा गैर मुस्लिम लोग जाते हैं. यह एक सिम्बोलिक स्थल है. इसका विकास हुआ है, लेकिन और अधिक विकास करने की आवश्यकता है. इसलिए माननीय वित्तमंत्री को इस ओर ध्यान देना चाहिए. अगर आपने फोटो देखा हो तो ताजुद्दीन बाबा का फोटो एक महिला के साथ रहता है, जिनका नाम अम्मा साहेब है. पूरे विश्व में किसी महिला की दरगाह नहीं है, लेकिन कामठी के पास अम्मा साहेब की दरगाह है. पूरे विश्व में एक ही महिला की दरगाह है.

. 3E-3

. . . . श्री. सय्यद जमा

सभापति महोदय, कन्हान रिवर के किनारे पर बहुत अच्छा कुराडी माता का मंदिर है. विकास कार्य करने के लिए वहां के ट्रस्ट के पास साधन नहीं है. पिछले कुछ सालों से आमदार फंड से पैसा दिया है. कोराडी माता के मंदिर के विकास के लिए सरकार को विशेष ध्यान देना चाहिए.

सभापति महोदय, कुछ दिन पहले महाराष्ट्र शासन ने मुंबई के समुद्र में शिवाजी महाराज का बहुत बड़ा पुतला बिठाने का तय किया था और उसके लिए 350 करोड़ रुपए की योजना बनाई थी. यह सुनकर हमें बहुत अच्छा लगा था, लेकिन इसके बारे में कोई प्रावधान नहीं दिख रहा है. जिस प्रकार से कन्याकुमारी में स्वामी विवेकानन्द का रॉक मेमोरियल बनाया गया है, उससे बड़ा भव्य स्टेच्यू और मेमोरियल शिवाजी महाराज का मुंबई में बनना चाहिए. इसके लिए बजट में प्रावधान करके जल्दी से जल्दी काम शुरू करना चाहिए. शिवाजी महाराज से बड़ा सिम्बोलिक महाराष्ट्र के लिए नहीं हो सकता है.

सभापति महोदय, महाराष्ट्र का सांस्कृतिक महत्व है और इस बारे में पूरे देश में महाराष्ट्र अब्बल है. राज्यों में सब से बड़ा राज्य है, इसलिए महाराष्ट्र है. मैं महाराष्ट्र शासन का ध्यान आकर्षित करना चाहता हूँ कि जहां हजारों-लाखों की संख्या में लोग जाते हैं, उनकी मूलभूत सुविधाओं की ओर शासन को ध्यान देना चाहिए. अगर कहीं कुछ दुर्घटना हो जाती है, भगदड़ हो जाती है तो उसको रोकने के लिए विशेष व्यवस्था करनी चाहिए. लाखों लोगों को रेगूलराइज करने के लिए इमरजेन्सी होने पर एक व्यवस्था होनी चाहिए और उसके लिए अगर कुछ फंड मंजूर करना पड़े तो वह करना चाहिए. मैं इस प्रस्ताव का समर्थन करते हुए अपना भाषण पूर्ण करता हूँ.

यानंतर श्री बाजोरिया यांचे मराठी भाषण.

श्री.गोपीकिसन बाजोरिया (अकोला तथा वाशिम तथा बुलढाणा स्था.प्रा.संस्था) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार यांनी नियम 260 अन्वये भावपूर्ण व अध्यात्मिक प्रस्ताव याठिकाणी आणला त्याबद्दल मी त्यांचे अभिनंदन करतो.

सभापती महोदय, अनेक सन्माननीय सदस्यांनी या प्रस्तावावर बोलताना काही सूचना केल्या. मी याठिकाणी सांगू इच्छितो की, मागील वर्षी माननीय मुख्यमंत्र्यांनी सिध्दपेठ, आळंदी आणि देहू या देवस्थांनासाठी 400 कोटी रुपयांची तरतूद केली होती. वर्षी ती 600 कोटी रुपये केलेली आहे. खरे म्हणजे सिध्दपेठ ज्ञानेश्वर माऊली ही खूप जुनी संस्था आहे. ही जागा तपोवन संस्थेच्या ताब्यात होती. परंतु आता शासनाने ती जागा स्वतःच्या ताब्यात घेतलेली आहे. संत ज्ञानेश्वर माऊली देवस्थानास मोठ्या प्रमाणावर निधीची तरतूद करण्यात यावी यासाठी मागील अधिवेशनात अनेक आयुधांच्या माध्यमातून प्रश्न उपस्थित केला होता. त्यावेळी मला सांगण्यात आले की, निधीची तरतूद करण्यात येईल. मी या संदर्भात माहिती घेतली असता मला समजले की, आतापर्यंत सिध्दपेठसाठी निधीची तरतूद करण्यात आली परंतु अद्यापर्यंत एक रुपयाही तेथे देण्यात आलेला नाही. तेव्हा माननीय वित्तमंत्र्यांनी या गोष्टीकडे लक्ष द्यावे अशी विनंती आहे.

या चर्चेच्या निमित्ताने मी सांगू इच्छितो की, महाराष्ट्रातील सर्व तीर्थक्षेत्रांची अवस्था पाहिल्यास ती खंडहर झालेली आहे ती इंद्रप्रस्थ करण्यात यावीत. याठिकाणी सन्माननीय सदस्यांनी आपले विचार मांडताना आपल्या जिल्ह्यातील तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी कोणत्या सुविधांची आवश्यकता आहे हे सांगितले. काही ठिकाणी तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी पायऱ्या तुटलेल्या आहेत त्याची दुरुस्ती करण्यात यावी असे सांगितले तर काही ठिकाणी पिण्याच्या पाण्याची सोय नाही ती करण्यात यावी असे सांगितले. या सर्व प्रश्नांच्या अनुषंगाने माझी अशी सूचना आहे की, तीर्थक्षेत्रांच्या संदर्भात एक मास्टर प्लान तयार करण्यात यावा. आपण तीर्थस्थळांची अ, ब आणि क अशी वर्गवारी केलेली आहे. तेव्हा प्रत्येक तीर्थक्षेत्राच्या ठिकाणी रोज किती भाविक येतात, आठवड्याला किती येतात, महिन्याला किती येतात याची माहिती घेऊन त्याप्रमाणे कसे नियोजन करता येईल यासाठी एक मास्टर प्लान तयार करावा.

यानंतर श्री.खंदारे....

श्री.किशनचंद बाजोरिया....

अकोला जिल्हयामध्ये राजेश्वर देवस्थान व रिजोरची देवी (अंबेमाता) ही दोन देवस्थाने आहेत. रिजोरच्या देवीचे देवस्थान 200 वर्षापूर्वीचे आहे. त्या देवस्थानाची जागा पोलीस विभागाने बळकावलेली आहे. पोलीस विभागाने या देवस्थानाला कैद करून ठेवले आहे. त्या देवस्थानाचा दरवाजा वर्षातून कधी तरी उघडतात. कधी या दरवाजाने या, कधी त्या दरवाजाने या असे भाविकांना सांगितले जाते. यासंदर्भात मी नियम 93 ची सूचना दिलेली आहे. सभापती महोदय, या राज्यामध्ये जी देवस्थाने आहेत त्यावर तेथील ट्रस्टची आणि विभागाची दादागिरी चालू आहे. या देवस्थानांचे दरवाजे आठवडयातून एक वेळ, दोन वेळ किंवा तीन वेळ उघडून देण्यासंबंधी नियोजन करावे.

सभापती महोदय, अनेक सन्माननीय सदस्यांनी शिर्डी देवस्थानाबद्दल विचार मांडले. शिर्डीला 50 कि.मी.अंतरावरून लोक पायी चालत येतात. त्याचप्रमाणे शेगांवच्या गजानन महाराजांच्या दर्शनाला सुध्दा 50 कि.मी.अंतरावरून पायी चालत येण्याचे सुरु झाले आहे. या शेगांवला आठवडयामध्ये 50 हजार भाविक पायी येतात. यासाठी काही उपाययोजना करावी अशी मी विनंती करतो आणि येथेच थांबतो.

NTK/ KGS/ ST/

श्री.रमेश शेंडगे (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, या सदनाने सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्य श्री.उल्हास पवार व इतर सन्माननीय सदस्यांनी नियम 260 अन्वये प्रस्ताव मांडलेला आहे, त्याचे स्वागत करण्यासाठी व त्यावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी याठिकाणी उभा आहे.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार यांनी एका भावनिक विषयाकडे सभागृहाचे आणि शासनाचे लक्ष वेधले आहे. त्याबद्दल मी त्यांना धन्यवाद देतो आणि त्यांचे आभार मानतो. या महाराष्ट्राच्या इतिहासामध्ये पहिल्यांदाच राज्यातील धार्मिक भावनांचा विचार करून 1230 कोटी रुपयांचे नियोजन या तीर्थक्षेत्रांसाठी व देवळांसाठी केलेला आहे. यावर्षी 234 कोटींची तरतूद करून सुरुवात केलेली आहे त्याबद्दल मी सन्माननीय अर्थमंत्र्यांचे अभिनंदन करीन. अनेक सन्माननीय सदस्यांनी या राज्यामध्ये असलेल्या मोठमोठ्या तीर्थक्षेत्रांबद्दल आपले विचार मांडले आहेत. परंतु या राज्यामध्ये ग्रामीण भागामध्ये काही तीर्थक्षेत्र, देवळे अशी आहेत की जेथे लाखो भाविकांची ये-जा असते. त्या त्या गावाची यात्रा असते त्याठिकाणी गर्दी होते. मांडरदेवीला दुर्घटना घडली म्हणून शासन आणि यंत्रणा तेथील जत्रेच्या वेळी काळजी घेत आहे. परंतु राज्यामध्ये इतर भागातील देवस्थानाबाबत जास्त काळजी घेतल्याचे दिसत नाही. डिसेंबर-जानेवारी ते मे पर्यंत या राज्यातील ग्रामीण भागामध्ये यात्रा भरत असतात. सांगली जिल्हयातील कवठेमहांकाळ तालुक्यातील आरेवाडी येथे बिरोबाची यात्रा भरते. त्याठिकाणी 2-3 लाख भाविक येतात, तेथे बक-याचा बळी दिला जातो, गोड नैवेद्याचा कार्यक्रम चाललेला असतो. तेथे येणारे भाविक हे स्वतःच नियोजन करतात. तेथे शासनामार्फत योग्य पध्दतीने नियोजन केले पाहिजे तसे केले जात नाही. सातारा जिल्हयातील फलटण तालुक्यात धुळोबाचे देवस्थान आहे. तेथील 2 लाखापेक्षा अधिक भाविक येत असतात. मागील आठवडयामध्ये मी तेथील यात्रेला जाऊन आलो. तेथील रस्ता अतिशय अरुंद असतानाही पोलीस यंत्रणा किंवा शासकीय यंत्रणा काही काम करीत नव्हत्या. काही स्वयंसेवक हातात काठी घेऊन वाहनांचे नियोजन करीत असल्याचे मी पाहिले. मी लाल दिव्याच्या कारमध्ये असल्यामुळे मला त्याचा त्रास झाला नाही किंवा मला अडविले नाही. शासनाने या देवस्थानांची अ,ब,क,ड अशी वर्गवारी केली आहे. परंतु ग्रामीण भागातील अशी मोठी देवालये आहेत तेथील व्यवस्थेची काळजी स्थानिक यंत्रणांनी व जिल्हाधिका-यांनी घेतली पाहिजे. परंतु यात्रेसाठी येणा-या भाविकांकरिता पिण्याच्या पाण्याची सोय, प्रातर्विधीची सोय असेल, नदीचे घाट असतील यासाठी कोणतीही सोय केली जात नाही.

यानंतर श्री.शिगम.....

किंवा नदी वा नदीवरचे घाट असतील अशा ठिकाणी तात्पुरत्या स्वरूपात का होईना काही ना काही नियोजन केले पाहिजे. ज्याप्रमाणे नागपूरला अधिवेशनासाठी गेल्यानंतर तेथे आपण एक कॅम्प उघडून सर्व यंत्रणा तेथे हलवितो त्याप्रमाणे जिल्हयाच्या किंवा तालुक्याच्या तहसीलदार कार्यालयाला सांगून यात्रेच्या ठिकाणी अशी यंत्रणा हलवावी. माणसाचा जीव एखाद्या मोठ्या यात्रेत गेला काय किंवा लहान यात्रेत गेला काय, त्याच्या जीवाची किंमत तेवढीच असते. राज्यातील तीर्थक्षेत्रांसाठी माननीय अर्थमंत्र्यांनी चांगल्या प्रकारचे नियोजन केलेले आहे. आदरणीय श्री. उल्हास पवार साहेबांनी प्रस्तावामध्ये, "पवित्र नद्यांच्या ठिकाणी घाट बांधणे, पिण्याच्या पाण्यासाठी विहिरी बांधणे, भाविकांसाठी धर्मशाळा बांधणे, तीर्थस्थळांच्या विकासाबरोबरच तेथील परिसरामध्ये सोयीसुविधा उपलब्ध करणे" असा उल्लेख केलेला आहे. मी या ठिकाणी अभिमानाने नमूद करू इच्छितो की या प्रस्तावामध्ये जे जे करण्याचे म्हटलेले आहे ते सर्व अडीचशे तीनशे वर्षापूर्वी याच महाराष्ट्रामध्ये जन्म घेतलेल्या पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर यांचा आपण थोडा इतिहास पाहिला तर काशी विश्वेश्वरापासून ते घृणेश्वर असेल, परळी वैजनाथ असेल किंवा जेजुरीचा खंडोबा असेल, सोरटी सोमनाथ असेल, ही देवळे पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकरांनी बांधली. त्यांनी या देशामध्ये किंवा राज्यामध्ये नदीचे जे घाट बांधलेले आहेत ते सुध्दा अजून तेवढ्याच मजबुतीने आहेत. त्यांनी बांधलेल्या विहिरी देखील दुष्काळी भागामध्ये किंवा दुष्काळामध्ये कोरड्या पडत नाहीत. त्या विहिरींना बारव म्हणतात महाराष्ट्रातील इतर ठिकाणच्या विहिरींचे पाणी आटेल, पण त्या बारवमधील पाणी आटल्याचे आपल्याला दिसत नाही. 250 वर्षापूर्वी स्वतःच्या खाजगी खजिन्यातून 26 कोटी रुपये सोयीसुविधा निर्माण करण्यासाठी खर्च केले गेले. 250 वर्षापूर्वीचे 26 कोटी म्हणजे आता त्याची किंमत किती होईल याचा अंदाज सन्माननीय अर्थमंत्री सांगू शकतील. आपल्याला ते सांगता येणार नाही. परंतु त्या काळामध्ये खाजगी खजिन्यातून 26 कोटी खर्च करून अहिल्यादेवी होळकरांनी विहिरी, घाट, देवळे बांधली. या पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकरांचे जन्मगाव चंवडी. या ठिकाणी 300 वर्षापूर्वीचे एक महादेवाचे मंदिर आहे. त्या ठिकाणी अहिल्यादेवी होळकरांचे स्मारक बांधणे चालू आहे. आम्ही शासनाला अशी विनंती केलेली आहे की, एवढा खर्च करून आपल्या धार्मिक कार्याचा ठसा उमटविणा-या पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर

..2..

(श्री. रमेश शेंडगे...

यांच्या स्मारकासाठी आणि तेथील महादेवाच्या मंदिरासाठी नियोजन करावे आणि तेथे देखील चांगल्या प्रकारच्या सोयीसुविधा कशा देता येतील हे पहावे. शासनाने इतर तीर्थक्षेत्रांसाठी आणि स्मारकांसाठी तरतूद केलेली आहे. किमान 10 कोटी इतका निधी पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर यांच्या स्मारकासाठी द्यावा अशी मी पुनश्च विनंती करतो.

सभापती महोदय, परवा जी एकादशी झाली त्या दिवशी मी माननीय सभापतींची परवानगी घेऊन पंढरपूरच्या वारीला गेलो होतो. लाखोंच्या संख्येने गोरगरीब त्या वारीला जातात. मी सुध्दा लहानपणापासून वारीला जातो. आम्ही वारकरी सांप्रदायाचे. आमचे आजू-आजोबा, आई-वडील हे वारकरी, त्यामुळे लहानपणापासून मी आळंदी आणि पंढरपूरच्या वारीला जातो. तेथे गोरगरीब भाविक पंढरपूरच्या विठ्ठलाकडे आपली गा-हाणी सांगण्यासाठी, आपली संकटे सांगण्यासाठी येतात आणि त्याचे निरसन झाल्याचे समाधान घेऊन घरी जातात. संत तुकाबांनी असे म्हटलेले आहे की, "पंढरीशी जारे आल्यानो संसारा, दीनाचा सोयरा पांडुरंग". या दीनदुबळ्यांचा सोयरा असलेल्या पांडुरंगाकडे दुस-यांदा जात असताना मला खिशात 200 रुपये घेऊन जावे लागणार आहेत की काय अशी शंका या गोरगरीब भक्ताला, वारक-याला यायला लागली होती. पण याबाबतीत महाराष्ट्र शासनाने निर्णय घेऊन जे 200 रु.चे तिकिट चालू होणार होते ते बंद केले त्याबद्दल मी महाराष्ट्र शासनाचे अभिनंदन करतो. पण केवळ पंढरपूरच नाही तर राज्यामध्ये जेथे जेथे अशा प्रकारे पैसे घेतले जातात ते घेण्याचे थांबविण्यात यावे. कारण 100-200 रु.चे नियोजन करणे अवघड नाही. परंतु जो नियोजन करू शकणार नाही तो मात्र दर्शनासाठी रांगेत तिष्ठत राहाणार आहे. तेव्हा या निमित्ताने मी अशा प्रकारच्या सूचना करीत असताना मी माननीय अर्थमंत्री श्री. सुनील तटकरे यांना पुनश्च धन्यवाद देतो, त्यांचे आभार मानतो आणि माझे भाषण संपवितो. धन्यवाद.

...3...

07-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3H-3

MSS/ KGS/ ST/

16:25

श्री. अनिल तटकरे (रायगड तथा रत्नागिरी तथा सिंधुदुर्ग स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, संतांची आणि अध्यात्माची अतिशय गौरवशाली परंपरा असलेल्या या महाराष्ट्राच्या लोकशाही मंदिरामध्ये सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्य आदरणीय श्री. उल्हासदादा पवार यांनी तीर्थक्षेत्राच्या विकासाबाबत 260 अन्वये जो प्रस्ताव या ठिकाणी आणलेला आहे त्याबद्दल त्यांचे अभिनंदन करण्यासाठी, प्रस्तावाला पाठिंबा देण्यासाठी आणि त्यानुषंगाने काही सूचना करण्यासाठी मी उभा आहे.

तीर्थक्षेत्राच्या विकासाकरिता आदरणीय अर्थमंत्र्यांनी भरीव अशी तरतूद केली याबद्दल सर्वच सन्माननीय सदस्यांनी त्यांना धन्यवाद दिले. कौटुंबिक नात्याबरोबर सन्माननीय सभागृहाचा एक सदस्य म्हणून आणि कोकणातील आमदार म्हणून मी त्यांना धन्यवाद देऊ इच्छितो. सन्माननीय सदस्य श्री. रावते साहेबांनी सांगितले की मी घरामध्ये बोलावे. त्यांची सूचना चांगली आहे. परंतु शेवटी तीन जिल्हयातील सन्माननीय लोकप्रतिनिधींना निवडून दिल्यानंतर त्यांच्या भावना या ठिकाणी प्रातनिधीक स्वरूपामध्ये मांडण्यासाठी मी उभा आहे.(अडथळा)...

...नंतर श्री. भोगले...

असुधारित प्रत / प्रसिद्ध झालेले

श्री.अनिल तटकरे.....

सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार यांनी जो प्रस्ताव मांडला त्याबाबतीत त्यांचे अभिनंदन करतो. पुढच्या काही सूचना मांडत असताना मराठी भाषेच्या संदर्भात त्यांनी काही उल्लेख आपल्या भाषणामध्ये केला. मराठी भाषेवर प्रेम करणाऱ्या महाराष्ट्रातील जनतेने त्यांच्या सूचनेचा गांभीर्याने विचार करावा एवढेच मी या निमित्ताने मराठी भाषिक जनतेला सांगू इच्छितो.

सभापती महोदय, अनेक सन्माननीय सदस्यांनी विविध तीर्थक्षेत्रांचा उल्लेख याठिकाणी केला आहे. रायगड जिल्हयाबाबत बोलावयाचे झाले तर अष्टविनायकांपैकी महड आणि पालीचा बल्लाळेश्वर ही दोन देवस्थाने आमच्या जिल्हयात आहेत. मला याठिकाणी सांगितले पाहिजे की, त्या त्या ठिकाणच्या स्थानिक समितीने काही प्राथमिक सुविधा जरूर उभ्या केल्या आहेत. परंतु ही दोन्ही देवस्थानांपैकी पालीचे देवस्थान अगदी गावाच्या टोकाला आहे. मंदिराकडे जाणारा संपूर्ण रस्ता हा गावातून जातो. महडच्या देवस्थानाकडे जाणारा रस्ताही गावातून जात असल्यामुळे तो रस्ता अरुंद आहे. कलीयुगामध्ये सर्वांचीच परमेश्वर भक्ती जडल्याची आपण बघतो. प्रभादेवी येथील श्री सिध्दीविनायक मंदिरामध्ये मी 1970-72 सालापासून जात होतो. परंतु आत तेथील भाविकांची गर्दी आणि त्यादृष्टीने उपलब्ध करून देण्यात आलेली सुविधा आमच्या रायगड जिल्हयातील या दोन देवस्थानांच्या ठिकाणी करण्यात यावी अशी मी शासनाला विनंती करतो. बल्लाळेश्वर देवस्थानामध्ये माघी गणेश जयंती उत्सव मोठ्या प्रमाणात साजरा होतो. तेथे जाण्याचा रस्ता अरुंद असल्यामुळे मी सन्माननीय अर्थमंत्र्यांना विनंती करतो की, गावाच्या बाहेरून थेट मंदिराकडे जाणारा रस्ता उपलब्ध करून दिला तर भाविकांची फार मोठी गैरसोय दूर होईल. मुंबई-पुणे येथून मोठ्या प्रमाणात अंगारकी चतुर्थी आणि मंगळवारच्या दिवशी भाविक येत असतात. पाली-खोपोली, पेडली-परळी या गावातून रस्ता जात आहे. त्या भागात अनेक कंपन्या येत आहेत. पेडली-परळी या दोन गावांच्या बाहेरून रस्ता तयार करण्यात यावा अशी मी शासनाला विनंती करू इच्छितो.

सभापती महोदय, कार्ल्याची एकवीरा देवी हे भाविकांचे श्रद्धास्थान आहे. माननीय सदस्या श्रीमती मंदा म्हात्रे यांनी याठिकाणी उल्लेख केला आहे. शिवसेनेचे नेते स्व.आनंद दिघे याचे ते कुलदैवत असून कायस्थ प्रभू ज्ञातीची ती देवी आहे. डोंगरात असलेल्या या मंदिराकडे जाणारा रस्ता आमच्या गावाजवळून जातो. माघी पौर्णिमेला तेथे मोठा उत्सव साजरा होतो. जागृत

..2..

श्री.अनिल तटकरे.....

असलेले देवस्थान आहे. संपूर्ण हयातीत स्व.आनंद दिघे एकही वर्ष न चुकविता त्याठिकाणी गेले होते. तेथे रस्त्याचा विकास करण्यामध्ये वन खात्याची अडचण आहे. मी स्वतः लहानपणी त्याठिकाणी गेलो होतो. अत्यंत अरुंद असा रस्ता आहे. या तीर्थक्षेत्राच्या ठिकाणी जाणाऱ्या भाविकांची संख्या दिवसेंदिवस वाढत आहे. यात्रेकरूंच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न निर्माण झाला आहे. तेथील अरुंद रस्त्याचे रुंदीकरण तातडीने व्हावे यासाठी माननीय अर्थमंत्र्यांनी माननीय वन मंत्र्यांसोबत बैठक घेऊन हा प्रश्न मार्गी लावावा अशी मी सूचना करतो.

सभापती महोदय, कुडाळ-पिंगुळी येथे राऊळ महाराजांचे देवस्थान आहे. तेथे जाणारा रस्ता संपूर्णपणे गावातून जातो. त्याठिकाणच्या लोकप्रतिनिधींना विश्वासात घेऊन गावाच्या बाहेरून जाणारा रस्ता तयार केला तर भाविकांची अत्यंत चांगली सोय होईल. शेवटी मी एकच मुद्दा मांडू इच्छितो की, माननीय अर्थमंत्री हे राज्याचे नगरविकास राज्यमंत्री असताना त्यांनी माणगाव तालुक्यातील धावीर येथील देवस्थानाचा सर्वांग सुंदर असा जीर्णोद्धार केला. देवस्थानची सुंदर इमारत व भव्य सभागृह बांधून दिले. धावीर येथील देवस्थान जागृत असल्यामुळे तेथे हजारो भाविक येत असतात. देवस्थानाकडे जाण्यायेण्याची वाट अरुंद होती. संपूर्णपणे गावाबाहेरून, ज्याला बायपास रस्ता म्हणतो तसा रस्ता तयार करून दिला. सन्माननीय विरोधी पक्षनेते यांनी काही सूचना मांडल्या आहेत त्या सूचनांचाही गांभीर्याने शासनाने विचार करावा. सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते, प्रा.सुरेश नवले यांनी चांगल्या सूचना केल्या आहेत. यात्रेकरूंची सुरक्षितता हा महत्त्वाचा भाग आहे. त्या गोष्टीचा माननीय अर्थमंत्र्यांनी आपल्या उत्तराच्या भाषणात विचार करावा एवढे बोलून मला संधी दिल्याबद्दल आपले आभार मानून माझे भाषण पूर्ण करतो.

नंतर 3जे.1...

डॉ. वसंत पवार (नाशिक स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार व इतर सन्माननीय सदस्यांनी नियम 260 अन्वये जो प्रस्ताव चर्चेसाठी आणला आहे त्या प्रस्तावाला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभा आहे.

महोदय, महाराष्ट्र ही संतांची भूमी म्हणून ओळखली जाते. भागवत धर्माची भूमी म्हणून आपला महाराष्ट्र ओळखला जातो. त्यामध्ये सर्वधर्मसमभाव जास्तीत जास्त जोपासला जातो आणि या राज्यात जी तीर्थक्षेत्रे आहेत त्यांचेही जतन चांगल्या प्रकारे व्हावे म्हणून हा प्रस्ताव असल्यामुळे मी मनापासून पाठिंबा देत आहे. या निमित्ताने मी फक्त तीनच सूचना करणार आहे.

पहिली सूचना अशी आहे की, सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार यांनीही तो उल्लेख केला. ज्ञानेश्वरी, तुकारामाची गाथा, दासबोध आणि ग्रामगीता या सर्व ग्रंथांचे जतन शासनातर्फे चांगल्या प्रकारे करण्यात यावे. या सर्व ग्रंथांचे सर्व भाषांमध्ये ट्रान्सलेशन करण्याची तयारी शासनाने झेवणे आणि संपूर्ण जगात हे तत्वज्ञान पोहचविण्याचे काम हे आपल्या माध्यमातून होणे महत्वाचे आहे, हे सरकारने करावे अशी मी विनंती करणार आहे.

त्याचबरोबर ज्ञानेश्वर, तुकाराम, नामदेव, रामदास स्वामी, तुकडोजी महाराज, बहिणाबाई, गोरोबा अशा सर्व संतांच्या नावाने अनेक ठिकाणच्या विद्यापीठांमध्ये अध्यासन झालेले. या अध्यासनाच्या माध्यमातून त्यांच्या विचारांवर संशोधन व त्यांचा प्रसार सर्व समाजामध्ये करण्यासाठी ही सर्व अध्यासने सर्व विद्यापीठातून काढलेली आहेत. त्यांचे संकलन करून त्यांच्यावर सुध्दा नियंत्रण ठेवून या सर्व संतांचे आचरण सर्व समाजापर्यंत जावे यासाठी शासनाने प्रयत्न करावेत.

नाशिक जिल्ह्याच्या बाबतीत सांगायचे तर संत निवृत्तीनाथांनी श्री क्षेत्र त्र्यंबकेश्वर येथे समाधी घेतलेली आहे. तेथून आळंदीला ज्ञानेश्वरांच्या पालखीला भेट देण्यासाठी निवृत्तीनाथांची पालखी निघते. हा जो पालखी मार्ग आहे त्याचीही निगा ठेवण्याची गरज आहे. त्र्यंबकेश्वर आणि अंजनरी ही ज्योतिर्लिंगाची ठिकाणे आहेत. जेथे बजरंग बलीचा जन्म झालेला आहे. या ठिकाणी एक प्राधिकरण निर्माण करावे व त्या माध्यमातून भाविकांसाठी आवश्यक सुविधा देण्याचा प्रयत्न करावा. या निमित्ताने मी एक उदाहरण सांगणार आहे. आमच्याकडे बागलाण तालुक्यातील सटाणा गावात एक देव मामलेदार नावाची व्यक्ती होऊन गेली. स्वातंत्र्यपूर्व काळात ते नोकरीला होते. ज्यावेळेस पगार करण्याची वेळ आली तेव्हा अडचण निर्माण झाली. परंतु अचानक या देव

डॉ. वसंत पवार

मामलेदारांना एकदम साक्षात्कार झाला आणि पगार करण्याची वेळ आली तेव्हा त्यांना सांगण्यात आले की, तुम्ही पगार करा, त्यानुसार त्यांनी पगार करण्याचे ठरविले. तिजोरी उघडून पाहतो तर काय आश्चर्य ? संपूर्ण तिजोरी भरून होती, तिजोरीत खूप पैसे होते, त्यातून कर्मचाऱ्यांनी पगार त्यांनी केले. म्हणून माझी माननीय अर्थमंत्र्यांना विनंती आहे की, या देव मामलेदारांप्रमाणेच तीर्थक्षेत्रांच्या विकासासाठी जे जे करणे आवश्यक आहे ते करण्याचा निर्णय घ्यावा. आपल्याला सुध्दा तिजोरीत जास्तीत जास्त खजाना मिळेल व त्यातून सर्व देवस्थानच्या ठिकाणी आपण इन्फ्रास्ट्रक्चर डेव्हलप करावे, एवढेच मी सांगणार आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. रमेश शेंडगे यांनी अहिल्यादेवी होळकरांच्या बाबतीत उदाहरण दिले. मी या निमित्ताने अशी सूचना करणार आहे की, चांदवड येथे त्यांनी जी विहिर खोदलेली आहे त्या विहिरीचे पाणी अजूनही आटलेले नाही. रंगमहालातील या विहिरीच्या पाण्याप्रमाणे अजरामर काम माननीय अर्थमंत्र्यांच्या हस्ते व्हावे अशी सर्वांच्या वतीने विनंती करतो आणि मला बोलण्याची संधी दिली त्याबद्दल पुन्हा आभार व्यक्त करून माझे भाषण पूर्ण करतो.

(सभापतीस्थानी माननीय उपसभापती)

यानंतर श्री. जुन्नरे

उपसभापती : आता सन्माननीय वित्त मंत्र्यांनी रिप्लाय सुरु करावा.

श्री. विक्रम काळे: सभापती महोदय, मला आपण या प्रस्तावावर एक मिनिट बोलण्याची संधी द्यावी.

उपसभापती : आता या प्रस्तावर चर्चा बरीच झालेली आहे. खरे म्हणजे ही चर्चा आता थांबवावी यासाठीच मला देवाने येथे पाठविले आहे. ठीक आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. विक्रम काळे यांनी आपले विचार एक मिनिटात पूर्ण करावेत.

श्री. विक्रम काळे (औरंगाबाद विभाग शिक्षक) सभापती महोदय, मी सभागृहाचा जास्त वेळ घेणार नाही. या ठिकाणी ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पावार यांनी

उपसभापती : सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पावार यांनी या प्रस्तावावर त्यांचे म्हणणे मांडलेले आहे त्यामुळे या प्रस्तावाच्या संदर्भात आपण एका मिनिटात आणि एका ओळीत आपले विचार व्यक्त करावेत.

श्री. विक्रम काळे : सभापती महोदय, या ठिकाणी ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पावार यांनी जो प्रस्ताव आणलेला आहे त्याचे अभिनंदन करण्यासाठी आणि त्याला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभा आहे. महाराष्ट्रामध्ये पहिल्यांदा चांगला निर्णय नुनन अर्थमंत्र्यांनी केलेला आहे. तीर्थक्षेत्राला मदत मिळाली पाहिजे अशी मागणी वारंवार लोकप्रतिनिधींकडून होत असते. तुळजापूरच्या तीर्थक्षेत्रासाठी प्राधिकरणाची स्थापना झाली परंतु ऊस्मानाबाद जिल्हयातील अनेक तीर्थक्षेत्र यामध्ये राहिलेली आहेत. येरमाळा येथे येडेश्वरीची मोठया प्रमाणात यात्रा भरत असते. ही यात्रा जवळ जवळ 8 दिवस चालत असते. तत्कालीन राज्यमंत्री श्री.राणापाटील यांनी या ठिकाणी निधी उपलब्ध करून दिला होता परंतु या ठिकाणी अजून मोठया प्रमाणात निधी मिळण्याची आवश्यकता आहे. संत गोरोबा काका यांचे तेर हे जन्गाव असून त्या ठिकाणी त्यांचे मंदिर सुध्दा आहे. मे महिन्यात या ठिकाणी 15 दिवसांची यात्रा भरत असते. त्यामुळे या ठिकाणी भाविकांना सुविधा आणि या ठिकाणचा विकास करणे आवश्यक असल्यामुळे या ठिकाणी मोठया प्रमाणात निधी मिळण्याची आवश्यकता आहे. शिखर शिंगणापूर येथे महादेवाचे देवस्थान आहे. या ठिकाणी सुध्दा मे महिन्यात मोठया प्रमाणात यात्रा भरत असते. त्यामुळे या ठिकाणी चांगला रस्ता होणे गरजेचे आहे. हे देवस्थान डोंगरावर असल्यामुळे या ठिकाणी रस्ता रुंद होण्याची आवश्यकता आहे.

श्री. विक्रम काळे...

नाशिक जिल्ह्यात वणी येथे सप्तश्रृंगी देवी आहे. या ठिकाणी सुध्दा लाखो भाविक येत असतात. ही देवी डोंगरावर असून त्या ठिकाणी जाण्यासाठी रस्ता अरुंद असल्यामुळे मोठ्या प्रमाणात अपघात होत असतात त्यामुळे या ठिकाणी सुध्दा रस्ता रुंद होण्याची आवश्यकता आहे. काही दिवसापूर्वी या ठिकाणी अपघात होऊन जवळ जवळ 50 लोक दगावले होते. नागपूर येथे मुस्लीम आणि हिंदू स्त्रियांचा एकमेव अम्मासाहेब दर्गा आहे. या अम्मासाहेब दर्गाचा सुध्दा विकास होणे आवश्यक आहे. मी माननीय अर्थमंत्र्यांचे अभिनंदन करतो कारण पहिल्यांदाच कोकणाला न्याय देण्याचे काम झालेले आहे. कोकणातील देवस्थानाला निधी देण्याचे काम अर्थमंत्र्यांनी केलेले असल्यामुळे मी त्यांचे मनःपूर्वक अभिनंदन करतो. आम्ही जरी मराठवाड्याचे असलो तरी आम्ही संयुक्त महाराष्ट्रात राहतो त्यामुळे आपण मला बोलण्याची संधी दिल्याबद्दल मी आपले आभार मानून माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

...3..

श्री. रामनाथ मोते (कोकण विभाग शिक्षक) : सन्माननीय सभापती महोदय, या सदनाचे ज्येष्ठ आदरणीय श्री. उल्हासदादा पवार यांनी जो प्रस्ताव आणलेला आहे त्यावर माझे विचार ...

उपसभापती : सन्माननीय सदस्यांनी आपले विचार व्यक्त करावेत. या प्रस्तावावर आज एवढी चर्चा झालेली आहे की, "उल्हासदादा पवार यांचेच मंदिर बांधावे लागेल".

श्री. रामनाथ मोते : सभापती महोदय, या प्रस्तावावर विचार व्यक्त करण्यासाठी मी उभा आहे. या प्रस्तावावर ज्या ज्या सन्माननीय सदस्यांनी आपल्या भावना व्यक्त केलेल्या आहेत त्याच्याशी मी पूर्णपणे सहमत आहे.

मी ठाणे जिल्हयातील दोन-तीन तीर्थक्षेत्रांचा उल्लेख करणार आहे. सन्माननीय अर्थमंत्री तीर्थस्थळाचा विकास करतांना जो काही आराखडा तयार करतील त्यामध्ये मी सांगितलेल्या तीर्थक्षेत्रांही समावेश करण्यात यावा अशी माझी विनंती आहे.

सभापती महोदय, अंबरनाथचे शिव मंदिराचे काम काही दिवसापूर्वी सुरु झाले होते परंतु आता हे काम बंद पडलेले आहे. पुरातत्व खात्याची काही तरी अडचण आल्यामुळे या तीर्थक्षेत्राचे काम बंद पडलेले आहे. अंबरनाथच्या शिव मंदिरात महाशिवरात्रीला लाखो लोक येत असतात त्यामुळे भक्तांची सोय होण्याच्या दृष्टीने तसेच या तीर्थक्षेत्राचा विकास होण्याच्या दृष्टीने योग्य ती उपाययोजना व्हावी.

सभापती महोदय, कल्याण-शिळफाटा रस्त्यावर खिडकाळीचे मंदिर आहे. त्यामुळे खिडकाळीच्या मंदिराच्या संदर्भात शासनाने दखल घ्यावी अशी विनंती आहे.

सभापती महोदय, टिटवाळा येथे महागणपती मंदिर आहे. या तीर्थक्षेत्राच्या विकासाच्या संदर्भात शासनाने दखल घ्यावी अशी विनंती. आपण मला बोलण्यासाठी संधी दिली त्याबद्दल आपल्याला धन्यवाद देतो व माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

उपसभापती : सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार आपण कृपया वाईट वाटून घेऊ नक. सन्माननीय सदस्य दरवेळेस उल्हासदादा, उल्हासदादा म्हणतात म्हणून मी म्हटले की, ही चर्चा एवढी झाली आहे की, उल्हासदादांचे मंदिर बांधावे लागेल. त्या मंदिराचे प्रमुख विश्वस्त अर्थातच विलासराव देशमुख यांना करावे लागेल. त्यांनी मंदिराला पैसे दिले नाही तर मला कोषाध्यक्ष व्हावे लागेल अशी चिंता आहे. आता या प्रस्तावावर सन्माननीय सदस्य श्री. भगवानराव साळुंखे यांनी थोडक्यात विचार मांडावेत. यानंतर श्री. सरफरे....

श्री. भगवानराव सालुंखे (पुणे विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री. उल्हास पवार यांनी राज्यातील तीर्थक्षेत्रांचा विकास करून त्याठिकाणी पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी नियम 260 अन्वये ठराव मांडला आहे. या प्रस्तावावर माननीय सदस्यांनी केलेली भाषणे ऐकत मी माझे मुद्दे लिहून काढले आहेत ते मी आपल्या अनुमतीने माननीय सभापतींना सादर करतो.. धन्यवाद.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. चंद्रकांत पाटील (पुणे विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, सभागृहापुढे मांडण्यात आलेल्या ठरावाच्या निमित्ताने मला एकच मुद्दा मांडून मागणी करावयाची आहे की, अंबाबाईचा वज्रलेप अनेक वर्षांपासून केला जात नाही. पुजारी आणि देवस्थान यांच्या वादामध्ये हा वज्रलेप राहिला आहे. अंबाबाईला आंघोळ घालतांना तांब्या पडल्यामुळे तिचा हात तुटला, तो तारेने बांधण्यात आला आहे . आणि आपण जर जवळून पाहिले तर आपल्या लक्षात येईल की, अंबाबाईच्या संपूर्ण शरीरावर छिद्रे पडलेली आहेत. तेव्हा पुजारी आणि देवस्थान यांच्यामधील वाद मिटवून लवकरात लवकर अंबाबाईचा वज्रलेप सरकारने पूर्ण करावा अशी विनंती करुन माझे भाषण संपवितो.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. सुनील तटकरे (वित्त मंत्री) : सभापती महोदय, या सभागृहाचे ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हासदादा पवार व सन्माननीय सदस्य सर्वश्री भाई जगताप, संजय दत्त, राजन तेली, श्रीमती अलका देसाई, सर्वश्री सुभाष चव्हाण, श्रीमती उषाताई दराडे, श्री हेमंत टकले, डॉ. वसंत पवार, सर्वश्रीमती मंदा म्हात्रे, वंदना चव्हाण, मधु जैन या सन्माननीय विधानपरिषद सदस्यांनी नियम 260 अन्वये ठराव उपस्थित केला त्याबद्दल या सर्वांचे मी मनापासून आभार मानतो. एका सामाजिक अशा विषयावर एक तऱ्हेचे चिंतन आणि मनन करण्याच्या दृष्टीकोनातून लोकशाहीच्या या सर्वोच्च मंदिरामध्ये त्यांनी उत्तम प्रकारची चर्चा उपस्थित केली. त्या चर्चेच्या निमित्ताने माननीय सदस्य सर्वश्री उल्हासदादा पवार, भाई जगताप, अॅड.उषाताई दराडे, सर्वश्री. दिवाकर रावते, सुभाष चव्हाण, पाशाजी पटेल, सर्वश्री श्रीमती मंदाताई म्हात्रे, अलकाताई देसाई, माननीय विरोधी पक्षनेते श्री. पांडुरंग फुंडकर साहेब, प्रा. सुरेश नवले, सर्वश्री राजन तेली, जैनुद्दीन जव्हेरी, एस. क्यू. जमा. गोपीकिसन बाजोरिया, रमेश शेंडगे, अनिल तटकरे, डॉ. वसंतराव पवार, सर्वश्री रामनाथ मोते, विक्रम काळे, भगवानराव साळुंखे, व चंद्रकांत पाटील, व अन्य माननीय सदस्यांनी या विषयावर आपल्या भावना व्यक्त केल्या.

सभापती महोदय, राज्याच्या सुवर्ण महोत्सवी वर्षामध्ये अर्थसंकल्प मांडल्यानंतर त्यामध्ये तीर्थ क्षेत्राच्या विकासाकरिता काही प्रमाणात तरतूद केल्यानंतर थोडेसे टीकेला सामोरे जावे लागले. परंतु एकापरीने मला मानसिक समाधान मिळाले आहे की, एका महत्वपूर्ण विषयावर माननीय विरोधी पक्षनेते यांनी सांगितल्याप्रमाणे पहिल्यांदाच या ठिकाणी चर्चा होत आहे. नियम 260 अन्वये उपस्थित करण्यात आलेल्या या चर्चेच्या माध्यमातून महाराष्ट्रातील तमाम भाविकांच्या मनामध्ये असलेल्या भावनांचे प्रतिबिंब आपणा सर्वांच्या विचारधारेमधून आज मला ऐकावयास मिळाले. सरकार आपल्या परीने काम करीत असतांना सरकारची कर्तव्ये आणि कामे निश्चित असतात. लोकशाहीच्या माध्यमातून निवडून आलेल्या सरकारने सर्वसामान्य माणसांच्या अपेक्षांची पूर्तता करण्याच्या दृष्टीने काही चांगले निर्णय घेणे या देखील प्रत्येकाच्या मनातील सद्भावना असतात. परंतु अनेकवेळा या सद्भावनांचा विचार करीत असतांना त्यानिमित्ताने समाजापुढे काही प्रश्न सुध्दा उभे रहात असतात. ज्यावेळी आम्ही एकविसाव्या शतकाकडे वाटचाल करीत असतांना विज्ञान युगाकडे झेप घेण्याच्या मानसिकतेमध्ये आहोत. आपण संगणकाच्या युगामध्ये प्रवेश केल्यानंतर आम्हाला झटपट प्रत्येक गोष्ट उपलब्ध होऊ शकते. जगाच्या पाठीवर कानाकोपऱ्यामध्ये

DGS/ ST/ KGS/

श्री. सुनील तटकरे....

नेमके कुठे काय चालले आहे? हे क्षणार्धात समजू शकेल अशापध्दतीने विज्ञानामध्ये प्रगती केली जात असतांना अध्यात्मिक युगाची गरज आपल्याला मोठया प्रमाणात कां लागत आहे? याचा विचार आपण सर्वकष पध्दतीने करणे आवश्यक ठरत आहे. अशावेळी आपण प्रगती करीत असतांना, विज्ञानाच्या माध्यमातून फार मोठया प्रमाणावर दूरगामी विचार करीत असतांना अनेक क्षेत्रामध्ये उत्तुंग भरारी घेत असतो. त्यावेळी परमेश्वराची भक्ती आणि अध्यात्मिक विचाराची जोड आपल्याला घ्यावीच लागते. प्रचंड आकाराने भारले गेलेल्या विमानामध्ये बसून आकाशामध्ये उड्डाण करणारा वैमानिक आपण पहात आहोत, त्या विमानामध्ये वैज्ञानिकाच्यासमोर सुध्दा देवाचा फोटो असतो. आज आपल्याकडे चांगले दवाखाने आहेत, हॉस्पिटल्स आहेत, त्याठिकाणी असलेले वैद्यकीय डॉक्टर सुध्दा शस्त्रक्रियेला जाण्यापूर्वी देवाच्या तसबिरीपुढे नतमस्तक होत असतो.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

श्री.सुनील तटकरे

त्यामुळे हे करीत असताना सुध्दा, ज्याच्या हातामध्ये एखाद्याचा जीव वाचविण्याचे कौशल्य आहे आणि ती व्यक्ती त्यामध्ये पूर्णपणे पारंगत आहे. पण तरी सुध्दा शस्त्रक्रिया करण्यापूर्वी तो देवाला नमस्कार करतो आणि प्रार्थना करतो की, देवा, माझ्या हातून पुण्यकर्म करण्याचे भाग्य मला मिळू दे. हे सांगण्याच्या पाठिमागील माझी मनोभूमिका हीच आहे की, आस्तिक असावे की नास्तिक असावे याबाबतीत प्रत्येकाची विचारधारा वेगवेगळी असू शकेल. श्रध्दा आणि अंधश्रध्दा असे वेगवेगळे प्रकार असू शकतील. परंतु आपल्या मनामध्ये जेव्हा अस्वस्थता निर्माण होते, अशांततेचे काहूर उमटते, आपण पाप आणि पुण्याचा हिशोब करण्याच्या बाबतीत थोडेसे जागरूक होतो, अशा वेळेला चिंतन आणि मनन करण्याची गरज फार मोठ्या प्रमाणावर निर्माण होते. अनादिकाला पासून चालत आलेल्या काही चांगल्या परंपरा असतील त्याबाबत ठीक आहे.परंतु काही अनिष्ट रुढी असतील तर त्या आपल्याला निश्चितपणे बाजूला सारल्याच पाहिजेत.पण अनादिकाला पासून चालत आलेली जी विचारांची परंपरा आहे, ती जतन करणे हे 21 व्या शतकामध्ये सुध्दा अत्यंत महनीय ठरत आहे.संतश्रेष्ठ ज्ञानेश्वर माऊलीने 750-800 वर्षापूर्वी भागवत धर्माची स्थापना केली.आज त्याला 800 वर्षे होऊन गेल्यानंतर सुध्दा नवीन पिढीच्या मनामध्ये आज ज्ञानेश्वरीचे मनन करावे अशा प्रकारची भावना रुजत आहे.श्रीमद् भगवद् गीतेमध्ये दिलेले विचार हे सोप्या स्वरूपामध्ये आज उपलब्ध करून देण्याची किमया संतश्रेष्ठ ज्ञानेश्वर माऊलीने त्या कालखंडामध्ये दाखविली. नाहीतर भगवद् गीतेचे चिंतन आणि मनन करणे हे काही मूठभर लोकांच्याच हातामध्ये होते. पण आज सामान्य माणूस, जो कदाचित निरीक्षर असेल पण त्याला सुध्दा आपण ज्ञानेश्वरी वाचावी अशा प्रकारची मनामध्ये इच्छा निर्माण करण्याच्या दृष्टीने संतश्रेष्ठ ज्ञानेश्वर माऊलीने संपूर्ण महाराष्ट्रामध्ये एक विचार निर्माण केला म्हणूनच या महाराष्ट्राच्या भूमीला साधुसंतांची भूमी म्हणूनच ओळखले जाते आणि आपल्याकडे त्याच भावनेतून पाहिले जाते.याठिकाणी अनेक ठिकाणाहून पर्यटक येतात आणि वेगवेगळ्या ठिकाणी जातात. परंतु आपल्याकडील तीर्थक्षेत्रांना सुध्दा ते आवर्जून भेट देतात. इतके या तीर्थक्षेत्राचे महत्त्व आणि महात्म्य हे दोन्ही अर्थाने फार मोठे आहे की, त्याचा विचार व्यासंगीपणाने करताना, सर्व भाविकांच्या मनातील भावनांना अधिक जोड देण्याचा प्रयत्न करणे हे कल्याणकारी शासनाचे काम आहे. आपण अनेक वेळा करतो की, राज्याच्या अर्थसंकल्पामध्ये 450 ते 500 कोटी रुपयांची तरतूद केवळ तीर्थक्षेत्रांसाठी करण्यात ...

. . . .3 एम-2

श्री.सुनील तटकरे

आली. मंदिर बांधण्यासाठी केली नाही. तमाम महाराष्ट्रातील, देशभरातील भाविक याठिकाणी नतमस्तक होण्यासाठी येत असतो आणि याचा उल्लेख सर्व सन्माननीय सदस्यांनी आपापल्या विचार मंथनातून येथे केला आहे की, याठिकाणी येणाऱ्या भाविकांना क्षणभरासाठी का होईना, त्याला दर्शन घेतल्यानंतर पिण्यासाठी पाणी मिळावे, सार्वजनिक शौचालयांची व्यवस्था असावी. जाण्या-येण्याचा रस्ता सुखकर असावा, जर भाविकांना तेथे रहावयाचे असेल तर त्याला निवासाची सोय असावी अशा तऱ्हेची कल्पना व भावना अनेक सन्माननीय सदस्यांनी व्यक्त केलेली आहे. मला याठिकाणी आवर्जून सांगावयाचे आहे की, सामाजिक समता हा सुध्दा एक महत्वाचा विषय आहे. सर्वधर्मसमभावाच्या विचारांच्या बाबतीत सुध्दा प्रत्येक जण आपापल्या परीने याठिकाणी आपले म्हणणे मांडत आहे.परंतु महाराष्ट्राच्या भूमीला मिळालेले संत ज्ञानेश्वर, संत नामदेव, संत जनाबाई, संत नरहरी सोनार, संत चोखामेळा, संत रोहिदास, संत गोरकुंभार, संत सावतामाळी, संत एकनाथ, संत रामदास स्वामी, संत तुकाराम, संत बहिणबाई, संत वेण्णाबाई आणि आधुनिक संत म्हणून आज आम्ही ज्यांना सगळेजण मानतो आणि ज्यांच्यापुढे नतमस्तक होण्याचा प्रयत्न करतो, ज्यांच्या विचारधारेतून महाराष्ट्राला समृद्धीच्या वाटेवर नेण्यासंबंधी काही संकल्प करतो ते संत तुकडोजी महाराज, गाडगे महाराज या प्रत्येकांच्या विचारधारेतूनच कुठेतरी आपण आज संपन्नतेचा विचार निश्चितपणे करीत आहोत. म्हणूनच मघाशी सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हासदादा पवार यांनी बोलत असताना सांगितले की, महाराष्ट्र राज्याचे मुख्यमंत्री असताना माननीय श्री.शरद पवार साहेबांनी त्या कालखंडामध्ये तीर्थक्षेत्र विकासाची एक चांगली कल्पना मांडली. आज आपण सर्वजण मुंबईतील सिध्दीविनायकाच्या मंदिराचा उल्लेख करतो. मुंबई सारखे एक मोहमयी शहर आहे. जगाची, देशाची एक आर्थिक राजधानी म्हणून मुंबई शहर ओळखले जाते. महाराष्ट्राची राजधानी मुंबई आहे याचा अभिमान तुमच्या आणि माझ्या मनामध्ये सुध्दा निश्चितपणे आहे. जगभरातून माणसे मुंबईमध्ये येऊन रहातात. देशाच्या कानाकोपऱ्यातून येणारी माणसेही मुंबईमध्ये रहातात आणि महाराष्ट्रातील माणसे सुध्दा मुंबईमध्ये रहातात. पण सिध्दीविनायकाच्या मंदिरासाठी आजही, जे आज एक वेगळ्या युगामध्ये वावरत असतात, मोहमयी जगामध्ये वावरतात अशी तरुण पिढी सुध्दा अनवाणी पायांनी चालत सिध्दीविनायकाच्या दर्शनासाठी येतात आणि भक्तीभावाचा एक वेगळाच आदर्श निर्माण करीत असतानाच आपल्या मनामध्ये निर्माण झालेल्या भावनांना एक उत्तम

. . . .3 एम-3

श्री.सुनील तटकरे

प्रकारे जोड देण्याचा प्रयत्न या निमित्ताने केला जातो. म्हणूनच मंदिर आणि मंदिराचे सुशोभिकरण, तसेच मंदिराकडे येणारे-जाणारे सर्व रस्ते हे आम्ही जर तीर्थक्षेत्र विकासाच्या माध्यमातून अधिक विकसित करण्याचा प्रयत्न केला.

यानंतर कु.थोरात

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

SMT/ KGS/ SBT/ ST/ MMP/ प्रथम सौ. रणदिवे.....

16:55

श्री.सुनील तटकरे.....

लोकांच्या मनामध्ये असलेल्या भावनांना एक वेगळा अविष्कार देण्याच्या दृष्टिकोनातून एक प्रयत्न करणे हा त्यातील एक स्थायीभाव आहे असे म्हटले तर ते चुकीचे ठरू शकणार नाही.

सभापती महोदय, पांडुरंगाच्या दर्शनासाठी आषाढी कार्तिकीला किमान आठ ते दहा लाख वारकरी संप्रदायाचे भाविक त्याठिकाणी जमत असतात. एक महिन्याच्या आधीपासून महाराष्ट्रातून पालखी सोहळा त्यानिमित्ताने निघत असतो. तीस ते पस्तीस ठिकाणावरून पालख्या याठिकाणी येत असतात. वारकरी संप्रदायाचा एक वर्ग अनवाणी चालत असतो. आठ ते दहा लाख लोक पंढरीच्या, विठ्ठलाच्या दर्शनासाठी ज्यावेळेला पंढरपूरमध्ये जमतात त्यावेळेला त्यांच्या नियंत्रणासाठी असलेली पोलिसांची संख्या हजाराच्या पलीकडे असू शकत नाही तरी सुद्धा भक्ती-भावाने जमलेला तेथील मेळा, सांप्रदायिक विचाराच्या माध्यमातून मी याठिकाणी दुसरा सांप्रदायिक विचार सांगू इच्छित नाही. त्यातूनसुद्धा वेगवेगळी मतप्रणाली निर्माण होऊ शकते. पण मनातील असलेला भक्तीभावाचा विचार, आपल्याला कितीही अडचणी आल्या तरी सुद्धा त्या पांडुरंगाच्या कळसाचे जरी दर्शन घेतले तरी माझ्या आयुष्याचे सार्थक झाले या भावनेतून तमाम महाराष्ट्रातील आणि महाराष्ट्राच्या बाहेरचा वारकरीवर्ग त्याठिकाणी येत असतो. अशा वेळेला त्यांच्यासाठी काही चांगल्या सुविधा निर्माण करणे, या सुविधा निर्माण करीत असतानाच आपल्या सर्वांचा सहभाग त्या निमित्ताने असावा अशीच कल्पना प्रत्येकाच्या मनामध्ये कुठेतरी असते. म्हणूनच अशा प्रकारच्या तीर्थक्षेत्राचा विकास करण्याचा कालबद्ध कार्यक्रम घेण्यात आलेला आहे. तुकोबारायांचे मंदिर असेल, ज्ञानेश्वरांच्या समाधीचे ठिकाण असेल, पंढरपूरच्या विठ्ठलाचे ठिकाण असेल या सान्या तीर्थक्षेत्राच्या विकासाचा एक आराखडा तयार करण्यात आला. त्या आराखड्याला शासनाने मान्यता सुद्धा दिली आणि या वर्षापासून त्या कामाला सुरुवात केली जावी अशा प्रकारचे एक नियोजन त्या निमित्ताने राज्य सरकारने केले आहे. तीर्थक्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत काय काय गोष्टीचा समावेश आहे हे सुद्धा मी सन्माननीय सदस्यांच्या माहितीसाठी सभागृहाच्या पटलावर ठेवीन. आळंदीच्या विकासाच्या कल्पनेच्या बाबतीत नेमके काय करण्यात येणार आहे हेही सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात येईल. पंढरपूरच्या विठ्ठलाच्या परिसरात पालखी मार्गावर ज्या वेगवेगळ्या सुविधा निर्माण करण्यात येणार आहेत त्याचा आराखडा सुद्धा तयार करण्यात आलेला आहे. भंडारा डोंगर परिसरामध्ये ज्या सुविधा निर्माण करण्यात येणार आहेत त्याचा आराखडा राज्य सरकारने मंजूर करून त्यासाठी

..2..

श्री. सुनील तटकरे.....

लागणारा निधी सुध्दा वितरित केलेला आहे. विभागीय आयुक्तांच्या स्तरावर एक प्राधिकरण तयार करून मंत्रिमंडळातील सर्व सदस्य त्यावर नियंत्रण करणार आहेत पण या सान्या गोष्टीची योग्य रीतीने अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टिकोनातून वास्तुविषारदाकडून उत्तम प्रकारचे आराखडे आपण बोलावले आहेत. तीन-चार वेगवेगळे आराखडे बोलावले आहेत. माझ्या अध्यक्षतेखालील समितीची एक बैठक झाली, त्या बैठकीमध्ये आम्ही काही आराखडे निश्चित केले. माननीय मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने त्याला अंतिम स्वरूप दिले. याच्यामध्ये आधुनिक विचारांची जोड देत असतानाच प्राचीन कालापासून चालत आलेली जी मंदिरे आहेत, जी शिल्पे आहेत ती तशाच पध्दतीने कशा पध्दतीने राहू शकतील आणि या 21 व्या शतकातील येणाऱ्या भाविकांच्या मनातील भावना कशा पध्दतीने जागृत होतील या सर्वच गोष्टींचा मेळ घालण्याचा एक प्रयत्न निश्चितपणाने केलेला आहे. हे करत असतानाच पैठणची भूमी असेल त्या परिसरातील कार्यक्रम हातामध्ये घेतला तुजळापूरच्या भवानी मातेच्या परिसरातील आराखडासुध्दा शासनाने तयार केला आहे. थोड्यावेळा पूर्वी याठिकाणी महालक्ष्मी मंदिराचा, जेजुरीच्या खंडोबाच्या मंदिराचा उल्लेख केला गेला. बारा ज्योतिर्लिंगाची ठिकाणे संबंध महाराष्ट्रात आहेत त्या तीर्थक्षेत्रांच्या विकासाच्या बाबतीतील भूमिका मांडली गेली. अष्टविनायकांचे दर्शन घेण्यासाठी सुध्दा मुंबईपासून अनेक भाविक ठिकठिकाणी जातात अशा वेळेला भाविकांना त्यांच्या मनातील भावना जागृत झाल्यानंतर त्या त्या ठिकाणी सहजगत्या पोहचता यावे. कारण आज वेळ, काम यांची सांगड घालीत असतानाच भक्तीभावाचा मार्ग त्यांच्यासाठी सुखकर पध्दतीने उपलब्ध व्हावा अशा प्रकारची कल्पना या वेगवेगळ्या तीर्थक्षेत्र विकासाच्या माध्यमातून घेतलेली आहे. पिण्यासाठी स्वच्छ पाणी मिळाले पाहिजे. पिण्याच्या पुरण्याच्या योजना त्या त्या नगरपालिका करू शकत नाहीत. याठिकाणी सांगण्यात आलेली वस्तुस्थिती खरी आहे. स्थानिक स्वराज्य संस्था याठिकाणी येणाऱ्या भाविकांच्या तुलनेमध्ये त्यांना आवश्यक असणाऱ्या सुविधा त्यांना उपलब्ध करता येणार नाहीत म्हणूनच राज्य सरकारने अशा प्रकारचा एक चांगला उपक्रम हातामध्ये घेण्याचे निश्चित केलेले आहे. म्हणूनच अशा पध्दतीचा एक विकास आराखडा तयार करीत असताना शेगावच्या संत गजानन महाराजांच्या देवस्थानाच्या बाबतीत याठिकाणी उल्लेख करण्यात आला आहे. त्यासाठी साडेतीनशे कोटी

....3..

07-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3N-3

श्री. सुनील तटकरे....

रुपयाचा आराखडा मंजूर केला असून 65 कोटी गत वर्षी दिलेले आहेत आणि यावर्षी 2009,2010 आणि 2011 च्या आराखडयामध्ये येणार आहेत. तीन वर्षांचा आराखडा केलेला आहे. माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री. फुडकरसाहेब हा तीन वर्षांचा आराखडा एवढ्याचसाठी केला की, एका वर्षाच्या कालावधीमध्ये काम पूर्ण होणे शक्य होत नाही. कारण जे काही काम करण्यात येणार आहे ते पिढ्यांपिढ्या येणाऱ्या भाविकांसाठी, भाविकांच्या संख्येमध्ये कितीही प्रमाणात जरी वाढ झाली तरी त्यांच्यासाठी ते उपलब्ध व्हावे यादृष्टिकोनातून अशा पध्दतीच्या एका आराखडयाची व्यवस्था यानिमित्ताने केलेली आहे. सर्व सन्माननीय सदस्यांनी आपापल्या जिल्हयातील, आपापल्या परिसरातील तीर्थक्षेत्रांचा उल्लेख आवर्जून या निमित्ताने केला. सभापती महोदय, आपण या तीर्थक्षेत्रांचा विकास करण्यासाठी वेगवेगळ्या योजना हातामध्ये घेतलेल्या आहेत.

असुधारित प्रत / प्रसिद्ध झालेला

श्री. सुनील तटकरे

'क'वर्गातील तीर्थक्षेत्रांच्या बाबतीत हे करीत असताना स्थानिक स्वराज्य संस्थेमार्फत म्हणजे जिल्हा परिषदेच्या यंत्रणेमार्फत त्या त्या ठिकाणी असलेल्या तीर्थक्षेत्रांना निधी उपलब्ध करून दिला जावा. काही 'ब' वर्ग तीर्थक्षेत्रांच्या बाबतीत आपण वर्गीकरण केले. त्यातून राज्य सरकारच्या ग्राम विकास खात्याच्या माध्यमातून आपण काही निधी उपलब्ध करून देतो. तीर्थक्षेत्र विकास योजनेअंतर्गत जी शहराची ठिकाणे आहेत, जी नगरपालिकेतील ठिकाणे आहेत त्याबाबतीत त्या त्या नगरपालिकेच्या हद्दीमध्ये असलेल्या तीर्थक्षेत्रांना नगरविकास विभागाच्या मार्फत सुध्दा निधी उपलब्ध करून देत असतो. हा निधी उपलब्ध करून देत असतानाच सर्व सन्माननीय सदस्यांनी या ठिकाणी ज्या भावना व्यक्त केलेल्या आहेत त्या भावनांशी राज्य सरकार पूर्णपणे सहमत आहे. तेथील तीर्थक्षेत्रांचा विकास करणे म्हणजे पर्यायाने त्या गावच्या विकासाच्या कामामध्ये एकतऱ्हेची भर घालण्यासारखे आहे. कारण हा विकास केवळ त्या गावापुरता सीमित राहात नाही. पंढरपूरचा विकास करीत असताना तो केवळ पंढरपूरपुरता सीमित राहात नाही. आपल्यापैकी अनेक सन्माननीय सदस्यांनी उल्लेख केला की, पंढरपूरला जाणारे जे रस्ते आहेत त्या रस्त्यांची जर आपण सुधारणा केली, आपण जर पालखी मार्गाची सुधारणा केली तर आषाढी आणि कार्तिकीला जाणाऱ्या भाविकांसाठी जसा त्याचा उपयोग होऊ शकतो तसेच ते तीन दिवस सोडून त्या सगळ्या परिसरात राहणारा जो शेतकरीवर्ग आहे, त्या ठिकाणी अन्य वेगवेगळ्या निमित्ताने जाणारा जो भाविकवर्ग आहे त्याच्यासाठी सुध्दा या निमित्ताने सुविधा निर्माण होत असते. म्हणून त्या निमित्ताने यावर्षीचा कार्यक्रम आपण हातामध्ये घेतला.

सभापती महोदय, एक गोष्ट निश्चित आहे की, सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हासदादा पवार यांनी आपले विचार या ठिकाणी मांडत असताना मघाशी सन्माननीय सदस्य प्रा. सुरेश नवले या ठिकाणी बोलले. मी आपल्यावर टीका करतो असे आपण मानू नये. सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हासदादा पवार यांनी समाजाचे प्रबोधन केलेले आहे. त्यांनी महाराष्ट्रामध्ये सगळीकडे जाऊन प्रबोधन करावे असे आपण जे बोललात ती कदाचित टीकाटिपणी असू शकेल पण मी त्या विचाराशी एवढ्यासाठी सहमत नाही कारण संबंध महाराष्ट्रातील भाविकांच्या मनामध्ये असलेल्या

RDB/ KGS/ ST/

श्री. सुनील तटकरे

विचारधारेचे एक प्रतिक म्हणून त्यांनी या ठिकाणी भावना मांडल्या. ते मांडत असताना या सर्वदूर क्षेत्रांना राज्य सरकारच्या माध्यमातून एक न्याय मिळाला तर महाराष्ट्रातील सर्वसामान्य माणसाला तो न्याय मिळाला असे आपल्याला निश्चितपणे म्हणता येऊ शकते. पांडुरंगाचे देवस्थान हे गरिबांचे देवस्थान आहे. म्हणूनच मघाशी सर्व सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले की, पांडुरंगाच्या दर्शनासाठी काही विशेष आकारणी करून दर्शन देण्याचा जो काही निर्णय तेथील मंदिर समितीने घेतला होता त्या निर्णयाला राज्य सरकारने स्थगिती दिलेली आहे. तो निर्णय रद्द होईलच परंतु मघाशी सन्माननीय सदस्य श्री. उल्हासदादा पवार म्हणाले तेही खरे आहे की, कदाचित तेथील समितीच्या मनामध्ये त्याच्या पाठीमागे वेगळ्या प्रकारची भावना असू शकेल. पण ती भावना जरी वेगळी असली तरी ती जबाबदारी घेणे सरकारचे काम असल्यामुळे ती जबाबदारी आपण स्वीकारलेली आहे. म्हणून तशा तऱ्हेचा कोणताही प्रयत्न होणे म्हणजे भाविकांच्या मनामध्ये असलेल्या भावनांना एक प्रकारचा तडा जाणे असे होऊ शकते. अनेक वेळा देवस्थान आणि भाविक किंवा पुजारी यांच्यामध्ये सुध्दा वेगवेगळे वाद आहेत. त्या वादाची वेगवेगळी कारणे असू शकतात. तीर्थक्षेत्राची जमीन असेल तर त्यासंदर्भात मघाशी काही सन्माननीय सदस्यांनी भावना व्यक्त केल्या. ती जमीन कोणाला घेता येणार नाही अशा प्रकारच्या कायद्याची कठोरपणे अंमलबजावणी करणे हेच भविष्यामध्ये आपणा सर्वांचे काम राहू शकते. कारण त्याच्यातून वादविवाद निर्माण होतात. आज शिर्डीच्या परिसरामध्ये जमिनीचे दर ज्या पध्दतीने वाढलेले आहेत ते पाहता ती जमीन जर तेथील तीर्थक्षेत्राच्या किंवा संस्थानच्या ताब्यात असती आणि ती जर कोणी घेण्याचा प्रयत्न केला असता तर त्या माध्यमातून निर्माण होणारे जे प्रश्न आहे त्यातून सुध्दा एक सामाजिक आशय निर्माण होऊ शकतो. तुम्ही आम्ही सगळेजण आता वर्तमानपत्रातून वाचतो. आज विज्ञानयुगाचा जसा फायदा आहे तसा तो एकतऱ्हेचा शाप सुध्दा आहे. मोबाईल ही जशी एक उपयुक्त गोष्ट झालेली आहे तसे मोबाईलचा गैरवापर करून आज समाजामध्ये जे काही चिंताजनक वातावरण तयार होत आहे त्याचा तुम्ही आम्ही लोकप्रतिनिधींनी विचार करणे अत्यंत आवश्यक आहे. मोबाईलमधून क्लिप तयार करून त्याचा वेडावाकडा अत्यंत मनोविकृत वृत्तीने काही वेळा विचार होतो. माझ्या म्हणण्याचा आशय हाच

RDB/ KGS/ ST/

श्री. सुनील तटकरे

आहे की, समाजातील अशांतता ज्यावेळी वाढते, समाजातील विकृती ज्यावेळी वाढते त्याच वेळेला अशा प्रकारची शांततेची ठिकाणे असण्याची मोठ्या प्रमाणावर आवश्यकता असते. संत विद्यापीठ करावे अशा पध्दतीची जी भावना आपल्या मनामध्ये आहे त्याच्या पाठीमागचा आशय तोच आहे. कारण या सर्व गोष्टींची कोठे तरी सांगड घातली गेलीच पाहिजे. 800-900 वर्षापूर्वीचा इतिहास जर आज तितक्याच पध्दतीने जोपासला जात असेल तर आज आम्हाला या गोष्टीचे निश्चितपणे समाधान आहे. ते आस्तिकेने मानावे की, नास्तिकेने त्याचा विचार करावा याबाबत वेगवेगळी विचारधारा असू शकते. पण नव्याने जन्माला आलेल्या पिढीला सुध्दा या गोष्टीबद्दल एक आसक्ती वाटत आहे. हा एकतन्हेने साधू-संतांच्या विचाराचा विजय आहे असे जर म्हटले तर ते चुकीचे होऊ शकणार नाही. नवीन पिढी आज आपल्या स्वतःपुरती विचार करू पाहात आहे असे भय आपणा सर्वांना वाटते आणि ही पिढी जेव्हा स्वतःपुरती विचार करील त्यावेळी समाज एका विनाशाच्या मार्गावर जाण्याची शक्यता नाकारता येऊ शकणार नाही. जेव्हा नव्याने जन्माला आलेली पिढी एका व्यासंगी विचाराने सर्व समाजाचा विचार करण्यासंबंधीची भूमिका मनामध्ये ठेविल तेव्हा या साऱ्या गोष्टीचा आशय आणि विषय त्या नवीन पिढीला सुध्दा आपल्याला समजावता येऊ शकतो.

यानंतर श्री. अजित शिगम

श्री.सुनील तटकरे....

सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार यांनी याठिकाणी संत जगद्गुरु तुकाराम महाराजांच्या नावाने संतपीठ सुरु करण्याची संकल्पना मांडली. त्यासाठी अध्यात्मिक विचारसरणीच्या लोकांशी निश्चितपणे चर्चा करण्यात येईल त्यासाठी वित्त मंत्री या नात्याने मी पुढाकार घेईन. राज्याचे मुख्यमंत्री, उपमुख्यमंत्री आणि आपणा सर्वांच्या विचारधारेतून संतपीठ स्थापन करण्याचा निर्णय या वर्षापासून घेतला जाईल असे अभिवचन या चर्चेच्या निमित्ताने देऊ इच्छितो. संत तुकडोजी महाराज जन्मशताब्दी संदर्भात सदस्यांनी भावना व्यक्त केल्या. मी या ठिकाणी सांगू इच्छितो की, यासाठी आम्ही 78 कोटी रुपयांचा आराखडा केलेला असून त्यास अंतिम स्वरूप देण्यात आलेले आहे. परंतु स्थानिक स्तरावर काही वाद आहेत. त्या वादाच्या संदर्भात आपण सर्वजण विचार करून मार्ग काढण्याचा निश्चितपणे प्रयत्न करू. 20व्या शतकातील संत तुकडोजी महाराजांच्या जन्मशताब्दी सोहळ्या निमित्ताने आपल्या मनात असलेल्या कल्पना कशापध्दतीने अमलात आणता येतील याचा सर्वकष विचार करून त्याही कामाला आपणास निश्चितपणे सुरुवात करता येईल. याठिकाणी अनेक सदस्यांनी शंका व्यक्त केल्या की, अर्थसंकल्पात तरतूद आहे किंवा कशी, निधी उपलब्ध होईल किंवा कसा मी याठिकाणी सांगू इच्छितो की, ज्या ज्या सन्माननीय सदस्यांनी आपल्या योजना सांगितल्या आहेत त्यातील काही योजनांचा आपणास जिल्हा स्तरीय योजनांमध्ये समावेश करता येईल. तर काही ठिकाणी "ब" वर्ग पर्यटन असेल तर राज्य पातळीवर ग्रामविकास विकासाच्या माध्यमातून निधी देण्याचा प्रयत्न करण्यात येईल.

सभापती महोदय, अजमेर दर्ग्यामध्ये फक्त मुस्लिम समाज जातो असे मानण्याचे काही कारण नाही. आपण याठिकाणी सांगितले की, गीतेचा प्रसार करण्याच्या दृष्टीकोनातून सुध्दा राज्य सरकारने पुढाकार घेण्याची आवश्यकता आहे. गीतेमध्ये, कुराण शरीफमध्ये किंवा बाईबलमध्ये जे विचार दिलेले आहेत हे सर्वधर्मसमभावाचे आहेत. त्यातील विचार सर्व समाजासाठी आहेत. धर्मनिरपेक्ष विचारांचे पूजन करणे म्हणजे तरी नेमके काय आहे तर मानवतावादाचा विचार मनामध्ये ठेवून त्या विचारधारेतून आम्ही वेगळी मनोभूमिका सर्वांच्या समोर उत्तम पध्दतीने ठेवण्याचा प्रयत्न केला तर मला वाटते 21 व्या शतकातील प्रगतीचे टोक आम्ही निश्चितपणे गाठू शकतो. सन

श्री.सुनील तटकरे....

2020 मध्ये भारताला महासत्ता बनविण्याची कल्पना मनामध्ये ठेवून मार्गक्रमण करण्याचा प्रयत्न करीत आहोत त्यावेळी आमचे चित्त, मन व ध्यान स्थिर असणे आवश्यक ठरते. कारण वेगवेगळ्या गोष्टीने आपण विचलित होऊ शकतो, वेगवेगळ्या कारणांसाठी आम्ही आमच्या मूळ कर्तव्यांपासून दूर जाण्याची शक्यता निर्माण होऊ शकते अशाचेवळी संत वाड.मयाच्या विचाराची गरज फार मोठ्या प्रमाणावर लागू शकते. या विशाल धारेचा प्रभाव आणि समाज सुदृढ करण्याची मनोभूमिका घेऊन आम्ही या वास्तवतेच्या मार्गावर चालण्याचा प्रयत्न केला तर ज्या मनोभावनेने श्री.उल्हास पवार यांनी आणि अन्य सदस्यांनी या सर्वोच्च सभागृहात त्याबाबत चर्चा केली ती सत्कारणी लागली असे आम्हाला निश्चितपणे म्हणता येईल. याठिकाणी अनेक सन्माननीय सदस्यांनी ज्या भावना मांडलेल्या आहेत त्याचा विचार निश्चितपणे होईल. सन्माननीय विरोधी पक्ष नेते आणि सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार यांनी याठिकाणी सांगितले की, या संदर्भात एक आराखडा तयार करावा ज्याच्या माध्यमातून आपणास कुठे काय करणे आवश्यक आहे. आपण असे म्हणू शकणार नाही की, आम्ही आता ज्या काही सूचना केल्या त्या सान्या आजच्या आज कृतीमध्ये येतील. परंतु कृतीमध्ये आणण्याचा संकल्प करणे आणि संकल्पाचे रूपांतर सिध्दीमध्ये होणे यालासुद्धा एकप्रकारची जोड असणे आवश्यक असते. आपले कर्तव्य आणि आपले विचार हे कृतीमध्ये आणण्याच्या दृष्टीकोनातून जाणीवपूर्वक मनोनिग्रहाने प्रयत्न केले तर आपल्याला ठामपणे यश मिळू शकते. तेव्हा या विचारधारेच्या माध्यमातून आपण सर्वजण भविष्यात चांगले काम करण्याचा निश्चितपणे प्रयत्न करणार आहोत असेच मी या चर्चेच्या निमित्ताने सांगेन. याठिकाणी अनेक सन्माननीय सदस्यांनी भावना मांडल्या. प्रत्येक तीर्थक्षेत्र हे त्या त्या विभागातील लोकांसाठी, सर्वसामान्य जनतेसाठी, आजूबाजूच्या परिसरातील जनतेसाठी भाविकतेचे एक मंदिर असते. तेव्हा सन्माननीय सदस्यांनी ज्या काही सूचना याठिकाणी केल्या असतील त्या सूचनांचा सर्वकष विचार करुन त्याबाबतीत उपाययोजना करण्याचा प्रयत्न निश्चितपणे केला जाईल एवढेच या चर्चेच्या निमित्ताने सांगतो... (अडथळा)

यानंतर श्री.खंदारे..

श्री.सुनील तटकरे....

सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांना बोलण्याचा जरूर अधिकार आहे. ते टीकाटिपणी करू शकतात, ते या सभागृहाचे वरिष्ठ सदस्य आहेत. ते माझ्या मताशी सहमत असण्याचे कारण नाही....

श्री.दिवाकर रावते : सन्माननीय मंत्री महोदयांची वैचारिक बैठक आम्हाला कळली, त्याबद्दल दुमत नाही, हा टीकेचा विषय नाही. आजचा विषय हा देवस्थानाचे महत्व सांगणारा नव्हता. या चर्चेचे महत्व ओळखून देवस्थानाच्या ठिकाणी जाणा-या भाविकांसाठी काय सुविधा करता येतील, हा विषय यात होता. तेथे शौचालये कोठे बांधणार, मुतारी किती बांधणार, पाण्याची व्यवस्था कोठे करणार, सध्याची दुरावस्था, रस्त्यांची दुर्दशा यासाठी शासन काय करणार आहे हे सांगणे महत्वाचे होते, परंतु त्यासंबंधी काहीच सांगण्यात आले नाही.

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, मी मघाशी त्यासंदर्भात उल्लेख केला आहे, कदाचित सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांचे लक्ष नसावे. माझ्याजवळ कागदपत्रे आहेत, त्यांना आवश्यकता वाटत असेल तर मी सर्व पुन्हा वाचण्यास तयार आहे. शासन तीर्थक्षेत्र विकास प्राधिकरण तयार करित असून त्यामध्ये आपण सांगितलेल्या सर्व गोष्टींचा अंतर्भाव आहे. प्रत्येक मंदिराच्या ठिकाणी येणा-या भाविकांना सुविधा देण्यासाठी भविष्यात काय केले जाणार आहे ते मी सुरुवातीलाच सांगितले आहे. शासनाचे हे कर्तव्य आहे असे समजून काम केले जाईल. सिंधुदुर्ग जिल्हयातील शिवाजी महाराजांच्या मंदिरासंबंधी सन्माननीय सदस्यांनी भावना व्यक्त केल्या आहेत त्याचा योग्य विचार करून या वर्षापासून त्या कामाला प्राधान्य दिले जाईल. सन्माननीय सदस्य श्री.उल्हास पवार, सन्माननीय विरोधी पक्ष नेते आणि इतर सर्व सन्माननीय सदस्यांनी याठिकाणी आपल्या भावना व्यक्त केल्या आहेत त्याबद्दल आदर व्यक्त करून त्याबाबत शासनाची भूमिका विशद करून मी येथे थांबतो, जय हिंद, जय महाराष्ट्र.

श्री.उल्हास पवार : सभापती महोदय, मी मांडलेल्या प्रस्तावावरील चर्चेसंबंधी अनेक सन्माननीय सदस्यांनी आपल्या भावना व्यक्त केल्या आहेत. त्या भावनांचा आदर राखून त्याला उत्तम प्रतिसाद म्हणून सन्माननीय अर्थमंत्र्यांनी अतिशय चांगल्या शब्दांमध्ये अर्थपूर्ण शब्दांमध्ये उत्तर दिले आहे त्याबद्दल मी सर्वांचे मनापासून आभार मानतो.

2...

NTK/ SBT/ MMP/

श्री.उल्हास पवार....

सभापती महोदय, सन्माननीय अर्थमंत्र्यांनी या विषयाला न्याय देण्याचा प्रयत्न केला असला तरी काही मुद्दे माझ्या भाषणात राहून गेल्या असल्यामुळे मी त्याबाबत बोलणार आहे. जगद्गुरु संत तुकाराम महाराजांच्या नावाने पंढरपूरला संतपीठ स्थापन करीत आहात, त्यादृष्टीने प्रयत्न करीत आहात. परंतु यासंदर्भात अॅक्टमध्ये शासनाने तरतूद केल्यामुळे मी शासनाचे आभार मानतो. जसे संत नामदेव अध्यासन, संत ज्ञानेश्वर अध्यासन, जगद्गुरु संत तुकाराम अध्यासन हे पुणे विद्यापीठामध्ये आहे. जगद्गुरु संत तुकाराम महाराजांच्या अध्यासनाच्या नावाने 1 कोटी रुपयांची तरतूद असून सुध्दा गेली 3 वर्षे त्या अध्यासनासाठी प्रमुख व्यक्तीची नेमणूक केली गेली नाही. यासंदर्भात विद्यापीठाकडे विचारणा करणे गरजेचे झालेले आहे. जगद्गुरु संत तुकाराम महाराजांचे वंशज डॉ.सदानंद मोरे हे त्या अध्यासनाचे प्रमुख होते, त्यांची नेमणूक तत्वज्ञान विभागामध्ये करण्यात आली. परंतु त्यांच्या जागी त्या अध्यासनाच्या प्रमुखाची नेमणूकच झालेली नाही. तेथे निधीची तरतूद आहे. जसे संत गाडगे बाबा अध्यासन हे संत गाडगे बाबा विद्यापीठामध्ये आहे. श्री.बबनराव मेटकर हे त्याचे प्रमुख आहेत. त्यांनी मागील 2 वर्षांपासून 2 कोटींची मागणी केलेली आहे. संत गाडगे बाबा अध्यासनाला देखील शासनाने मदत करावी अशी भावना मी व्यक्त करतो. तिसरा मुद्दा असा आहे की, या सगळ्या देवस्थानांच्या हजारो एकर जमिनी आहेत. त्या जमिनीला कूळ कायदा लागू नाही. या जमिनी अनेकांनी बळकावल्या आहेत. काही लोक शेकडो वर्षे त्या जमिनीचा वापर करीत आहेत. या जमिनींचे मोजमाप करण्यासाठी एखाद्या सेवानिवृत्त मामलेदार किंवा महसूल विभागातील प्रांताधिका-यांची किंवा उपजिल्हाधिका-यांची नेमणूक करून या सगळ्या देवस्थानाच्या कोठे कोठे जमिनी आहेत त्याचा शोध घेण्यात यावा. मंदिर समितीच्यावतीने तसा प्रयत्न चालू आहे, परंतु त्यांच्या लक्षात येत नाही. या सर्वांचा आराखडा शासनाने घेणे ही एक काळाची गरज आहे. कारण त्या त्याठिकाणच्या मंदिर व्यवस्थापनाला कोणी दाद देत नाहीत. कोल्हापूर महालक्ष्मी मंदिरासाठी श्री.सूर्यवंशी नावाचे अधिकारी नेमले आहेत. त्यांच्यावर आरोप झाले असल्यामुळे त्यांची चौकशी चालू आहे, त्यांना निलंबित करण्यात आले होते. अशा अधिका-यांना त्या मंदिराचे प्रमुख म्हणून नेमले आहे. ते स्वतःच प्रेससमोर जाऊन स्टेटमेंट करतात, अशाप्रकारच्या लोकांना तेथे नेमू नये. मी हे एक उदाहरण दिले आहे.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. उल्हास पवार...)

अशा प्रकारचे लोक त्या ठिकाणी जाऊ नयेत, शासन यंत्रणेतील चांगल्या लोकांना त्या त्या ठिकाणी नियुक्त केले जावे अशी प्रार्थना मी करतो. "क" वर्ग मंदिरांसाठी जिल्ह्याच्या डीपीडीसीच्या माध्यमातून सर्व व्यवस्था केली जाते. पण रस्त्यासाठी निधी उपलब्ध करून दिल्यानंतरही रस्ते करण्यासाठी परवानगी मिळत नाही, ही अडचण आहे. अशा ज्या ज्या काही अडचणी असतील त्या दूर कराव्यात. अधिक काही सांगण्याची गरज नाही, सन्माननीय मंत्री महोदयांनी समर्पक उत्तर दिलेले आहे. प्रदीर्घ उत्तर देण्याची त्यांची मानसिक तयारी होती. परंतु सभागृहाचा मौल्यवान वेळ जाऊ नये म्हणून अधिक माहिती पटलावर ठेवण्याची तयारी त्यांनी दर्शविली याबद्दल मी त्यांना धन्यवाद देतो आणि माझे दोन शब्द संपवितो.

उपसभापती : सभागृहाने प्रस्तावावर विचार केला आहे.

...2...

पृ.श्री.: राज्य सुरक्षा महामंडळ विधेयक

L.C. BILL NO. III OF 2010.

(A BILL TO PROVIDE FOR THE ESTABLISHMENT AND REGULATION OF THE MAHARASHTRA STATE SECURITY CORPORATION IN THE STATE OF MAHARASHTRA AND FOR MATTERS CONNECTED THEREWITH OR INCIDENTAL THERETO)

श्री. रमेश बागवे (गृह राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन 2010चे वि.प.वि.क्रमांक 3 महाराष्ट्र राज्यात, महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळाची स्थापना करण्यासाठी आणि त्याचे विनियमन करण्यासाठी तसेच तत्संबंधित व तदानुषंगिक बाबींसाठी तरतूद करण्याकरिता विधेयक विचारात घेण्यात यावे, असा प्रस्ताव मांडतो.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. माझ्याकडे अध्यादेश क्रमांक 4 आहे. महाराष्ट्र राज्यात, महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळाची स्थापना करण्यासाठी आणि त्याचे विनियमन करण्यासाठी तसेच तत्संबंधित व तदानुषंगिक बाबींसाठी तरतूद करण्याकरिता अध्यादेश, अशा प्रकारचा अध्यादेश आहे. या अध्यादेशाप्रमाणे विधेयक यावयास पाहिजे. विधेयक क्रमांक 3 मध्ये "विशेष" हा शब्द वापरलेला आहे. हा विशेष शब्द अध्यादेशामध्ये नाही. शासनाने जो अध्यादेश काढला त्याप्रमाणे हे विधेयक नाही. विधेयकाच्या खंड 23 मध्ये विवक्षित सुरक्षा रक्षकांना समावून घेण्यासंबंधी विश्लेषण करण्यात आलेले आहे. सभापती महोदय, विधानसभेचे अधिवेशन सुरु नव्हते म्हणून अध्यादेश काढण्यात आला. त्या अध्यादेशाचे कायद्यात रूपांतर करण्यासाठी विधेयक आणलेले आहे. खंड 24मध्ये सुरक्षा दलाच्या सदस्यांच्या नियुक्तीवरील निर्बंध यासंबंधी सांगितलेले आहे. अध्यादेशामध्ये जे म्हटलेले आहे त्यामध्ये काही धोरणात्मक बदल करावयाचा असेल तर मंत्रिमंडळामध्ये निर्णय घेऊन तो बदल करता येतो. परंतु संपूर्णतः बदल करता येत नाही अशा प्रकारचा माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. या ठिकाणी शिक्षणाच्या संदर्भातील विधेयक आणले होते. ते कायद्यात बसणारे नाही, घटनेत बसणारे नाही, त्यासंदर्भात रुलिंग द्यायचे आहे. ते देणे कठीण आहे.

...नंतर श्री.भोगले...

SGB/ SBT/ MMP/

17:20

श्री.दिवाकर रावते.....

ते अशक्य आहे. तेव्हा प्रत्येक वेळेला टेकन फॉर ग्रँटेड अशा प्रवृत्तीने सभागृहात यायचे, विधेयक मांडायचे, आम्ही विधेयकावर बोलायचे म्हणून आपण बोलू देता. मंजूर, मंजूर, होय चे बहुमत, खालून वर आले म्हणून वर मंजूर करा. कायदा करताना असे करता येईल का या विधान परिषदेमध्ये? प्रशासकीय अधिकारी कायदा बनवित असताना असे करीत असतील तर ते योग्य नाही. हा प्रश्न गृह विभागाच्या अधिकाऱ्यांचा नाही. गृह विभागाचा विषय नाही. विधी व न्याय विभागाचे प्रमुख आहेत त्यांचे हे पाप आहे. हा सर्व दोष विधी खात्याच्या सचिवांवर जात असेल. मला सभापती महोदय आपल्याकडून रुलिंग पाहिजे. मार्गदर्शन पाहिजे. मला हे कळत नाही. मी विधेयक वाचून बघितले. विशेष हा शब्द तुमच्या विधेयकामध्ये नाही. दोन्हीमध्ये तो असला पाहिजे. कायदा बनवित आहात. तुमच्या अध्यादेशामध्ये म्हटले आहे की, "महामंडळ घटित झाल्यावर खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, 1981 खालील सुरक्षा रक्षक मंडळ व शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एमएसएम.1099/2390/सीआर क्रमांक 244/99/28, दिनांक 18 जानेवारी 2002 द्वारे घटित केलेले महाराष्ट्र माजी सैनिक महामंडळ यांच्याद्वारे नियुक्त करण्यात आलेल्या विवक्षित सुरक्षा रक्षकांच्या सेवा, महामंडळ घटित होण्याच्या निकटपूर्वी, त्यांना जे वेतन व इतर सेवाशर्ती लागू होत्या त्याच वेतन व सेवाशर्तीवर महामंडळामध्ये सुरक्षा दलाचा सदस्य म्हणून सामावून घेण्यात येतील आणि अशा सेवाशर्तीमध्ये अहितकारी बदल करण्यात येणार नाही किंवा महामंडळास, विहित केलेल्या रीतीशिवाय, सुरक्षा दलाच्या अशा सदस्यास सेवेतून काढून टाकता येणार नाही." विधेयकातील कलम 23 मध्ये आणि अध्यादेशातील कलम 23 मध्ये विसंगती आहे. येथे सेवेत घेतल्यानंतर कंपनीवर बंधन येणार आहे. महामंडळाच्या सेवेत येणाऱ्यांबाबत हे लागू होणार आहे. आम्ही चर्चा करीत असताना प्रत्येक शब्दाचे विश्लेषण होणार आहे. मंत्रीमहोदयांनी अस्वस्थ होऊ नये. हा विषय गृहखात्याचा नाही. विधी व न्याय विभागाचा हा विषय आहे. तुमच्या खात्याच्या सचिवांना दोष देणार नाही. विधी व न्याय विभागाच्या अध्यादेशाप्रमाणे कायदा मांडला तो मंजूर करण्यासाठी दुसरा कायदा आमच्यापुढे सादर केला आहे ही विसंगती आहे. हा विषय मांडताना कदाचित माझे अज्ञान असेल, परंतु आपण या संदर्भात निर्णय द्यावा. आम्ही घटनेच्या माध्यमातून बेकायदेशीर गोष्ट करू शकत नाही. म्हणून मी कालपासून सांगण्याचा प्रयत्न करीत होतो की, काहीतरी तफावत आहे. बघून घ्या. मी

..2..

श्री.दिवाकर रावते.....

सचिवांशी चर्चा करायचा प्रयत्न केला. त्यांना सांगितले की, हे जे तुमचे 23 क्रमांकाचे कलम आहे त्यातील तरतूद म्हणजे एखादा कर्मचारी महामंडळाच्या सेवेमध्ये आल्यानंतर त्याच अटीवर आला पाहिजे. अटीला शिथिलता देण्याचा अधिकार तुम्हाला आहे. मंत्रिमंडळामध्ये शिथिलता द्यावी लागते. अध्यादेशात अर्थ वेगळा आणि विधेयकातील अर्थ वेगळा आहे. अशा प्रकारचे विधेयक आणता येत नाही असे मला वाटते. म्हणून मला अत्यंत गंभीरपणे निदर्शनास आणावयाचे आहे की, या संदर्भातील अध्यादेशापासून विभिन्नता असलेले विधेयक आहे. आम्ही ते कसे स्वीकारायचे? या संदर्भातील आपला निर्णय आल्यानंतर पुढचे कामकाज सुरु होईल.

नंतर 3टी.1...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

डॉ. दीपक सावंत : महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी सुरक्षा रक्षक महामंडळ निर्माण करण्यासंबंधीचे विधेयक सभागृहात मांडण्यासाठी जी हरकत घेतली तो मुद्दा अतिशय सुयोग्य आहे. दुर्दैवाची गोष्ट अशी आहे की, आपण या सभागृहात अनेक वर्षे सदस्य म्हणून आहात. आजपर्यंत अशी प्रथा व परंपरा होती की, ज्यावेळेस सभागृहात एखादे विधेयक मांडतो त्यावेळेस विधि व न्याय विभागाचे सचिव अदृश्य गॅलरीमध्ये हजर असत. पण दुर्दैवाने गेल्या दोन अधिवेशनांपासून विधि व न्याय विभागाच्या सचिवांचा चेहरा सुद्धा दृष्टोत्पत्तीस पडला नाही. त्याचबरोबर विभागाचे वरिष्ठ अधिकारी सुद्धा अदृश्य गॅलरीमध्ये नसतात. म्हणून हे विधेयक पुन्हा परत पाठविण्याचा खटाटोप करावा लागत आहे. अशी परिस्थिती निर्माण झाल्याने नाहक सभागृहाचा वेळ वाया जातो म्हणून या मुद्यावर आपल्याकडून रूलिंग पाहिजे.

उपसभापती : माननीय मंत्री महोदयांनी यासंबंधीचे स्पष्टीकरण द्यावे, अशी मी त्यांना विनंती करतो.

श्री. रमेश बागवे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी जे मुद्दे उपस्थित केले त्यानुसार विधेयक क्र. 3 मध्ये "विशेष" हा शब्द नाही. सभागृहात ज्यावेळेस कायदा तयार होतो त्यानंतर त्या कायद्याची नियमावली तयार करण्यात येते. म्हणून सन्माननीय सदस्यांनी ज्या ज्या सूचना केल्या असतील त्या नियमावली तयार करताना समाविष्ट करण्यात येतील. मी या निमित्ताने सभागृहाला सांगू इच्छितो की, हे विधेयक अत्यंत महत्वाचे आहे. कारण ज्यावेळेस 26/11/2008 चा हल्ला झाला त्यानंतर सर्व शासकीय, निमशासकीय आस्थापना आहेत तसेच सामाजिक, शैक्षणिक किंवा आर्थिक संस्था असतील अशा सर्व ठिकाणी पोलीस सुरक्षेची मागणी होत आहे. परंतु आपल्याकडिल पोलीस दल कमी पडते आणि केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा दलाकडे सुद्धा मागणी केली. अशा परिस्थितीत आपण पुरेशी सुरक्षा देऊ शकत नाही. तसेच काही संस्थांना अत्यंत धोक्याची शक्यता आहे अशा प्रकारे या सर्व ठिकाणी सुरक्षा देणे अत्यंत आवश्यक आहे. म्हणून केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा दलाने शासनाला निदेश दिलेत की केंद्राच्या धर्तीवर आपल्या राज्यात सुरक्षा महामंडळ निर्माण करावे. त्यानुसार मंत्रिमंडळाने सन 2009 मध्ये हा निर्णय घेतलेला आहे.

डॉ. दीपक सावंत : उद्देश आणि कारणांचा प्रश्न नाही.

श्री. दिवाकर रावते : अध्यादेशात क्र. 24 पर्यंतच अंतर्भूत आहेत. आपल्या विधेयकाची प्रत माझ्याकडे आहे त्यात हेच दिलेले आहे. परंतु विधेयकात मात्र 25 व 26 चा देखील अंतर्भाव आहे. त्यातील क्र. 25 मध्ये "अडी-अडचणी दूर करण्याचे अधिकार" असे दिलेले आहे तसेच क्र. 26 सुध्दा अॅड केले आहे. सभागृहात ज्यावेळेस अध्यादेश ठेवले जातात त्याच धर्तीवर भविष्यात कायद्यात रुपांतर करण्यासाठी विधेयके येणार हे अपेक्षित असते, परंतु येथे मात्र सगळे विचित्रच आहे.

श्री. सय्यद ज़मा : सभापति महोदय, अध्यादेश की अंग्रेजी कॉपी में क्र. 24 है और बिल की अंग्रेजी कॉपी में क्र. 25 है.

श्री. दिवाकर रावते : महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. एस.क्यू.जमा यांच्याकडिल विधेयकात फक्त 25 पर्यंतचाच समावेश आहे. डॉ. दीपक सावंत यांच्याकडिल विधेयकात क्र. 26 पर्यंत अंतर्भूत आहेत....

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. रमेश बागवे : सभापती महोदय, विधी व न्याय विभागाचा सल्ला घेऊन हे विधेयक पुन्हा सभागृहापुढे ठेवले जाईल.

उपसभापती : ठीक आहे. आता अर्धातास चर्चेस सुरुवात करण्यात येत आहे.

श्री. विक्रम काळे : सभापती महोदय, शिक्षण विभागाच्या संदर्भात एकूण 4 अर्धातासाच्या चर्चा आहेत. परंतु माननीय शिक्षणमंत्री सभागृहात उपस्थित नाहीत.

उपसभापती : ठीक आहे. शिक्षण मंत्री 10-15 मिनिटात सभागृहात येतील असे समजून मी सभागृहाची बैठक 5:45 वाजेपर्यंत स्थगित करतो.

(सभागृहाची बैठक 5.33 ते 5.45 पर्यंत स्थगित करण्यात आली.)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

(स्थगितीनंतर)

(सभापतीस्थानी माननीय उपसभापती)

पृ.शी.: राज्य सुरक्षा महामंडळ विधेयक

L.C. BILL NO.III OF 2010.

(A BILL TO PROVIDE FOR THE ESTABLISHMENT AND REGULATION OF THE MAHARASHTRA STATE SECURITY CORPORATION IN THE STATE OF MAHARASHTRA AND FOR MATTERS CONNECTED THEREWITH OR INCIDENTAL THERETO.)

(प्रस्ताव पुनः प्रस्तुत झाला)

श्री.रमेश बागवे (गृह राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, या विधेयकाच्या अनुषंगाने सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते व सन्माननीय सदस्य डॉ. दीपक सावंत यांनी जे मुद्दे उपस्थित केले आहेत. त्या अनुषंगाने मी सांगू इच्छितो की, या अधिनियमाच्या तरतुदींची अंमलबजावणी करीत असतांना कोणतीही अडचण उद्भवल्यास ती दूर करण्यासाठी आदेश काढण्याचा अधिकार राज्य शासनाकडे घेण्याकरिता कलम 25 मध्ये तरतूद करण्यात आली आहे. त्याचप्रमाणे महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळ अध्यादेश क्रमांक 4 चे निरसन करण्यासाठी कलम 26 मध्ये तरतूद करण्यात आली आहे. आणि म्हणून त्यामधून उद्भवणाऱ्या अडचणींना छेद देण्याचा शासनाला पूर्ण अधिकार आहे. म्हणून हे विधेयक सभागृहाने मंजूर करावे अशी विनंती करतो.

सभापती महोदय, 26/11 च्या मुंबईतील दहशतवादी हल्ल्यानंतर राज्यामध्ये शासकीय आस्थापना, खाजगी आस्थापना, औद्योगिक आस्थापना, शासकीय व निमशासकीय संस्था, खाजगी शाळा, कॉलेजेस, बंदरे या सर्वच ठिकाणी सुरक्षिततेसाठी संरक्षणाची मागणी करण्यात येते. या सर्वच ठिकाणी आपण पुरेसे पोलीस दल पुरवू शकत नाही. म्हणून केंद्रीय सुरक्षा दलाकडून मागणी केली तरी त्यांच्याकडे अपुरा दल आहे. उलट केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा दलाने राज्य सरकारला तुमच्या राज्यामध्ये या धर्तीवर महामंडळ निर्माण करावे असे सूचित केले आहे. त्या अनुषंगाने

DGS/ MMP/ SBT/

श्री. रमेश बागवे...

मंत्रिमंडळाने दि. 23 जुलै 2009 रोजी निर्णय घेतला, आणि दि. 31 ऑगस्टला तशाप्रकारचा अध्यादेश निर्गमित करण्यात आला. व त्यानंतर दि. 7 ऑक्टोबरला त्यासंबंधीची अधिसूचना जारी करण्यात आली. सन 2009 च्या हिवाळी अधिवेशनामध्ये विधानसभेत हे विधेयक मान्य करण्यात आले. आणि त्यानंतर विधानपरिषदेमध्ये हे विधेयक आल्यानंतर ते वेळेअभावी संमत झाले नाही. त्यानंतर या विधेयकाची मुदत संपल्यामुळे पुन्हा अध्यादेश काढावा लागला. त्याप्रमाणे दि. 12 जानेवारी 2010 रोजी अध्यादेश निर्गमित करण्यात आला. आणि दि. 17 मार्च 2010 रोजी हे मंडळ स्थापन करण्याची अधिसूचना जारी केली. दि. 24 मार्च 2010 रोजी शासनाने निर्णय घेऊन प्रधान सचिव (विशेष) गृह विभाग यांच्याकडे या महामंडळाच्या अध्यक्षपदाचा अतिरिक्त भार सोपविण्यात आला. या महामंडळाचे व्यवस्थापकीय संचालक म्हणून अपर पोलीस महासंचालक या दर्जाचे अधिकारी असतील. यामध्ये एकूण 7 सदस्य असतील. त्यापैकी शासन नियुक्त 2 सदस्य असतील, त्याचबरोबर मुंबईचे पोलीस आयुक्त, राज्याच्या गुप्त वार्ता विभागाचे आयुक्त, प्रधान सचिव, गृह (विशेष) विभाग, प्रभारी सचिव, वित्त विभाग, सह पोलीस आयुक्त अशी या महाराष्ट्र सुरक्षा मंडळाची रचना आहे. तसेच, याठिकाणी व्यवस्थापकीय संचालकांव्यतिरिक्त,

(अपूर्ण यानंतर सौ. रणदिवे)

संचालक प्रशासन, पोलीस उप महानिरीक्षक तथा दुसऱ्या क्रमांकाचे अधिकारी या महामंडळात असतील. या व्यतिरिक्त पोलीस अधीक्षक स्तरावरील तीन अधिकारी, महाव्यवस्थापक अभियान, महाव्यवस्थापक मानव संसाधन, महाव्यवस्थापक गुप्तवार्ता व मुल्यमापन म्हणून काम करतील. तसेच महाव्यवस्थापक अभियान हे सुरक्षा रक्षकाच्या दररोजच्या कामकाजावर देखरेख करतील. तसेच त्याप्रमाणे त्याठिकाणी वाटपाकरता जबाबदार असतील. सभापती महोदय, महाव्यवस्थापक - मानव संसाधन हे प्रशासकीय व प्रशिक्षणाचे कामकाज पहातील आणि महाव्यवस्थापक-गुप्तवार्ता व मुल्यमापन हे गुप्तवार्ता मिळवून प्रशिक्षण साहित्य तयार करतील. ऑपरेशन युनिट प्रशिक्षणला अद्ययावत माहिती देतील. तसेच त्याप्रमाणे सल्ला देण्याचे देखील काम करतील. सभापती महोदय, या महामंडळाचे कार्य हे राज्य शासन व केंद्र शासनाची कार्यालये आहेत, अशा सर्व उपक्रमाचे आस्थापनावरील जे कर्मचारी असतील, सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम असतील, प्रमुख प्रतिष्ठाने असतील, वित्तीय संस्था, धार्मिक संस्था, शैक्षणिक संस्था, सांस्कृतिक संस्था, वैद्यकीय संस्था, खाजगी बंदरे, धरणे, मॉल्स, मल्टीप्लेक्स, हॉटेल्स इत्यादींच्या विनंतीवरून या सर्वांना सुसज्ज असे मनुष्यबळ सशुल्क तत्वावर सेवा पुरविण्यासाठी या मंडळाचा उपयोग केला जाईल. या सुरक्षा दलाची नियुक्ती ही सुरक्षा दलाचे सदस्य व प्रशिक्षण अधिकारी, व्यवस्थापकीय संचालक यांच्या माध्यमातून प्रतिनियुक्ती व कंत्राट पध्दतीने होणार आहे. या सर्व सदस्यांना शासनाच्या प्रशिक्षण केंद्रामध्ये ट्रेनिंग मिळणार आहे. महाराष्ट्र माजी सैनिक महामंडळ, खाजगी सुरक्षा रक्षक महामंडळ, होम गार्ड यातील कर्मचाऱ्यांना प्राधान्याने या महामंडळामध्ये समाविष्ट करण्यात येईल. तसेच या सुरक्षा दलाच्या सदस्याला याठिकाणी "लोक सेवक" असल्याचे मानण्यात येईल आणि विशेष पोलीस अधिकारी असल्याचे मानण्यात येईल. मुंबई पोलीस अधिनियम 1951 च्या कलम 21 च्या अंतर्गत त्याठिकाणी त्यांना विशेष पोलीस अधिकारी मानण्यात येईल व त्यांना कर्तव्य पार पाडण्यासाठी शस्त्रे वापरण्याचा अधिकार असेल. सभापती महोदय, यातील कर्मचाऱ्यांना सुरक्षेला बाधक ठरणान्या व्यक्तींना अटक करून पोलीस चौकीमध्ये नेण्याचा अधिकार देखील त्यांना याठिकाणी मिळालेला आहे. अशा या महामंडळाला भागभांडवल म्हणून शासनाने 25 कोटी रुपयांची प्रोव्हीजन केलेली आहे. त्यापैकी सध्या त्यांना 2 कोटी रुपये वितरीत केलेले आहेत. म्हणून हे विधेयक सध्याच्या युगामध्ये आणि पोलिसांवरील ताण कमी होण्यासाठी, पोलिसांना त्यांचे कर्तव्य बजावण्या-

. . . .3 डब्ल्यु-2

श्री.रमेश बागवे

साठी आपले पोलीस, कर्मचारी चांगल्या प्रकारचे प्रशिक्षण घेऊन मग ती कोणतीही बँक असेल, कोणतीही मोठी वित्तीय संस्था असेल, त्याठिकाणी त्यांना वॉचमन सारखे काम करावे लागते. अशा पोलिसांचा ताण कमी होऊन पोलीस परत त्यांच्या कर्तव्यावर जाऊन कायदा व सुव्यवस्था राखण्यासाठी त्यांचा उपयोग होणार आहे आणि त्यांच्या जागी या सुरक्षा मंडळाचे सर्व सभासद कार्यरत होतील आणि अशा प्रकारे या सुरक्षा महामंडळाची सध्या आवश्यकता आहे आणि प्रत्येकाला सुरक्षेच्या बाबतीत उणीव भासत असते, त्याची जाणीव होत असते आणि ज्या ठिकाणी संवेदनशील संस्था आहेत, त्यांना देखील सुरक्षा मंडळाच्या माध्यमातून सुरक्षा रक्षक पुरविण्यात येतील. म्हणून मी आपल्या मार्फत सदनाला विनंती करतो की, कृपा करुन आपण हे विधेयक मान्य करावे. धन्यवाद.

प्रश्न प्रस्तुत झाला.

. . . .3 डब्ल्यु-3

श्री.दिवाकर रावते (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, या राज्यामध्ये सुरक्षा रक्षक दल निर्माण होऊन जो गोंधळ होणार आहे, त्याची पूर्वनांदी आम्ही या सदनामध्ये हे विधेयक आणत असतानाच अनुभवली आहे. एका गोष्टीचे वाईट वाटते की, ज्या-ज्यावेळी सदनामध्ये कायदा मांडण्यात येतो, त्यावेळेला शासनाचे मनोबल हे विधेयक मांडण्याच्या बाबतीत ठाम असावे लागते की, आम्ही अमुक कायदा करीत आहोत. दुर्दैवाने माझ्या हातामध्ये जे विधेयक आहे आणि ज्याच्या साठी मी हरकतीचा मुद्दा उपस्थित केला आहे, त्याबाबत सांगावयाचे तर मी हे विधेयक कुठून बाहेरून आणले नव्हते. मागच्या वेळेला हे विधेयक विधानसभेमध्ये मंजूर झाले आणि शेवटच्या दिवशी ज्याप्रमाणे गरम भजी समोर येतात, त्याप्रमाणे झराझरा या सदनामध्ये विधेयक आले आणि माननीय मंत्री महोदय विधेयक मांडण्यासाठी उभे राहिले. तेव्हा मी असे सांगितले की, आम्ही हे विधेयक वाचलेले नाही. आम्हाला यासाठी नियमाप्रमाणे 7 दिवसांचा अवधी असतो. तसेच जर विधेयकाला काही उपसूचना द्यावयाच्या असतील तर त्या मांडण्यासाठी काही अवधी द्यावा लागतो. पण माननीय मंत्री महोदयांनी सांगितले की, माझी विनंती आहे, विनंती आहे

यानंतर कु.थोरात . . .

श्री. दिवाकर रावते.....

शेवटी माननीय सभापतींनी विनंती केली, माननीय मंत्रिमहोदयांनी विनंती केली म्हणून ते विधेयक माझ्या हातात आल्याबरोबर मी त्या विधेयकावर बोलायला सुरुवात केली. सभापती महोदय, तेच विधेयक आता माझ्या हातामध्ये आहे. या विधेयकातील प्रत्येक तरतुदीच्या संदर्भात मी पाऊण तास बोलत होतो. त्यानंतर माननीय सभापतींच्या असे लक्षात आले की, या विधेयकावर खूप वेळ चर्चा करावी लागणार आहे म्हणून त्या विधेयकावरील चर्चा थांबविण्यात आली आणि मला ऑन लेग ठेवण्यात आले. त्याचवेळी मी त्या विधेयकावर माझे भाषण सुरु आहे असे माझ्या हातांनी लिहून ठेवले होते. हे विधेयक मी कुठून आणले नाही? माझ्या फाईलमध्ये मी ते ठेवले होते. हे विधेयक बघताना माझ्या असे लक्षात आले आणि म्हणून मी असे म्हटले की, माझ्याकडे जे विधेयक आहे त्यामध्ये "विशेष" हा शब्द आहे. त्यावेळी माननीय मंत्रिमहोदय असे म्हणाले की, ते विधानसभेचे विधेयक आहे. सभापती महोदय, विधानसभेने पारित केलेलेच विधेयक विधानपरिषदेमध्ये येते. मागीलवेळी जे विधेयक आम्हाला देण्यात आलेले होते तेच विधेयक माझ्या हातामध्ये आहे. सभापती महोदय, एवढ्या खोलवर जाऊन आम्ही प्रत्येक गोष्ट पहायची काय? हा प्रश्न निर्माण झालेला आहे. या निमित्ताने आम्हाला कळले की, यापुढे विधेयक घेताना हे विधेयक विधानसभेचे नाही ना? विधानपरिषदेचे विधेयक आहे काय? असे विचारून घेतले पाहिजे. सभापती महोदय, हे विधेयक वाचता वाचता माझ्या लक्षात आले की, यातील "विशेष" शब्द शासनाने काढून टाकलेला आहे. आता सभागृहासमोर जे आलेले विधेयक आहे त्यामध्ये "विशेष" हा शब्द नाही. हा "विशेष" शब्द कां असावा याबाबत सन्माननीय सदस्य अॅड. अनिल परब बोलणार आहेत. ते क्रिमिनल वकील असल्यामुळे सगळ्याच बाबतीत त्यांना चांगला अनुभव आहे.(अडथळा) त्यांच्यावर अनेक गुन्हे टाकून शासनाने त्यांना क्रिमिनल बनविले आहे. मी सन्माननीय सदस्य भाई जगताप यांच्याकडे बघून बोलत नाही. आपण कामगारांचे पुढारी असून आजपर्यंत एकाही कामगार चळवळीमध्ये कामगारांकरिता तुरुंगात गेला नाहीत हे तुमचे यश आहे.

श्री. भाई जगताप : सभापती महोदय, युती सरकारच्या साडेचार वर्षांच्या काळात 38 वेळा आम्हाला तुरुंगात पाठविलेले आहे, हे रेकॉर्ड आहे.

...2..

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, माननीय मंत्रिमहोदय, ज्यावेळी या विधेयकातील तरतूदी वाचत होते त्यावेळी आपल्या लक्षात आले असेल की, या महाराष्ट्रात दुय्यम पोलीस खाते उभे रहात आहे. (अडथळा) दुर्दैवाने पोलीस खात्याच्या संपूर्ण कर्तृत्वाला आव्हान देणारे हे विधेयक आहे. पोलीस खात्यावरचा या महाराष्ट्र शासनाचा विश्वास उडाला आहे म्हणून हे सुरक्षा महामंडळाचे विधेयक आणले आहे असा माझा आक्षेप आहे. या विधेयकातील सगळ्या संज्ञा वाचण्यात मी माझा वेळ घालविणार नाही. सुरक्षा रक्षक कोण? मंडळ म्हणजे काय? याबाबत विधेयकात खुलासा केलेला नाही. सर्वात महत्वाचे म्हणजे हे सुरक्षा रक्षक कोठे कोठे कामाला येणार आहेत? (अडथळा) कामाला आणि कामी पण येणार आहेत, ही बाब गंभीर आहे, हे या महाराष्ट्रात घडत आहे. कालपर्यंत माननीय गृहमंत्री श्री.आर.आर.पाटील सभागृहात उभे राहून पोलीस खात्याचा अभिमान सांगत होते आणि मी तेवढ्याच ताकदीने त्यांना सांगितले होते की, या महाराष्ट्र राज्याच्या पोलीस अधिकाऱ्यांवर गृहमंत्री म्हणून आपण विश्वासच व्यक्त केला पाहिजे. केंद्राने काहीही म्हटले तरी माझ्या पोलीस अधिकाऱ्यांवर माझा विश्वास आहे असे आपण केंद्र सरकारला सांगितले पाहिजे. चुका होतात. सर्वांकडून चुका होतात. चुका कोणाकडून होत नाहीत? आमच्याकडूनही चुका होत असतात. "सुरक्षा दलाच्या नाव नोंदणी केलेले सदस्यासह" असे विधेयकात म्हटले आहे. तेव्हा "सदस्य" यासंबंधीची व्याख्या देखील या विधेयकात असायला पाहिजे होती ती दिलेली नाही. या सुरक्षादलामध्ये कोण सामील होईल हे दिलेले नाही. जसे पोलिसांच्या भरतीसाठी जाहिरात देऊन उमेदवार मागविण्यात येतात. उमेदवार आल्यानंतर त्यांची छाती मोजली जाते, उंची मोजली जाते. उंची मोजताना काय काय घोळ घालण्यात येतो यासंबंधी माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी याठिकाणी सांगितलेले आहे. हा "उभा विटेवरी" असे मला वाटते. गेल्या वेळेला 165 सें.मी. उंची होती मग ती यावेळी कमी कां भरली? मी म्हटले गेल्यावेळी पायाखाली विटा ठेवल्या होत्या यावेळी त्या विटा काढल्या, दुसरे काय असू शकते.

यानंतर श्री. बरवड...

श्री. दिवाकर रावते

हे सदस्य कोण असणार त्याची व्याख्या यामध्ये नाही. यामध्ये सर्व जनरल दिलेले आहे. मघाशी माननीय मंत्रिमहोदयांनी सांगितले त्याप्रमाणे होमगार्ड वगैरे यामध्ये येऊ शकतात. होमगार्ड हे पोलिसांमध्ये सुध्दा येऊ शकतात. या बिलामध्ये 'सदस्य' या शब्दाची व्याख्या द्यावयास पाहिजे होती. ती व्याख्या आपण सांगावी. माझ्या वाचनातून काही सुटले असेल तर आपण सांगावे.

सभापती महोदय, ज्यांच्याकरिता आपण सुरक्षा दल निर्माण करणार त्याची जी व्याप्ती आहे त्यामध्ये 'वित्तीय संस्था' या अंतर्गत ज्या संस्थांचा समावेश केलेला आहे त्यामध्ये असा उल्लेख केला आहे की, "...याचा अर्थ लोकांकडून निधी गोळा करणाऱ्या व तो निधी संस्थांच्या वित्तीय मत्तांमध्ये ठेवणाऱ्या, बँक, स्टॉक एक्स्चेंज, भारतीय रिझर्व्ह बँक, आयसीआयसीआय, भारतीय औद्योगिक विकास बँक इत्यादीसारख्या वित्तीय सेवा देऊ करणाऱ्या किंवा दलाली घेणाऱ्या संस्था...." असा उल्लेख केलेला आहे. दलाली घेणाऱ्या संस्था हा एक मोठा संशोधनाचा विषय आहे. यामध्ये पुढे असा उल्लेख केला आहे की, "...किंवा संघटना..". म्हणजे संघटनेची व्याप्ती सुध्दा फार मोठी आहे. आपल्याकडे कामगार संघटना 150 ते 200 असतील. यामध्ये सामाजिक संघटना आहेत तसेच सेना भरपूर आहेत. यामध्ये संघटनेची व्याख्या असावयास पाहिजे. काल माननीय आबा हे प्रसार माध्यमांकडे बोलत असताना अभिमानाने सांगत होते की, या महाराष्ट्रामध्ये दरोडे, छुप्या चोऱ्या, पाकीटमारी यामधून जेवढी झाली नसेल तेवढी चोरी व्हाईट कॉलरने केलेली आहे आणि लोकांचे 765 कोटी रुपये या व्हाईट कॉलरच्या माध्यमातून लुटले गेले आहेत. अशा प्रकारे इ.टीव्हीच्या बातम्यांमध्ये माननीय आबा सांगत होते आणि मी ऐकत होतो. त्यांना असे सांगावयाचे होते की, या समाजामध्ये सभ्यतेने वागणारे लोक लोकांना लुटतात. त्यांनी असत्य सांगितले असे मी म्हणत नाही. यामध्ये पुढे असा उल्लेख केला आहे की, "...आणि ठेवी स्वीकारणे, म्युचुअल फंड, लेखे तपासणे, कर्ज देणे किंवा विम्यासह विविध गुंतवणूक सेवा पुरविणे यांसारख्या वित्तीय सेवा देऊ करणारी विमा कंपनी, असा आहे." लेखे तपासणे म्हणजे ऑडिटर, कर्ज देणे म्हणजे सावकार हे सर्व यामध्ये आहेत. म्हणजे या सर्व संस्थांकरिता आपण हे सुरक्षा दल निर्माण करित आहोत असे शासनाला म्हणावयाचे आहे.

RDB/ ST/ MMP/ SBT/ KGS/

श्री. दिवाकर रावते

सभापती महोदय, या विधेयकामध्ये "उद्योग" यासंदर्भात असा उल्लेख केला आहे की, "... याचा अर्थ औद्योगिक विवाद अधिनियम, 1947 अन्वये व्याख्या केलेला उद्योग, असा आहे, आणि त्यात कोणत्याही उद्योगात, किंवा कोणत्याही व्यापार, धंदा किंवा सेवा यात गुंतलेल्या कंपनी अधिनियम, 1956 अन्वये व्याख्या केलेल्या कंपनीचा, किंवा भारतीय भागीदारी अधिनियम, 1932 अन्वये नोंदणी केलेल्या भागीदारी संस्थेचा देखील समावेश असेल." म्हणजे यामध्ये सर्व आले. यामध्ये "वैद्यकीय संस्था" यासंदर्भात असा उल्लेख केला आहे की, "...याचा अर्थ औषध वैद्यकशास्त्राच्या व्यवसायाकरिता निर्माण केलेली संस्था, असा आहे..." म्हणजे यामध्ये रुग्णालये आली. सुरक्षा दलाच्या सदस्याबाबत मी नंतर बोलणार आहे. यामध्ये "धार्मिक संस्था" यासंदर्भात असा उल्लेख केला आहे की, "...याचा अर्थ, सार्वजनिक उपासनास्थळ, असा आहे." "सुरक्षा दल" याबाबत असा उल्लेख केला आहे की, "...याचा अर्थ, कलम 4 अन्वये घटित केलेले सुरक्षा दल, असा आहे." अशा प्रकारे यामध्ये विविध व्याख्या दिलेल्या आहेत. यांच्याकरिता हे सुरक्षा दल काढत आहोत. यामध्ये समाजातील कोणती बाब सांभाळावयाची शिल्लक राहिली हा प्रश्न आहे. सुरक्षा दल गठीत करण्याच्या बाबतीत मघाशी माननीय मंत्रिमहोदयांनी सांगितले.

यानंतर श्री. अजित शिगम...

श्री.दिवाकर रावते...

खंड 6-सुरक्षा दलाच्या सदस्यांची नियुक्ती-यामध्ये नमूद केलेले आहे की, "सुरक्षा दलाच्या सदस्यांची नियुक्ती ही विहित करण्यात येईल अशा रीतीने व्यवस्थापकीय संचालकाद्वारे करण्यात येईल." सुरक्षा दलाचा सदस्य म्हणजे काय हे मला अजून समजलेले नाही. पुढे असे म्हटलेले आहे की, "परंतु, व्यवस्थापकीय संचालक, याबाबतीत विनिर्दिष्ट केलेल्या आदेशाद्वारे या कलमान्वये नियुक्त करण्याच्या अशा अधिकारांचा वापर करण्यासाठी कोणत्याही अन्य पर्यवेक्षी अधिकाऱ्यास प्राधिकृत करील."

खंड 8- सुरक्षा दलांचे प्रशिक्षण यामध्ये नमूद करण्यात आले आहे की, "सुरक्षा दलाच्या नाव नोंदणी केलेल्या सदस्यांसह सुरक्षा दलाच्या सदस्यांना, विनिर्दिष्ट केलेल्या प्रशिक्षण केंद्रातून किंवा संस्थेमधून, त्यांच्या कर्तव्यांच्या संबंधात, विहित केलेले प्रशिक्षण घ्यावे लागेल." याठिकाणी विनिर्दिष्ट केलेली प्रशिक्षण संस्था असा उल्लेख आहे म्हणजे कोणती प्रशिक्षण संस्था ? पोलिसांच्या प्रशिक्षण संस्था का ? अशाप्रकारच्या प्रशिक्षण संस्था महाराष्ट्रात कुठे आहेत हे मला माहित नाही. जर असतील त्याठिकाणी पोलिसांना प्रशिक्षण देणार काय ? या सुरक्षारक्षकांना प्रशिक्षण कोण देणार ? या प्रशिक्षण संस्था कोणत्या ? आपल्याकडे फक्त चार पोलीस प्रशिक्षण संस्था आहेत. शिवाय आणखी चार वाढविणार आहेत. या पोलीस प्रशिक्षण संस्थामध्ये 2200 ते 2300 पोलिसांना सहा महिन्यांचे प्रशिक्षण देऊ शकतो. आपल्याकडे पोलिसांचे सहा महिन्यांचे प्रशिक्षण असते. तेव्हा प्रशिक्षण देणाऱ्या संस्था कोणत्या आहेत याचा खुलासा झालेला नाही.

खंड 10- महामंडळाचे कार्य - महामंडळाचे कार्य हे ऐकल्यानंतर पुढे काय घडणार आहे याचा आपण विचार करावा. मी मघाशी सांगितले की, अशाप्रकारचे सुरक्षा दल करणे म्हणजे पोलीस विभागाची कुचंबणा करण्यासारखे आहे. हा पोलीस दलाचा अवमान आहे, पोलिसांच्या शौर्याला एकप्रकारे आव्हान दिलेले आहे. या कलमात नमूद केलेले आहे की, "महामंडळ, पुढील कार्य पार पाडील,- दहशतवादी संघटनाकडून देण्यात आलेल्या धमक्यांना तोंड देणे"- दहशतवादी संघटनांकडून धमकी आल्यानंतर सुरक्षादल त्याविरोधात कारवाई करणार आहे म्हणजे आपले

श्री.दिवाकर रावते...

पोलीस दल आता विसर्जित केले पाहिजे. आपल्या देशात आणि जगभर आंतकवादी संघटना हा मोठा विषय आहे. खरे म्हणजे हे पोलिसांचे काम आहे. दहशतवादी संघटना, समाजविघातक घटक व अंडरवर्ल्डचे गुन्हेगार यांच्याकडून आलेल्या धमक्यांना तोंड देणे असे कार्य सुरक्षारक्षक करणार मग पोलिसांना काय काम आहे ? अशाप्रकारचे विधेयक आणून सरकार पोलिसांच्या कर्तृत्वाचा अवमान करीत आहे. शासन ए.टी.एस. बरखास्त करणार काय ? समाजविघातक घटक म्हणजे काय याचा अर्थ आपणास माहीत आहे. आम्हाला याठिकाणी रोज ऐकविले जाते की, आपण दाऊदला फरफटत आणणार होता ना ? या विधेयकात ज्या तरतूदी केलेल्या आहेत त्या फार गंभीर आहेत. या विधेयकापेक्षा अंधश्रद्धा विधेयक परवडले असे म्हणावे लागते. खंड 10 मध्ये महामंडळाची कार्ये नमूद केलेली आहेत ती वाचून दाखवितो. "दहशतवादी संघटना, समाजविघातक घटक व अंडरवर्ल्डचे गुन्हेगार यांपैकी कोणाहीकडून देण्यात आलेल्या धमक्यांना तोंड देण्यासाठी व तत्संबंधित किंवा तदनुषंगिक बाबी याकरिता,राज्य शासन व केंद्र शासनाची कार्यालये, त्यांचे उपक्रम, अशा सर्व आस्थापनांचे कर्मचारी," म्हणजे विधिमंडळाच्या सचिवांना आता कोणत्याही प्रकारची चिंता नाही. याठिकाणी पोलिसांची गरज नाही. आता सुरक्षा महामंडळ आहे. विधिमंडळातील सुरक्षा अधिकारी काढून टाकायचे कारण पोलीस आत येऊ शकत नाही. तसे याठिकाणी पोलीस सिव्हील ड्रेसवर आहेत. विधिमंडळात आता पोलिसांचेच राज्य आहे. जणूकाही आमदार याठिकाणी काही तरी करतील त्यासाठी इतके पोलीस आहेत की काय अशी शंका येते. माननीय गृहमंत्र्यांनी एका आमदाराचे नाव जाहीर केलेले आहे की, या विधिमंडळातील एक आमदार श्री.अबु आझमी हे आतंकवाद्याच्या घरी मदत देण्यासाठी गेले होते.

यानंतर श्री.खंदारे..

श्री.दिवाकर रावते....

तुमच्या या आमदारांचे काय करावयाचे हा आमच्यासमोर प्रश्न आहे. माननीय सभापतींच्या निर्णयाबाबत आम्ही वादविवाद निर्माण करीत नाही. परंतु ही परिस्थिती आज विधिमंडळात आहे. आता आजुबाजूला पोलिसच आहेत. (अडथळा) सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप खुलासा करीत आहेत. परंतु त्यांना श्री.अबु आझमींचे नाव घेतल्यावर का वॉर्ट वाटत आहे ? त्यांचे नाव मी घेतले आहे. याचा दुसरा कोणताही अर्थ निघत नाही. परंतु सन्माननीय सदस्यांचे याबाबत वेगळे मत असेल तर आम्हाला सन्माननीय गृहमंत्री श्री.आर.आर.पाटील यांच्याकडून खुलासा मागावा लागेल. परंतु आम्ही आमच्या गृहमंत्र्यांचा मान ठेवला आहे तसा तुम्हीही ठेवावा. तथापि, ते काय म्हणाले ते संपूर्ण जगाला कळले ना ? त्यांनी जे सांगितले ते तुम्हाला आणि आम्हाला वेदना देणार आहे. ते असे म्हणाले की, अशा आमदारांना मला पोलीस संरक्षण द्यावे लागते. हे विधान तुम्हाला आणि आम्हालाही वेदना देणारे आहे.

सभापती महोदय, विधिमंडळाच्या दोन्ही सचिवांना आनंद होणार आहे. आता विधिमंडळाच्या आतमध्ये आपल्या सुरक्षा व्यवस्थेची गरज भासणार नाही. तसा आपण मार्गदर्शनासाठी अधिकारी आणून ठेवला आहे, हे सगळे मला माहित आहे, त्याबाबत माझी काही हरकत नाही, कारण आपण त्यातील तज्ज्ञ नसतो. आपला सुरक्षा रक्षक आहे तो विधिमंडळाचा तज्ज्ञ नाही, त्यामुळे सल्ला घ्यावा लागतो, मार्गदर्शन घ्यावे लागते. हे मला सगळे मान्य आहे, माझी त्याबाबत अजिबात तक्रार नाही. या विधेयकातील खंड क्रमांक 10 (क) मधील तरतुदीत असे नमूद केले आहे की, "उपक्रम, सर्व आस्थापना कर्मचारी, सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम, सर्व प्रमुख प्रतिष्ठाने, वित्तीय संस्था, धार्मिक संस्था, शैक्षणिक संस्था, सांस्कृतिक संस्था, वैद्यकीय संस्था आणि तत्सम." महाराष्ट्रातील काय शिल्लक ठेवले आहे ? या सुरक्षा रक्षकांच्या कक्षमध्ये येणारे काय शिल्लक राहिले आहे ? ते पोलीस नाही, मंडळ आहे. ते आमच्याकडे अधिकृतपणे येणार आहेत. त्याला तुम्हाला नाकारता येणार नाही. या तरतुदीमध्ये पुढे असे नमूद केले आहे की, "शासनाशी संयुक्त करार करून किंवा शासन किंवा शासनाच्या मालकीचे महामंडळ यांच्यात याबाबतीत सामंजस्य करार करून किंवा शासनाचा अन्य कोणताही विभाग, शासकीय महामंडळ, शासकीय किंवा निमशासकीय संस्था आणि

2...

श्री.दिवाकर रावते...

महाराष्ट्र शासनाची जेवढी खाती आहेत त्या सगळ्यांचा यात उल्लेख आहे. सर्व खात्यांचे सचिवांचा यामध्ये संबंध आला आहे, महामंडळ म्हटले असल्यामुळे एस.टी.महामंडळ आले, यात पुढे असेही नमूद केले आहे की, "याद्वारे, याबाबतीत स्वतंत्र तरतुदी करून निर्माण केलेले मोठे पूल," म्हणजे एमएसआरडीसीचा संबंध आला. "विशेष आर्थिक क्षेत्रे, खाजगी बंदरे व लहान धक्के, धरणे व द्रुतगती मार्ग इत्यादी पायाभूत सुविधांना आणि मॉल्स, मल्टिप्लेक्स, क्लब, हॉटेल इत्यादी यांसह वाणिज्यिक आस्थापनांना, सक्षम प्राधिकारी यांनी केलेल्या विशेष विनंतीवरून महामंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या अशा आकाराची रक्कम प्रदान केल्यावर, सुसज्ज मनुष्यबळामार्फत व्यावसायिक सेवा पुरवून त्यांचे अधिक चांगले संरक्षण करणे व त्यांना सुरक्षा पुरविणे" म्हणजे यापुढे पोलिसांना सुरक्षा पुरविण्याचा कॉल आला की, मंडळाला फोन करा, त्यांच्याकडे पैसे भरा, त्यांचे रक्षक मागवा, पोलिसांचे रक्षक पाठविले जाणार नाही. शासनाने तशी या कायद्यातच तरतूद केली आहे. राज्यातील काहीच सोडलेले नाही. या राज्यातील यापुढे सर्वांना सुरक्षा पोलीस देणार नाहीत तर हे सुरक्षा मंडळ देणार आहे. त्यामुळे पोलिसांना आता काय काम राहणार आहे ? यामध्ये मटकावाला राहिला आहे, लॉटरी आजपासून बंद झाल्यामुळे मटक्याचा धंदा तेजीत येईल. रिकाम टेकडे इ. गाल्याबद्दल पोलीस तर खूषच असतील. बरे झाले. या खंडातील उपखंडात अशी तरतूद केली आहे की, "महामंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या दराने आकाराची रक्कम प्रदान केल्यावर अशा सर्व उपक्रमांना, आस्थापनांना किंवा संस्थांना, त्यांच्या विनंतीवरून सुरक्षेच्या मुद्यावर तांत्रिक सल्ला सेवा पुरविणे आणि त्यांचे सुरक्षाविषयक परीक्षण करणे." मग पोलीस काय करणार आहेत ? खंड क्रमांक 11 मध्ये सुरक्षा दलाच्या प्रत्येक सदस्याची कर्तव्ये नमूद केली आहेत. आता सर्व पोलीस बोलतील की, आमचा राजीनामा घ्यावा आणि आम्हाला तेथेच पाठवावे.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. दिवाकर रावते...)

सभापती महोदय, या सुरक्षा दलाच्या सदस्यांची कर्तव्ये काय आहेत ? तर, या अधिनियमान्वये देण्यात आलेल्या सर्व आदेशांची अंमलबजावणी करणे, त्याच्या अधिकारितेच्या स्थानिक हद्दीमध्ये येत असलेल्या उपक्रमांचे, आस्थापनांचे संस्थांचे व असे उपक्रम, आस्थापना किंवा संस्था यांची कामे पार पाडण्याकरिता आवश्यक असलेली महामंडळाने विनिर्दिष्ट केलेली प्रतिष्ठापने यांना संरक्षण देणे व संरक्षक उपाययोजना करणे. म्हणजे हेच अॅडव्हायझर आणि हेच सुरक्षा रक्षक. मंडळ, महामंडळाला त्याची कर्तव्ये पार पाडण्यात देखील मदत करील. राज्य शासनाची कार्यालये, संघटना आणि राज्य शासनाचे सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम यांना महामंडळाकडून सुरक्षा घेणे अनिवार्य असेल, अशी तरतूद आहे. अॅड. अनिल परब हे क्रिमिनल संबंधी जास्त बालू शकतील. या पेक्षा अंधश्रद्धा निर्मूलनच्या संदर्भातील विधेयक बरे होते. त्यामध्ये पोलिसांना मंदिरामध्ये सुटाबुटात जाण्याची परवानगी दिली होती. ही तरतूद त्याही पेक्षा भयंकर आहे. आपल्या दरवाज्यामध्ये जर पोलीस आला तर त्याला आपण दरवाजाबाहेर उभा करतो. दरवाजाबाहेर उभा करण्याचा आपल्याला अधिकार आहे. जप्ती, झडती किंवा पकड वॉरंट असल्या शिवाय तो घरामध्ये शिरू शकत नाही. आततायीपणा करून घरामध्ये गेलो तर आपली नोकरी जाईल अशी भीती त्याला असते.

खंड 16 मध्ये अशी तरतूद करण्यात आलेली आहे की, या अधिनियमाच्या तरतुदी अंमलात आणण्याकरिता, सुरक्षा दलाच्या सदस्यांनी अटक करण्याची कार्यपध्दती व अधिकार, यांचा फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 याच्या प्रकरण पाचमध्ये तरतूद केल्याप्रमाणेच वापर करण्यात येईल आणि अशा सदस्याने अटक केलेल्या व्यक्तीचा ताबा तो विनाविलंब जवळच्या पोलीस ठाण्याकडे देईल. कोण हा सुरक्षा रक्षक ? साध्या हवालदाराने आपला दंडुका टाक् टाक् केला तरी भीती वाटते. एवढा पोलिसांचा धाक आहे. नागरिक म्हणून मला त्याचा अभिमान वाटतो. एक जरी पोलीस असला तरी 100 लोक जागेवरच थांबतात. 100 लोकांना माहीत असते की ते त्या एकट्या पोलिसाला मारू शकतात. परंतु हेही माहीत आहे की त्याला मारल्यानंतर त्यांना आयुष्यातून उठावे लागेल. तेव्हा अशा प्रकारचा अधिकार सुरक्षा रक्षकाला दिला जात आहे.

==2==

(श्री. दिवाकर रावते...

खंड 17मध्ये अशी तरतूद करण्यात आलेली आहे की, या अधिनियमान्वये, अशा प्रकारे नियुक्त केलेल्या सुरक्षा दलाचे अधिकारी व सदस्य भारतीय दंड संहितेच्या कलम 21च्या अर्थातर्गत लोकसेवक असल्याचे मानण्यात येतील. He is going to be a Public Servant. This is all nonsense.

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती श्री. जयप्रकाश छाजेड)

...नंतर श्री. भोगले...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.दिवाकर रावते.....

का आमच्यावर गुन्हे दाखल करता? आम्ही शासकीय कामकाजात अडथळा आणला म्हणून? तुम्ही मंडळ स्थापन करता ते शासकीय कामकाज? शासकीय कामकाजात अडथळा आणला म्हणून त्यांनी आम्हाला उचलून न्यायचे. सभापती महोदय, कशासाठी आम्ही हे विधेयक पास करायचे? शासकीय कामकाजात अडथळा आणला म्हणून आमच्या शिवसैनिकांवर, कार्यकर्त्यांवर गुन्हे दाखल केले आहेत. दोन विचित्र घटना या महाराष्ट्रामध्ये घडत आहेत. अधिकारी ज्यावेळेला नोकरीला लागतो त्यावेळी तो सरकारी अधिकारी असतो. तो अधिकारी खुर्चीत बसतो तेव्हा तो सरकारी अधिकारी म्हणून बसत असतो. दलित, ओबीसी, एस.टी., एस.सी.म्हणून बसत नाही. त्याच्या हातामध्ये तुम्ही ताकद दिली, त्याला सरकारी कायद्याप्रमाणे अधिकार देता. तो नाराज झाला की उठतो आणि अॅट्रॉसिटी लावतो. काय केले? शिवीगाळ केली का? मारहाण केली का? अॅट्रॉसिटीचा अर्थही समजून घेतला जात नाही. सर्वाना हा एक जाच आहे. समोर बसलेला सरकारी अधिकारी कोणत्या जातीचा आहे याचा शिक्का मारला आहे का त्याच्यावर? आपण भांडतो तावातावाने. आपल्याला माहिती नसते तो कोणत्या समाजाचा आहे. तो सरळ उठतो आणि आपल्यावर अॅट्रॉसिटी लावतो. कधीतरी प्रशासन सुधारणार आहात की नाही? सरकारी अधिकारी खुर्चीत बसतो तेव्हा तो सरकारी अधिकारी म्हणून असतो. तो नसेल तर दुसरा. शासकीय कामकाजात अडथळा हे आम्ही मान्य करतो. हा जाच आम्ही सहन करतो. महाराष्ट्रातील सर्व पक्षाचे हजारो कार्यकर्ते सहन करीत आहेत. सरकारी कामकाजात अडथळा? माय नेम इज खान हा सरकारी कामकाजात अडथळा? निदर्शने केली मान्य आहे. आम्ही रस्त्यावर उतरलो. पोलिसांनी दांडके काढले, आम्हाला अडवले, गुन्हे दाखल केले. गुन्द्याचे स्वरूप काय आहे? शासकीय कामकाजात अडथळा हा गुन्हा नोंदविला. मला सांगा, रस्त्यावर निदर्शने करणाऱ्यांना अटक करा, त्यांच्यावर गुन्हा लावा. पोलिसांच्या कामकाजात अडथळा म्हणून तुम्ही गुन्हे नोंदविता? ते तुमचे शासकीय कामकाज होते? माय नेम इज खान हे तुमचे शासकीय कामकाज? एकाला संरक्षण द्यायचे आणि निदर्शकांना मारायचे. तुरुंगात गेलो आम्ही. माननीय गृहमंत्र्यांनी सांगितले 7000 कार्यकर्ते अटकेत होते. माय नेम इज खान या पिक्चरच्या संदर्भात आंदोलन केले होते. मी गेलो होतो. सोडत होते. मी सांगितले घ्या गुन्हा नोंदवा ना. कशाला सोडता? मी सगळ्या पोलीस स्टेशनला जात होतो. तो विषय चर्चेचा नाही. काय घडते ते सांगतो. हे

..2..

श्री.दिवाकर रावते.....

आणखी एक भूत आमच्या मानेवर सुरक्षा रक्षकाचे. तुम्ही त्यांना तो दर्जा देत आहात. हा दर्जा त्यांना देता. लोकसेवक असल्याचे मानण्यात येईल. ही नवी जमात आम्हाला त्रास द्यायला निर्माण करीत आहात. पोलीस किमान आम्हाला गुन्ह्यामध्ये अडकवतील. गुन्ह्याचे कलम लावतील. हे कुठे घेऊन जातील? लोकसेवक झाले. सरकारी कर्मचारी झाले. या सर्वांना पोलिसात भरती करून घ्या. पोलीस संख्या वाढवा. महामंडळाचे कर्मचारी सरकारी कसे होतील? हे आता जे खाजगी आहेत ते एकत्र आहेत. खाजगी सुरक्षा देत आहेत. आम्ही इमारतीतील सुरक्षा रक्षकांना हाकलून लावू असे सांगण्यात आले. हे अतिशय गंभीर आहे. सदस्य विशेष पोलीस अधिकारी असल्याचे मानण्यात येईल. मान्य आहे तुम्हाला? विशेष पोलीस अधिकारी असल्याचे मानण्यात येईल. मी सांगितले, पोलीस दला बरखास्त करा आणि यांना घ्या. मी सुरुवातीलाच बोललो. हे विधेयक पोलिसांच्या कर्तृत्वाला काळीमा फासणारे विधेयक आहे. महाराष्ट्रातील पोलीस षंड, पुंड झाले, त्यांचे कर्तृत्व संपले, त्यांना काही जमत नाही, त्यांचे कर्तृत्व संपत आल्यामुळे त्यांना काढून यांना पोलिसांचे अधिकार देत आहात. कशासाठी हे चालले आहे? का आम्ही डोक्यावर बसवून घ्यायचे? सभागृहातून बाहेर गेल्यानंतर लोक बोलतील, काय केले तुम्ही? सरकारला सांगितले नाही का? अतिरेक्यांपासून, आतंकवाद्यांपासून बॉम्बस्फोटापर्यंत तातडीने कारवाई करणाऱ्या आमच्या पोलिसांचे नपुसकत्व सिध्द करणारे हे बिल आहे.

नंतर 4डी.1...

श्री. दिवाकर रावते

पोलिसांची बाजू घेतली म्हणून माननीय गृहमंत्र्यांनाच बाहेर तोंड द्यावे लागणार आहे. मला लाज वाटते गृह विभागाच्या सचिवांबद्दल, कारण त्यांच्या लक्षात ही बाब आली नाही ? पोलिसांवर अतिक्रमण करणारी ही एक नवीन फौजच शासन तयार करित आहे की काय अशी शंका येते. कारण यामध्ये मुंबई पोलीस अधिनियम, 1951 च्या कलम 21 च्या अंतर्गत "विशेष पोलीस अधिकारी असल्याचे मानण्यात येईल" असे या विधेयकात म्हटले आहे. तसेच ही जी नवीन फलटण तयार करित आहात त्यांना अटकेचे अधिकार सुध्दा पोलिसांपेक्षा जास्त देत आहात. तसेच " सुरक्षा दलाच्या प्रत्येक सदस्याला त्याचे कर्तव्य पार पाडण्यासाठी त्यांच्याकडे सोपविलेली शस्त्रे वापरण्याचा अधिकार असेल" असेही यामध्ये म्हटले आहे. म्हणजे He can shoot. आमच्या पोलिसांनी गोळीबार केला तर त्यापूर्वी त्यांना दहा वेळा विचार करावा लागतो. त्यांना बुलेट्सचा हिशेब द्यावा लागतो आणि चौकशी झालीच तर त्या चौकशीमध्ये तो अपराधी सिध्द झाला तर त्याला शिक्षेला सुध्दा सामोरे जावे लागते. म्हणजेच They can use the weapon, but are not answerable. Can't question them, why ? अशा प्रकारे पोलिसांना नाहीत ते अधिकार, शस्त्रे वापरण्याचे पूर्ण अधिकार या सुरक्षा दलाचे सदस्य असणाऱ्यांना आपण देऊ करित आहात. मागील वेळेस सभागृहात जी चर्चा झाली होती त्यातील मुद्दे मी लिहून ठेवत असतो, नवीन काहीच आणलेले नाही तर सभागृहात झालेल्या चर्चेतीलच हे सर्व आहे. तसेच या विधेयकात असेही म्हटलेले आहे की, कोणतीही व्यक्ती, तिच्या नेमणुकीचे प्रमाणपत्र, ओळखपत्र, दारुगोळा अथवा अन्य वस्तू स्वाधीन करण्याच्या हेतूने टाळाटाळ करणार असेल तर तिला 10 हजारापर्यंतचा दंड असेल. म्हणजे उत्तर प्रदेश आणि बिहारमधून लोक या दलामध्ये आणणार आणि शस्त्रे घेऊन ते येथे येतील. कारण यामध्ये आपण कोणाची भरती करणार आणि त्यांना शस्त्रे देणार की नाही याचा उल्लेख नाही. अशा प्रकारे ते शस्त्रे घेऊन येतील अथवा आपली शस्त्रे घेऊन पळतील तर त्यांचा बालही तुम्ही बाका करू शकणार नाही. आपण सभागृहात सर्व संतांची चर्चा करतो. संत चोखोबा, संत तुकाराम वगैरे हे सर्वधर्मीय म्हणून चर्चा करतो पण येथे परप्रांतीयांचा विषय जरी मांडला तरी आम्हाला चीड येते आणि तुम्हाला आनंदाच्या उकळ्या फुटतात. पण हेच परप्रांतीय आपल्या उरावर एक दिवस बसणार. अशा प्रकारे उत्तर प्रदेशातून

.....2.....

श्री. दिवाकर रावते

लायसेन्स घेऊन हे लोक आले असतील. त्यात मराठी नक्कीच नसणार, असूच शकत नाही. पण ते त्यांचे खाजगी रिव्हॉल्वर्स घेऊन सफारी घातली की, टाकटूक-टाकटूक करित जाईल. कारण सफारी घालून टाकटूक करित जाणे ही आजची फॅशनच झालेली आहे. मंत्र्यांच्या सोबत देखील एक पोलीस आणि चार सफारीवाले टाकटूक करित चालतात. मी एकदा पायरीवर बसलो होतो आणि माझ्यासमोरून असे सफारीवाले टाकटूक करित गेले, इकडे मात्र कोणालाही त्यांना अडविण्याची हिंमत झाली नाही, याचा मी साक्षीदार आहे. प्रत्येक मंत्र्याबरोबर सुध्दा त्याच्या वटप्रमाणे असे सफारीवाले असतात पण हीच मोठी भीती आहे. पण ही शस्त्रे आणणार कोठून ? आणि त्यांना पुरविणार कोण ? हे यात कोठेही दिसत नाही. मुळात परप्रांतीयांवरच तुमचे जगणे आहे. त्यांच्यावरच तुमचा विजय आहे म्हणूनच तुम्ही सत्तेत आहात, अशा परिस्थितीत त्यांना कवटाळलेच पाहिजे....

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. दिवाकर रावते

आपण मतासांठी लाचारी स्वीकारलेली आहे. आज आपण जी काही परिस्थिती महाराष्ट्रामध्ये आणीत आहात ती तुमच्या, आमच्या पुढच्या पिढीला हानिकारक राहणार आहे हे आपण विसरु नका. आपण त्यांना कसे काय शोधन आणणार आहात ? आमचे महाराष्ट्राचे पोलीस बांगला देशीयांना सोडावयास गेले असतांना आमच्या पोलिसांना कलकत्यामध्ये मारहाण केली गेली. आमचे पोलीस मारखाऊन या ठिकाणी आले परंतु त्यासाठी आपण काहीही केले नाही. आपले पोलीस कलकत्यावरून मार खाऊन आले ही वस्तुस्थिती तुम्हाला नाकारता येणार नाही. परंतु या सुरक्षा रक्षकांना काय तर सहा महिने शिक्षा आणि दंड केवळ दहा हजार. बिलाच्या 20 नंबरच्या क्लॉजमध्ये असे म्हटले आहे की, "सुरक्षा दलाचा कोणताही सदस्य, व्यवस्थापकीय संचालक, मंडळाचे संचालक, महामंडळाचे अधिकारी, महामंडळ व मंडळ हे, या अधिनियमाच्या उद्दिष्टाच्या पुरस्सरणार्थ, आपली कर्तव्य पार पाडीत असतांना, सद्भावनापूर्वक केलेल्या कृतीसाठी, कोणत्याही दाव्यातील किंवा कार्यवाहीतील कोणत्याही फौजदारी अथवा दिवाणी कारवाईसाठी जबाबदार असणार नाही".

सभापती महोदय, सगळीच जबाबदारी आमच्या पोलिसांवर राहणार आहे, सगळी उत्तरदायित्व आमच्या पोलिसांवर राहणार आहे. परंतु त्यांच्यावर मात्र काहीही जबाबदारी राहणार नाही. त्यामुळे हे सरकार कशा प्रकारचे बिल या ठिकाणी आणीत आहेत त्याचेच मला वाईट वाटत आहे. त्यामुळे सरकार या गोष्टीचा विचार करणार आहे की, नाही ? तुमचे आमचे अस्तित्वच या बिलामुळे धोक्यात येणार आहे. एवढे गंभीर प्रकरण एका सचिवाच्या पेनने केलेले आहे. आमच्या पोलिसांना घाबरून घाबरून काम करावे लागत आहे. आम्हाला जरी पोलिसांनी अटक केली तर प्रथम पोलिसांना हॉस्पिटलमध्ये न्यावे लागते, आमच्या अंगावर काही वळ नाही ना याची खात्री करावी लागते व तसा रिपोर्ट मेडिकल ऑफिसरकडून घ्यावा लागतो मगच जेलमध्ये ठेवता येते. नाही तर न्यायाधीश सुरुवातीलाच विचारतात की, तुम्हाला मारहाण झालेली आहे काय ? त्यामुळे आमच्या पोलिसांना घाबरून घाबरूनच काम करावे लागते. कारण यासंदर्भातील सर्व जबाबदारी आमच्या पोलिसांवरच असते. शिक्षकांनी विद्यार्थ्याला आता चापटी जरी मारली तरी तो आता गुन्हा होतो. पोलिसांनी गुन्हेगाराला थर्ड डिग्री दिली तरी सुध्दा तो गुन्हा होतो. परंतु सुपर व्ह्यूमन

श्री. दिवाकर रावते

सारखे आपण यांना सुपर बनवित आहात. यांनी काही केले तर यांच्यावर काही सुध्दा जबाबदारी राहणार नाही मात्र त्याची सर्व जबाबदारी आता आमच्या पोलिसांवर येणार आहे. त्यामुळे आपण राज्यामध्ये कोणता कायदा आणीत आहोत याचा प्रथम विचार करा. हे जे विधेयक आहे ते फार गंभीर आहे. हे विधेयक सदनाने मंजूर केले तर बाहेर आम्हाला लोक बोलतील की, तुम्ही हे विधेयक कसे काय मंजूर करू दिले. आज हे विधेयक मंजूर झाले तर त्यामुळे महाराष्ट्र शासनाचा आणि पोलिसांचा अवमान होण्यासारखे होईल, महाराष्ट्राच्या नागरिकांचा त्यामुळे अवमान होईल. या बिलामधून आपण नक्षलवादी शब्द काढून टाकलेला आहे. या बिलामुळे महाराष्ट्रावर गंभ्र परिणाम होणार आहे त्यामुळे हे विधेय सभागृहाने मंजूर करू नये अशी माझी आपल्याला विनंती आहे.

यानंतर श्री. सरफरे....

श्री. दिवाकर रावते...

मला आपण माफ करा, मी आपल्या या विधेयकाला पाठिंबा देऊ शकत नाही. महाराष्ट्रातील पोलीस दलाला पिळवटून काढणारे, कोणतेही दायित्व नसलेले आणि पोलीस दलाला अवमानित करण्यासाठी हे विधेयक आणले आहे. आणि म्हणून या विधेयकाचे आपण विश्लेषण केले असले तरी त्यामधील इंग्रजी अनुवादातील एकेका वाक्यामधून जहरी अर्थ निघेल अशाप्रकारचे हे विधेयक आहे. या विधेयकाच्या बाबतीत मला जे सांगावयाचे होते ते मी सांगितले आहे. आपण मला माफ करा, राज्यातील पोलिसांना आपण अवमानित करू नका अशी विनंती करतो. व माझे भाषण संपवितो. धन्यवाद.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

अॅड. अनिल परब (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळ विधेयक क्रमांक 3 च्या संदर्भात या सदनाने ज्येष्ठ माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते साहेबांनी सविस्तर मुद्दे मांडले आहेत. या निमित्ताने मला सांगावेसे वाटते की, महाराष्ट्राच्या पोलीस दलामध्ये अगोदरच किमान चार गट प्रस्थापित आहेत. हे कमी पडत आहेत म्हणून की काय, आणखी पाचवा गट तयार करण्याचे काम या विधेयकावरून होणार आहे असे मला वाटते. या विधेयकाच्या निमित्ताने आमच्यासमोर ज्या गोष्टी स्पष्ट झाल्या आहेत त्यामध्ये केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा बल हे केंद्र सरकारच्या वेगवेगळ्या आस्थापनांमध्ये सुरक्षिततेची कामे पुरविते, मालमत्तेची देखभाल करते, आणि सुरक्षा बल देण्याचे काम करते. त्या धर्तीवर राज्य सरकारचे सुद्धा स्वतःचे महामंडळ असावे, दल असावे असे या विधेयकाच्या उद्देश व कारणे यामध्ये स्पष्ट केले आहे. या व्यतिरिक्त उद्देश व कारणे यामध्ये दुसरी कोणतीही गोष्ट स्पष्ट करण्यात आलेली नाही. त्याचे परिणाम व दुष्परिणाम सांगत असतांना राज्य सरकारच्या पोलिसांवरील ताण कमी करण्यासाठी या सुरक्षा मंडळाची निर्मिती करित असल्याचे म्हटले आहे. हे विधेयक खरोखरच संमत झाल्यानंतर राज्याच्या पोलीस दलावरील ताण कमी होईल की, वाढणार आहे? याबाबत सखोल अभ्यास करणे गरजेचे आहे. माननीय श्री. रावते साहेबांनी मांडलेल्या सर्व मुद्द्यांची मी पुनरावृत्ती करणार नाही. केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा बल हे कुठे सुरक्षा पुरविते? ते फक्त केंद्र सरकारशी संबंधित असलेल्या आस्थापनांना सुरक्षा पुरविते, त्याच्या बाहेर जात नाही. आपण या विधेयकामध्ये म्हटले आहे की, बँका, शासकीय आस्थापना, वेगवेगळ्या एजन्सी, दलालांची कार्यालये, हॉटेल्स, क्लब, मॉल्स यांना सुरक्षा पुरविणार आहात. केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा बलाचे जे निकष आहेत त्याप्रमाणे राज्य सरकारच्या सुरक्षा बलाचे देखील नॉर्म्स असले पाहिजेत. आपले निकष जर स्वच्छ असते तर आपण राज्य सरकारच्या अखत्यारीतील आस्थापनांपुरते मर्यादित केले असते. त्यामुळे तुमचा हे विधेयक मांडण्याचा उद्देश चांगला वाटला असता. परंतु तुम्ही खाजगी आस्थापनांना सुरक्षा पुरविण्याकरिता हे सुरक्षा मंडळ स्थापन करून पोलिसांची कमविण्याची साधने स्वतःकडे घेत आहात. अशाप्रकारची सुरक्षा आपण क्लब, मॉल्स, हॉटेल्स यांना देणार आहात. यामध्ये महत्वाचा मुद्दा असा की, केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा बलाच्या धर्तीवर राज्य सरकारचे महामंडळ तयार करण्याचा प्रयत्न करित आहात. त्यासाठी आपल्या टर्म्स आणि कंडिशनस, रेफरन्स आणि नॉर्म्स काय असतील हे सांगितले आहे काय? आज आपले पोलीस दल जे काम करित आहे त्याप्रमाणे हे

DGS/ KGS/ ST/

अॅड. अनिल परब...

काम करणार आहे काय? करणार असेल तर पोलिसांची कर्तव्ये आणि यांच्या कर्तव्यामध्ये साम्य आहे की विरोधाभास आहे? आपण म्हणत असाल की, "होय" पोलीस दलाप्रमाणे हे काम करणार आहे. तर मग तुम्ही कलम 12 मध्ये म्हटले आहे की, "महामंडळ, या अधिनियमाच्या आणि त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदीनुसार, आणि संचालक मंडळाच्या निर्देशानुसार, त्याच्या अधिकाऱ्यांमार्फत, सदस्यांमार्फत आणि नाव नोंदणी केलेल्या सुरक्षा दलाच्या सदस्यांमार्फत आपली सर्व कार्ये पार पाडील".

(यानंतर सौ. रणदिवे)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

कलम 16 मध्ये असे म्हटलेले आहे की, "या अधिनियमाच्या तरतुदी अंमलात आणण्याकरिता सुरक्षा दलाच्या सदस्यांनी अटक करण्याची कार्यपध्दती व अधिकार, यांचा फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 याच्या प्रकरण पाच मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणेच वापर करण्यात येईल आणि अशा सदस्याने अटक केलेल्या व्यक्तीचा ताबा तो विनाविलंब जवळच्या पोलीस ठाण्याकडे देईल. पुढे कलम 20 मध्ये असे म्हटलेले आहे की,"सुरक्षा दलाचा कोणताही सदस्य, व्यवस्थापकीय संचालक, मंडळाचे संचालक,महामंडळाचे अधिकारी, महामंडळ व मंडळ हे,या अधिनियमाच्या उद्दिष्टाचा पुरस्सरणार्थ, आपली कर्तव्ये पार पाडीत असताना, सद्भावनापूर्वक केलेल्या कृतीसाठी, कोणत्याही दाव्यातील किंवा कार्यवाहीतील कोणत्याही फौजदारी अथवा दिवाणी कारवाईसाठी जबाबदार असणार नाही" माझे असे म्हणणे आहे की, मग तुमची एकतरी ट्रायल चालेल काय ? समजा तुमच्या सदस्याने एखाद्या बँकेमध्ये चोराला पकडल्यानंतर त्याला पोलीस स्टेशनमध्ये नेले.मग जेव्हा त्या व्यक्तीची कोर्टांमध्ये केस चालेल, तेव्हा प्रथमदर्शनी किंवा फर्स्ट अॅण्ड विटनेस कोण असणार आहे ? यामध्ये आय विटनेस कोण असणार आहे ? म्हणजे ज्या पोलिसाने कारवाई केली तो आय विटनेस रहाणार आहे काय ? कारण तुम्ही म्हटलेले आहे की, हा कोणत्याही फौजदारी किंवा दिवाणी दाव्यासाठी जबाबदार असणार नाही. मग तो कोर्टांमध्ये जाणार नाही, तो साक्ष देणार नाही. तो फक्त संबंधिताला पकडून पोलिसांकडे देणार.त्यानंतरची पुढील कार्यवाही म्हणजे एफ.आय.आर बनविण्यापासून ते त्याची ट्रायल संपेपर्यंत पोलीस काम करणार आहे,म्हणजेच पोलिसांनी कारकुनाचे काम करावयाचे.यामधील एकही केस मेरिटवर टिकू शकत नाही आणि शकणार नाही. कारण यामध्ये प्रथमदर्शनी कोणताही पुरावा नाही. संबंधित अधिकारी जे काही सांगेल किंवा सदस्य पोलिसांना सांगेल,मी माझ्या आयुष्यामध्ये अशा कित्येक केसेस पाहिलेल्या आहेत, मिलिट्रीच्या केसेस पाहिलेल्या आहेत की,मिलिट्रीच्या अधिकाऱ्यांनी संबंधितांना पकडले आणि त्यांना पोलिसांच्या ताब्यात दिले.मात्र गंभीर गुन्ह्याखाली पकडलेले हे सगळे आरोपी निर्दोष सुटले.परंतु तुमचे या विधेयकाच्या मागील उद्दिष्ट काय आहे? गुन्हे करणारे जे लोक आहेत,त्यांना निर्दोष सोडून द्यावयाचे आहे काय ? आज पोलीस जे काम करीत आहेत किंवा माननीय मंत्री महोदयांनी पोलीस दलाचा जो वचक आहे, त्याबाबत सांगितले.पण असे केल्यामुळे पोलिसांचा,अधिकाऱ्यांचा वचक रहाणार आहे काय ? खाजगी सिक्युरिटी आणि तुमची सिक्युरिटी यामध्ये काय फरक असणार

. . . .4 जी-2

अॅड.अनिल परब

आहे ? तुम्ही त्याला "लोक सेवक" म्हणून जरूर दर्जा द्याल..पण हॉटेलच्या, पंचतारांकित मॉलच्या बाहेर अशा प्रकारची सिक्युरिटी चालू शकेल काय ? यामध्ये येणारे जे सदस्य असतील, ते कुठून येणार आहेत,काय करणार आहेत माहिती नाही.मघाशी सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते साहेबांनी याबाबत अगदी सखोलपणे सांगितले. यामध्ये कोण असणार आहे ? या सुरक्षा मंडळामध्ये भरतीचा क्रायटेरिया काय असणार आहे? तुम्ही आता माझ्या बरोबर मुंबईमध्ये या, मग मी तुम्हाला दाखवितो की, प्रत्येक इमारतीच्या खाली असलेला सुरक्षा रक्षक कुठून आलेला आहे हे त्या इमारतीतील लोकांना देखील माहिती नाही. आज गुन्हेगारांचे खबरे म्हणून जास्तीतजास्त जर कोणी काम करीत असतील तर ते हेच लोक आहेत. हेच लोक खबऱ्यांचे काम करीत आहेत. कारण त्यांना अधिकृतपणे दोन-तीन हजार रुपयेच पगार मिळत असतो आणि जे बाहेरचे उत्पन्न मिळते, याच्यावर त्यांचे सर्व काही चाललेले आहे. याबाबतीत सरकारची विश्वासाहता काय आहे ? मंडळाची भरती प्रक्रिया काय आहे ? याठिकाणी ज्यांची भरती करण्यात येणार आहे, त्यांना तुम्ही शस्त्रे देणार आहात. ही शस्त्रे कोणत्या कामासाठी वापरली जाणार आहेत ? तुम्हाला माहिती आहे की, आज मुंबईमध्ये खाजगी क्लब आहेत, तसेच हजारो बार, हजारो हॉटेल्स अंडरवर्ल्डच्या लोकांची आहेत. त्यांना तुमचे सरकार या सुरक्षा मंडळातर्फे सुरक्षा देणार आहे काय ? मुंबईमध्ये बरीच हॉटेल्स आहेत, बऱ्याच प्रमाणात बार सुरु आहेत. कारण विधेयकामध्ये म्हटलेले आहे की, या सुरक्षा मंडळातर्फे हॉटेल्सना सुरक्षा देण्यात येणार आहे. अशा वेळी अंडरवर्ल्ड लोकांची जी हॉटेल्स आहेत, त्यांनी जर तुमच्या सुरक्षा मंडळाकडे सुरक्षा मागितली तर ती कायद्याप्रमाणे द्यावी लागेल. तुम्ही त्यांना नाकारू शकता काय? जर तुम्हाला ते नाकारावयाचे असेल तर मग त्याचा विधेयकामध्ये उल्लेख कसा करण्यात आला आहे? असा प्रश्न आहे.शासनाने विधेयकामध्ये कोणाला सुरक्षा द्यावयाची आणि कोणाला द्यावयाची नाही याचे अधिकार राज्य शासनाकडे आहेत असे कुठेही म्हटलेले नाही. जर शासनाने असे कुठेही म्हटलेले नाही तर तुम्हाला त्यांना ती सुरक्षा झक मारत द्यावीच लागणार आहे, म्हणजे तुम्ही कोणाचे रक्षण करणार आहात ?

श्री.विक्रम काळे : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. आता सन्माननीय सदस्यांनी भाषणामध्ये जो शब्द वापरला आहे, तो योग्य नाही. सन्माननीय सदस्यांनी तो शब्द मागे घ्यावा आणि कामकाजातून काढून टाकण्यात यावा.

. . . .4 जी-3

अॅड.अनिल परब : सभापती महोदय, मला माफ करावे. मी तो शब्द मागे घेतो. तो शब्द रेकॉर्डवरून काढून टाकण्यात यावा.

यानंतर कु.थोरात

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

अॅड. अनिल परब

सभापती महोदय, या विधेयकामध्ये ज्या पध्दतीची रचना केलेली आहे. त्यामुळे काय होणार आहे ते मला माहीत आहे. मुंबईमध्ये पोलीसदलामध्ये जबरदस्त शितयुध्द चालू आहे. आज तुम्हाला माहीत आहे की, काही पोलीस आत आहेत तर काही पोलीस बाहेर आहेत. जेव्हा आतले पोलीस बाहेर येतील तेव्हा ते बाहेरच्या पोलिसांना आतमध्ये टाकण्याचा प्रयत्न करतात. क्राईम ब्रॅच विरुध्द एटीएस. एटीएस विरुध्द क्राईम ब्रॅच. अशा वेगवेगळ्या प्रकारची शितयुध्द चालत असतात. उद्या कोणी कुठले काम करायचे यावरून प्रचंड मोठा असंतोषाचा भडका उभा राहणार आहे.

सभापती महोदय, या ठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री. रावते साहेबांनी सांगितल्याप्रमाणे मुंबईतील कार्यकर्त्यांवर हजारो केसेस दाखल केल्या जातात. आयपीसीमधील कलम 333 हे घाणेरडे कलम आहे. कोणीही याचा आधार घेऊ शकतात. जर कोणाला अडकवयाचे असेल तर या कलमाचा आधार घेऊन अडकवता येऊ शकते. अशा कित्येक कलमांचे परिणाम आम्ही भोगलेले आहेत. आम्ही त्यामधून गेलेलो आहोत. कारण काय? निदर्शने केली. लोकसेवकाच्या समोर निदर्शन केली. राहुल गांधी प्रकरणामध्ये निदर्शने करणाऱ्या कार्यकर्त्यांवर कलम 333 लावलेले आहे. लोकसेवकाला धाक दाखवून त्याला कामापासून प्रवृत्त करणे म्हणजे कलम 333. हे या विधेयकात नाही काय? लोकसेवकाची व्याख्या त्याला लागू झाली की तो करू शकत नाही काय? करू शकतो. मला धमकी दिली असे सांगितले तर ते कलम आपोआप लागू झाले. म्हणून याबाबतीतील सगळ्या प्रकारचा खुलासा आम्हाला हवा आहे. कारण अशा प्रकारे किती वाईट पध्दतीने हे विधेयक राबविले जाऊ शकते, किती वाईट पध्दतीने याचा गैरउपयोग केला जाऊ शकतो. हे सगळे दुष्परिणाम यामध्ये दिसत आहेत. सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी सांगितल्या प्रमाणे 'विशेष' हा शब्द विधेयकामध्ये होता तो नंतर काढण्यात आलेला आहे. अशा प्रकारचे कृती दल जेव्हा बनवायचे असते त्यावेळी 'विशेष' हे अवतरण चिन्हात टाकून आणावे लागते. बिलात पुढे बऱ्याच ठिकाणी 'विशेष' लिहिलेले आहे. अशा प्रकारचे कृतीदल ज्यावेळेला बनविले जातात त्यावेळेला ते प्रत्येक वेळेला 'विशेष' म्हणूनच येते आणि तसेच ते विधेयकामध्ये येते. महत्वाचा मुद्दा असा आहे की, या विधेयकाचे जे दुष्परिणाम होणार आहेत, या विधेयकामुळे आज जसा पोलिसांवरचा विश्वास उडालेला आहे. अंडरवर्ल्ड कडून आलेल्या धमक्यांच्याबाबतीत चौकशी करण्यात येईल असे या बाबत सांगण्यात आले आहे. अंडरवर्ल्डकडून शासकीय

...2..

अॅड. अनिल परब...

कर्मचाऱ्यांना कधी धमक्या येत नाहीत किंवा शासकीय आस्थापनांना येत नाहीत. अशा धमक्या जे खासगीरीत्या धंदे चालवितात उदा. हॉटेल्स असतील, मॉल्स असतील, क्लबस् असतील या लोकांना धमक्या येतात. त्यांना आलेल्या धमक्यांची चौकशी हे सुरक्षा मंडळ करणार म्हणजे एटीएसचे काम करणार काय? मग याची रचना काय? या सुरक्षा मंडळाच्या रचनेमध्ये दोन व्यवस्थापकीय संचालक आणि सदस्य सांगितलेले आहेत. जशी पोलिसांची टीम आहे, त्यांच्याकडे पॅरलल यंत्रणा आहे तशी याची पॅरलल यंत्रणा बनविली आहे काय? त्याचा या विधेयकात कुठेही उल्लेख नाही. म्हणून पोलिसांच्या कृतीला छेद देणारे, पोलिसांच्या दरान्याला छेद देणारे, पोलिसांच्या बरोबरने, पोलिसांच्या ताकदीचे असे म्हटले असले तरी पोलिसांशी पैशामध्ये स्पर्धा करणारे अशा प्रकारचे हे सुरक्षा महामंडळ आहे असे मला वाटते आणि म्हणून याचा अतिशय दुरुपयोग केला जाईल. या विधेयकामुळे शासनाचा कुठलाही उद्देश सफल होणार नाही कारण मूळ उद्देशाप्रमाणे केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा बलाच्या धर्तीवर हे सुरक्षा महामंडळ बनवायचे होते, त्यालाच शासनाने हारताळ फासलेली आहे. कारण ही सुरक्षा खासगी क्लबस्, मॉल्स, हॉटेल्स यांच्यासाठी जास्त असणार आहे आस्थापनासाठी जास्त असणार नाही. आणि आस्थापना ही सुरक्षा घेणार नाहीत. कारण त्यांचा आजही पोलिसांवरच विश्वास आहे. म्हणून मला असे वाटते की, खासगी लोकांची सुरक्षा, खासगी अनैतिक धंदे करणाऱ्यांना पोलीस संरक्षण देतांना शासनाला दहा उत्तरे द्यावी लागतात परंतु अशा प्रकारचे सुरक्षा महामंडळ हातात असेल तर त्या लोकांना हे शासन सुरक्षा पुरवू शकते या उद्देशाने हे विधेयक यादिकाणी मांडण्यात आलेले आहे. म्हणून हे समाज विघातक अशा प्रकारचे विधेयक आहे. शासनाने हे विधेयक मागे घ्यावे अशा प्रकारची विनंती करतो आणि माझे भाषण पूर्ण करतो.

यानंतर श्री. बरवड...

श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, सन 2010 चे वि. प. वि. क्रमांक 3 - महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळ विधेयकावर बोलण्यासाठी मी उभा आहे. या विधेयकाच्या संदर्भात सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते तसेच सन्माननीय सदस्य अॅड. अनिल परब यांनी जी भूमिका मांडलेली आहे त्यासंदर्भात आपण असे म्हणू शकतो की, त्यांना याबाबतीत तशा प्रकारची भीती वाटत असेल. पण हे विधेयक जर आपण पाहिले तर ते मर्यादित आहे. पोलीस कॉन्स्टेबल असेल, पोलीस अधिकारी असेल किंवा पोलीस दलात काम करणारा कोणताही कर्मचारी असेल त्याला मुंबई पोलीस ॲक्टचे संरक्षण आहे तसेच क्रिमिनल प्रोसीजर कोड असेल किंवा इंडियन पिनल कोड असेल त्यासंदर्भात त्यांना प्रोटैक्शन आहे तसेच त्यांची काम करण्याची जी पध्दती आहे त्यामध्ये इंडियन एव्हीडंस ॲक्टनुसार त्याला काम करावे लागते. हे विधेयक आणण्याचा शासनाचा उद्देश असा आहे की, पोलीस यंत्रणेकडे असलेले जे मनुष्यबळ आहे ते आजच्या वाढत्या मागणीला पुरे पडू शकत नाही. त्यामुळे त्याला पर्याय म्हणून विशेष कृती दल किंवा मंडळ स्थापन करून त्या मंडळाच्या माध्यमातून जे सिक्युरिटी गार्ड त्या ठिकाणी नेमले जातील त्यांना चांगल्या प्रकारचे प्रशिक्षण देऊन प्रशिक्षित झालेले सिक्युरिटी गार्ड निरनिराळ्या आस्थापनांमध्ये पुरविणे हा खासकरून या बिलाचा उद्देश आहे. हे बिल आणण्यामागची जी पार्श्वभूमी आहे त्याबाबत बिलाच्या उद्देश व कारणामध्ये सांगितलेले आहे. मुंबईवर 26/11 चा जो दहशतवादी हल्ला झाला आणि तो हल्ला झाल्यानंतर जी परिस्थिती निर्माण झाली त्या परिस्थितीचा मुकाबला करणे या पार्श्वभूमीवर शासनाने या ठिकाणी हे विधेयक आणलेले आहे. या बिलाच्या उद्देश व कारणामधील पहिल्या परिच्छेदामध्ये असे म्हटले आहे की, " मुंबईत नुकत्याच झालेल्या अतिरेकी हल्ल्याच्या पार्श्वभूमीवर व विद्यमान सुरक्षेची परिस्थिती विचारात घेता विविध संघटना, शासकीय आस्थापना, खाजगी क्षेत्रे तसेच औद्योगिक आस्थापना यांचेकडून, पोलीस दल तैनात करून त्याद्वारे सुरक्षा पुरविण्याच्या मागणीत वाढ झालेली होती. तथापि, विद्यमान पोलीस दल, या मागणीची पूर्तता करण्यासाठी पुरेसे नव्हते." ते आजही पुरेसे नाही. त्यामुळे या बिलाचा उद्देश तेवढ्यापुरता मर्यादित आहे. राज्य सरकारने भारत सरकारला विनंती केली होती की, या राज्यात अशी संपूर्ण परिस्थिती आहे आणि या राज्यामध्ये पोलीस दल मोठे असताना सुध्दा कित्येक

RDB/ KGS/ ST/

श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी

आस्थापनांना पोलीस उपलब्ध करून देऊ शकत नाही आणि म्हणून केंद्र सरकार आपल्याला मदत करू शकेल काय यादृष्टीने शासनाने केंद्राकडे मदत मागण्याची भूमिका घेतली. या बिलाच्या उद्देश व कारणामधील दुसऱ्या परिच्छेदामध्ये असे म्हटले आहे की, "भारत सरकारने, राज्य शासनास असे निदर्शनास आणून दिले होते की, विविध खाजगी क्षेत्रांना तसेच शासकीय संघटनांना येणाऱ्या धमक्यांचा विचार करता, खाजगी व संयुक्त विद्यमाने चालणारे औद्योगिक उपक्रम इत्यादींना सुरक्षा सेवा उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने, भारत सरकारने, केंद्रीय सुरक्षा दल अधिनियम, 1968 (1968 चा 50) मध्ये सुधारणा केली आहे.

यानंतर श्री. अजित शिगम

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी.....

तथापि, याबाबतीत, मोठ्या प्रमाणावर आलेल्या मागण्यांचा विचार करता, केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा दलाला त्यांचा कर्मचारी वर्ग नियुक्त करणे व या मागण्या पूर्ण करता येणे शक्य नाही, या बाबीकडे भारत सरकारने निर्देश केला होता म्हणून राज्य शासनाने देखील त्यांचे स्वतःचे औद्योगिक सुरक्षा दल उभारण्याचा विचार करावा असे सुचविले होते. राज्य औद्योगिक सुरक्षा दलाच्या उभारणीमुळे केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षा दलावरील भार कमी होईल आणि खाजगी व सार्वजनिक अशा दोन्ही क्षेत्रातील उद्योगांना याचा मोठ्या प्रमाणावर फायदा होऊ शकेल. त्यामुळे अतिसंवेदनाक्षम व मोठ्याच्या ठिकाणी केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षादल तैनात करणे शक्य होईल.

वरील सर्व घटकांचा विचार करून, सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम, प्रमुख प्रतिष्ठापने, वित्तीय धार्मिक संस्था, शैक्षणिक संस्था, सांस्कृतिक संस्था, वैद्यकीय संस्था, मॉल, मल्टिप्लेक्स, क्लब, हॉटेल इत्यादी आस्थापनांसह वाणिज्यिक आस्थापना तसेच खाजगी बंदरे, लहान धक्के, पूल, धरणे, द्रुतगती मार्ग, विशेष आर्थिक क्षेत्रे इत्यादींना अधिक चांगली सुरक्षा पुरविण्याकरिता सुरक्षा दल घटित करण्याची तरतूद करण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळाची स्थापना करणे, राज्य शासनास इष्ट वाटले. महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळ, आकाराची रक्कम प्रदान केल्यावर, सुसज्ज दलासह व्यावसायिक सेवा देऊन सुरक्षा कर्मचारी वर्ग व मुनष्यबळ पुरविले."

सभापती महोदय, या विधेयकाचा उद्देश मर्यादित आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांनी त्यांच्या मनात असलेल्या शंका याठिकाणी व्यक्त केल्या. जर अशाप्रकारचे सुरक्षा रक्षक दल निर्माण केल्यास पोलिसांना काय काम राहिल ? मी याठिकाणी नमूद करू इच्छितो की, पोलीस आपले काम करीत असताना जादा बळ देऊ शकत नाही, याच कारणामुळे हे विधेयक आणलले आहे त्यावर आक्षेप घेण्याचे काही कारण नाही. याठिकाणी प्रश्न उपस्थित झाला तो म्हणजे आय.पी.सी.च्या कलम (21) अन्वये त्यांना पब्लिक सर्व्हंट म्हणून मान्यता दिली नसेल तर त्यास कायद्याची मान्यता मिळणार नाही. त्यामुळे उद्या महामंडळामार्फत सुरक्षा रक्षकांची नियुक्ती केल्यानंतर त्यांना आय.पी.सी.च्या कलम 21 अन्वये सरकारी अधिकारी किंवा पब्लिक सर्व्हंट म्हणून

07-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

4J-2

AJIT/ KGS/ SBT/ ST/ MMP/

पूर्वी श्री.बरवड...

18:55

दर्जा दिल्याशिवाय त्यास काम करता येणे शक्य नाही. त्यासाठी ही तरतूद करण्यात आलेली आहे. तसेच सन्माननीय सदस्य अॅड.अनिल परब यांनी याठिकाणी काही शंका उपस्थित केल्या. परंतु या विधेयकामध्ये एक्स्ट्रॉऑर्डिनरी असे काहीही नाही तेव्हा हे विधेयक मंजूर करण्यात यावे अशी मागणी करून माझे भाषण संपवितो.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

डॉ.दीपक सावंत (मुंबई विभाग पदवीधर) : सन 2010 चे वि.प.वि.क्रमांक 3 महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळ विधेयक, 2010 यावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी याठिकाणी उभा आहे.

सभापती महोदय, या बिलातील प्रत्येक मुद्याचा उहापोह सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांनी केलेला आहे. त्यामुळे मी केवळ 2-3 मुद्यांना स्पर्श करणार आहे. आजपर्यंत पाहिले असेल की, दंगल झाल्यानंतर सरकार शीघ्र कृती दलाला, मिलिटरी, पॅरामिलिटरीला बोलविले जाते. त्यांचे आणि पोलिसांचे पटते काय ? दोघांनीही अनेकदा वेगवेगळे दावे केलेले आहेत आणि त्यानुसार अनेकदा कॉम्प्लिकेट पहावयास मिळालेले आहे. या विधेयकातील एका तरतुदीमध्ये असे म्हटले आहे की, पोलिसांवरील ताण कमी करण्यासाठी, मी तर असे म्हणून की पोलिसांचा ताण वाढविण्यासाठी ही तरतूद केली आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी यांनी असे म्हटले की, पोलिसांना मदत करण्यासाठी हे दल स्थापन करीत आहे. सध्या पोलिसांची भरती चालू आहे त्यामध्ये वाढ का करीत नाही ? ही आस्थापना तयार करण्याची किंवा हे दल स्थापन करण्याची आवश्यकता का भासली आहे ? सन्माननीय सदस्य अॅड.परब यांनी सांगितल्याप्रमाणे या सुरक्षा महामंडळामार्फत मॉल्स, हॉटेल्स, डान्स बारना सुरक्षा पुरविली जाणार आहे. शासन त्यांच्यामार्फत सुरक्षा व्यवस्था पुरविणार, शासनाचे ते कर्तव्य आहे. परंतु यापेक्षाही भयानक तरतूद कलम 19 च्या पोट कलम (2) मध्ये तरतूद केली आहे. त्यात असे नमूद केले आहे की, " जर कोणतीही व्यक्ती तिच्या नेमणुकीचे प्रमाणपत्र, ओळखपत्र, शस्त्रे व दारुगोळा, पोषाख आणि पोट-कलम (1) अन्वये आवश्यक असल्याप्रमाणे तिला दिलेली इतर कोणतीही वस्तू स्वाधीन करण्यास हेतुपुरस्सर टाळाटाळ करील किंवा नाकारील तर तिला दोषसिध्दंतर सहा महिन्यांपर्यंत असू शकेल इतक्या कारावासाची किंवा दहा हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्य दंडाची किंवा दोन्हीही शिक्षा होतील." म्हणजे या दलाला शासन शस्त्रे देणार, ती शस्त्रे वापरण्याचा परवाना देणार आहे. मग त्यासाठी स्वतंत्र शस्त्रागार देणार आहात काय, सध्या पोलिसांच्या शस्त्रागाराची व्यवस्था आहे काय ? या दलातील लोक काठयांचा, बंदुकीचा वापर करतील. या दलाचा अतिरेक्यांशी लढण्यासाठी केला जाणार आहे. मग पोलिसांच्या जुन्या रायफली निकामी झाल्या आहेत काय ? याद्वारे शासन पॅरलल बल तयार करीत आहे. विदेशामध्ये बॉबी दि पुलिसमॅन असे म्हटले जाते.

2...

NTK/ KGS/ SBT/ ST/ MMP/

डॉ.दीपक सावंत....

तो बॉबी लहान मुलांना आवडतो. बॉबी म्हटले की, लहान मुलांना सुरक्षित वाटते. परंतु आपल्याकडे बॉबीच्या धर्तीवर हे दल स्थापन होत नाही. या दलाची वेगळ्या बाबीसाठी स्थापना होत आहे. त्याचबरोबर या दलाला काही प्रमाणामध्ये गुप्त संदेश देखील ट्रान्सफर करणार आहात. कलम 13 मध्ये त्याबाबतची तरतूद केली आहे. त्यात असे नमूद केले आहे की, "महामंडळाचा व्यवस्थापकीय संचालक हा मंडळाला माहिती देईल. तो, गुप्तवार्ता संदेश मिळविण्यासाठी महासंचालक व महानिरीक्षक आणि आयुक्त, राज्य गुप्तवार्ता विभाग, पोलीस आयुक्त, मुंबई आणि दुय्यम बहुविध अभिकरण समितीच्या सतत संपर्कात असेल, ज्यामुळे, महामंडळाच्या कामकाजासाठी मार्गदर्शन मिळू शकेल.

यानंतर श्री.शिगम.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

(डॉ. दीपक सावंत पुढे सुरु..)

सभापती महोदय, राज्याच्या सुरक्षेच्या दृष्टीने जी गोपनीयता राखायची असते ती गोपनीयता हे सुरक्षा रक्षक राखू शकणार नाहीत. सकाळी गृहमंत्री श्री. आर.आर.पाटील यांनी 9 प्रेते दफन केल्याचे सांगितले. त्यांनी त्यासंदर्भातील गोपनीयता पाळली होती. माननीय राज्यपालांसमोर त्यांनी गोपनीयतेची शपथ घेतली होती म्हणून त्यांनी ती माहिती गोपनीय ठेवली होती. तशा प्रकारची गोपनीयता हे सुरक्षा रक्षक ठेवणार नाहीत. त्यामुळे आपल्याला जे अॅलर्टस् मिळतात त्याचा बोजवारा उडण्याची शकता आहे. दुर्दैवाची गोष्ट अशी आहे की, या सुरक्षा रक्षकांची भरती करण्यासाठी किती शैक्षणिक अर्हतेची आवश्यकता आहे यासंबंधीचा उल्लेख विधेयकात कोठेही नाही. हे विधेयक या ठिकाणी आणून शासनाला सुरक्षा रक्षक म्हणून कुणाची भरती करावयाची आहे ? उत्तरप्रदेशातील माणसाची, बिहारमधील माणसाची की भूमिपुत्राची भरती करायची आहे ? सुरक्षा रक्षक म्हणून आपण माजी सैनिक, होमगार्डस यांची नेमणूक करणार आहात काय ? या संदर्भात विधेयकामध्ये कोणताही उल्लेख करण्यात आलेला नाही. उद्या या विधान मंडळाची सुरक्षा त्या सुरक्षा रक्षकाकडे दिली तर त्याची बेसिक अर्हता काय राहाणार आहे ? हॉस्पिटलची सुरक्षा देखील त्यांच्याकडे देण्यात येणार आहे. हल्ली हॉस्पिटलमधून डॉक्टरांना मारण्याचे प्रकार घडतात, त्याही बाबतीत आपण सुरक्षा देणार आहात. मुंबई महानगरपालिकेचे स्वतःचे स्वतंत्र असे सुरक्षा रक्षक दल आहे. परंतु त्यांचा सामान्य माणसावर कोणताही प्रभाव पडत नाही, फक्त महापौरांचे ते संरक्षण करतात, त्यांच्या आजूबाजूला फिरतात, जे लोक येतात त्यांना ओळखपत्र विचारतात. एवढेच काम ते करतात. कोणीही त्यांना घाबरत नाही. महापौरांना वेगळे सुरक्षा रक्षक दल निर्माण करून सुरक्षा दिली, त्याचा काय परिणाम होतोय ते आपण पहातोय. आता हे नवीन दल निर्माण करून पोलीस दलाचे मनोधैर्य खच्ची करू नका. माननीय गृह मंत्र्यांनी सांगितलेले आहे की, पोलिसांचे मनोबल डारून झालेले आहे. तेव्हा पॅरलल बॉडी निर्माण करून त्यांचे मनोबल आणखी खच्ची करू नका. अशा अनेक बाबी आहेत. सत्ताधारी पक्षातील सन्माननीय सदस्यांनी या विधेयकाचे समर्थन केलेले आहे. या विधेयकान्वये सुरक्षा रक्षकाला एखाद्या माणसाला त्याच्या घरातून उचलून नेण्याचे अधिकार दिलेले आहेत. त्याला वॉरंट खेरीज अटक करण्याचे अधिकार दिलेले आहेत. हे अधिकार किती मोठे आहेत. सभापती महोदय, पोलिसाला देखील वॉरंट शिवाय अटक करण्याचे

..2..

(डॉ. दीपक सावंत...

अधिकार नाहीत. वॉरंट शिवाय अटक करण्याचे अधिकार दिलेले आहेत, ही फार भयानक गोष्ट आहे. ज्या सचिवांनी हे विधेयक तयार केले त्यांनी या विषयाचा अभ्यास न करता ते तयार केलेले आहे असा माझा आक्षेप आहे. माननीय मंत्री महोदयांना सर्व गोष्टी माहीत आहेत. त्यांनी अंतर्मुख व्हावे. माननीय मंत्रीमहोदयांच्या घरी सुरक्षा एजन्सीचा माणूस आला आणि त्याने सांगितले की आपल्याला पोलीस स्टेशनला बोलावले आहे तर माननीय मंत्री महोदय जातील काय ? तेव्हा घटनेच्या चौकटीच्या बाहेर जाऊन अशा प्रकारचे अधिकार सुरक्षा रक्षकाला का देत आहात ? पोलिसांचे कर्तव्य पोलिसांना पार पाडू द्या. पोलीस कमी पडत असतील तर त्यांची भरती करा. पोलिसाला विटेवर उभे करू नका आणि विटेच्या खाली देखील उभे करू नका. माननीय मंत्री महोदय संवेदनशील आहेत. त्यांनी आपली संवेदना जागृत करून, सर्वकष विचार करून हे विधेयक मागे घ्यावे अशी विनंती करतो आणि माझे भाषण संपवितो.

...नंतर श्री. भोगले...

श्री.भाई जगताप (मुंबई स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, सन 2010 चे विधानपरिषद विधेयक क्रमांक 3 महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळाची स्थापना करण्यासाठी आणि त्याचे विनियमन करण्यासाठीच्या विधेयकाला समर्थन देण्यासाठी आणि त्या अनुषंगाने माझे विचार मांडण्यासाठी मी याठिकाणी उभा आहे.

सभापती महोदय, एका गोष्टीची मला मुद्दाम आठवण करून द्यावयाची आहे. या विधेयकाला महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळ असे नाव दिले आहे. 1981 साली महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) कायदा, 1981 अस्तित्वात आला. त्या कायदान्वये सुध्दा आपल्याला सुरक्षा रक्षक तैनात करता येतात अशी तरतूद केलेली आहे. या सुरक्षा रक्षकांना एक वेगळ्या प्रकारचा दर्जा दिला जाईल आणि वेगळ्या प्रकारचे अधिकार दिले जातील हा भाग वेगळा आहे. परंतु माझी अशी सूचना आहे की, महाराष्ट्र सुरक्षा महामंडळ असे जे नाव दिले आहे त्याऐवजी महाराष्ट्र राज्य विशेष हत्यारी सुरक्षा महामंडळ असे नाव दिले जावे. कारण आपण यांना ज्या गोष्टी पुरविणार आहोत, त्यामध्ये हत्यारे पुरविली जाणार आहेत. त्यांचे वेगळेपण या नावातून का दिसू नये? म्हणून माझी अशी सूचनावजा विनंती आहे की, महाराष्ट्र सुरक्षा महामंडळाऐवजी "महाराष्ट्र राज्य विशेष हत्यारी सुरक्षा महामंडळ" असे संबोधण्यात यावे. अनेक सन्माननीय सदस्यांनी याठिकाणी तरतुदीबाबत शंका व्यक्त केल्या आहेत. त्यांचे त्यांचे विचार मांडले आहेत. त्यातील काही बाबी चिंतेच्या आणि चिंतनाच्या आहेत. त्याबद्दल दुमत असण्याचे कारण नाही. त्यावर मी बोलणार आहे. परंतु एखाद्या गोष्टीचा उद्देश समजला तर अर्धे अधिक प्रश्न त्यातून सुटतील. एकीकडे पोलीस सक्षम नाहीत, पोलीस निष्क्रिय झाले आहेत, पोलिसांचे संख्याबळ कमी आहे, वाढते औद्योगिकीकरण, वाढते शहरीकरण यामुळे वाढणारी शहरे आणि त्यामुळे निर्माण होणारे सुरक्षेचे प्रश्न वाढत आहेत. अशा वेळेला आपण नक्की काय करणार आहोत? अलिकडच्या काळात ज्याचा उल्लेख याठिकाणी केला गेला की, ही सगळी परिस्थिती कशामुळे निर्माण झाली? कशामुळे हा विचार मनात आला? हा विचार फक्त महाराष्ट्र शासनाच्या मनात आला असे नाही. पॅरा मिलिटरी, बीएसएफ ही सुध्दा अशीच एक एजन्सी आहे. एसआरपी, सीआयएसएफ या सगळ्या एजन्सी अशाच पध्दतीच्या पॅरालल तयार झालेल्या आहेत. ही जर एजन्सी तयार झाली तर त्यामध्ये अडचण असण्याचे कारण नाही असे

..2..

श्री.भाई जगताप.....

मला वाटते. कारण सुरक्षा रक्षक मंडळाचा मी दहा वर्षे सदस्य राहिलो आहे. सुरक्षा रक्षक युनियनचा मी अध्यक्ष आहे. अनेक वर्षे त्यांचे प्रश्न आम्ही शासनापुढे मांडून ते सोडवून घेत आहोत.

सभापती महोदय, बिलाचा उद्देश अतिशय चांगला, पवित्र आणि खऱ्या अर्थाने काळानुसार हे पाऊल महाराष्ट्र शासनाने उचलले आहे त्याबद्दल मी शासनाचे आणि आपल्या सगळ्यांचे मनापासून अभिनंदन करतो. परंतु हे करीत असताना काही गोष्टी आहेत, ज्या गोष्टी आपल्याला नक्की पहाव्या लागणार आहेत. आज या हत्यारबंद दलासाठी वेगळे शस्त्रागार आपण उभे करणार आहात का?

नंतर 4एन.1...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. भाई जगताप

आणि नसेल करणार तर मग त्यांना जी शस्त्रे पुरविली जाणार त्यांची कशा पध्दतीने व्यवस्था करणार आहात, निगा राखण्याचे मी म्हणणार नाही, कारण ती एक प्रकारची जबाबदारी आहे ती कशी करणार ? याचेही स्पष्टीकरण होणे आवश्यक आहे. कारण अशा शस्त्रांचा काहीही उपयोग होऊ शकतो. मग त्यांची अकाउंटेबिलिटी ही कोणाची राहणार व कशी याबाबतीतही या विधेयकात उल्लेख आलेला दिसत नाही. त्याचबरोबर अनेक गोष्टी जशा या ठिकाणी सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्या त्यानुसार क्लॉज नं. 21 मध्ये पोलीस अधिनियम, 1922 आणि पोलीस दल हक्क आणि सुरक्षा अधिनियम, 1966 हे सुरक्षा दलाच्या सदस्यांना लागू करण्यात येतील. ही चांगली गोष्ट आहे, कारण काही अधिकार त्यांना द्यायलाच पाहिजे. त्यांना जर "As good as" पोलीस म्हणून ट्रिट करणार. शेवटी असे म्हटले आहे की, महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक, नोकरी, नियमन व कल्याण अधिनियम, 1981 किंवा शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग क्र. 109923/सीआर-24, दिनांक 18 जानेवारी, 2002 यामध्ये काहीही अंतर्भूत असेल तर कोणत्याही व्यक्तिस महामंडळाशी विचार-विनिमय केल्याशिवाय सुरक्षा रक्षक मंडळ किंवा महाराष्ट्र माजी सैनिक महामंडळ याद्वारे सुरक्षा रक्षक म्हणून नियुक्त करता येणार नाही, ही विसंगती कशी याचाही खुलासा होणे आवश्यक आहे. या सर्व पार्श्वभूमीवर सर्वात महत्वाचा प्रश्न जो आहे त्याचा उल्लेख यात दिसतच नाही. ज्याप्रमाणे आपण सीआयएसएफ, पॅरा मिलिटरी म्हणतो त्यांना एक विशिष्ट वेतन, त्यावरील भत्ते तसेच ग्रेडेशन असते पण तसा उल्लेख येथे दिसत नाही. म्हणजे त्यांनी आतंकवाद्यांच्या समोर जाऊन लढायचे, अंडरवर्ल्डच्या धमक्या आल्यानंतर त्याला सामोरे जायचे, मॉल्सना संरक्षण द्यायचे, धर्मस्थळांना संरक्षण द्यायचे परंतु दुसरीकडे मात्र त्यांच्या कामाच्या मोबदल्याबाबत कुठलाही उल्लेख नाही. की फक्त एखादा कायदा करायचा म्हणून करायचा ? आपल्यासमोर जेवढी नावे घेतली, त्यात मग एसआरपी, सीआयएसएफ, पॅरा मिलिटरी वगैरे त्यांचे समर्थन करीत असताना त्यांची वेतनश्रेणी, कर्तव्ये, फायदा, सर्व्हिस कंडिशनस ज्या ठरलेल्या आहेत त्याबाबतचा उल्लेख मात्र कुठेही दिसत नाही. म्हणून पोलिसांची नियमावली त्यांना लावणार असाल तर त्यांना पगार काय देणार आहात ? त्यांनी पोलिसांसारखे काम करावे असे अपेक्षित असेल तर तत्सम वेतनश्रेणी तयार करून त्यांना न्याय देणार आहात काय ? याचा

श्री. भाई जगताप

खुलासा होणे अत्यावश्यक आहे. तसेच याबाबतीत सखोल चर्चा होणे आवश्यक आहे. अशा प्रकारे केवळ असे विधेयक आणून कायद्यात रुपांतर करता येणार नाही. विधेयकाचा उद्देश कितीही चांगला असला तरी हेतू जितका शुध्द आहे तितकेच त्यांचे गठन वगैरे कुठेच दिसत नाही. हे नसेल तर जे अस्तित्वात असलेले महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक, 1981 चा कायदा आणि या कायद्यात काय फरक राहणार आहे ? की त्यांना तेच पगार देणार आहात आणि पुन्हा हेच होणार काय ? हे स्पष्ट होणे आवश्यक आहे. तसेच त्यांच्या कामाच्या तासाबाबत काय ठरविले याचेही स्पष्टीकरण यामध्ये दिलेले नाही. की त्यांनी वाटेल तेवढे काम करावे. मी हे मान्य करीन की, पोलिसांना पॅरलल म्हणून, त्यांना मदत करण्यासाठी हे सर्व करित आहात. आमच्या मित्रांनी याला अनेक ऑब्जेक्शन्स घेतली आहेत. कारण त्यांच्या मनात भीती आहे व ती भीती योग्य की अयोग्य हे काळच ठरविणार आहे....

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. भाई जगताप

परंतु मला तसली भिती या बिलात वाटत नाही. आपले पोलीस दल सक्षम आहे. पोलीस दलावरील ताण कमी करण्यासाठी आपण जर नवीन विंग तयार करणार असाल तर आम्ही त्याचे स्वागत करू. ज्या जबाबदारीने ते पोलिसांची जबाबदारी उचलणार आहे त्यांना आपण पोलिसांसारखे वागविणार आहोत की, नाही ? त्यांना आपण पोलिसांसारखी वेतनश्रेणी देणार आहोत की, नाही ?

सभापती महोदय, हे बिल वाचत असतांना मला आश्चर्य वाटले की, वॉरंट खेरीज अटक करण्याचे अधिकारी यांना दिले आहेत. परंतु आयपीसीच्या कोणत्या कलमान्वये अटक करण्यात येणार आहे. कोणाच्या डोक्यातून ही आयडीया निघाली आहे त्याची कारणमीमांसा या ठिकाणी होणे गरजेचे आहे.

श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी : विधेयकात जे आहे ते योग्य आहे. Under the Code of Criminal Procedure, the arrested person should be present before the Magistrate within 24 hours of arrest.

श्री. भाई जगताप : मला वाटते मी आमदार होण्यापेक्षा आयपीएस झालो असतो तर बरे झाले असते. कारण मी पोलिसाचा मुलगा आहे. आपण एका मिनिटासाठी विचार करू या की, त्यांच्या हातात शस्त्र आहे, त्यांना एक विशिष्ट कामगिरी सोपविली आहे. एखाद्या उद्योगपतीच्या घरी गार्ड असेल आणि त्या घरात एखादा वॉरंट प्रसंग घडला तर तो गार्ड त्या घरातील व्यक्तीला अटक करून पोलीस स्टेशनमध्ये आणू शकेल ? हे तो गार्ड कशाच्या आधारावर ते करू शकेल याबाबत या बिलामध्ये काहीही म्हटलेले नाही. या गार्डला अटक करण्याचा आणि पुढील कारवाई करण्याचा कोणताही अधिकार देण्यात आलेला आहे किंवा नाही ही माझ्या मनातील शंका आहे. आपण सुरक्षा रक्षकांना अमर्याद अधिकार दिले तर काय होईल याचा आपण विचार केलेला नाही. आपण पाहत आहोत की, पोलिसांना ड्यूटी जास्त करावी लागली म्हणून त्यांने स्वतःवर गोळी झाडून घेतली, अधिका-यांवर गोळ्या झाडल्या ही उदाहरणे आपण बघितलेली आहेत. त्यामुळे सुरक्षा रक्षकांना अशा प्रकारचे अधिकार देत असतांना कोणत्याही कायद्याचा यामध्ये अवलंब

...2...

श्री. भाई जगताप

करण्यात आलेला नाही असे मला वाटते त्यामुळे माननीय मंत्रीमहोदयांनी यासंदर्भात माहिती दिली तर आम्हाला आनंद होईल. अलीकडच्या काळात आतंकवाद आणि धमक्यांचे प्रकार सर्रास होत आहेत व या घटना आपल्या राज्यात, मुंबईतच घडतात असे नव्हे तर या घटना आता संपूर्ण जगात घडत आहेत, संपूर्ण जगाला या गोष्टीचे आता ग्रहण लागलेले आहे.

सभापती महोदय, येथे काम करणारा जो सुरक्षा रक्षक असेल त्याच्या विम्याची योजना आम्हाला या बिलामध्ये कोठेच दिसली नाही. या सुरक्षा रक्षकांना त्यांचा जीव धोक्यात घालून तुमचे- आमचे संरक्षण करावे लागणार आहे. आज हा सुरक्षा रक्षकाची ड्यूटी सीएसटीवर किंवा दादर स्टेशनवर लागली आणि तेथे काही अप्रिय घटना घडली त्यात तो मृत्युमुखी पडला तर त्यासाठी आपण विम्याची काही व्यवस्था केलेली आहे काय ? परंतु यासंदर्भात या विधेयकात काही एक तरतूद करण्यात आलेली नाही. त्या सुरक्षा रक्षकाने आमची सुरक्षा करावी येथपर्यंत बरोबर आहे परंतु त्याच्या सुरक्षेच्या संदर्भात काय ? यासंदर्भात या बिलात कोठेही उल्लेख करण्यात आलेला नाही. त्यामुळे आमच्या मनात ज्या काही शंका आहेत त्याचे निवारण माननीय मंत्रीमहोदयांनी केले तर आमच्या ज्ञानात भर पडेल.

सभापती महोदय, महाराष्ट्र राज्य खाजगी सुरक्षा मंडळाचा मी सदस्य आहे. 1981 च्या कायद्या प्रमाणे खाजगी सुरक्षा मंडळ आहे, त्यातील सदस्य किंवा रिक्त झालेली संख्या पाहिली तर ती 18500 आहे.

यानंतर श्री. सरफरे....

श्री. भाई जगताप...

आणि जवळ जवळ अडीच लाख खाजगी सुरक्षा रक्षक आहेत. या खाजगी सुरक्षा रक्षकांच्या अनेक एजन्सीज आहेत. त्या एजन्सींचे अनेक आतंकवाद्यांशी संबंध असल्याचे पोलिसांचे म्हणणे आहे. सभापती महोदय, याबाबतीत विषयांतर करुन या विषयाचे गांभीर्य मला कमी करावयाचे नाही. या खाजगी सुरक्षा रक्षकांच्या एजन्सीज आज वारेमाप पैसे कमावित आहेत, त्याला विरोध असण्याचे कारण नाही. परंतु ते आज ज्या पध्दतीचे एक्सप्लॉयटेशन करीत आहेत, मी अनेक कायदे मंडळावर काम केले आहे. परंतु त्यांची अंमलबजावणी खाजगी सुरक्षा करीत आहेत की करीत नाहीत हा एक गहण विषय आहे. या विधेयकाचे स्वागत करीत असतांना अनेक गोष्टींचा उल्लेख केला असला तरी त्यामध्ये हा महत्वाचा हेतू सुध्दा आहे. या सुरक्षा रक्षकांची पोलिसांना मदत होईल, नागरिकांना मदत होईल याबद्दल दुमत असण्याचे कारण नाही. परंतु या सर्व गोष्टी नव्याने तयार करीत असतांना आणि या नव्या गोष्टींचा विचार करीत असतांना त्यांच्या सुरक्षिततेच्या बाबतीत, त्यांच्या विम्याच्या बाबतीत, त्यांच्या वेतनाच्या बाबतीत, त्यांच्या कर्तव्याच्या बाबतीत, त्यांच्या अधिकारांच्या बाबतीत सुध्दा सावधानता बाळगणे जरूरीचे आहे हे मी याठिकाणी नमूद करतो.

(सभापतीस्थानी माननीय उपसभापती)

आणि म्हणून याठिकाणी नवीन विंग तयार करीत असतांना दुसऱ्या बाजूला खाजगी सुरक्षा रक्षक पुरविणारे ठेकेदार, खाजगी एजन्सीज आहेत, त्यांच्याकडे हत्यारी सुरक्षा व्यवस्था आहे त्यांचे आपण काय करणार आहात? ते सांगा. ते बंद करा, त्यांना कशासाठी आपण हे अधिकार दिले पाहिजेत? त्यांच्यामुळे हे प्रश्न निर्माण झाले आहेत. आणि म्हणून त्याबाबत आपण काय करणार आहात? त्याबाबतचा खुलासा उत्तराच्या भाषणामध्ये झाला पाहिजे.

सभापती महोदय, महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक नियमन कायदा 1981 च्या कायद्यामध्ये आपण ज्या सवलती पुरविल्या आहेत, तशा प्रकारच्या सवलती या सुरक्षा रक्षकांना पुरविणार काय? कारण हा पोलिसांमधील व्यवस्थेचा प्रश्न नाही, त्यांच्यापेक्षा हे सुपेरिअर असणार नाहीत. कारण सुरक्षा रक्षकाची संकल्पना या कायद्यान्वये करीत असतांना पोलीस दल आणि या सुरक्षा रक्षकांमध्ये तफावत आणि बदल हा राहणार आहे. त्याबाबत मंत्रिमहोदयांनी खुलासा केला तर अधिक उपयुक्त होईल. आणि म्हणून या विधेयकाचे स्वागत करीत असतांना, कामगार क्षेत्रामध्ये काम करणाऱ्या माझ्यासारख्या माणसाला जो अनुभव येतो त्यानुसार सुरक्षा रक्षकांच्या प्रश्नांच्या बाबतीत काम

श्री. भाई जगताप...

करीत असतांना ज्या काही सूचना दिल्या आहेत त्यांचाही विचार करावा. आणि मंत्रिमहोदयांनी त्याबाबतचा उल्लेख आपल्या भाषणामध्ये करावा असे मी नम्रपणे आवर्जून आपल्याला सांगतो. आपण मला संधी दिल्याबद्दल आपले आभार मानतो, जय हिंद, जय महाराष्ट्र.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री सय्यद ज़मा (विधान सभा सदस्यों द्वारा निर्वाचित) : सभापति महोदय, माननीय मंत्री जी ने महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडल विधेयक, 2010 यहां पेश किया है, इसके संबंध में मेरे मन में ऐसी कोई शंका नहीं है कि सरकार ने इसे किसी दूसरी मंशा से पेश किया है. मैं यह जानता हूं कि सुरक्षा संबंधी मामलों में पुलिस फोर्स पर्याप्त नहीं है इसलिए सरकार यह एडिशनल फोर्स क्रिएट कर रही है. इसमें कोई दो राय नहीं है. लेकिन यह फोर्स क्रिएट करते समय मुझे कुछ बातें अनावश्यक लग रही है. इस विधेयक में कुछ सेक्शन ऐसे हैं जिसमें कुछ बातें सुपरफ्लुअस लगती है और ऐसा लगता है कि एक्स्ट्रा दी गई हैं. सम्माननीय सदस्य श्री जगताप जी ने भी यही बताया है. मैं भी यही बताना चाहता हूं. क्लॉज नंबर 2(H) में यह उल्लेख है, "enrolled member of security force" means any member of the Corporation, other than a Supervisory officer and a subordinate officer;" मैं यह जानना चाहता हूं कि इस सिक्युरिटी फोर्स का स्टेटस क्या रहेगा ? Whether they will be employee of the Corporation ? Whether they will be employee treated as a Police Officer or sub-ordinate to the Police Officer ? क्योंकि कार्पोरेशन के जो अधिकारी, कर्मचारी और अन्य स्टाफ होंगे उनको अलग किया गया है और सिक्युरिटी फोर्स को अलग किया गया है.

दूसरी बात यह है कि इस फोर्स में जवानों की भरती कहां से की जाएगी और कैसे की जाएगी, इस बात का उल्लेख इस विधेयक में नहीं है. इस बारे में क्लॉज 23 में लिखा है कि, "...appointed by the Security Guards Board under the Maharashtra Private Security Guards (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1981". इस बात का जिक्र सम्माननीय सदस्य श्री भाई जगताप ने भी किया है. इस वाक्य के नीचे लिखा है कि इस सिक्युरिटी फोर्स के लिए कौनसी सर्विस कंडीशंस रहेगी. वे जिस सुरक्षा मंडल से होंगे उसी सुरक्षा मंडल की कंडीशंस में वे एबसॉर्ब होंगे. मैं यह जानना चाहता हूं कि यह सिक्युरिटी फोर्स नए कार्पोरेशन के अन्तर्गत होगी या प्राईवेट सिक्युरिटी गॉर्डस् के अन्तर्गत होगी ? क्योंकि इसमें लिखा है कि, "Will be absorbed in the new Corporation..." इसमें यह स्पष्ट नहीं है कि इस सिक्युरिटी फोर्स का स्टेटस क्या होगा, उनका वेतन क्या होगा, उनकी सर्विस कंडीशंस क्या होगी, उनको क्या सुविधाएं दी जाएंगी. इस सिक्युरिटी फोर्स का निर्माण करने के लिए

...2

श्री सय्यद जमा

आपने CISF, BSF, SRP के एक्ट से प्रावधान लिए होंगे. लेकिन मुझे ऐसा लगता है कि इसमें कुछ सुपरफ्लुअस क्लॉज है. 16 नंबर के क्लॉज में यह लिखा है कि, "In order to give effect to the provisions of this Act, the procedure and power to arrest shall be exercised by the members of the Security Force, as provided under Chapter V of the Code of Criminal Procedure, 1973..."

इसके नीचे 17 नंबर के क्लॉज में यह लिखा है कि, "The Officers and members of the Security Force, so appointed under this Act, shall be deemed to be public servants...." Now under this section the Security Force will be deemed to be 'public servant'. But he is not aware of the status. Whether he is Government employee? Whether he is employee of the Corporation? or Whether he deems to be employee of the Private Security Company? These things need to be clarified by Hon. State Minister in his reply.

तो मेरा यह कहना है कि इस बारे में स्पष्टता होनी चाहिए.

श्री दिवाकर रावते : सभापति महोदय, क्लॉज 23 में ऐसा लिखा है कि, ".....shall be absorbed in the Corporation as a member of the Security Force, on the same salary....." इसका मतलब यह है कि वे सुरक्षा कर्मचारी जहां से आएंगे वहां की सेलेरी मिलेगी. आपने पढ़ते वक्त 'will be' का उल्लेख किया लेकिन वहाँ पर 'shall be' है. उसमें आगे ऐसा लिखा है कि, "...and other terms and conditions of service which were applicable to them immediately before the constitution of the Corporation;" यानी 10 सुरक्षा कर्मी विभिन्न फोर्स से आएंगे तो उन 10 सुरक्षा कर्मियों की सर्विस कंडीशंस अलग अलग रहेगी.

श्री सय्यद ज़मा : मैं भी वही बात कह रहा हूं. सर्विस कंडीशंस के बारे में कांटेन्डिक्शन है, स्टेटस के बारे में कांटेन्डिक्शन है. क्लॉज 20 में उनको बहुत ज्यादा संरक्षण दिया गया है. वे ह्यूमन राइट्स और सिविल राइट्स के विरोध में जा सकते हैं. आपने क्लॉज 20 में यह उल्लेख

...3

07-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

4Q-3

APR/ SBT/ MMP/

19:30

श्री सय्यद जमा...

किया है कि, "No member of the Security Force, Managing Director, Director of the Board, officers of the Corporation, Corporation and the Board shall be liable for any criminal or civil action in any suit or proceeding for the act done in good faith in the discharge of duties in furtherance of the object of this Act." Who will define the 'good faith'? ह्यूमन राइट्स और सिविल राइट्स का प्रावधान हमें रखना चाहिए. सरकार ने अच्छे उद्देश्य से यह एडिशनल फोर्स क्विंट करने के लिए यह बिल लाया है. इतना कहकर मैं अपना भाषण समाप्त करता हूँ. धन्यवाद.

.....

यानंतर श्री पावसकर यांचे भाषण

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नहीं

श्री. किरण पावसकर (महाराष्ट्र विधानसभेने निवडलेले) :सभापती महोदय, विधानपरिषदेचे विधेयक क्रमांक 3. महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळ स्थापन करण्यासाठी हे जे विधेयक सभागृहासमोर आलेले आहे त्यावर बोलण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, या विधेयकातील 26 मुद्यावर चर्चा झालेली आहे. सर्व सन्माननीय सदस्यांनी यावर चर्चा केलेली आहे. कामगारांच्या नेत्यांनी देखील याठिकाणी चांगली चर्चा केलेली आहे. राज्य सुरक्षा दलाच्या उभारणीमुळे केंद्रीय सुरक्षा दलावरील भार कमी होईल. म्हणजे राज्य सुरक्षा आणि केंद्रीय सुरक्षा सीआयएसएफ या दोन्हीच्या बाबतीत विचार केला तर असे दिसते की, या देशातील सर्व विमानतळांना सीआयएसएफची सुरक्षा देण्याचे जेव्हा ठरले तेव्हा देशातील सर्व विभागातून उमेदवार या केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षादलामध्ये घेण्यात आले. त्याच धर्तीवर राज्य औद्योगिक सुरक्षा दलाची उभारणी करण्यात येत आहे. तेव्हा यामध्ये देखील केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षादलाप्रमाणच देशातील सर्व विभागातील उमेदवारांना घेण्यात येणार आहे काय? राज्य औद्योगिक सुरक्षा दलाची उभारणी करताना काय निकष लावण्यात येणार आहेत.? त्यामध्ये अल्पसंख्यांक किती टक्के असणार आहेत. बी.सी.,ओ.बी.सी. किती टक्के असणार आहेत? एस.सी.,एस.टी. किती टक्के असणार आहेत? या रिझर्वेशनच्या संदर्भात कुठलेही नियम सांगितलेले नाहीत. तेव्हा यासंदर्भात काही नियम तयार करण्यात येणार आहेत काय? केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षादलाच्या धर्तीवर राज्य औद्योगिक सुरक्षादलाची स्थापना होणार असल्यामुळे केंद्रीय औद्योगिक सुरक्षादलाच्या बाबतीत जे नियम आहेत तेच नियम या राज्य औद्योगिक सुरक्षादलाला लागू होणार आहेत काय?

यानंतर श्री. बरवड...

श्री. किरण पावसकर ...

सीआयएसएफचे रिक्लुटमेंटचे जे नियम आहेत ते पूर्णपणे वेगळे आहेत. देशातील प्रत्येक विभागातून त्या ठिकाणी उमेदवार घेण्यात आले आहेत. सन्माननीय सदस्य श्री. भाई जगताप यांनी सांगितल्याप्रमाणे याची नियमावली काय असेल ते आपण एका वाक्यामध्ये दिलेले आहे. याबाबत विधेयकाच्या खंड 21 मध्ये असे म्हटले आहे की, "पोलीस (अप्रीतीची भावना चेतावणे) अधिनियम, 1922 आणि पोलीस बल (हक्क संरक्षण) अधिनियम, 1966 हे सुरक्षा दलाच्या सदस्यांना लागू करण्यात येतील. याचा अर्थ त्यांचे सर्वच नियम लागू केले जाणार आहेत. हे जर जनतेच्या सुखासाठी आणि जनतेच्या सोयीसाठी असेल, आज एखाद्या विभागातील पोलीस स्टेशनवरचा भार कमी करण्यासाठी, पोलिसांचे काम आणखी चांगल्यारीतीने करण्यासाठी असेल तर आता हॉटेलवाल्यांना जो त्रास आहे, नागरिकांना जो त्रास आहे, उद्योगधंदेवाल्यांना जो त्रास आहे त्यामध्ये एक डी.सी.पी. चे स्कॉड असते ती गाडी येऊन जाते. त्यानंतर एक क्राईम ब्रॅचचे स्कॉड येते. ती गाडी त्या हॉटेलवाल्याकडे येऊन जाते. एस.बी.वन-सी.आय.डी.चे एक स्कॉड येऊन जाते. त्यांच्याकडून एक वेगळा हप्ता घेतला जातो. मग बीट ऑफीसर असतो त्याचे काही ठरलेले असते. मग सिनियर पी.आय. येतात, एस.ई.पी. येतात. मग आपण यामध्ये जनतेसाठी सुधारणा करीत आहात की, व्हॅट वाढवला त्याप्रमाणे हा टॅक्स वाढविणार आहात ? हे हॉटेलवाल्यांना सुरक्षा देण्यासाठी आहे की, त्यांना त्रास देण्यासाठी आहे याचाही विचार करावा लागेल. मी फक्त हॉटेलवाल्यांसाठीच बोलतो असे नाही तर त्यांच्या प्रशिक्षणाबाबत आणि त्यांना दिलेल्या वेतनाबाबत आपण सर्वानी सांगितले की, त्यांचे शस्त्रागार कशा पध्दतीचे असणार आहे. आज प्रत्येक सदस्याकडे जर शस्त्र असेल तर आम्हालाही त्याचा हिशेब द्यावा लागतो आणि आपल्यालाही त्याच्या रिन्युएशनसाठी जावे लागते. आपण यामध्ये त्यांच्या अत्याधुनिक शस्त्रांविषयी काहीही लिहिलेले नाही. मी तर असे म्हणेन की, आपल्याकडे पोलिसांची 49 हजार रिक्त पदे आहेत. आपण राज्यामध्ये हा अतिरिक्त फोर्स आणण्यापेक्षा असलेल्या पोलीस दलामध्ये जर जास्त रिक्लुटमेंट केली तर आणि त्यांना जर आणखी सक्षम बनविले तर त्यातून आपल्याला जनतेला सुरक्षा देता येईल. एवढे बोलून मी माझे दोन शब्द संपवितो.

...2...

RDB/ SBT/ MMP/

श्री. भगवान साळुंखे (पुणे विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, या विधेयकाच्या निमित्ताने मी काही मुद्यांकडे शासनाचे लक्ष वेधू इच्छितो. या महामंडळाच्या संचालक मंडळाच्या अध्यक्षपदी अपर महासंचालक व महानिरीक्षक किंवा विशेष महानिरीक्षक दर्जाचा अधिकारी राहणार असून तोच व्यवस्थापकीय संचालक राहणार आहे असे म्हटले आहे. खरे तर ही पध्दती संसदीय लोकशाहीच्या विरोधात आहे त्याचबरोबर भारतीय प्रशासन प्रणालीच्याही विरोधात आहे. कारण "absolute power corrupts absolutely" या नियमाशी ते निगडित आहे. त्या ठिकाणी एकाच व्यक्तीच्या हातात जर एवढे अधिकार दिले तर ती व्यक्ती करप्ट होणार, ती संस्था करप्ट होणार ही गोष्ट लक्षात घेतली पाहिजे.

सभापती महोदय, यामध्ये संचालक मंडळातील कार्यप्रणालीबद्दल सुस्पष्टपणे कोणतेही निर्देश नाहीत. त्याचे फंक्शनिंग कशा पध्दतीने होणार आहे याचा स्पष्ट उल्लेख नाही. यामध्ये बऱ्याच गोष्टींचा उल्लेख करावयाचे राहून गेले आहे. तो उल्लेख करण्याची आवश्यकता होती. ते स्पष्ट करणे आवश्यक आहे. या महामंडळाच्या अधिकारक्षेत्राचा तपशीलच यामध्ये समाविष्ट केलेला नाही. याचा स्कोप किती राहणार आहे, अधिकार काय राहणार आहे, किती राहणार आहे याचा एक क्लॉज घालावयाचा राहून गेलेला आहे. अधिकार काय असले पाहिजे किंवा असतील याबाबत यामध्ये क्लॉज घातला पाहिजे. अधिकाराचा क्लॉज नसेल तर या महामंडळामध्ये आणि नियमित पोलीस दलामध्ये कन्फ्लिक्ट निर्माण होईल इतकेच नव्हे तर भविष्यात या दोन्ही दलांमध्ये यादवी युद्ध सुद्धा होईल. ही बाब आपण लक्षात घेतली पाहिजे. म्हणून त्यांचे अधिकार निर्धारित केले पाहिजेत. सुरक्षा महामंडळाचे सुरक्षा दल कसे निर्माण करावे याबाबत कोणतेही स्पष्टीकरण नाही. फक्त त्याला प्रायव्हेट एजन्सी जोडून घेण्याबाबत एक क्लॉज आला आहे. पण ते कसे होणार आहे, कोणत्या पध्दतीने होणार आहे याचा कोठेही स्पष्ट उल्लेख केलेला नाही. आपले नियमित पोलीस दल असताना हे नवीन दल तयार होत आहे या दोन्हीमध्ये कोऑर्डिनेशन कसे राहणार आहे, त्यांच्यामध्ये अधिकार कसे राहणार आहेत, त्यांच्यामध्ये स्पष्टपणे लाईन ऑफ डिमार्केशन कोठेही स्पष्ट होत नाही. मला असे वाटते की, एवढी ढोबळ चूक कमालीची गंभीर स्वरूपाची आहे. अशी चूक राहावयास नको होती. त्याचबरोबर या विधेयकामध्ये आकार या शब्दाखाली त्या

...3...

RDB/ SBT/ MMP/

श्री. भगवान सालुंखे

महामंडळाला कर वसूल करण्याचे अधिकार प्रदान करित आहोत पण त्याचे एकूणच अर्थशास्त्र किंवा त्याचा हिशेब कसा मांडला जाणार आहे याचा कोठेही उल्लेख नाही. तो उल्लेख नसेल तर त्यातून विकृती निर्माण होऊ शकते.

यानंतर श्री. अजित शिगम.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.भगवान सालुंखे..

या राज्य सुरक्षा महामंडळाच्या कारभारामध्ये राज्य शासन आणि केंद्र शासनास प्रत्यक्ष हस्तक्षेप करता येणार नाही. उद्या जर गृह मंत्र्यांना वाटले की, यामध्ये आपल्याला काही भूमिका घ्यावयाची आहे तर ते घेऊ शकणार नाही. तेव्हा याठिकाणी माननीय मुख्यमंत्री किंवा माननीय गृह मंत्री यांचा यामध्ये काय भूमिका राहणार आहे याचा उल्लेख केलेला नाही. तो उल्लेख करण्याची आवश्यकता आहे. या महामंडळाच्या कारभारावर देखरेख करण्यापासून आवश्यकतेनुसार हस्तक्षेप करणे व प्रसंगी हे महामंडळ बरखास्त करण्याचा स्पष्ट उल्लेख विधेयकात असावयास पाहिजे. तेव्हा हे विधेयक फेरविचार करून सादर करण्याची आवश्यकता आहे. तेव्हा राजकारणाच्या पलिकडे जाऊन या विधेयकाच्या बाबतीत निर्णय घेण्यात यावा अशी विनंती करून माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

..2..

श्री.रमेश बागवे (गृह राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, या विधेयकावर अनेक सन्माननीय सदस्यांनी आपले विचार मांडले त्याबद्दल मी त्यांचे मनापासून आभार मानतो. मी सुरुवातीस सांगितले होते की, या संदर्भात आपणास प्रथम कायदा करावयाचा आहे. हा अॅक्ट आहे नंतर आपण त्याचे रुल्स तयार करणार आहोत. त्या रुल्सबाबत काही सूचना आल्यास त्यामध्ये बदल करणार आहोत. पोलीस विभागाकडे कायदा, सुव्यवस्था आणि गुन्हाचा तपास इतकी कामे आहेत. हे महामंडळ पोलीस विभागाला पूरक असे आहे... (अडथळा)...

अॅड.अनिल परब : सभापती महोदय, कायद्यामध्ये काही त्रुटी असेल तर रुल्समध्ये दुरुस्ती करू शकतो काय ? कायदा मोठा की रुल्स मोठा याचा खुलासा झाला पाहिजे.

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, प्रत्येक कायद्याखाली नियम तयार करून शासनाची परवानगी घेऊन ते विधिमंडळात आणले जातात, तत्पूर्वी हरकती आणि सूचना मागविण्यात येणार आहेत...

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. हे सार्वभौम सभागृह आहे. सन्माननीय मंत्रिमहोदयांनी येथे सांगितले की, आम्ही आता कायदा करणार, रुल्स बनविणार, लोकांच्या हरकती आणि सूचना मागवून त्याप्रमाणे बदल करणार. या सार्वभौम सभागृहात मंजूर झालेल्या विधेयकावर लोकांच्या हरकती आणि सूचना मागवून विधेयकात कसा काय बदल करणार आहात ? सन्माननीय मंत्री जे म्हणाले ते रेकॉर्डवर आहे. या सदनमध्ये विधेयक मंजूर झाल्यानंतर त्या विधेयकावर लोकांच्या हरकती आणि सूचना मागविणार काय ? खरे म्हणजे लोकांच्या हरकती आणि सूचना कायदा करण्यापूर्वी मागविल्या जातात.....

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, या कायद्याखाली नियम तयार करून शासनाची परवानगी घेऊन...

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, हे सर्व घटनेच्या विरोधात सुरु आहे. कायदा आणण्यापूर्वीच लोकांच्या हरकती आणि सूचना मागवावयाच्या असतात. त्यानंतर येथे कायदा चर्चेसाठी आणायचा असतो. आम्ही या विधेयकावर चर्चा करून ते मंजूर करणार त्यानंतर आपण लोकांच्या हरकती आणि सूचना मागविणार काय ?

यानंतर श्री.खंदारे...

श्री.दिवाकर रावते.....

आम्ही येथे चर्चा केल्यानंतर विधेयक मंजूर होणार आहे, त्यानंतर नियम तयार होणार आहेत आणि त्यानंतर मंत्री महोदयांच्या म्हणण्यानुसार मग लोकांना विचारणार की, आता तुम्हाला यात काय पाहिजे ते सांगा.

अॅड.गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते जे बोलत आहेत ते बरोबर नाही. डोन्ट कन्फ्यूज हीम.

श्री.दिवाकर रावते : मंत्री महोदय रेकॉर्डवर बोलले आहेत. ही हॅज कन्फ्यूज्ड अस, वुई आर गेटिंग कन्फ्यूज्ड बाय हीज स्टेटमेंट (अडथळा) सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांना मी सांगतो की, तुम्हाला तर सरकारला घोळले पाहिजे नाही तर तुम्ही येथे बसू शकत नाही, तुम्हाला उद्या नोटीस येईल. तुम्ही तुमचे काम करीत आहात. तुम्हाला पटले नाही तरी तुम्हाला तसे बोलावे लागते. मी त्याबाबत हरकत घेत नाही. पण मी जे बोललो आहे त्यातील एक शब्द सुध्दा असत्य असेल तर मग मला बोलावे. माझे म्हणणे तुम्हाला पटत आहे, परंतु तुम्हाला सरकारची बाजू घ्यावी लागते. सन्माननीय सदस्य श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी यांना विचारतो की, मंत्री महोदयांनी आता जे वाक्य वापरले आहे ते अॅडव्होकेट म्हणून तुम्ही स्वीकारू शकता काय, सत्ताधारी पक्षाचे सदस्य म्हणून नाही. या सार्वभौम सभागृहाने कायदा मंजूर केल्यानंतर तो जनतेसमोर जाणार आहे, लोकांचे मत मागविणार आहे. हे बरोबर आहे का ?

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, मंत्री महोदयांना सभागृहाचा मोठा अनुभव नाही. हे सन्माननीय सदस्यांनी लक्षात घेतले पाहिजे. सरकारची भूमिका मांडत असताना स्लीप ऑफ टंग झाले असेल तर तेवढ्या पुरते पुन्हा बोलण्याची संधी त्यांना दिली पाहिजे.

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, फक्त काही आस्थापनासाठी, सुरक्षाची काही कामे पाहण्यासाठी, पोलिसांना कायदा व सुव्यस्थेची व गुन्ह्याचा तपास व प्रतिबंध करण्यासाठी तसेच दहशतवादाला तोंड देण्यासाठी उपलब्ध व्हावे म्हणून सदरचे बल निर्माण करण्यात आलेले आहे, म्हणजे पोलिसांना मोकळा वेळ मिळेल. खाजगी सुरक्षा रक्षकामध्ये जी कमतरता आहे ती भरून काढण्यासाठी हे बल निर्माण करण्यात आलेले आहे. या बलामध्ये निम्मे कर्मचारी पोलिसांमधून प्रतिनियुक्तीवर घेतले जाणार आहेत.

2....

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, काय चालले आहे ?

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, प्रतिनियुक्तीने या दलात कर्मचारी घेतले जाणार आहेत.

श्री.दिवाकर रावते : पोलिसांची संख्या कमी आहे म्हणून काही लोकांचे सुरक्षा काढली आहे.

श्री.रमेश बागवे : पोलिसांची रिक्त पदे भरली जाणार आहेत. परंतु या बलामध्ये प्रतिनियुक्तीने कर्मचारी घेतले जाणार आहेत. (अडथळा) निम्मे कर्मचारी भरतीद्वारे घेतले जाणार आहेत. त्याचबरोबर माजी सैनिक, माजी पोलीस अधिकारी, माजी निम लष्करी दलातील....

श्री.दिवाकर रावते : माजी पोलीस अधिकारी म्हणजे 58 वर्षांचे सेवानिवृत्त झालेल्या लोकांना तुम्ही घेणार का ? सभापती महोदय, मंत्री महोदय काय बोलत आहेत ?

श्री.रमेश बागवे : निमलष्करी व पोलीस दलाचे अधिकारी व कर्मचारी नेमले जातील. या दलातील कर्मचा-यांना फक्त सुरक्षा करीत असलेल्या आस्थापनातील कोणत्याही अनधिकृतारित्या शिरल्यावर त्यांना ताब्यात घेण्याचे अधिकार राहतील व अशा इसमांना जवळच्या पोलीस ठाण्यात नेण्यात येईल. अशा प्रकारचे अधिकार असतील. मुंबई पोलीस दलामध्ये विशेष पोलीस अधिकारी नेमण्याची तरतूद आहे. मोठ्या बंदोबस्ताच्या वेळी, निवडणुकीच्या वेळी विशेष पोलीस अधिका-यांची नेमणूक केली जाते. त्यात काही नवीन नाही. विशेष पोलीस अधिकारी असल्याशिवाय त्यांना शस्त्रे कशी देणार व त्यामध्ये (अडथळा) युपी व बिहारच्या लोकांना घेतले जाईल का असा प्रश्न विचारला होता. त्याबाबत मी सांगेन की, या दलात भरती करीत असताना महाराष्ट्र राज्याचे डोमिसाईल सर्टिफिकेट असेल त्यांनाच घेतले जाणार आहे, त्यामुळे युपी व बिहारच्या लोकांचा प्रश्न येणार नाही. भरतीचे नियम अजून निश्चित करण्यात येत आहेत. त्यात...

श्री.किरण पावसकर : भरतीचे नियमच अजून तयार नसतील तर भरती कशी होणार ?

श्री.रमेश बागवे : त्याबाबत रुल्स तयार केले जाणार आहेत.

यानंतर श्री.शिगम.....

श्री. किरण पावसकर : रुल्स तयार करण्यासाठी जी मॅन पॉवर पाहिजे ती आपल्याकडे नाही. सुरक्षा रक्षकाची शैक्षणिक अर्हता अजून ठरविलेली नाही.

श्री. रमेश बागवे : सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी या विधेयकाच्या संदर्भात जे जे मुद्दे मांडलेले आहेत ते सर्व मुद्दे विचारात घेतले जाणार आहेत. पोलिसांना शस्त्रे देताना ज्याप्रमाणे व्हेरिफिकेशन करण्यात येते त्याप्रमाणे या दलातील कर्मचा-यांना शस्त्रे देताना त्यांचे व्हेरिफिकेशन करण्यात येणार आहे. व्हेरिफिकेशन शिवाय या दलातील कर्मचा-यांना शस्त्रे देण्यात येणार नाहीत. कोणत्याही इसमास ताब्यात घेतल्यानंतर जवळच्या पोलीस स्टेशनला कळविण्यात येईल व कायद्याप्रमाणे आणि न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाप्रमाणे कारवाई करण्यात येईल. या दलामुळे राज्यातील तरुणांना रोजगार उपलब्ध होईल....

श्री. दिवाकर रावते : पोलिसांना प्रतिनियुक्तिवर घेणार असे मंत्री महोदयांनी सांगितले. राज्यात एक तर पोलिसांची संख्या कमी आहे. सभापती महोदय, या विधेयकामुळे राज्यात विचित्र अवस्था निर्माण होईल. सत्ताधारी पक्षातील सन्माननीय सदस्य या विधेयकाच्या बाजूने बोलले असले तरी ही विचित्र अवस्था त्यांच्या बोलण्यातूनही जाणवली आहे. राज्यात एक भयानक अवस्था या विधेयकामुळे निर्माण होणार असल्यामुळे या विधेयकाला तीव्र विरोधी करतो आणि अशा प्रकारचे विधेयक आणणा-या सरकारचा निषेध करून सभात्याग करतो.

(विरोधी पक्षाचे काही सन्माननीय सदस्य बहिर्गमन करतात.)

श्री. रमेश बागवे : सभापती महोदय, महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक अधिनियम 1981 आणि महाराष्ट्र माजी सैनिक महामंडळ यांनाही पोलिस कर्मचा-यांप्रमाणे काम दिलेले आहे. या दोन्ही संस्थांच्या कर्मचा-यांना या मंडळामध्ये समाविष्ट करून घेण्याचे प्रस्तावित आहे म्हणून या दोन्ही संस्थांनी या पुढे भरती करू नये व त्यांनी आपली भरती ही या बला मार्फतच करावी असेही प्रस्तावित आहे. सन्माननीय सदस्यांनी उपस्थित केलेल्या मुद्द्यांच्या संदर्भात मी खुलासा केलेला आहे. तेव्हा हे विधेयक विचारात घ्यावे अशी मी सभागृहाला विनंती करतो.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

उपसभापती : विधेयक विचारात घेण्यात आले आहे. आता विधेयक खंडशः विचारात घेण्यात येईल.

..2..

खंड 2 ते 26 (दोन्ही सम्मिलित) विधेयकाचे भाग झाले.

खंड 1, संपूर्ण शीर्षक व हेतुवाक्य विधेयकाचे भाग झाले.

श्री. रमेश बागवे : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन 2010चे वि.प.वि. क्रमांक 3 संमत करण्यात यावे, असा प्रस्ताव मांडतो.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

उपसभापती : सन 2010चे वि.प.वि. क्रमांक 3 संमत झाले आहे.

मला वाटते आता अर्धा-तास चर्चा होणार नाही.

सभागृहापुढील कामकाज संपलेले आहे. सभागृहाची बैठक आता स्थगित होऊन उद्या गुरुवार, दिनांक 8.4.2010 रोजी दुपारी 12.00 वाजता पुनः भरेल.

(सभागृहाची बैठक रात्री 7 वाजून 59 मिनिटांनी गुरुवार, दिनांक 8.4.2010 रोजीच्या

दुपारी 12.00 वाजेपर्यन्त स्थगित झाली.)
